

SM/R-224

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

MARÇ-ABRIL 1997 Núm. 2

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

Març-Abril 1997

Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Núm. 2

Dipòsit Legal: MH-283/1992

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL..... 103

SANTA SEU

- Tribunal de la Signatura Apostòlica. Pròrroga de la competència del Tribunal de Mallorca
- Congregació per les Esglésies Orientals. Preocupació per Terra Santa

PRELAT

- Decret d'aprovació del Reglament Intern de les Cases Sacerdotals de la Diòcesi de Menorca. Reglament Intern de les Cases Sacerdotals
- Homilia per la Missa Crismal (26-III-1997)
- Exhortació sobre el Dia del Seminari
- Exhortació per la Jornada "Menorca Missionera"
- Exhortació per la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions
- Exhortació per la Jornada Mundial dels Mitjans de Comunicació Social
- Invitació a la Missa Crismal

VICARIA GENERAL

- Comunicació sobre el Dia del Seminari
- Carta als preveres sobre el recés del Dimecres Sant
- Carta invitant a la Trobada Preveres, Religiosos, Religioses

SECRETARIA GENERAL

- Nomenaments
- Confirmacions
- In pace Christi: Sor Maria Sintes Anglada

ORGANISMES DIOCESANS

– Assemblea Diocesana

- Reunió de Moderadors i Secretaris dels Grups d'Assemblea Diocesana

– Consell del Presbiteri

- Convocatòria de reunió (15-III-1997)
- Full informatiu. Sessió del 18-XII-1996
- Full informatiu. Sessió del 15-III-1997

– Consell Pastoral Diocesà

- Acta de la reunió extraordinària (4-I-1997)
- Crònica de la reunió (19-X-1996)

– Delegació Diocesana de Joventut

- Comunicació sobre reunió d'estudiants

– Delegació Diocesana de Vocacions

- XXXIV Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions.
Grups inscrits per a les 24 hores de pregària a l'Església de Menorca

– Delegació Diocesana de Missions

- "Menorca Missionera"

– Delegació Diocesana d'Ecumenisme

- Setmana de Pentecostés

SECCIÓ INFORMATIVA..... 130

- Activitats del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana
- Trobada dels Grups de Confirmació
- El procés de beatificació de Joan Huguet Cardona
- Escola-Taller "Calàbria"
- Diada de Sant Jordi
- Unió Eucarística Reparadora
- Prop de 2.000 persones preguntant per les vocacions

SECCIÓ DOCUMENTAL..... 135

- Mensaje del Papa con ocasión de la Jornada Mundial del Enfermo
- Carta del Santo Padre a los sacerdotes con ocasión del Jueves Santo de 1997
- Mensaje del Santo Padre para la XXXI Jornada Mundial de las Comunicaciones Sociales
- Discurso del Papa en la XIII Asamblea Plenaria del Pontificio Consejo para la Familia. Sufrimiento y tensión pastoral de la Iglesia por los hogares disgregados (4-I-1997)
- Pontificio Consejo para la Familia. ¿Liberalización de las drogas?
- Conferencia Episcopal Española. Acuerdo con el Ministerio de Educación y Cultura para el Plan Nacional de Catedrales
- Comisión de Obispos y Superiores Mayores. Dia pro Orantibus 1997
- Comisión Episcopal de Pastoral Social. Comunicado para el Dia del Amor Fraterno
- Pregó de Setmana Santa 1997. Mn. Guillem Pons Pons

Card. Agustoni, Pref.
Zenon Grocholewski, Sect.

- Activitats del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana

SECCIÓ OFICIAL..... Trobada dels Grups de Continuació 131

SANTA SEU El procés de beatificació de Joan Huguet Cardona

- Tribunal de la Signatura Apostòlica "Caldes de Pinós"
- Escola-Taller "Caldes de Pinós"
- Diada de Sant Jordi
- Congregació per les Esglésies Orientals

PRELAT Prop de 2.000 persones pregant per les vocacions

- Decret d'aprovació del Reglament Intern de les Cases Sacerdotals

SECCIÓ DOCUMENTAL..... Reglament Intern de la Diòcesi de Menorca 132

- Mensatge del Papa con ocasió de la Jornada Mundial de la Eucaristia
- Carta del Santo Padre a los sacerdotes con ocasión de la Jornada
- Exhortació sobre la Jornada Mundial de la Eucaristia
- Exhortació per la Jornada "Menorca Missions"
- Exhortació per la Jornada Mundial de la Eucaristia
- Mensatge del Santo Padre para la Jornada Mundial de la Eucaristia
- Exhortació per la Jornada Mundial de la Eucaristia
- Discurs del Papa en la XIII Assemblea Pontificia Ordinària

VICARIA Pastoral de la Família. Sufrimiento y tensión pastoral de la familia

- Consejo para la Familia. Sufrimiento y tensión pastoral de la familia
- Iglesia por los hogares disgregados (1997)
- Pontificio Consejo para la Familia. Especialización de las familias
- Conferencia Episcopal Española. Acuerdo con el Ministerio de Asuntos
- Carta pastoral sobre la familia

SECRETARIA General de la Conferencia Episcopal Española

- Comisión de Obispos y Superiores Mayores. Día pro Ordo Sacerdotum
- Comisión Episcopal de Pastoral Social. Comunicado pro Ordo Sacerdotum
- el Día del Amor Fraternal abalga a todos los sacerdotes

ORGANISMES Diocesans

- Asamblea Diocesana
 - Reunión de Moderadores i Secretaris dels Grups d'Assemblea Diocesana
- Consell del Presbiteri
 - Convocatòria de reunió (15-III-1997)
 - Full informatiu. Sessió del 18-XII-1996
 - Full informatiu. Sessió del 15-III-1997
- Consell Pastoral Diocesà
 - Acta de la reunió extraordinària (4-I-1997)
 - Crònica de la reunió (19-X-1996)
- Delegació Diocesana de Joventut
 - Comunicació sobre reunió d'estudiants
- Delegació Diocesana de Vocacions
 - XXXIV Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions
 - Grups inscrits per a les 24 hores de pregària a l'Església de Menorca
- Delegació Diocesana de Missions
 - "Menorca Missionera"
- Delegació Diocesana d'Ecumenisme
 - Semana de Pentecostés

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

SUPREMUM SIGNATURAE APOSTOLICAE TRIBUNAL

PRÒRROGA DE LA COMPETÈNCIA DEL TRIBUNAL DE MALLORCA

Prot. N. 4695/97 SAT

Instantia diei 11 februarii 1997, Exc. mus D.nus Franciscus Xaverius Ciuraneta Aymi, Episcopus Minoricensis, petit prorogationem ad aliud quinquennium rescripti ab hac Signatura Apostolica, die 16 martii 1992 (Prot. N. 4695/92 SAT) editi, cuius vigore causae iudiciariae suae Diocesis pertractari ac definiri possunt in prima instantia apud Tribunal Dioecesanum Maioricense.

SUPREMUM SIGNATURE APOSTOLICAE TRIBUNAL

Re sedulo examini subiecta;

Attento quod rationes, olim expositae pro concedenda facultate, adhuc validae permanent;

Precibus mature perpensis ac consideratis omnibus adiunctis in casu occurrentibus;

Audito Rev. mo Promotore Iustitiae;

Vi art. 124, n. 3, Const. Ap. Pastor bonus (cf. etiam can. 1445, § 3, n. 2, CIC),
decernit:

Conceditur - ea condicione ut Exc. mus Moderator Tribunalis Dioecesani Maioricensis suum det consensum - petita prorogatio, seu Tribunali Dioecesano Maioricensi committitur, ad aliud quinquennium, munus pertractandi ac definiendi in prima instantia causas cuiusvis generis Diocesis Minoricensis.

Datum Romae, e Sede Supremi Signature Apostolicae Tribunalis, die 20 martii 1997.

Card. Agustoni, Pref.

Zenon Grocholewski, Sect.

PREOCUPACIÓ PER TERRA SANTA

Cuaresma 1997

Prot. N. 4/97

Excelencia Reverendísima,

El compromiso de la Iglesia al fin de tutelar la presencia cristiana en Tierra Santa no tiene tregua. Las exigencias son a menudo dramáticas y crecen de día en día. De este modo es patente la necesidad de un esfuerzo particularmente intenso: se debe hacer de todo para evitar el éxodo de los Cristianos de la tierra de Jesús.

La Iglesia en Jerusalén, Iglesia madre del Cristianismo, se mantiene fuerte en la fe, dando un valeroso testimonio de la misericordia y del amor de Dios en Cristo Jesús y luchando con coraje por la justicia y la paz. Pero, en comparación con los medios y con la lógica de la riqueza del mundo, existe todavía aquel resto pobre y necesitado por el que San Pablo había implorado de manera insistente en sus cartas a los Corintios, Gálatas y Romanos:

Ahora voy a Jerusalén porque debo cumplir un servicio a favor de los creyentes de aquella ciudad. La comunidad de Macedonia y la de Acaya han decidido hacer una colecta para ayudar a los pobres de la comunidad de Jerusalén. Así lo han decidido porque era su deber: los hebreos creyentes han dado a los no hebreos sus bienes espirituales; así pues es justo que les ayuden en sus necesidades materiales.

(Romanos 15: 25-27).

La defensa de los cristianos en Tierra Santa fue una realidad muy profunda en el corazón de San Pablo y las necesidades de ésta empujaron al Apóstol a organizar una colecta especial en favor de aquellos fieles de la Iglesia de Jerusalén, como es necesario organizarla hoy por los actuales fieles de la misma. Por tradición, el Viernes Santo se hace la colecta en todas las comunidades católicas del mundo en favor de la Iglesia de Tierra Santa.

Podría pensarse que tal colecta puede servir solamente al mantenimiento de los grandes Santuarios de nuestra fe. En realidad, sus fines son más extensos. El dinero recabado no solamente sirve como mantenimiento de los lugares santos, sino que ayuda a la misión pastoral, educativa y social de la Iglesia.

Este apoyo generoso de los católicos del mundo entero a la Iglesia de la Tierra Santa garantiza la vitalidad de las parroquias locales, mantiene operativa una red de escuelas primarias y secundarias, provee a mejorar la educación en la Universidad de Belén y la de otros Institutos que existen en Jerusalén, sostiene el regular funcionamiento de clínicas y dispensarios para enfermos pobres, asegura la continuidad de un centenar de obras cristianas.

La colecta para la Tierra Santa refuerza la presencia cristiana en la patria de Jesús; es una ayuda para la pequeña comunidad que allí dimora; hace posible el tes-

3. Com a norma d'organització interna de les Cases sacerdotals de la Diòcesi de Menorca...

Per la força del Reglament de l'Ordre, cada sacerdot que hagi de ser admès a la Casa...

La Casa sacerdotals són centres d'aposta i formació de la vida en comú (casa)...

Per tal d'oferir una casa digna i favorable a la formació sacerdotal, la Diòcesi de Menorca...

1.- Naturalesa.- La Casa Sacerdotal és un lloc de residència que la Diòcesi posa a disposició dels sacerdots...

2. Donat que la Casa Sacerdotal no està equipada per donar una assistència clínica especialitzada...

3. Obligacions.- Els sacerdots de la Casa Sacerdotal han de complir amb les normes de funcionament...

4. Serveis.- La Casa Sacerdotal ha de facilitar, amb els recursos personals, materials i econòmics...

5. Per utilitzar el servei de taula de la Casa s'ha d'avisar normalment les religioses tres hores abans.

REGLAMENT INTERN DE LES CASES SACERDOTALS DE LA DIÒCESI DE MENORCA

Introducció.- Per la força del Sagrament de l'Orde, "cada sacerdot està unit als membres del presbiteri amb vincles particulars de caritat apostòlica, de ministeri i de fraternitat" (PDV 17; cfr. LG 28; PO 8; CIC, can 275,1). Per tant, la fraternitat sacerdotal és un element característic del sacerdot.

Una de les moltes manifestacions d'aquesta fraternitat és la vida en comú (casa comuna, comunitat de taula, participació comunitària en l'oració litúrgica...) dels sacerdots. Recentment ha estat recomanada pels documents del Concili Vaticà II (Cfr. LG 28; PO 8; CHD 30) i del Magisteri successiu (Cfr. CIC 280; 245,2; 550,1; PDV 81).

Per tal d'oferir una casa digna i d'afavorir la fraternitat sacerdotal, la Diòcesi de Menorca posa al servei del presbiteri diocesà les dues Cases Sacerdotals, de les quals n'és propietària: "Mare de Déu dels Socors", a Ciutadella, carrer del Santíssim, 9 i "Mare de Déu de Gràcia", a Maó, Carrer Verge de Gràcia, 57, actualment servides respectivament per les Franciscanes Filles de la Misericòrdia i per les Missioneres dels Sagrats Cors. Aquestes Cases Sacerdotals es regiran per les següents normes per tal d'assegurar-ne un bon funcionament.

1.- Naturalesa.- La Casa Sacerdotal és un lloc de residència, que la Diòcesi posa al servei dels preveres, bé en règim de pensió completa o bé només per algun servei parcial: algun dels àpats o dormir.

2. Usuaris.- 1. La Casa Sacerdotal està a disposició de tots els preveres que treballen al servei de l'Església de Menorca.

2. Donat que la Casa sacerdotal no està equipada per donar una assistència clínica especialitzada, no hi poden ser atesos aquells sacerdots que sofreixin les malalties que demanen dita assistència. Quan algun sacerdot, resident o no, no pugui ser atès en la Casa Sacerdotal, el Sr. Bisbe i els familiars d'aquest sacerdot cercaran la solució més adequada perquè rebi les atencions necessàries.

3. Els usuaris de la Casa Sacerdotal podran invitar algun familiar o amic a taula, havent avisat amb temps suficient les religioses.

3. Obligacions.- Els usuaris de la Casa Sacerdotal assumiran aquestes normes de funcionament intern, ajudant sobretot, amb el comportament, amb el respecte dels horaris establerts i amb el suport positiu de la tasca de les religioses –l'horari de la vida comunitària de les quals s'hauria de respectar amb tota cura– i d'altre personal, a que la Casa sigui una llar de convivència fraterna.

4. Serveis.- 1. La Casa Sacerdotal ha de funcionar com una llar acollidora, oferint els serveis normals d'una vida de família: àpats, habitació personal, neteja de la roba, atenció en cas de malaltia, que no exigeixi assistència clínica...

2. Per utilitzar el servei de taula de la Casa s'ha d'avisar normalment les religioses tres hores abans.

3. Com a norma general, es respectarà el mobiliari de l'habitació assignada a cada prevere. Per a substituir el mobiliari d'una habitació, propi de la casa, s'ha de comptar amb el permís del Director de la Casa.

5. Règim econòmic.- 1. Les despeses ordinàries de la Casa Sacerdotal es cobriran, en tant que sigui possible, amb les aportacions dels sacerdots residents i dels qui en facin algun ús. L'administració de la Diòcesi ajudarà a les despeses, quan sigui necessari.

2. L'administració de la Diòcesi fixarà cada any la pensió mensual dels residents i els preus de cadascun dels serveis de la casa, havent escoltat el Director de la Casa Sacerdotal i el Consell del Presbiteri.

3. Els residents pagaran cada mes tota la pensió fixada, encara que alguns dies del mes no s'hagin utilitzat els serveis de la casa. La pensió mensual no inclou les despeses personals com telèfon, medicines, convidats, etc...

4. Els altres usuaris diocesans pagaran els serveis utilitzats segons els preus establerts.

5. Per als usuaris extradiocesans es fixaran les quotes convenients.

6.- Direcció.- 1. El Sr. Bisbe nomenarà, per un període de dos anys, el Director de la Casa Sacerdotal d'entre els preveres diocesans, havent escoltat els usuaris de la Casa.

2. Les funcions del Director són:

- ser el responsable del funcionament i administració de la Casa conjuntament amb la superiora de la Comunitat de religioses, la qual portarà la gestió ordinària de l'economia de la Casa. Poden cercar l'ajut d'altres persones per portar la comptabilitat, per assessorar-se, etc... (Directori d'Economia per la Diòcesi de Menorca, II, 2. B.O.E.M. 1987, pàg. 26);
- fer d'interlocutor amb les religioses i amb el personal col·laborador de la Casa;
- rebre les peticions d'ús dels serveis de la Casa i admetre temporalment sacerdots d'altres diòcesis, sempre que hi hagi lloc disponible;
- presentar cada any a l'Administració Diocesana els comptes i el presupost de la Casa (Directori d'Economia, III, A, 4, B.O.E.M. 1987, pág. 27).
- donar el consentiment a les modificacions que els residents vulguin fer en l'interior de les seves habitacions i al canvi de mobiliari;
- contractar, amb l'acord de la Superiora de les religioses, el personal col·laborador necessari per al correcte funcionament de la Casa;
- revisar, cada any, amb els usuaris i les religioses, el funcionament i el balanç econòmic de la Casa.

7. Interpretació.- Si sorgeix algun dubte en la interpretació o aplicació d'aquestes normes es pot recórrer al dictamen del Sr. Bisbe.

HOMILIA PER LA MISSA CRISMAL (26-III-97)

“L’Esperit del Senyor reposa sobre meu ja que ell m’ha ungit per portar la Bona Nova als desvalguts...” (Lc 4,18). “Això que avui sentiu contar de mi és el compliment d’aquestes paraules de l’Escriptura” (Lc 4,21).

Jesucrist es presenta a la sinagoga de Natzaret com l’“ungit”. Ell no ha rebut, com els reis i sacerdots de l’Antic Testament, una unció visible. La seva unció és espiritual; és la presència de l’Esperit. Aquesta unció de Crist per l’Esperit es produeix des del mateix moment de l’Encarnació, on el Pare el consagra, “*Spiritu Sancto et virtute*”, Sacerdot per sempre.

1.- I la unció de l’Esperit Sant descendeix des de Crist, que és el Cap, a tots els qui formem el seu Cos, que és l’Església. Sant Agustí, comentant el salm 132, escriu: “L’ungüent descendeix del cap. El nostre cap és Crist crucificat i ressuscitat. I l’Esperit descendeix des del cap”. Aquesta antiga doctrina de l’Església ha estat assumida pel Concili Vaticà II, que en el decret “*Presbyterorum Ordinis*” ens diu: “Jesús, el Senyor, que el Pare ha santificat i ha enviat al món (Jn 10,36) ha fet que tot el seu Cos Místic participés de la unció de l’Esperit Sant, amb què Ell va ser ungit. Tots els fidels hi esdevenen un sacerdoti sant i reial, hi ofereixen sacrificis espirituals a Déu per Jesucrist i hi anuncien les virtuts d’Aquell que els ha cridat de les tenebres a la seva llum admirable” (PO 3). El prefaci d’aquesta celebració ens recordarà que Crist, havent rebut la unció de l’Esperit Sant, ha estat constituït sacerdot únic i ha enriquit amb un sacerdoti baptismal, Crist va instituir el sacerdoti ministerial, escollint uns homes que, per la imposició de les mans, participin del seu sagrat ministeri. Efectivament el do de l’Esperit Sant, que se’ns ha conferit mitjançant el sagrament de l’Orde als bisbes i als preveres –veritable unció interna i espiritual, de la qual la unció exterior n’és un signe–, és la font de la missió i de tot el ministeri sacerdotal. Aquesta unció de l’Esperit, rebuda per la imposició de les mans, ens capacita per poder actuar “com en persona de Crist que és el Cap” (PO 2).

Estimats preveres, aquesta unció de l’Esperit és la força que ha d’orientar tota la nostra vida al servei de Déu i dels germans. Hem de reavivar constantment la nostra fe en aquesta força de Déu que habita en nosaltres i que vam rebre per la imposició de les mans. Es aquesta força de l’Esperit la qui ens capacita per a ser ministres del Senyor i no les nostres qualitats personals. Ens ho recorda Sant Pau: “No pas que de nosaltres mateixos puguem atribuir-nos res com si vingués de nosaltres mateixos, sinó que la nostra capacitat ve de Déu, el qual ens ha habilitat també per a ser ministres d’una nova aliança” (2Cor 3,5-6). Sí, l’Esperit dóna vida si ens deixem guiar per Ell i som dòcils a les seves inspiracions. No oblidem que podem “extingir els dons de l’Esperit” (1 Tes 5,19) o “contristar l’Esperit de Déu” (Ef 4,30), i llavors el nostre ministeri pot restar infecund.

Tant a l’Antic com al Nou Testament l’Esperit Sant es manifesta com la “força de la Paraula de Déu” i com el “poder de l’Acció de Déu”. Si ell és la “força de la

Paraula” hem d’estar sempre atents, hem d’escoltar-lo. També a nosaltres se’ns diu com a les Esglésies de l’Apocalipsi: “El qui té orelles, que escolti què diu l’Esperit” (Ap cc 2-3). Necessitem saber aturar-nos per obrir espais d’escolta a la veu de l’Esperit i deixar-nos conduir dòcilment. I si l’Esperit és el “poder de l’Acció de Déu”, hem d’invocar-lo. No és a base d’esforços que obtindrem l’amor, sinó vivint com a pobres i desarmats podrem ser envaïts de l’amor trinitari que és un amor rebut i acollit. “L’amor de Déu ha estat vessat en els nostres cors per l’Esperit Sant que ens fou donat” (Rm 5,5). Normalment les nostres accions pastorals haurien d’anar precedides d’una intensa invocació a l’Esperit. La celebració de l’Eucaristia i dels demés sagraments, la Litúrgia de les Hores, el ministeri de la Paraula en la predicació, la catequesi, la visita als malalts i a les famílies, les reunions, l’atenció a les persones... tot hauria d’estar preparat amb una confiada petició a l’Esperit perquè ens ajudi a ser posseïts per la comunió amb ell, que és el qui garanteix l’eficàcia de l’acció sacramental i tot el servei pastoral que realitzem (Cfr PDV 33). “Si el Senyor no construeix la casa, és inútil l’afany dels constructors” (Ps 127,1). Faig meves les paraules que el Papa ens ha dirigit en la seva Carta amb ocasió del Dijous Sant de 1997: “En el dia commemoratiu de la institució del Sagrament del Sacerdoci, desitgem-nos mútuament, estimats germans, que puguem anar i donar fruit, com els Apòstols, i que el nostre fruit perduri” (5).

2.- Aquesta celebració ens invita també a fixar la nostra mirada en el conjunt de la nostra Església Diocesana. Des de Ciutadella a Maó, des de Migjorn fins a Fornells, al llarg i ample de tota la Diòcesi, s’utilitzaran els sants olis en les celebracions sacramentals. Aquesta realitat, que és expressió i signe del misteri de la nostra comunió eclesial, és al mateix temps una invitació a mirar més enllà dels nostres horitzons habituals i a fixar-nos en la Diòcesi, de la qual som membres i servidors. Aquesta mirada a la nostra Església diocesana ha de ser una mirada feta amb fe i des de la fe.

Precisament la infusió de la fe neix de la unció de l’Esperit, que rep el batejat (Cfr. 1 Jn 2,21-27). Aquesta unció de l’Esperit ens confirma en la veritat, com recorda Sant Joan: “Quan vindrà ell, l’Esperit de la veritat, us guiarà a la veritat completa...” (Jn 16,13). La fe neix en nosaltres de l’acció conjunta de l’audició de la Paraula (fides ex auditu) i de l’acció interior de l’Esperit que actua, provocant en nosaltres com una seducció, com una atracció, sempre respectuosa amb la nostra llibertat: “Ningú no pot venir a mi, si el Pare no l’atreu” (Jn 6,44). La paraula exterior de l’Església, que transmet el missatge de Crist, i la paraula interior de Déu (l’acció de l’Esperit) s’exigeixen i es completen mútuament. La il·luminació de l’Esperit ens capacita per acceptar el missatge cristià com a Paraula de Déu.

Sempre necessitem la llum de l’Esperit. Però sembla que, en el moment present de la nostra Església Diocesana, ens cal una plena docilitat a les inspiracions de l’Esperit. Estem celebrant l’Assemblea Diocesana. És un moment de gràcia i d’especial necessitat de la llum de la fe per discernir els camins del Senyor. Com ens recorda el Concili Vaticà II, en la constitució “Gaudium et spes”: “El poble de Déu,

mogut per la fe, per la qual creu ser conduït per l'Esperit del Senyor que omple l'univers, procura endevinar en els esdeveniments, exigències i desigs, dels quals participa juntament amb els seus contemporanis, quins són els signes veritables de la presència o dels plans de Déu. Car la fe il·lumina totes les coses amb una nova llum i posa de relleu el projecte diví sobre l'íntegra vocació de l'home" (GS 11).

La fe ho il·lumina tot amb nova llum. Quan encenem una llum en una habitació, res canvia però tot s'ilumina. Les coses segueixen essent les mateixes però cada una manifesta ara la seva forma, colors, posició, utilitat. A la llum de la fe tot adquireix un sentit nou. Cal, per tant, aprendre a mirar tota la realitat –treball, descans, sofriment, vida, mort– amb ulls de fe. I açò sobretot quan es tracta de l'Església perquè, encara que tingui un component extern i humà, té també una realitat de misteri, que pertany a l'àmbit de la fe i només és plenament comprensible des de la fe. Aquí opera aquell principi: "credo ut intelligam" (crec per entendre). Primer cal creure la realitat de l'Església volguda pel Senyor per poder comprendre-la.

Aquest mirar la nostra Església amb ulls de fe és el que us demano per la celebració de la nostra Assemblea. Qualsevol esdeveniment pot rebre moltes interpretacions i lectures. Fins i tot els miracles de Jesús van ser atribuïts a Belzebú. Només una lectura des de la fe ens ajudarà a descobrir l'Assemblea Diocesana com un esdeveniment de gràcia, com quelcom que ha d'influir positivament en l'edificació de la nostra Església. Ens cal molta llum de fe, molt clima de pregària, molta gràcia de dalt, molta rectitud interior, molta docilitat per seguir les inspiracions de l'Esperit, per tal de sentir i de pensar conjuntament les urgències evangelitzadores i santificadores de la nostra Església, cercant una unanimitat moral i un assentiment ben ample, amb el desig de ser una Església que avança en comú, al mateix pas i pel mateix camí, sota el guiatge de l'Esperit. No és possible una profunda i seriosa renovació pastoral en la qual es respecti la tradició de l'Església, s'atengui els signes dels temps, el desenvolupament homogeni de la doctrina sagrada, la comunió en la fe i en la caritat amb la totalitat de l'Església Catòlica, sense una sòlida convicció teòrica i pràctica sobre la funció de l'Esperit Sant: funció unificant, santificadora, missionera, impulsora del creixement de l'Església vers la plenitud.

Déu ens ajudi a saber i voler viure l'Assemblea Diocesana, a la llum de la fe, com un esdeveniment de gràcia, com un temps acceptable, com un moment de presència del Senyor.

Es cert que la fe és fosca, que no és un saber clar i distint sinó que és "immadur el nostre saber" (Cfr. 1 Cor 13,9-12). Però, al mateix temps, la fe és lluminosa; és una llum encesa en la foscor del nostre cor.

Dintre d'uns dies, en començar la Vetlla Pasqual, entrarem en els nostres temples, envaïts per la foscor. Precedits pel ciri pasqual, encendrem els nostres ciris, signe de la nostra fe baptismal, i les tenebres aniran dissipant-se. Aquesta és la nostra missió: fer brillar la llum de la fe en les tenebres. I aquest és l'objectiu de la

nostra Assemblea Diocesana: “Testimonis de Jesucrist, avui i aquí”. Que la unció de l’Esperit, la llum de la fe, ens guiï en el nostre caminar junts com Església de Crist.

EXHORTACIÓ SOBRE EL DIA DEL SEMINARI

Em dirigesc un cop més a tots els batejats en Jesucrist que, juntament amb mi, els preveres i els religiosos i religioses, formau l’Església de Menorca. Aquesta vegada és per a invitar-vos a celebrar conscientment i activament el Dia del Seminari Diocesà. Cal que tots recolzem, amb la nostra estima i col·laboració, aquesta institució diocesana, encarregada de la preparació dels sacerdots, que l’Església i la societat necessiten en les actuals circumstàncies.

Actualment la nostra institució de formació dels seminaristes es troba desplaçada a Barcelona. Els nostres seminaristes resideixen en el Seminari Interdiocesà de Catalunya i reben la seva formació acadèmica en la Facultat de Teologia de Catalunya. Passen els caps de setmana exercint l’activitat pastoral en parròquies de l’Arquebisbat de Barcelona. No és aquesta la situació que tots voldríem però la Providència de Déu ens ha portat a cercar aquesta solució provisional, tot esperant que alguns altres joves siguin sensibles a la crida de l’Esperit a dedicar tota la seva vida al servei dels germans en el sacerdocí ministerial.

Tots hem de ser conscients que “la collita és abundant, però els segadors són pocs”. Per tant hem d’acollir el manament de Jesús de pregar a “l’amo dels sembrats que hi enviï segadors” (Mt 9,38). Puntualment, cada tercer diumenge de mes, la Delegació de Pastoral Vocacional organitza amb col·laboració de les Parròquies de la Diòcesi, actes de pregària per les vocacions. És una iniciativa molt important. Perquè és una manera inequívoca de confessar que no som nosaltres, sinó Déu, la font de les vocacions. La pregària intensificada en temps de dificultats equival a reconèixer que Ell és sempre més gran que totes les dificultats personals i ambientals. Hem de promoure en la nostra Diòcesi un corrent viu de pregària per les vocacions sacerdotals. Invitar els mateixos joves a posar-se a l’abast de Déu en la pregària assossegada i generosa pot ser un bon reclam vocacional.

En el Dia del Seminari preguem també pels nostres seminaristes perquè perseverin en la crida de Déu i, poc a poc, vagin descobrint i construint en la seva vida la imatge de Crist, Bon Pastor. Sacerdots, per tant, profundament humans, solidaris, madurs i forts davant les dificultats. Servidors de Jesucrist i de la seva Església, arrellats en la pregària i alimentats pels sagraments i la paraula de Déu; fidels en el seguiment de Jesucrist pobre, cast i obedient. Sacerdots inserits en el seu temps i en la seva cultura, però amb la lucidesa i força transformadora, que brolla de l’Evangeli. Amb capacitat de portar al món una paraula significativa de salvació plena. Sensibles i sol·lícits amb els pobres, servidors de la justícia i de la caritat. Sempre disponibles per anar a servir on el bé de Crist, de l’Església i dels homes ho reclami.

Jo us deman a totes les Parròquies i comunitats de la Diòcesi la vostra fervent oració pel Seminari, la vostra generosa ajuda per atendre les seves necessitats i la vostra comprensió i solidaritat vers la tasca formativa que es realitza amb els nostres seminaristes.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ PER LA JORNADA DE “MENORCA MISSIONERA”

El dia 15 de març el Consell del Presbiteri va acordar, a proposta de la Delegació Diocesana de Missions, la celebració d'una jornada missionera amb el nom de “Menorca Missionera”. Per al present any, s'ha establert aquest diumenge, dia 27 d'abril, com a data per la seva celebració.

Amb aquesta jornada es vol donar continuïtat a la iniciativa del Consell Diocesà de Pastoral que, amb ocasió de la celebració del II Centenari de la Restauració de la Diòcesi, va voler institucionalitzar una col·lecta anual per als missioners diocesans menorquins. Aquella col·lecta ha sofert diverses vicissituds, essent difícil trobar-li una data adequada. Ara, seguint l'exemple de la Diòcesi de Mallorca que, des de fa temps, té establerta una jornada missionera diocesana, ha semblat oportú iniciar també a la nostra Diòcesi la celebració d'aquesta Jornada.

“Menorca Missionera” no té com a finalitat primera la recollida d'uns diners per atendre les necessitats dels missioners diocesans sinó més bé ajudar-nos a mantenir la consciència que tota Església, també la nostra, ha de viure sempre oberta a les necessitats de l'Església universal i, sobretot, de les Esglésies anomenades de “missió”. Aquesta obertura ens enriqueix moltíssim perquè rebem d'aquestes Esglésies més joves l'alè fresc d'unes Esglésies evangèliques, senzilles, centrades en l'essencial de l'anunci de la salvació de Jesucrist. De vegades nosaltres ens perdem en discussions internes, més de caire organitzatiu que no pas evangelitzador, i malgastem un temps que hauríem d'utilitzar per l'anunci de l'Evangelí.

Al mateix temps aquesta Jornada ens ofereix l'oportunitat de recordar amb afecte aquells sacerdots, religiosos, religioses i laics que, en representació de la nostra Diòcesi i una mica en nom nostre, estan treballant per l'extensió del Regne en els països de “missió”. Els recordem amb afecte i els agraim el seu testimoniatge de generositat. Que el Senyor beneeixi amb escreix la seva dedicació als més pobres i senzills del món! Ells, amb la seva presència i predicació, són testimonis de la realitat cristiana de la nostra Església que els ha enviat. D'altra banda, ells ens ajuden a enriquir-nos amb els valors encarnats en les Esglésies que ells estan ajudant a crear o a mantenir. Ells ens permeten respirar l'aire pur de la catolicitat del qual són espontanis transmissors.

I avui, al temps que preguem pels nostres missioners, demanem també perquè entre els nostres joves creixi el sentit de donació plena per al servei dels germans. Que tinguin la suficient generositat i valentia per comprometre's per tota la vida amb un sentit de fidelitat total a les exigències de l'Evangeli de Jesús. Aquest és un camí de plena felicitat i de plena realització també humana. Aquest és el testimoni joïós que ens donen els nostres missioners.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ SOBRE LA JORNADA MUNDIAL DE PREGÀRIA PER LES VOCACIONS

Avui és la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions. Una Jornada amb una llarga tradició eclesial. Fa ja 34 anys que es celebra com expressió pública de la convicció que té l'Església que les vocacions són prioritàriament un do de Déu, que cal demanar amb insistència i amb esperança.

Malgrat la prioritat de la pregària, la pastoral vocacional no ha de reduir-se a uns actes pregària personal i comunitària sinó que hauria de ser una dimensió integrada en la pastoral general de la Diòcesi i de les Parròquies. D'alguna manera totes les accions eclesials –des de l'evangelització i catequesi fins al servei caritatiu i social– haurien de tenir el segell vocacional. Haurien de ser accions nascudes des de la consciència de que tots els membres de l'Església som uns “cridats” per Déu per complir una missió pròpia dins del poble de Déu, en fidelitat al propi carisma, i de que aquestes accions nostres haurien de ser un instrument perquè Déu segueixi “cridant” altres persones.

D'una manera molt clara el Papa, en el Missatge per aquesta Jornada, a més d'invitar a la pregària per les vocacions, indica unes accions eclesials concretes que poden ajudar a fer-nos sensibles a les diverses crides del Senyor. En concret, el Papa invita a fer una lectura personal de la Bíblia com un mitjà excel·lent per conèixer i descobrir la voluntat de Déu respecte de les nostres vides. La Paraula de Déu, continguda en la Bíblia, revela el sentit profund de les coses i ens dóna la seguretat del discerniment en les opcions diàries de la vida. En la Bíblia trobem una varietat de situacions de persones que foren cridades per Déu a complir una missió de part seva. Tota la història de la salvació, continguda en la Bíblia, és ben bé la història d'unes vocacions on es troben la iniciativa de Déu i la resposta de l'home. Cada vocació neix de l'encontre de dues llibertats: la divina i la humana. Interpel·lat personalment per la Paraula de Déu ens presenta Crist, que és el sentit últim de tota vida humana. Ell és el model per comprendre i viure tota vocació. Entrar en comunitat de pregària i de vida sacra-

mental amb Jesucrist és construir un terreny abonat on poden florir les vocacions al sacerdoci, a la vida consagrada, a la vida contemplativa, a la dedicació missionera.

Unim-nos tots a la invitació del Sant Pare a pregar per les vocacions. Que la iniciativa de la Delegació Diocesana de Pastoral Vocacional d'aconseguir 24 hores de pregària ininterrompuda per les vocacions en la nostra Diòcesi trobi un ressó ample en tots els estaments eclesials. I que Jesucrist, mogut per la nostra pregària, intercedesqui per nosaltres per tal que la nostra Església obtingui moltes i santes vocacions!

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ SOBRE LA JORNADA MUNDIAL DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

Els mitjans de comunicació social (premsa, ràdio, televisió, informàtica...) tenen una presència cada dia més gran en les nostres vides. Augmenten de manera creixent les seves ofertes. La tecnologia de la informació i la comunicació té uns avanços espectaculars. Entrar en el món d'“Internet” gairebé produeix vertigen, donada la multitud de possibilitats d'informació i de comunicació que ofereix la informàtica. És una realitat que hem d'aprofitar, discernint les opcions més constructives. Perquè a mesura que es multipliquen aquestes opcions, escollir responsablement és més difícil.

Aquests mitjans de comunicació haurien de ser uns grans instruments d'evangelització i de formació religiosa, expressant anhels religiosos i espirituals, presentant models de vida moralment edificants i ajudant les persones a viure millor. Malauradament hem de constatar que la majoria d'aquests mitjans semblen ignorar la funció vital de la religió en la vida de les persones. I de vegades tracten la informació dels fets eclesials i religiosos de manera esbaixada i falsa.

Seria molt bo que els mitjans de comunicació, com a serveis que són per a totes les persones, fossin objectius i respectuosos amb el fet religiós. La religiositat és una dimensió important de la persona, un valor que caldria ajudar a formar i a desenvolupar. I, en concret, el cristianisme, al llarg de gairebé dos mil anys, ha ajudat generacions de persones a viure responsablement i solidària i ha configurat la cultura de moltíssimes nacions, donant-les-hi unes arrels humanes de valoració de la persona i de convivència en llibertat. Assumir els valors religiosos i els temes específicament cristians ajudaria a enriquir les produccions dels mitjans i les vides d'aquells que han de servir.

La preparació per al Jubileu de l'any 2000, centrada aquest any en la figura de Jesucrist, serveix al Papa per a proposar que els mitjans de comunicació social siguin un gran altaveu per donar conèixer Jesucrist com "el Camí, la Veritat i la Vida" de tots els homes. El just reconeixement de l'aportació del cristianisme durant els dos últims mil·lennis bé mereix donar un bon relleu, també en els mitjans, al fet del 2.000 aniversari del naixement de Jesucrist. D'altra banda, Jesucrist, la seva persona i el seu missatge, segueix essent la "bona notícia", que Déu Pare ha volgut enviar a totes les persones; també a celles que es disposen a entrar en el tercer mil·lenni. L'Evangelí de la vida i de l'amor de Jesús és quelcom molt viu i molt important perquè arribi a tothom i pugui ajudar a crear la "civilització de la vida i de l'amor". Aquesta ha de ser l'aspiració de tots els qui creiem en la singularitat de Jesucrist, font de vida i de veritat. I ha de ser el compromís dels qui tenim el privilegi i la responsabilitat de comunicar-nos freqüentment amb els altres, utilitzant aquest vast i influent món de les comunicacions socials.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

INVITACIÓ A LA MISSA CRISMAL

Ciutadella de Menorca, 15 de març de 1997

A tots els preveres, seminaristes, religiosos i religioses

Als membres dels Consells Pastorals Diocesà i Parroquials

Als membres laics dels Grups de l'Assemblea Diocesana

Als joves que han de confirmar-se aquest any

Benvolguts tots:

Ens trobem a les portes de les celebracions de Setmana Santa i Pasqua. D'entre les celebracions litúrgiques d'aquests pròxims dies sants sobresurt, pel seu caràcter diocesà, la Missa Crismal. Aquesta celebració ha adquirit últimament un gran relleu, destacant amb força el seu caràcter de "memorial" del sacerdoti, en el context de l'Últim Sopar. És certament una celebració en la qual descobrim amb claretat la nostra condició de membres de la comunitat eclesial, reunida al voltant de Crist Ressuscitat, present enmig nostre.

Per açò, em dirigeixo a vosaltres, preveres. Us invito a reviure junts, com a Presbiteri Diocesà, la gràcia del nostre ministeri, i a comprometre'ns públicament a viure amb fidelitat i joia el servei que vam assumir amb il·lusió i goig el dia de la nostra Ordenació.

Us invito també a vosaltres, religiosos i religioses, perquè amb la vostra pregària recolzeu el nostre compromís de fidelitat en el seguiment de Crist.

Us invito a vosaltres, estimats seminaristes, que us esforceu per descobrir i ser fidels a la crida del Senyor. Trobareu en els preveres un punt de referència clar que us servirà d'estímul per al vostre caminar.

Faig extensiva la meva invitació a tots els membres laics dels grups de l'Assemblea Diocesana que, al llarg d'aquests dos anys, heu anat aprofundint en la vostra missió eclesial en el món, gràcies als sacraments del Baptisme i de la Confirmació. En aquesta celebració podrem prendre una consciència més viva de la presència de l'Esperit en el si de l'Església, per l'acció del Bisbe, font de sacramentalitat en la nostra Església particular.

Us invito a vosaltres, joves, que heu de rebre la Confirmació, perquè ben aviat podreu experimentar en les vostres vides la presència de l'Esperit que us transformarà en testimonis valents de l'Evangelí.

Us invito a tots, amb l'esperança que tots podem descobrir la importància d'aquest signe de fe de l'Església, en reconeixement del ministeri apostòlic i de comunió.

Per a facilitar la participació de tots, la Missa Crismal tindrà lloc el dimecres sant, a les 8 del capvespre, a la Parròquia de Santa Eulàlia d'Alaior. Els preveres podreu retirar, després de l'Eucaristia, els Sants Olis beneïts, que són un signe de comunió de tota la nostra Església en la celebració dels Sagraments.

Amb tot afecte us saluda i beneeix en Crist,

F. Xavier Ciuraneta Aymí
Bisbe de Menorca

VICARIA GENERAL

COMUNICACIÓ SOBRE EL DIA DEL SEMINARI (16 de març de 1997)

Benvolgut en Crist:

A l'hora de fer-te arribar el material corresponent al dia del Seminari i que compartim amb les diòcesis de Catalunya i les Balears, tenc present la trobada que vam fer al Seminari en ocasió de Sant Ildefons el dia 22 de gener d'enguany, on, a més de la celebració de l'Eucaristia, el dinar de germanor i visita a les obres, vam tenir tota aquella estona de diàleg en torn a les vocacions i en concret a la vocació al ministeri sacerdotal. Se'm va demanar fer-ne arribar un resum, per açò he vist oportú incloure'l en la preparació del Dia del Seminari.

Segurament cadascú vam treure les nostres pròpies conclusions, però hi va haver un fil de conversa que va posar de relleu preocupacions comuns, valoracions d'ex-

periències, demandes de formació i alguna proposta que ja s'hauria de fer realitat en el nostre treball de desvetllament i acompanyament vocacional.

Experiències per part dels joves com Taizé, la descoberta de la pregària, el contacte amb llocs de vida contemplativa, la vivència de la militància cristiana, la participació en la litúrgia, les pregàries vocacionals, l'inici de contactes de la Delegació Diocesana de Vocacions amb algunes parròquies, uns exercicis espirituals per a joves, etc. van posar en evidència que Déu es serveix de molts mitjans perquè la seva veu sigui escoltada i sigui possible també la resposta. Es tracta de llaurar bé la terra.

També sortien interrogants i preocupacions: ¿la crisi de resposta vocacional és general? ¿com ser cristià enmig d'un ambient de secularisme? ¿Per on començar la proposta vocacional? ¿Com cultivar entre els joves l'espiritualitat cristiana? ¿De quina manera es pot assegurar una atenció més personalitzada? ¿Com fer el seguiment vocacional? ¿Com ser uns bons guies espirituals? ¿On situar el discerniment? ¿Per on començar la proposta: per Jesús o pel servei?...

I érem conscients de certes mancances de cara al nostre testimoni que lluny d'enfonsar-nos ens ajudaven a acceptar amb naturalesa la nostra pròpia pobresa i ens urgien a rejuvenir la nostra vocació. Potser els adolescents i els joves ens veuen uns "professionals" de la fe, o viuen un ambient familiar on veuen els pares entusiasmats cristianament, o no es troben amb les necessàries mediacions –col·legis, catequesis, moviments, amics, etc.– que facin més explícita la crida..., o també es troben amb la dificultat del pessimisme dels majors i d'una mancança de "temps" per a ells.

Les propostes les sintetitzaria en un doble nivell; primer, les personals com: hem de rejuvenir la nostra vocació, ser bons pedagogs en l'anunci de Jesús i fent possible l'amistat amb ell, plantejar la vida cristiana com a resposta a la vocació, estar contents del que som i "proposar" personalment el ser capellà. I segon, més com a compromís de diòcesi, insistir que necessitam formar-nos permanentment per ser bons acompanyants i guies espirituals, i treballar per a fer realitat un Centre d'orientació vocacional que recolzi totes les iniciatives que hi hagi, promogui i orienti els qui manifesten algun indicatiu de vocació al ministeri sacerdotal o a la vida religiosa.

Amb aquesta aportació fruit del que entre tots vam compartir, vist més des de l'esperit que des de la lletra, seria bo que miràssim la Campanya del Seminari d'enguany des del lema: "Apòstols per al 2000" i comptant amb la pròpia experiència i de cada una de les parròquies, fer arribar aquest missatge.

Ja saps que aquest dia es fa la col·lecta pel Seminari i que els sobres poden ser repartits com es cregui més convenient: o el diumenge abans (dia 9) o el mateix dia de la col·lecta (dia 16). És una bona ocasió per a fer una crida a tota la comunitat cristiana: famílies, catequistes, educadors, joves, adolescents, infants... a fi de crear un ambient favorable perquè la crida del Senyor pugui ser escoltada amb facilitat i sobretot s'accepti el do d'una resposta generosa i valenta.

En comunió de pregària i d'amistat, una abraçada,

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari General

CARTA ALS PREVERES DE LA DIÒCESI SOBRE EL RECÉS DEL DIMECRES SANT

Benvolgut en el Senyor:

Molt a prop de la celebració de la Pasqua, em plau comunicar-te que el dimecres sant, dia 26 de març de 1997 i abans de la Missa Crismal, els preveres de la diòcesi ens trobarem per al recés setmana santa.

Començarà a les 17 hores del capvespre a la capella del Santíssim de l'eglésia parroquial de Santa Eulàlia d'Alaior i serà dirigit pel director del Col·legi salesià, P. Isidre Serdà Massana. L'horari previst és el següent:

17.00 Trobada i cant inicial

Exposició dels punts de reflexió

Temps de pregària personal

18.30 Pregària comunitària de Vespres

19.00 Temps lliure fins les 20.00, Missa Crismal

Aprofit l'avinentesa també per recordar-te que el dinar de germanor que solem fer la setmana de Pasqua tindrà lloc el divendres de Pasqua, dia 4 d'abril. Pel fet de tenir totes les cases de colònies ocupades, aquesta vegada es farà al Toro, a les 14.00 h. Convé ser-hi abans.

I des d'aquest moment desitjar-te que aquests dies de Setmana Santa i Pasqua siguin celebrats i viscuts a fons amb el poble cristià compartint i repartint el goig pasqual que ens comunica Jesucrist Ressuscitat.

En comunió de pregària i d'amistat, una abraçada fraternal.

Sebastià Taltavull i Anglada

Vicari General

CARTA INVITANT A LA TROBADA PREVERES-RELIGIOSOS-RELIGIOSES

El Toro, dissabte, 3 de maig de 1997

Benvolguts/des en el Senyor:

Em plau convocar-vos en nom del Sr. Bisbe a la ja tradicional trobada de pregària i germanor que cada any celebrem al Santuari de la Mare de Déu del Toro, Patrona de Menorca, en ocasió d'aquesta festa mariana.

Els actes previstos són la celebració de l'Eucaristia, a les 12.30 del matí, i, a continuació el dinar.

Anirà bé que un poc abans ja hi siguem presents, que els preveres duguin l'alba i l'estola blanca i que, no més enllà del dijous, dia 1 de maig, pogueu confirmar l'assistència telefonant a les religioses franciscanes, nº 375060.

També, tenir present, com ja està previst en el calendari diocesà, la Vetla de Santa Maria que tindrà lloc al Santuari de la Mare de Déu del Toro, el mateix dissabte, dia 3 de maig, a les 10 de la nit.

Ambdues celebracions tindran com a marc de pregària l'Assemblea Diocesana i la preparació del jubileu de l'any 2000.

Una abraçada fraternal,

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari general

SECRETARIA GENERAL

NOMENAMENTS

Amb data 29 d'abril de 1997 el Sr. Bisbe ha nomenat membre del Consell Pastoral Diocesà Joan Durán Galmés, de les Escoles Cristianes, elegit d'entre els religiosos no preveres.

CONFIRMACIONS

El Sr. Bisbe ha celebrat el Sagrament de la Confirmació en la data i Parròquia següent:

Dia 20 d'abril - Parròquia de Santa Maria, de Maó: 12 joves.

IN PACE CHRISTI

El Sr. Bisbe encomana a la pregària de la comunitat diocesana:

Sor Maria Sintes Anglada

“No m’importa morir; Déu ja m’ha donat molt de goig, ja puc descansar”. Conscient del seu mal, sense una queixa, moria al Clínic de Barcelona, el passat 22 d’abril, Sor Maria Sintes Anglada, de la Companyia de Maria.

Nascuda a Ciutadella el 1-1-1927, professà en la Companyia de Maria el 2-II-49. Els seus estudis de magisteri, psicologia, pedagogia i d’assistenta social la capacitaren per a una feina educativa a la qual consagrà la seva vida. Obedient i disponible, devota de la fundadora Joana de Lestonac, treballà en diversos col·legis de la província religiosa. Essent superiora del de Ciutadella, li tocà el mal glop d’haver-la de tancar, aquesta escola quasi centenària, el 1983.

Dos anys i mig de diàlisi, i un trasplantament de ronyó que no resistí, conduïren Sor Maria pel camí del trobament definitiu amb Déu, a través d’un dolorós camí de purificació.

Descansi en pau, i que el seu testimoni d’entrega doni molt de fruit.

ORGANISMES DIOCESANS

ASSEMBLEA DIOCESANA

TROBADA-REUNIÓ DE MODERADORS/ES I SECRETARIS/ES DELS GRUPS D’ASSEMBLEA

El Toro, dissabte dia 13 d’abril de 1997, a les 18 h.

De nou se us convoca a la trobada-reunió que hi ha programada com a final de l’etapa parroquial de l’Assemblea, després d’haver aprofundit en grup en els 4 blocs de treball. En nom de tota la diòcesi, l’agraïment ben sincer ben sincer i cordial per haver duit a terme l’encàrrec de moderar les sessions i confeccionar els resums dels grups. Ha estat una feina llarga durant més d’un any i mig que s’ha fet amb la constància i la dedicació esperades. No hi ha dubte que l’etapa parroquial constitueix el fonament de tot el que es farà a partir d’ara.

Aquesta trobada reunió –com ho vam fer l’any passat– tindrà lloc al Toro, el dissabte capvespre, dia 12 d’abril de 1997, a les 18 hores.

Pel fet que aquesta convocatòria afecta unes dos-centes persones, farem la mateixa operació de desplaçament al Toro. Dos autocars que sortiran a les 17 h. de Maó (davant la Parròquia de Sant Antoni) i Ciutadella (davant de la Parròquia de Sant Antoni Mª Claret) respectivament. Els representants de Ferreries, Alaior, Es Mercadal, Es Migjorn i Fornells hi han d’anar pel seu compte.

L'objectiu de la reunió és fer conjuntament un poc d'avaluació de la marxa dels grups a partir del III bloc de treball. Indicam els següents punts i millor si ja es duen per escrit:

1. Quina valoració feim del treball del grup referits al SERVIR i ORGANITZAR-SE.
 - a) participació
 - b) assistència
 - c) continguts
2. Si hi ha hagut dificultats, de quin tipus han estat?
3. Alguna constatació o constatacions importants que creis que val la pena comunicar.

També dedicarem una estona a la pregària i a trobar-nos junts a la Posada prenent un refresc. Per si hi hagués algun canvi d'adreces o equivocació us pregam que moderador i secretari de cada grup us comuniquen la data i sentit d'aquesta reunió.

CONSELL PRESBITERAL

CONVOCATÒRIA DE REUNIÓ

Benvolgut en el Senyor:

Em plau convocar-te a la sessió ordinària del Consell del Presbiteri que tindrà lloc, si Déu ho vol, el dissabte, dia 15 de març de 1997, a Cal Bisbe, a les 10.00 del matí.

L'ordre del dia és com segueix:

1. Pregària.
2. Lectura i aprovació de l'acta anterior.
3. Exposició de l'Informe preparat per la Delegació Diocesana de Joventut.
4. Deliberació del Consell de Presbiteri sobre la pastoral de la joventut a partir de l'Informe de la Delegació i de les aportacions dels arxiprestats.
5. L'I.D.E.C. (Institut Diocesà d'Economia del Clergat): Proposta de renovació del reglament.
6. Deliberació del projecte de Reglament de les Cases Sacerdotals, a partir de les aportacions dels residents i dels arxiprestats.
7. Elecció del representant del Consell del Presbiteri que formarà part de l'equip de ponència del bloc de treball nº 4: ORGANITZAR-SE.
8. Informacions.
9. Torn obert de paraula.

Ciudadella, 4 de març de 1997

Una abraçada

Gerard Villalonga, Secretari

FULL INFORMATIU DEL CONSELL DEL PRESBITERI SESSIÓ DEL 18 DE DESEMBRE DE 1996

A les 10.30 del matí del dia 18 de desembre de 1996, a Cal Bisbe, presidit pel Sr. Bisbe, Mons. Francesc Xavier Ciuraneta i Aymí, es va reunir el Consell del Presbiteri en sessió extraordinària, estant presents tots els seus membres.

El Sr. Bisbe va obrir la sessió recordant a Mons. Rafael Álvarez Lara, mort fa uns dies i que va ser Administrador Apostòlic del nostre Bisbat durant el període 1966-1969.

Després de la pregària, es va llegir i aprovar l'acta de la darrera reunió del Consell.

El Sr. Toni Carreras, gestor administratiu del Bisbat, va presentar la comparació entre el pressupostat i la seva realització amb dada de 30 de setembre de 1996, explicant amb detall les desviacions en els conceptes d'ingressos i de despeses.

A continuació, va presentar el pressupost de l'any 1997, que va ésser aprovat per tots els presents, amb petites esmenes de caràcter explicatiu d'alguns dels conceptes.

Les gràfiques sobre l'evolució de les col·lectes i de la quota diocesana des de 1992 a 1996, així com les quotes dels socis de les parròquies desde 1994 a 1995, en els tres arxiprestats, posen de manifest l'augment de les aportacions periòdiques institucionalitzades, aspecte que afavoreix l'acostament entre el pressupostat i el realitzat. Les dades concretes es publicaran al Butlletí Oficial del Bisbat.

El Sr. Bisbe va explicar que la Conferència Episcopal ha baratat el criteri de distribució de l'assignació econòmica. En conjunt significa un petit augment que repercutirà en els sous dels capellans, que havia estat congelat durant els darrers anys.

Es va acordar l'elaboració d'un pressupost extraordinari de cara a l'Assemblea Diocesana, que generarà moltes despeses durant l'any 1997.

Es pensa també que s'ha de clarificar la presència de l'Església dins el Fons Menorquí de Cooperació.

A la pregunta sobre el balanç de situació de la Diòcesi, el gestor administratiu explica que la situació és positiva i que no hi ha cap inconvenient en que sigui conegut pel Consell del Presbiteri.

Sobre la revitalització de l'I.D.E.C., s'explica la seva nova constitució, amb la presència com a Secretari del Sr. Antoni Carreras, a més del Sr. Bisbe, del Sr. Vicari General i dels tres capellans en representació dels arxiprestats: Sr. Sintes, Sr. Llompart i Sr. Tutzó. S'ha reunit el 15 de novembre i el 16 de desembre i han elaborat un esborrany de modificació del reglament per presentar-lo al clergat i poder ésser sotmès a la deliberació de la pròxima sessió del Consell del Presbiteri.

Respecte a la col·lecta general per diverses intencions s'acorda la revisió del percentatge de distribució així com fer la consulta sobre quines d'aquestes intencions són imperades i quines no.

El Sr. Bisbe comunica als presents que s'ha de procedir al nomenament del nou Col·legi de Consultors. Dóna a conèixer la seva decisió de reduir a sis els seus com-

ponents, que han de ser necessàriament membres del Consell del Presbiteri en el moment del seu nomenament. Anuncia que formaran part del Col·legi de Consultors el Vicari General, el President del Capítol Catedral, els tres Arxiprests i un capellà elegit pels membres del Consell del Presbiteri. Es fa la votació corresponent, sortint amb majoria absoluta, a la primera, Mn. Rafel Portella (5 vots).

La sessió es va aixecar a les dues del capvespre, després d'aplicar un respons per l'ànima de Mons. Álvarez Lara.

Gerard Villalonga Hellín,
Pvte. secretari

FULL INFORMATIU DEL CONSELL DEL PRESBITERI SESSIÓ DEL 15 DE MARÇ DE 1997

A les 10.00 del matí del dia 15 de març de 1997, a Cal Bisbe, presidit pel Sr. Bisbe, Mons. Francesc Xavier Ciuraneta y Aymí, es va reunir el Consell del Presbiteri en sessió ordinària, estant presents tots els seus membres.

El Sr. Bisbe va comunicar la mort del pare del Sr. Sebastià Marquès, President de Càritas Diocesana i Auxiliar Administratiu del Bisbat, per tal de encomanar-lo en la pregària amb la qual es va començar la reunió.

Abans de la lectura i aprovació de l'acta de la sessió del dia 18 de desembre, el Sr. Bisbe i el Sr. Vicari General van fer un petit balanç de la seva visita pastoral a la Parròquia de St. Joseph de Brooklin (New York), posant de relleu la dedicació ministerial que durant aquests darrers cinc anys ha duit a terme el nostre germà en el presbiteri Mn. Xisco Huguet Cardona.

El primer punt va ser la presentació de l'informe elaborat per la Delegació Diocesana de Joventut sobre els elements de judici i perspectives de cara a la pastoral de joventut. Mª Ignàsia Gener va començar fent un resum de la reflexió feta per la Delegació, integrant les aportacions fetes pels arxiprestats i pel mateix Consell del Presbiteri en la sessió del dia 16 de novembre (Cf. Full Informatiu corresponent). La segona part d'aquest Informe tracta sobre els reptes de la pastoral juvenil, avui, les respostes als reptes plantejats i finalitza amb una proposta de pastoral global.

Als membres del Consell del Presbiteri els semblà que tot aquest material s'havia de passar els quatre equips de ponència de l'Assemblea Diocesana pel tal d'estudiar la incorporació d'aquests suggeriments a la resta de materials, amb els quals hauran de redactar els respectius documents. Es va donar un vot de confiança a la Delegada Diocesana per tal de reordenar la redacció de l'informe de manera que s'hi destaquin les tesis principals i demanant la inclusió d'una clara referència a la necessitat d'una formació eclesiològica correcta dels joves.

El punt de partida són els nostres joves, afectats per aquesta gran crisi de valors de la nostra societat. Tots van estar d'acord en que la solució no està només en la revisió d'unes estructures, ni tan sols en la prioritització de la formació cristiana dels adults, que són els transmissors naturals de la fe i dels principis morals. Tot això i molt més s'ha de fer, però hi ha un pas previ a donar entre tots: viure una eclesiològia de comunió.

Es va aprovar el projecte de Reglament de l'Institut d'Economia del Clergat (I.D.E.C.), incluint les aportacions dels arxiprestats. Es publicarà al Butlletí del Bisbat. Es volentat del Sr. Bisbe protegir i potenciar al màxim aquest Institut, vetllant escrupolosament per la destinació de la seva massa de béns a la seva finalitat. Quant a la seva constitució, s'ha desdoblant la secretaria: un dels preveres vocals serà secretari d'actes i el gestor administratiu del Bisbat actuarà com a secretari tècnic, amb veu, però sense vot. La categoria del document serà la d'"Estatuts", "ad experimentum", durant el primer any. Aquest temps de funcionament permetrà la redacció d'un reglament regulador d'aquells detalls de funcionament pràctic de menys importàncies i que, segons el parer general, no han de formar part dels Estatuts.

També es va aprovar el Reglament intern de les Cases Sacerdotals de la Diòcesi de Menorca, que es publicarà al Butlletí Oficial amb les esmenes aportades pels arxiprestats. A més de les correccions d'estil i de petits detalls que milloren el document, s'ha establert que el nomenament dels Directors sigui per dos anys.

A continuació, es va procedir a l'elecció d'un prevere, representant del Consell del Presbiteri, com a membre de l'equip de ponència del quart bloc de l'Assemblea Diocesana, referent a l'organització. A la segona votació, va resultar elegit el P. Isidre Serdà Massana (5 vots).

El Consell del Presbiteri va aprovar la proposta de la celebració d'una jornada que s'anomenarà "Menorca Missionera", amb col·lecta extraordinària pels missioners menorquins diocesans. Aquest any la Jornada "Menorca Missionera" es celebrarà el diumenge 27 d'abril.

Es va parlar breument de les diferents col·lectes integrades en la col·lecta general, però no es va concretar res.

Per acabar la sessió, que es va aixecar a les 2 del migdia, es va donar a conèixer la Guia de la Diòcesi de Menorca, segona publicació de la Assemblea Diocesana, que facilitarà la feina dels grups de cara al quart bloc de la fase parroquial. El Sr. Vicari General, com a Moderador del Consell del Presbiteri, va anunciar que en la pròxima reunió ordinària farà relació dels acords presos al llarg de les reunions anteriors per tal de fer-ne el seguiment.

Gerard Villalonga Hellín,
Pvte. Secretari

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

ACTA DE LA REUNIÓ (4-I-1997)

El dissabte, dia 4 de gener, a les 10.00 del matí, el Consell Pastoral Diocesà celebrà reunió extraordinària, a Cal Bisbe, d'acord amb el següent ordre del dia:

1. Pregària
2. Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior
3. Estudi i aprovació de la proposta de normes per a l'Etapa Diocesana de l'Assemblea
4. Informacions
5. Precs i suggeriments.

Comença la sessió amb la pregària de l'Assemblea, llegida conjuntament pels assistents.

El segon punt de l'ordre del dia fou la lectura de l'acta de la reunió ordinària anterior celebrada el passat dia 19 d'octubre de 1996, que es va aprovar.

A continuació, el Sr. Bisbe va exposar el motiu de la convocatòria de la reunió extraordinària del Consell, per tal d'aprovar, si cal, la proposta que la Permanent ha elaborat de normes per al desenvolupament de la fase diocesana de l'Assemblea.

Recordant els acords presos en la reunió del 19 d'octubre, es destaca que s'han complert quasi tots, i que el que fa referència a la informació als grups de l'Assemblea, es farà efectiu els dies 8, 9 i 10 de gener, en les reunions de moderadors i secretaris. També s'acorda fer arribar als Equips de Ponència, en el moment de la seva constitució una nota de la secretaria del Consell amb el resum de la reflexió del Consell a partir de la exposició de la ponència del Sr. Cartagena sobre "Els laics cristians, Església en el món".

Posteriorment es passa a l'estudi de la proposta de normes per a l'Etapa Diocesana de l'Assemblea. El Secretari llegeix la proposta de la Permanent i després de les deliberacions les normes queden redactades com figura en els fulls annexos.

Per tant, fetes les modificacions, queden assumides per Consell Pastoral Diocesà aquestes normes sobre l'Assemblea diocesana, amb l'acord de comunicar els canvis principals a les reunions de moderadors i secretaris que tindran lloc els dies 8-9-i-10 d'aquest mes de Gener en els tres arxiprestats.

També s'aprova celebrar una reunió del Consell el proper dia 15 de febrer per tal de concretar aquestes normes i el funcionament de la Comissió Organitzadora.

Ja en l'apartat de les informacions el Sr. Bisbe convida el Consell Pastoral Diocesà a participar en la Celebració de la Eucaristia del dia 17 de Gener, diada de Sant Antoni, patró de Menorca.

I en l'apartat de precis i suggeriments, Antoni Anglada Anglada fa arribar al Consell un comentari sobre la quantitat d'obres que fa la diòcesi i sobre la quantitat de col·lectes extraordinàries. Per part del Sr. Bisbe i del Sr. Vicari General, s'expliquen aquests punts.

Mª Àngels Garriga, demana com va quedar resolta la qüestió de la col·lecta extraordinària per als missioners menorquins i se li explica que es va integrar en la col·lecta general, revisant els percentatges de repartiment.

I sense més assumptes a tractar, s'aixeca la sessió, a les 12.25 del capvespre.

DELEGACIÓ DIOCESANA DE JOVENTUT

REUNIÓ D'ESTUDIANTS

Ciutadella, a 14 de Març de 1997

Benvolgut:

El passat dia 27 de Febrer em vaig reunir a Barcelona amb un grup de 14 universitaris. El motiu de la trobada, a part de compartir xerrada i sopar, va ésser el de plantejar-nos junts com engrescar els joves que marxen de Menorca per anar a estudiar, per tal de que no perdin el contacte amb la seva comunitat o grup d'origen, no es trobin sols al seu nou lloc de residència, i tenguin la possibilitat, si així ho volen, de trobar-se periòdicament ja sigui formant part d'un grup de revisió de vida o compartint l'Eucaristia a parròquies i comunitats on puguin sentir-se acollits, i també reunir-se de tant en tant per comentar com els hi van les coses i fer alguna activitat (excursions, visites a museus, anar al cine o al teatre...).

La primera cosa que varen proposar, crec que és ben encertada. Pensant sobretot en aquells joves que marxaran el proper curs, no esperar a convocar-los a final d'estiu, fer-ho ara aprofitant les festes de Pasqua. Ells es van comprometre a explicar-los la seva experiència, que valoren d'una manera molt positiva.

És per açò que, una vegada més, deman la teva col·laboració, perquè puguis fer de pont entre aquesta proposta sortida dels mateixos universitaris, i els joves que estàn acabant els seus estudis als distints instituts de la illa, i tenen previst continuar a la Universitat.

Per tal de facilitar l'assistència, farem dues reunions, una a Maó a les 11 del matí, a la Casa de l'Església, i l'altra a Ciutadella, a les 5 del capvespre al Seminari. Serà dia 27 de març, Dijous Sant. Vam pensar en aquest dia, ja que tant els que es troben a Mallorca com els de Catalunya ja seran a Menorca, i també és un dia que pot anar bé per als estudiants d'aquí (ja no hi ha classe, ni exàmens).

Aquesta convidada, també et pregam que la facis extensiva als altres joves de la teva parròquia o comunitat que ja estàn estudiant fora i que normalment no solen venir a les reunions i trobades que convoca la Delegació de Joventut. Sabem que, tant a Mallorca com a Barcelona, n'hi ha que es troben en grup, segueixen lligats al seu Moviment d'origen, estàn integrats a alguna parròquia, col·laboren amb agrupaments escoltes... Crec que val la pena que totes aquestes experiències puguin ésser conegudes i compartides amb els altres, i poden servir per a animar als seus companys més joves.

Amb l'esperança de poder comptar amb la teva col·laboració i amb el desig d'una molt bona Pasqua per a tu i la teva comunitat, rep una abraçada.

Mª Ignàsia Gener Fernández

Delegada Diocesana de Joventut

DELEGACIÓ DE VOCACIONS

JORNADA MUNDIAL DE PREGÀRIA PER LES VOCACIONS

GRUPS INSCRITS PER A LES 24 HORES DE PREGÀRIA

A L'ESGLÉSIA DE MENORCA

- 0.00-1.00** - Sr. Bisbe i Delegació Vocacions (La Catedral). - Adoració Nocturna Maó (Concepcionistes). - Parròquia Sant Bartomeu (Ferrerries). - Francesc Triay (Ciutadella). - Joves (St. Lluís).
- 1.00-2.00** - Adoració Nocturna Maó (Concepcionistes). - P. St. Bartomeu (Ferrerries) - Joves (St. Lluís).
- 2.00-3.00** - Adoració Nocturna Maó (Concepcionistes). - P. St. Bartomeu (Ferrerries) - Joves (St. Lluís).
- 3.00-4.00** - Adoració Nocturna Maó (Concepcionistes). - P. St. Bartomeu (Ferrerries) - Joves (St. Lluís).
- 4.00-5.00** - Adoració Nocturna Maó (Concepcionistes). - P. St. Bartomeu (Ferrerries) - Joves (St. Lluís).
- 5.00-6.00** - Adoració Nocturna Maó (Concepcionistes). - P. St. Bartomeu (Ferrerries) - Gnes. Clarisses (Ciutadella). - Missioneres Sagrats Cors (Casa Sacerdotal, Maó). - Joves (St. Lluís).
- 6.00-7.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Gnes. Carmelites (Es Castell). - Comunitat Gnes. Concepcionistes (Maó). - Joves (St. Lluís).
- 7.00-8.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Gnes. Carmelites (Es Castell). - Comunitat Gnes. Concepcionistes (Maó). - Joves (St. Lluís).
- 8.00-9.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Salesians (Ciutadella). - Grup Assemblea St. Francesc (Ciutadella). - Assumpció Pons Fullana (Ciutadella). - Apolònia Hernández Arguimbau (Ciutadella). - Rectoria St. Francesc, c/Andreu, 43 (Maó). - P. St. Lluís.
- 9.00-10.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Missioneres Sagrats Cors (Es Migjorn Gran). - Pilar Florit Navarro (Ciutadella). - Delegació de Joves (El Toro). - P. St. Lluís.
- 10.00-11.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Gnes. de la Consolació (Ciutadella). - Parròquia St. Lluís (St. Lluís). - Parròquia St. Esteve (Ciutadella).

- 11.00-12.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Grup Assemblea Salesians (Ciutadella). - Grup Assemblea St. Francesc (Ciutadella). - Gnes. Consolació (Ciutadella). - Franciscanes (Es Mercadal). P. St. Antoni (Fornells). - P. St. Lluís. - Catedral (Ciutadella).
- 12.00-13.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Grup Assemblea Sant Francesc (Ciutadella). - Franciscanes (Es Degollador, Ciutadella). - Parròquia La Concepció (Maó). - P. St. Lluís. - Catedral (Ciutadella).
- 13.00-14.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Comunitat de Bellver. - P. St. Lluís.
- 14.00-15.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - CORMAR (Maó). - P. St. Lluís.
- 15.00-16.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - CORMAR (Maó). - Grup Assemblea St. Francesc (Ciutadella). - P. St. Lluís.
- 16.00-17.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Franciscanes (Seminari). - Hospital Municipal - St. Antoni (Ciutadella). - Filles Caritat (Cós de Gràcia, Maó). - Vida Creixent i Joves (Mercadal). - Franciscanes (El Toro). - P. St. Lluís.
- 17.00-18.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Sta. Eulàlia (Alaior). - St. Antoni Mª Claret (Ciutadella). - Filles Caritat (Casa Infància, Maó). - Miquel Anglada Juaneda (Ciutadella). - P. St. Lluís. - Concepcionistes.
- 18.00-19.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Caritas (St. Lluís). - Mª Àngels Cardona (Ciutadella). - Caritas (Catedral). - Jacinto Genestar (Ciutadella). - Grup Matrimonis (Salesians). - Moviment COM- Adults Consolació (Ciutadella). - Rafel Mª Oleo (Ciutadella). - Grup Assemblea St. Francesc (Ciutadella).
- 19.00-20.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - P. St. Cristòfol (Es Migjorn). - Núria Florit Roca (Ciutadella). - Filles Caritat-Paules (Maó). - Gns. La Salle (Maó). - Parròquia St. Francesc (Ciutadella). - P. El Carme (Maó). - P. St. Lluís. - Sant Miquel (Ciutadella).
- 20.00-21.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Grup Assemblea St. Francesc (Ciutadella). - Consolació-Moviment COM Joves (Ciutadella). - Gnes. Carmelites (Es Castell). - Gnes. Carmelites (Ciutadella). - Catequesi P. Sta. Eulàlia (Maó). - Parròquia St. Francesc (Maó). - P. St. Lluís.
- 21.00-22.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Grup Assemblea St. Francesc (Ciutadella). - P. Sant Rafel (Ciutadella). - Església St. Josep (Maó). - P. St. Lluís. - Seminari. - Sant Antoni Mª Claret (Ciutadella).
- 22.00-23.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Gnes. Consolació Comunitat (Ciutadella). - P. St. Lluís. - Concepcionistes.- Seminari.
- 23.00-24.00** - P. St. Bartomeu (Ferrerries). - Antoni Anglada Saura (Ciutadella). - P. St. Lluís.

DELEGACIÓ DIOCESANA DE MISSIONS

“MENORCA MISSIONERA”

És el primer any que celebrem la jornada “MENORCA MISSIONERA”, i ho feim en coordinació amb la diòcesi germana de Mallorca que la celebra el Vè. diumenge de Pasqua de temps ençà. Enguany ha estat una mica improvisada, ja que no ha estat fins al 15 de març que la seva celebració ha estat aprovada pel consell de presbiteri i pel bisbat.

La finalitat i objectius de la jornada “MENORCA MISSIONERA” es resumeix en:

- a. difondre la consciència missionera “ad gentes” en les comunitats cristianes.
- b. donar suport moral i espiritual als nostres missioners (una vintena) “artesans de concòrdia i de pau”.
- c. destinar la col·lecta de les misses del diumenge 27 a la Delegació de missions; aquesta inverteix el seu import en ajut als missioners menorquins i campanyes d’animació missionera.

Juntament amb el cartell, s’acompanya l’escrit del Bisbe que apareixerà al FD diumenge 27.

Res més i gràcies. Una salutació en nom de la Delegació.

Joan Febrer, Delegat

DELEGACIÓN DIOCESANA DE ECUMENISMO MENORCA

SEMANA DE PENTECOSTÉS

Es sabido que la semana entre la Ascensión y Pentecostés ha sido considerada, desde tiempos del Papa León XIII, como muy apropiada para rogar al Espíritu Santo por la unidad cristiana.

Así lo han venido haciendo, no sólo los católicos, sino también fieles de otras iglesias y comunidades cristianas.

Y el hecho de haberse extendido posteriormente la semana del 18 al 25 de enero no tiene por qué hacernos olvidar esta otra semana.

Por tanto, es interesante recordar a los fieles católicos, y muy particularmente a los miembros de las comunidades religiosas, la conveniencia de insistir en la oración ecuménica durante la próxima última semana del Tiempo Pascual, este año desde el 11 al 18 de mayo, mayormente teniendo en cuenta la proximidad del Año Santo 2000, y que el Papa nos insiste en la importancia de esta oración con vistas al acercamiento de cuantos creemos en Cristo, Hijo de Dios y Salvador.

Jaime Cots, Delegado

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de març

- 1-13.- Visita al prevere diocesà Joan Francesc Huguet en la Parròquia de St. Joseph Patron, de Brooklyn, N.Y., on participa en els actes de la Missió Quaresmal.
- 14.- Celebra l'Eucaristia en la capella del Sant Crist, de Ciutadella.
- 15.- Presideix la reunió del Consell Presbiteral.
- 16.- Participa en els actes del Dia del Seminari.
- 17.- Es reuneix amb els missioners que han participat en els actes d'animació missionera de la Diòcesis.
- 18.- Despatx.
- 19.- Rep visites a Maó i visita un prevere malalt.
- 20.- Rep visites.
- 21.- Despatx.
- 22.- Participa en la trobada de joves dels grups de Confirmació al Toro.
- 23.- Celebra els actes del Diumenge de Rams a la Catedral i participa en els actes commemoratius dels 50 anys de la Confraria de la Pietat de la Catedral.
- 24.- Rep visites. Grava uns programes radiofònics per la COPE.
- 25.- Despatx.
- 26.- Reunió amb els arxiprestos. Participa en el recés dels preveres. Presideix la Missa Crismal.
- 27.- Presideix la Missa in Coena Domini en la Catedral.
- 28.- Presideix la celebració de la Passió del Senyor en la Catedral. Participa en la Processó del Sant Enterrament, a Ciutadella.
- 29.- Rep visites.- Assisteix al concert de Pasqua de la Capella Davídica. Presideix la Vetlla Pasqual en la Catedral.
- 30.- Presideix la Processó de l'Encontre de les Confraries de Maó i l'Eucaristia de Pasqua en la Parròquia de Santa Maria, de Maó.
- 31.- Estada amb la seva família a La Palma d'Ebre.

Mes d'abril

- 1-5.- Segueix l'estada a La Palma d'Ebre.
- 6.- Visita malalts.
- 7.- Rep visites.
- 8.- Despatx.
- 9.- Presideix la inauguració de la nova seu de la delegació d'Editorial Menorca a Ciutadella.
- 10.- Rep visites. Pronuncia una conferència als pares del Col·legi de la Consolació, de Ciutadella.

- 11.- Rep visites. Es reuneix amb diferents autoritats per coordinar les accions de restauració de la Catedral.
- 12.- Participa en la trobada de moderadors i secretaris dels grups de l'Assemblea Diocesana.
- 13.- Participa a Tarragona en els actes de la presa de possessió del nou Arquebisbe, Mons. Lluís Martínez Sistach.
- 14-15.- Gestions a Barcelona.
- 16.- Rep visites a Ciutadella i a Maó.
- 17.- Despatx.
- 18.- Visita una comunitat religiosa.
- 19.- Es reuneix amb els pares de la Catequesi de sant Josep, de Maó, on presideix també l'Eucaristia en la festa patronal de la Confraria de la Sang.
- 20.- Presideix l'acte de pregària per les vocacions que es celebra a la Catedral. Celebra el sagrament de la Confirmació a la Parròquia de Santa Maria, de Maó.
- 21-26.- Participa a Madrid en l'Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola.
- 27.- Participa en els actes de la celebració de Sant Jordi de l'Escultisme de Menorca.
- 28.- Rep visites.
- 29.- Reunió amb els arxiprestos.
- 30.- Rep visites a Maó. Reunió de la Permanent del Consell Pastoral Diocesà.

CRÒNICA DIOCESANA

TROBADA DELS GRUPS DE CONFIRMACIÓ

Per segon any consecutiu he tingut la satisfacció de compartir amb uns 250 joves la trobada dels adolescents de confirmació. Aquest any el temps ens ha acompanyat, i això ha permès un desenvolupament alegre i festiu.

Des de la concentració, a les 10.00 hores d'aquest bonic 22 de març, s'ha notat que els joves venien amb impaciència i ganes, volien passar-ho bé. Aprofitant aquesta predisposició, se'ls presentà el lema de la trobada: "Ell compta amb tu, comptes tu amb Ell?".

El programa consistí en una "gimkama". Els participants de les diferents parròquies es van mesclar entre ells cercant l'intercanvi i el coneixement mutu. Els més decidits arrastraren als més apocats a dur a terme totes les proves que els catequistes havíem imaginat. Tinc que dir que es notava que s'ho passaven d'allò més bé. Dita "gimkama" es va mantenir al llarg de la pujada a la muntanya de la Mare de Déu del Toro.

Una vegada arribats a l'ermita, reberen el merescut descans, aprofitat per acompanyar la respiració i calmar la natural agitació de la gent jove, de cara a enfilars la part més profunda i seriosa de la jornada: La pregària comunitària.

Aquest ha estat un altre èxit de la trobada, molt acurada l'organització, bona elecció de les cançons i el ritme que amb la seva viva ha permès mantenir sempre l'atenció dels adolescents, es notava que els cants i la música aglutinaven a tothom. La pregària, pensada en forma de diversos protagonistes que rebien la crida del Senyor, fou actual però no per això menys profunda. La pregària no es va fer llarga ni pesada. A tots els assistents els hi va quedar un bon gust de boca.

El bisbe, que presidia l'acte, ha posat el punt final amb un consell molt significatiu: "Quan les dificultats us facin dubtar/trontollar, mirau al cel".

Felicitats a les Delegacions de Catequesi i de Vocacions i a tots els que hi han col·laborat per fer possible una bella jornada d'un cristianisme jove i carregat d'emocions.

EL PROCÉS DE BEATIFICACIÓ DE JOAN HUGUET CARDONA

Hi ha bones notícies sobre l'avanç dels treballs de la causa de beatificació del màrtir menorquí. El Postulador D. Juan Sánchez, que resideix al Col·legi Espanyol a Roma, ha comunitat al Sr. Bisbe que el dia 14 de febrer d'enguany, en sessió ordinària, la Congregació de les Causes dels Sants, ha donat validesa al procés diocesà fet a Menorca i a les recerques últimament aquí també realitzades. Des d'ara seguirà amb normalitat el procés per part de la dita Congregació romana.

Aquesta comunicació és, sens dubte, motiu de gran goig per a moltes persones que desitgen de bon cor la beatificació del sacerdot Joan Huguet Cardona, el qual coratjosament donà la seva vida per la fe de Crist. La notícia ens ha arribat precisament els dies de Pasqua en què l'Església mostra una especial veneració als màrtirs, que són els testimonis que amb més força proclamen que Jesús és el Senyor de la vida i el qui ha retornat d'entre els morts.

Guillem Pons Pons
Vicepostulador

ESCOLA-TALLER "CALÀBRIA"

L'ESCOLA-TALLER CALÀBRIA ja ha complert el primer mig any de feina. Els 30 joves, de 16 a 21 anys, que se'n beneficien, ara seran contractats per l'Ajuntament de Maó amb subvenció de l'INEM. A part de les classes més teòriques,

fins ara la feina s'ha ocupat en obres de demolició i consolidació de l'estructura del vell edifici Calàbria. Ara s'aplicaran a arranjar teulades i aixecar una ala nova. CÀRITAS hi ha invertit fins aquest moment 2 milions de ptes., i els propers 18 mesos hi haurà d'invertir 10 milions més per al material de construcció. Tot un repte. La formació i integració sòcio-laboral dels joves bé s'ho mereix. El dissabte dia 19 s'organitzarà una visita a les obres per a les parròquies de l'arxiprestat, visita que serà guiada per l'arquitecte Francesc Farrés.

DIADA DE SANT JORDI

Unes 550 persones, entre responsables i escoltes, han pres part aquest cap de setmana, as Pinaret, en la "Diada de Sant Jordi" que, per primera vegada, han organitzat els tres agrupaments de Ciutadella: Federico Pareja, Sant Rafael i Sant Antoni Maria Claret. El dia de Sant Jordi commemora la festa del patró dels escoltes de tot el món.

A més dels dotze agrupaments que formen l'Associació d'Escoltes de Menorca, aquest any s'ha afegit a la celebració una nova associació, que a hores d'ara encara no s'ha constituït legalment.

El president de l'Associació d'Escoltes de Menorca, Eduard Serra, va voler destacar la nombrosa participació d'al·lots i al·lotes dels diferents agrupaments d'escoltes de l'illa, en un ambient de convivència. Les xifres del Sant Jordi-97 han superat les enregistrades en edicions anteriors, ja que en els darrers anys la participació s'havia xifrat en 450 ó 500 persones. Si a tot això hi afegim el bon temps que ha acompanyat durant els dos dies que ha durat la celebració, la convocatòria d'enguany ha de qualificar-se d'èxit notable.

Els escoltes van participar a l'Eucaristia, que es celebrà al pati de l'Escola de Natura "Maria Àngels Cardona", presidida pel bisbe de Menorca, Francesc Xavier Ciuraneta, juntament amb els consiliaris dels tres agrupaments de Ciutadella.

A les deu i mitja del matí, es realitzà el muntatge de la gran fira de jocs. En aquesta fira intertribal, cadascuna de les unitats dels diferents agrupaments se'n encarregà d'organitzar un joc diferent.

La cloenda arribà amb l'hora dels adéus. Tots junts, posats en cercle, com els indis, despediren aquest dia de Sant Jordi.

UNIÓ EUCARÍSTICA REPARADORA

Vivències dels actes celebrats en ocasió del DIA de la UNIÓ EUCARÍSTICA REPARADORA (Maries dels Sagraris) i de la visita d'una Missionera Eucarística als centres.

Del D.U.O. (Dia universal de l'Obra (4-III): la idea que ens va quedar gravada va esser: Celebrem el primer any de preparació al tercer mil·lenni amb tota il·lusió. Jesucrist n'és l'objecte central i vivent. Noltros que el volem seguir, fem-ho ajudant l'Església, la seva Esposa, i els germans membres del Cos místic.

La segona vivència, derivada de l'acte celebrat a Ferreries (27-IV), i dirigit per la Missionera Eucarística, va esser sobre aquesta frase: Del pessimisme a la joia.

Quan vam entrar a l'església les primeres paraules que se'ns van dirigir foren: Tots entrem aquí portant la creu. Estem cansats, afeixugats, deprimits. Sabeu que en sortir serem uns altres? I així va succeir. Ho vam deixar tot dins el Cor de Jesús, i vam sortir (malgrat portar la creu) animats sobretot pel ritu de l'acomiadament (semblant al que es fa als missioners quan els envien a terres llunyanes). Animats, dic, a seguir treballant en tot el que ja feim. Assemblea Diocesana, catequesi, visites i ajuda als malalts i gent gran, però amb més ganes, alegria i universalitat.

Finalment, vam rebre un recordatori de la Mare de Déu, que diu: "Mare, que no ens cansem!". Així ho desitjam tots.

U.E.R.

PROP DE 2.000 PERSONES PREGANT PER LES VOCACIONS

D'experiència eclesial molt viva es pot qualificar la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions, organitzada per la Delegació Diocesana el passat dia 20 d'abril.

Grups i persones de totes les edats; el Bisbe a la Catedral i petits grups a les parròquies i cases particulars; religioses a les seves comunitats i monges als monestirs; gent habituada a pregar i gent que ho feia per primer cop; tots, en un nombre aproximat als 2.000, van respondre a la crida i van unir les seves veus.

Arreu de l'església menorquina, i en comunió amb tota l'església universal, durant les 24 h. del dia, es van aixecar pregàries per demanar a Déu que segueixi beneint el seu Poble amb vocacions d'especial consagració: preveres, religiosos/es i missioners/es.

Parlant amb persones i grups que hi van participar, la nota que més es destaca és la dimensió eclesial que va tenir la iniciativa, ja que cadascú, des de les diverses realitats, sensibilitats, estils i carismes es va unir a una causa comuna, que va estar per sobre de particularismes que tantes vegades disgreguen i empobreixen.

A cada lloc es va tenir prou creativitat i iniciativa per adaptar el guió que s'havia enviat prèviament i, fins i tot, per crear-ne de propis, d'acord amb l'edat o l'espiritualitat de cada grup. En el fons el que importava no era el com, sinó el perquè. I aquest perquè era fer-nos sensibles al lema de la diada: "CRIST COMPTA AMB TU".

Hem pregat, agraït, adorat Déu. Ara serà Ell qui actuarà.

Delegació Diocesana de Pastoral Vocacional

SECCIÓ DOCUMENTAL

MENSAJE DEL PAPA CON OCASIÓN DE LA JORNADA MUNDIAL DEL ENFERMO

Fátima, 11 de febrero de 1997

1. La próxima Jornada mundial del enfermo se celebrará el 11 de febrero de 1997 en el santuario de Nuestra Señora de Fátima, en la noble nación portuguesa. El lugar elegido es particularmente significativo para mí. En efecto, quise acudir a ese santuario con ocasión del aniversario del atentado contra mi persona, en la plaza de San Pedro, para dar las gracias a la divina Providencia porque, según su inescrutable designio, ese dramático hecho había coincidido misteriosamente con el aniversario de la primera aparición de la Madre de Jesús el 13 de mayo de 1917, en la Gruta de Iria.

Por tanto, me alegra que se realice en Fátima la celebración oficial de una jornada como la del enfermo, por la que siento particular cariño. Así brindará a cada uno de vosotros la ocasión de ponerse nuevamente a la escucha del mensaje de la Virgen, cuyo núcleo fundamental es “una llamada a la conversión y a la penitencia, como en el Evangelio. Esta llamada ha sido hecha al comienzo del siglo XX y, por tanto, dirigida particularmente a este siglo. La Señora del mensaje parecía leer con una perspicacia especial los signos de los tiempos, los signos de nuestro tiempo” (Homilía en Fátima, 13 de mayo de 1982: *L'Osservatore Romano*, edición en lengua española, 23 de mayo de 1982, p. 6).

Escuchando a la Virgen santísima, será posible redescubrir de manera viva y profunda su misión en el misterio de Cristo y de la Iglesia: misión que ya se encuentra indicada en el Evangelio, cuando María pide a Jesús que comience los milagros, diciendo a los sirvientes durante el banquete de bodas en Caná de Galilea: “Haced lo que él os diga” (Jn 2, 5). En Fátima repitió una expresión precisa, que su Hijo pronunció al comienzo de su misión pública: “El tiempo se ha cumplido (...); convertíos y creed en la buena nueva” (Mc 1, 15). La invitación insistente de María santísima a la penitencia es la manifestación de su solicitud materna por el destino de la familia humana, necesitada de conversión y perdón.

2. En Fátima María se hace portavoz también de otras expresiones de su Hijo. En particular, en la Gruta de Iria resuena esta invitación de Cristo: “Venid a mí todos los que estáis fatigados y sobrecargados, y yo os daré descanso” (Mt 11,28). Las multitudes de peregrinos que de todas partes del mundo acuden a esa tierra bendita, ¿no son el testimonio elocuente de la necesidad de alivio y consuelo que innumerables personas experimentan en su vida?

Sobre todo quienes sufren se sienten atraídos por la perspectiva del “alivio” que el Médico divino puede dar al que se dirige a él con confianza. Y este alivio se

encuentra en Fátima: a veces es alivio físico, cuando Dios, en su providencia, concede la curación de la enfermedad; más a menudo es alivio espiritual, cuando el alma, inundada por la luz interior de la gracia, encuentra la fuerza para aceptar el peso doloroso de la enfermedad y, mediante la comunión con Cristo, siervo sufriente, lo transforma en instrumento de redención y salvación para sí y para los hermanos.

El camino que hay que seguir en este difícil itinerario nos lo señala la voz materna de María que en la historia y en la vida de la Iglesia, pero de modo particular en nuestro tiempo, sigue repitiendo siempre las palabras: "Haced lo que él os diga".

3. La Jornada mundial del enfermo es, por tanto, una ocasión magnífica para volver a escuchar y acoger la exhortación de la Madre de Jesús, a quien al pie de la cruz confió la humanidad (cf. Jn 19,25-27). La Jornada se sitúa en el primer año del "triduo" preparatorio del gran jubileo del año 2000: un año dedicado íntegramente a la reflexión sobre Cristo. Precisamente esta reflexión sobre el lugar central que ocupa Cristo "no puede (...) separarse del reconocimiento del papel desempeñado por su santísima Madre (...). María, dedicada constantemente a su divino Hijo, se propone a todos los cristianos como modelo de fe vivida" (Tertio millennio adveniente, 43).

La ejemplaridad de María encuentra su expresión más elevada en la invitación a mirar al Crucificado para aprender de él que, asumiendo totalmente la condición humana, quiso libremente cargar con nuestro sufrimiento y entregarse al Padre como víctima inocente por nosotros los hombres y por nuestra salvación, "con poderoso clamor y lágrimas" (Hb 5,7). Así redimió el sufrimiento, transformándolo en un don de amor salvífico.

4. Amadísimos hermanos y hermanas que sufrís en el espíritu y en el cuerpo: no cedáis ante la tentación de considerar el dolor como una experiencia únicamente negativa, hasta el punto de dudar de la bondad de Dios. En el Cristo paciente todo enfermo encuentra el significado de sus propios padecimientos. El sufrimiento y la enfermedad pertenecen a la condición del hombre criatura, frágil y limitada, marcada desde su nacimiento por el pecado original. Sin embargo, en Cristo muerto y resucitado la humanidad descubre una nueva dimensión de su sufrimiento; en vez de ser un fracaso, constituye una ocasión para dar un testimonio de fe y amor.

Amadísimos enfermos, sabed encontrar en el amor "el sentido salvífico de vuestro dolor y las respuestas válidas a todas vuestras preguntas" (Salvifici doloris, 31). Vuestra misión es de un valor altísimo tanto para la Iglesia como para la sociedad. "Vosotros, los que sufrís, sois los predilectos de Dios. Como hizo con todos los que encontró por los caminos de Palestina, Jesús os dirige una mirada llena de ternura; su amor no os fallará jamás" (Homilía en la celebración de la Palabra en la basílica de San Martín de Tours, Francia, 21 de septiembre de 1996, n. 2: L'Osservatore Romano, edición en lengua española, 4 de octubre de 1996, p. 6). Sed testigos generosos de este amor privilegiado, mediante el don de vuestro sufrimiento que tanto puede contribuir a la salvación del género humano.

En una sociedad como la actual, que trata de construir su futuro sobre el bienestar y el consumismo y que lo valora todo según la eficacia y los beneficios, la enfermedad y el sufrimiento, que no pueden negarse, son alejados o vaciados de significado con el intento ilusorio de superarlos solamente con los medios que pone a disposición el progreso de la ciencia y de la técnica.

No cabe duda de que la enfermedad y el sufrimiento siguen siendo un límite y una prueba para la mente humana. Sin embargo a la luz de la cruz de Cristo se convierten en un momento privilegiado de crecimiento en la fe y en un instrumento valioso para contribuir, en unión con Jesús redentor, a la realización del proyecto divino de la salvación.

5. En la página evangélica relativa al juicio final, cuando “el Hijo del hombre venga en su gloria acompañado de todos sus ángeles” (Mt 25,31) se indican los criterios según los cuales se pronunciará la sentencia. Como sabemos, se resumen en la solemne afirmación conclusiva: “En verdad os digo que cuanto hicisteis a uno de estos hermanos míos más pequeños, a mí me lo hicisteis” (Mt 25,40). Entre estos “hermanos más pequeños”, están los enfermos (cf. Mt 25,36), a menudo solos y marginados por la sociedad. Sensibilizar a la opinión pública con respecto a ellos es una de las finalidades principales de la celebración de la Jornada mundial del enfermo: estar cerca de los que sufren, para que sepan aprovechar su sufrimiento también con la ayuda de quienes están a su lado para curarlos y asistirlos es el compromiso al que nos invita esta jornada.

A ejemplo de Jesús, hay que acercarse como “buenos samaritanos” al hombre que sufre. Hay que aprender a “servir en los hombres al Hijo del hombre”, como decía el beato Luigi Orione (cf. Escritos 57, 104). Es necesario saber ver con ojos solidarios los sufrimientos de nuestros hermanos, sin “pasar de largo”, sino haciéndonos “prójimo”, y estando a su lado con gestos de servicio y amor orientados a la salud integral de la persona humana. Una sociedad se cualifica por la mirada que dirige a los que sufren y por la actitud que adopta con ellos.

En el mundo en que vivimos, demasiados seres humanos están excluidos del amor de la comunidad familiar y social. La Virgen santísima, cuando se apareció en Fátima a tres pobres pastores para convertirlos en heraldos del mensaje evangélico renovó su Magnificat liberador, haciéndose eco de “quienes no aceptan pasivamente las circunstancias adversas de la vida personal y social, ni son víctimas de la “alineación como hoy se dice, sino que proclaman con ella que Dios es vengador de los humildes y, si es el caso, derriba del trono a los soberbios” (Homilía en el santuario de Zapopan, Guadalajara, 30 de enero de 1979, n. 4: L'Osservatore Romano, 11 de febrero de 1979, p. 12).

6. Por tanto, también en esta circunstancia reitero un fuerte llamamiento a los responsables de la administración pública, a las organizaciones sanitarias internacionales y nacionales, a los agentes sanitarios, a las asociaciones del voluntariado y a todos los hombres de buena voluntad, para que se unan al compromiso de la Iglesia que, fiel a la enseñanza de Cristo, quiere anunciar el Evangelio por el testimonio del servicio a los que sufren.

La Virgen santísima, que en Fátima ha enjugado tantas lágrimas, ayude a todos a transformar esta Jornada mundial del enfermo en un momento importante de la "nueva evangelización".

Con estos deseos, mientras invoco la protección materna de María, Madre del Señor y Madre nuestra, sobre las iniciativas promovidas con ocasión de esta Jornada, os imparto complacido mi afectuosa bendición a vosotros, queridos enfermos a vuestros familiares, a los agentes sanitarios, a los voluntarios y a todos los que están cerca de vosotros con espíritu de solidaridad ante vuestros sufrimientos.

Vaticano, 18 de octubre de 1996

Joannes Paulus II

CARTA DEL SANTO PADRE A LOS SACERDOTES CON OCASIÓN DEL JUEVES SANTO DE 1997

1. Iesu, Sacerdos in aeternum, miserere nobis!

Queridos Sacerdotes:

Siguiendo la tradición de dirigiros la palabra en el día en que os reunís alrededor de vuestro Obispo, para conmemorar gozosamente la institución del sacerdocio en la Iglesia, renuevo ante todos mis sentimientos de gratitud al Señor por las celebraciones jubilares en las que, de los días 1 al 10 de noviembre del año pasado, participaron muchos hermanos Sacerdotes. A todos doy cordialmente las gracias.

Un recuerdo particular dirijo a los sacerdotes que el año pasado, igual que yo, celebraron el 50 aniversario de su Ordenación. Muchos de ellos no vacilaron, a pesar de los años y la distancia, en venir a Roma para concelebrar con el Papa sus Bodas de Oro.

Doy las gracias al Cardenal Vicario, a los Obispos sus colaboradores, a los sacerdotes y fieles de la diócesis de Roma, los cuales manifestaron de varias maneras su unión con el Sucesor de Pedro, alabando a Dios por el don del sacerdocio. Mi reconocimiento se hace extensivo a los Señores Cardenales, Arzobispos, Obispos y Sacerdotes, a los Consagrados y Consagradas, y a todos los Fieles de la Iglesia por el don de su cercanía, de su oración y por el Te Deum de acción de gracias, que juntos hemos cantado.

Deseo, además, agradecer a todos los Colaboradores de la Curia Romana lo que hicieron para que estas Bodas de Oro sacerdotales del Papa pudiesen servir para reavivar la conciencia del gran don y misterio del sacerdocio. Pido constantemente al Señor que siga encendiendo la llama de la vocación sacerdotal en el alma de muchos jóvenes.

En aquellos días, me dirigí varias veces, con el recuerdo y el corazón, a la capilla privada de los Arzobispos de Cracovia, donde el 1 de noviembre de 1946 el

inolvidable Metropolitano de Cracovia, Adam Stefan Sapieha, después Cardenal, impuso sus manos sobre mi cabeza, transmitiéndome la gracia sacramental del sacerdocio. Con emoción he vuelto espiritualmente a la Catedral del Wawel, en la cual celebré la Primera Misa, el día siguiente de la Ordenación.

En los días jubilares, todos hemos sentido de manera particular la presencia de Cristo Sumo Sacerdote, meditando las palabras de la liturgia: “Este es el sumo sacerdote que en sus días agrado a Dios y fue encontrado justo”. Ecce Sacerdos magnus. Estas palabras tienen su plena aplicación en Cristo mismo. Él es el Sumo Sacerdote de la Nueva y Eterna Alianza, el único Sacerdote del que todos nosotros sacerdotes recibimos la gracia de la vocación y del ministerio. Me alegra el hecho de que en las celebraciones del jubileo de mi Ordenación, el sacerdocio de Cristo haya podido brillar en su inefable verdad como don y misterio en favor de los hombres de todos los tiempos, hasta la consumación de los siglos.

A los cincuenta años de mi Ordenación sacerdotal, cada día, como siempre, recuerdo a mis coetáneos, tanto de Cracovia como de todas las demás Iglesias del mundo, que no han podido llegar a este jubileo. Pido a Cristo, Sacerdote eterno, que les conceda en herencia la recompensa imperecedera, acogiéndolos en la gloria de su Reino.

2. *Iesu, Sacerdos in aeternum, miserere nobis!*

Os escribo esta Carta, queridos Hermanos, durante el primer año de preparación inmediata al inicio del tercer milenio: Tertio Milenio adveniente. En la Carta apostólica que empieza con estas palabras puse de relieve el significado del paso del segundo al tercer milenio después del nacimiento de Cristo y establecí que los últimos tres años antes del 2000 se dedicaran a la Santísima Trinidad. El primer año, inaugurado solemnemente el pasado primer domingo de Adviento, tiene como centro a Cristo. En efecto, Él es el Hijo eterno de Dios, hecho hombre y nacido de María Virgen, que nos lleva al Padre. El próximo año estará dedicado al Espíritu Santo Paráclito, prometido a los Apóstoles en el momento de su paso de este mundo al Padre. Finalmente, el año 1999 estará dedicado al Padre, al cual el Hijo quiere llevarnos por medio del Espíritu, el Consolador.

Queremos terminar así el segundo milenio con una gran alabanza a la Santísima Trinidad. En este itinerario encontrará eco la trilogía de Encíclicas que, gracias a Dios, he podido publicar al inicio del Pontificado: *Redemptor hominis*, *Dominum et vivificantem* y *Dives in misericordia*, las cuales os exhorto, queridos Hermanos, a meditar nuevamente durante este trienio. En nuestro ministerio, especialmente el litúrgico, debemos ser siempre conscientes de estar en camino hacia el Padre, guiados por el Hijo en el Espíritu Santo. Nos recuerdan precisamente esto las palabras con que terminamos cada oración: “Por nuestro Señor Jesucristo, tu Hijo, que vive y reina contigo en la unidad del Espíritu Santo y es Dios por los siglos de los siglos. Amén”.

3. *Iesu, Sacerdos in aeternum, miserere nobis!*

Esta invocación está tomada de las Letanías a Cristo Sacerdote y Víctima, que se recitaban en el Seminario de Cracovia el día antes de la Ordenación sacerdotal. Las he querido poner como apéndice en el libro *Don y misterio*, publicado con ocasión de mi jubileo sacerdotal. En esta Carta deseo ponerlas también en evidencia, pues me parece que ilustran de manera particularmente rica y profunda el sacerdocio de Cristo y nuestra relación con el mismo. Están basadas en textos de la Sagrada Escritura, en particular la Carta a los Hebreos, pero no solamente. Por ejemplo, cuando recitamos: *Iesu, Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech*, volvemos idealmente al Antiguo Testamento, al Salmo 110/109. Todos sabemos lo que significa para Cristo ser sacerdote según el orden de Melchisedech. Su Sacerdocio se expresó en el ofrecimiento de su propio cuerpo, “hecho de una vez para siempre” (Hb 10,10). Habiéndose ofrecido en sacrificio cruento en la cruz, Él mismo instituyó su memoria” incruenta para todos los tiempos, bajo las especies de pan y vino. Y bajo estas especies Él encomendó este Sacrificio suyo a la Iglesia. Así pues, la Iglesia –y en ella cada sacerdote– celebra el único Sacrificio de Cristo.

Mantengo un vivo recuerdo de los sentimientos que suscitaron en mí las palabras de la consagración pronunciadas por vez primera junto con el Obispo que me acababa de ordenar, palabras que repetí al día siguiente en la Santa Misa celebrada en la Cripta de San Leonardo. Tantas veces desde entonces –resulta difícil contarlas– estas palabras han resonado en mis labios para hacer presente, bajo las especies de pan y vino, a Cristo en el acto salvífico de sacrificarse a sí mismo en la cruz.

Contemplemos juntos, una vez más, este sublime misterio. Jesús tomó el pan y se lo dio a sus discípulos diciendo: “Tomad y comed todos de él, porque esto es mi cuerpo...”. Tomó después en sus manos el cáliz con el vino, lo bendijo y lo dio a sus discípulos diciendo: “Tomad y bebed todos de él, porque éste es el cáliz de mi Sangre, Sangre de la alianza nueva y eterna, que será derramada por vosotros y por todos los hombres para el perdón de los pecados”. Y añadió: “Haced esto en conmemoración mía”.

¿Cómo pueden dejar de ser estas maravillosas palabras el corazón que impulsa toda vida sacerdotal? ¡Repitámoslas cada vez como si fuera la primera! Que jamás sean pronunciadas por rutina. Estas palabras expresan la más plena actualización de nuestro sacerdocio.

4. Al celebrar el Sacrificio de Cristo, seamos siempre conscientes de lo que leemos en las palabras de la Carta a los Hebreos: “Presentóse Cristo como Sumo Sacerdote de los bienes futuros, a través de una Tienda mayor y más perfecta, no fabricada por mano de hombre, es decir, no de este mundo. Y penetró en el santuario una vez para siempre, no con sangre de machos cabríos ni de novillos, sino con su propia sangre, consiguiendo una redención eterna. Pues si la sangre de machos cabríos y de todos y la ceniza de vaca santifica con su aspersion a los contaminados, en orden a la purificación de la carne, ¡cuánto más la sangre de Cristo,

que por el Espíritu Eterno se ofreció a sí mismo sin tacha a Dios, purificará de las obras muertas nuestra conciencia para rendir culto a Dios vivo! Por eso es mediador de una nueva Alianza” (9,11-15).

Las invocaciones de las Letanías a Cristo Sacerdote y Víctima se relacionan, en cierto modo, con estas palabras o con otras de la misma Carta:

Iesu,

Pontifex ex hominibus assumpte,

... pro hominibus constitute,

Pontifex confessionis nostrae,

... amplioris prae Moysi gloriae,

Pontifex tabernaculi veri,

Pontifex futurorum honorum,

... sancte, innocens et impollute,

Pontifex fidelis et misericors,

... Dei et animarum zelo succense,

Pontifex in aeternum perfecte,

Pontifex qui (...) caelos penetrasti...

Mientras repetimos estas invocaciones, vemos con los ojos de la fe aquello de lo que habla la Carta a los Hebreos: Cristo que mediante la propia sangre entra en el eterno santuario. Como Sacerdote consagrado para siempre por el Padre Spiritu Sancto et virtute ahora se ha sentado “a la diestra de la Majestad en las alturas” (Hb 1,3). Y desde allí intercede por nosotros como mediador —semper vivens ad interpellandum pro nobis—, para trazarnos el camino de una vida nueva y eterna: Pontifex qui nobis viam novam initiasti. Él nos ama y derramó su sangre para limpiar nuestros pecados: Pontifex qui dilexisti nos et lavisti nos a peccatis in sanguine tuo. Se entregó a sí mismo por nosotros: tradidisti temetipsum Deo oblationem et hostiam.

En efecto, Cristo introduce el sacrificio de sí mismo, que es el precio de nuestra redención, en el santuario eterno. La ofrenda, esto es, la víctima, es inseparable del sacerdote. Me han ayudado a comprender mejor todo esto precisamente las Letanías a Cristo Sacerdote y Víctima, recitadas en el Seminario. Vuelvo constantemente a esta lección fundamental.

5. Hoy es Jueves Santo. Toda la Iglesia se congrega espiritualmente en el Cenáculo, donde se reunieron los Apóstoles con Jesús para la Última Cena. Leamos de nuevo en el Evangelio de Juan las palabras pronunciadas por Jesús en el discurso de despedida. Entre tantas riquezas de este texto, encontramos la siguiente frase dirigida por Jesús a los Apóstoles: “Nadie tiene mayor amor que el que da su vida por sus amigos. Vosotros sois mis amigos, si hacéis lo que yo os mando. No os llamo ya siervos, porque el siervo no sabe lo que hace su amo; a vosotros os he llamado amigos, porque todo lo que he oído a mi Padre os lo he dado a conocer” (15,13-15).

“Amigos: así llamó Jesús a los Apóstoles. Así también quiere llamarnos a nosotros que, gracias al sacramento del Orden, somos partícipes de su Sacerdocio.

Escuchemos estas palabras con gran emoción y humildad. Ellas contienen la verdad. Ante todo la verdad sobre la amistad, pero también una verdad sobre nosotros mismos que participamos del Sacerdocio de Cristo, como ministros de la Eucaristía. ¿Podía Jesús expresarnos su amistad de manera más elocuente que permitiéndonos, como sacerdotes de la Nueva Alianza, obrar en su nombre, in persona Christi Capitis? Puesto esto es precisamente lo que acontece en todo nuestro servicio sacerdotal, cuando administramos los sacramentos y, especialmente, cuando celebramos la Eucaristía. Repetimos las palabras que Él pronunció sobre el pan y el vino y, por medio de nuestro ministerio, se realiza la misma consagración que Él hizo. ¿Puede haber una manifestación de amistad más plena que ésta? Esta amistad constituye el centro mismo de nuestro ministerio sacerdotal.

Cristo dice: “No me habéis elegido vosotros a mí, sino que yo os he elegido a vosotros, y os he destinado para que vayáis y déis fruto, y que vuestro fruto permanezca” (Jn 15,16). Al final de esta Carta os ofrezco estas palabras como un augurio. En el día conmemorativo de la institución del sacramento del Sacerdocio, deseémonos mutuamente, queridos Hermanos, que podamos ir y llevar fruto, como los Apóstoles, y que nuestro fruto permanezca.

Que María, Madre de Cristo Sumo y Eterno Sacerdote, sostenga con su asidua protección las andaduras de nuestro ministerio, sobre todo cuando el camino es arduo y las dificultades son mayores. Que la Virgen fiel interceda ante su Hijo, para que no nos falte nunca el valor de ser sus testigos en los diversos campos de nuestro apostolado, colaborando con Él para que el mundo tenga vida y la tenga en abundancia (cf. Jn 10,10).

En el nombre de Cristo, y con profundo afecto, os bendigo a todos.

Vaticano, 16 de marzo, V Domingo de Cuaresma, del año 1997, decimonono de mi Pontificado.

Juan Pablo II

MENSAJE DEL SANTO PADRE PARA LA XXXI JORNADA MUNDIAL DE LAS COMUNICACIONES SOCIALES

“Comunicar a Jesús: el Camino, la Verdad y la Vida”

Queridos hermanos y hermanas:

Al acercarse el final de este siglo y del milenio, presenciamos una expansión sin precedentes de los medios de comunicación, con una oferta cada vez mayor de productos y servicios. Vemos la vida de más y más personas influida por el despliegue de las nuevas tecnologías de información y de comunicación. Y con todo, existen todavía numerosas personas que no tienen acceso a los medios, antiguos o nuevos.

Aquellos que se benefician de este desarrollo disponen de un creciente número de opciones. Cuantas más son las opciones, más difícil resulta escoger responsablemente. El hecho es que se da una dificultad creciente para proteger los propios ojos y oídos de imágenes y sonidos que llegan a través de los medios, inesperadamente y sin invitación previa. Es cada vez más complicado para los padres proteger a sus hijos de mensajes insanos, y asegurar que su educación para las relaciones humanas, así como su aprendizaje sobre el mundo, se efectúen de modo apropiado a su edad y sensibilidad, y a la maduración de su sentido del bien y del mal. La opinión pública se ha visto conmocionada por la facilidad con que las más avanzadas tecnologías de la comunicación pueden ser explotadas por quienes tienen malas intenciones. A la vez, ¿cómo no advertir la relativa lentitud por parte de quienes desean usar bien esas mismas oportunidades?

Debemos esperar que la brecha entre los beneficiarios de los nuevos medios de información y expresión, y aquéllos que hasta ahora no han tenido acceso a éstos, no se convierta en otra obstinada fuente de desigualdad y discriminación. En algunas partes del mundo se alzan voces contra lo que se ve como el dominio de los medios por la llamada cultura occidental. Lo que producen los medios se percibe como la representación de valores apreciados por occidente y, por extensión, se supone que presenten valores cristianos. En realidad, en esta cuestión, a menudo el beneficio comercial es el que se considera como primer y auténtico valor.

Además, en los medios parece decrecer la proporción de programas que expresen anhelos religiosos y espirituales, programas moralmente edificantes y que ayuden a las personas a vivir mejor sus vidas. No es fácil permanecer optimistas sobre la influencia positiva de los mass media cuando éstos parecen ignorar el papel vital de la religión en la vida de la gente, o cuando las creencias religiosas son tratadas sistemáticamente en forma negativa y antipática. Algunos operadores de los medios —en especial los sectores dedicados al entretenimiento— parecen inclinarse hacia un retrato de los creyentes religiosos bajo la peor luz posible.

¿Existe todavía un lugar para Cristo en los mass media tradicionales? ¿Podemos reivindicar un lugar para Él en los nuevos medios?

En la Iglesia, el año 1997, primero de los tres de preparación para el Gran Jubileo del año 2000, se está dedicando a la reflexión sobre Cristo, el Verbo de Dios hecho hombre por obra del Espíritu Santo (cf. *Tertio millenio adveniente*, 30). En consonancia, el tema de la Jornada Mundial de las Comunicaciones Sociales es “Comunicar a Jesucristo: el Camino, la Verdad y la Vida” (cf. Jn 14,6).

Este tema ofrece la oportunidad a la Iglesia de meditar y actuar sobre la contribución específica que los medios de comunicación pueden hacer para difundir la Buena Noticia de la salvación en Jesucristo. También da la oportunidad a los comunicadores profesionales de reflexionar sobre cómo los temas y valores religiosos, así como los específicamente cristianos, pueden enriquecer tanto sus producciones en los medios como las vidas de aquellos a quienes esos medios sirven.

Los actuales mass media se dirigen no sólo a la sociedad en general, sino sobre todo a las familias, a los jóvenes y también a los niños muy pequeños. ¿Hacia qué “camino” apuntan los medios? ¿Qué “verdad” proponen? ¿Qué “vida” ofrecen? Esto interesa no sólo a los cristianos, sino a toda persona de buena voluntad.

El “camino” de Cristo es el camino de una vida virtuosa, fructífera y pacífica como hijos de Dios, como hermanos y hermanas de la misma familia humana; la “verdad” de Cristo es la verdad eterna de Dios, que se reveló a Sí mismo no sólo en el mundo creado, sino también a través de la Sagrada Escritura y, especialmente, en y a través de su Hijo, Jesucristo, la Palabra hecha carne; y la “vida” de Cristo es la vida de la gracia, ese gratuito regalo de Dios que comparte su propia vida y nos hace capaces de vivir para siempre en su amor. Cuando los cristianos están verdaderamente convencidos de esto, sus vidas se transforman. Esta transformación se manifiesta no sólo en un testimonio personal que interpela y da credibilidad, sino asimismo en una urgente y eficaz comunicación –también a través de los medios– de una fe vivida, que paradójicamente crece al ser compartida.

Es consolador saber que todos los que asumen el nombre de cristianos comparten esta misma convicción. Con el debido respeto por las actividades comunicacionales de cada una de las Iglesias y de las comunidades eclesiales, sería un significativo logro ecuménico que los cristianos pudieran cooperar más estrechamente entre sí en los mass media para preparar la celebración del próximo Gran Jubileo (cf. *Tertio millenio adveniente*, 41).

Todo debe focalizarse sobre el objetivo fundamental del Jubileo: el fortalecimiento de la fe y del testimonio cristianos (Ibid., 42).

La preparación para el 2.000 Aniversario del nacimiento del Salvador se ha convertido, y lo era ya, en la clave de interpretación de lo que el Espíritu Santo está diciendo a la Iglesia y a las Iglesias en este momento (cf. *ibid.*, 23). Los mass media tienen un significativo papel que cumplir en la proclamación y expansión de esta gracia para la comunidad cristiana en sí y para el mundo en general.

El mismo Jesús, que es “el camino, la verdad y la vida”, es también “la luz del mundo”: la luz que ilumina nuestro camino, la luz que nos hace capaces de percibir la verdad, la luz del Hijo que nos da la vida sobrenatural ahora y en el tiempo venidero. Los dos mil años que han pasado desde el nacimiento de Cristo representan una extraordinaria conmemoración para la humanidad en su conjunto, dado el relevante papel de la cristiandad durante estos dos milenios (cf. *ibid.*, 15). Sería oportuno que los medios reconocieran la importancia de esa contribución.

Tal vez uno de los regalos más bellos que podemos ofrecer a Jesucristo en el aniversario número dos mil de su nacimiento, sería que la Buena Nueva fuera al fin dada a conocer a cada persona en el mundo –antes que nada a través del testimonio del ejemplo cristiano– pero también a través de los Medios: “Comunicar a Jesucristo: el Camino, la Verdad y la Vida”. Que ésta se la aspiración y el compromiso de todos los que profesan la singularidad de Jesucristo, fuente de vida y

verdad (cf. Jn 5,26; 10,10 y 28), y quienes tienen el privilegio y la responsabilidad de trabajar en el vasto e influyente mundo de las comunicaciones sociales.

Desde el Vaticano, 24 de enero de 1997.

Joannes Paulus PP. II

DISCURSO DEL PAPA EN LA XIII ASAMBLEA PLENARIA DEL PONTIFICIO CONSEJO PARA LA FAMILIA (24-I-97)

Sufrimiento y tensión pastoral de la Iglesia por los hogares disgregados

Señores cardenales, amados hermanos en el episcopado, queridos hermanos y hermanas:

1.- Me complace recibirlos y saludarlos con ocasión de la Asamblea Plenaria del Pontificio Consejo para la Familia. Doy las gracias al cardenal presidente, Alfonso López Trujillo, por las amables palabras con las que ha querido introducir este encuentro, que reviste una gran importancia. En efecto, el tema de vuestras reflexiones, “La pastoral de los divorciados que se han vuelto a casar”, está hoy en el centro de las atenciones y preocupaciones de la Iglesia y de los pastores al cuidado de las almas, los cuales no cesan de prodigar sus atenciones pastorales respecto a cuantos sufren por situaciones de dificultades en su familia.

La Iglesia no puede permanecer indiferente ante este doloroso problema, en el que están implicados muchos de sus hijos. Ya en la Exhortación Apostólica Familiaris consortio reconocía que, “tratándose de una plaga que, como otras, invade cada vez más ampliamente incluso los ambientes católicos, el problema debe afrontarse con atención improrrogable” (n. 84). La Iglesia, Madre y Maestra, busca el bien y la felicidad de los hogares domésticos y, cuando éstos por algún motivo se disgregan, sufre y trata de ponerle remedio acompañando pastoralmente a estas personas, con plena fidelidad a las enseñanzas de Cristo.

Ayuda pastoral a los divorciados vueltos a casar

2.- El Sínodo de los Obispos de 1980 sobre la familia tomó en consideración esta penosa situación e indicó las líneas pastorales oportunas para tales circunstancias. En la Exhortación Apostólica Familiaris consortio, tomando en consideración las reflexiones de los Padres Sinodales, escribía: “La Iglesia, en efecto, instituida para conducir a la salvación a todos los hombres, sobre todo a los bautizados, no puede abandonar a sí mismos a quienes, unidos ya con el vínculo matrimonial sacramental, han intentado pasar a nuevas nupcias. Por lo tanto, procurará infatigablemente poner a su disposición los medios de salvación” (n. 84).

Es en este ámbito claramente pastoral, como habéis aclarado bien en la presentación de los trabajos de esta Asamblea Plenaria, donde se encuadran las reflexio-

nes de vuestro encuentro, dirigidas a ayudar a las familias a descubrir la grandeza de su vocación bautismal y a vivir las obras de piedad, caridad y penitencia. La ayuda pastoral presupone, sin embargo, que se reconozca la doctrina de la Iglesia claramente expresada en el Catecismo: "La Iglesia no tiene poder para pronunciarse contra esta disposición de la sabiduría divina" (n. 1640).

Sepan, no obstante, estas mujeres y estos hombres, que la Iglesia los ama, no está lejana de ellos y sufre por su situación. Los divorciados que se han vuelto a casar son y siguen siendo sus miembros, porque han recibido el bautismo y conservan la fe cristiana. Ciertamente, una nueva unión después del divorcio constituye un desorden moral, que contrasta con precisas exigencias que derivan de la fe, pero esto no debe impedir ardor de la oración ni el testimonio activo de la caridad.

Apoyo oportuno a las parejas en crisis

3.- Como escribí en la Exhortación Apostólica *Familiaris consortio*, los divorciados que se han vuelto a casar no pueden ser admitidos en la comunión eucarística "dado que su estado y situación de vida contradicen objetivamente la unión de amor entre Cristo y la Iglesia, significada y actualizada en la Eucaristía" (n. 84). Y esto, en virtud de la misma autoridad del Señor, Pastor de los pastores, que busca siempre a sus ovejas. Esto vale también para la Penitencia, cuyo doble y unitario significado de conversión y de reconciliación resulta contradicho por la condición de vida de divorciados vueltos a casar que permanecen como tales.

Sin embargo, no faltan caminos pastorales oportunos para ir al encuentro de estas personas. La Iglesia ve los sufrimientos y las graves dificultades en que se mueven, y en su caridad maternal se preocupa por ellos no menos que por los hijos de su precedente matrimonio: privados del derecho natural a la presencia de ambos progenitores, son ellos las primeras víctimas de tan dolorosas situaciones.

Es necesario, ante todo, publicar con urgencia una pastoral de preparación y de apoyo oportuno a las parejas en el momento de la crisis. Está en cuestión el anuncio del don y del mandamiento de Cristo sobre el matrimonio. Los pastores, especialmente los párrocos, deben, con corazón abierto, acompañar y apoyar a estos hombres y mujeres, haciéndoles comprender que, aunque hayan roto el vínculo matrimonial, no deben desconfiar de la gracia de Dios, que vela sobre su camino. La Iglesia no cesa de "invitar a sus hijos, que se encuentran en estas situaciones dolorosas, a acercarse a la misericordia divina por otros caminos... hasta que no han alcanzado las disposiciones requeridas" (Exhort. Ap. *Reconciliatio et Paenitentia*, 34). Los pastores "están llamados a hacer sentir la caridad de Cristo y la maternal proximidad de la Iglesia, acogiéndolos con amor, exhortándoles a que confíen en la misericordia de Dios y sugiriéndoles con prudencia y respeto concretos caminos de conversión y de participación en la vida de la comunidad eclesial" (Carta de la Congregación para la Doctrina de la Fe sobre la recepción de la comunión eucarística por parte de los fieles divorciados que se han vuelto a casar, 13 de octubre de 1994, n. 2). El Señor, movido por la misericordia, sale al encuen-

tro de todos los necesitados, al mismo tiempo con la exigencia de la verdad y con el bálsamo de la caridad.

Pastoral de acogida fraternal y evangélica

¿Cómo no seguir, pues, con preocupación la situación de tantos que, especialmente en las naciones económicamente desarrolladas, a causa de la separación viven una condición de abandono, especialmente cuando se trata de personas a las que no se les puede imputar el fracaso del matrimonio?

Cuando la pareja en situación irregular vuelve a la práctica cristiana es necesario acogerla con caridad y benevolencia, ayudándola a aclarar el estado concreto de su condición, a través de un trabajo pastoral iluminado e iluminador. Esta pastoral de acogida fraternal y evangélica, para los que habían perdido el contacto con la Iglesia, es de gran importancia: Es el primer paso necesario para introducirlos en una práctica cristiana. Es necesario acercarlos a la palabra de Dios y a la oración, introducirlos en las obras de caridad que la comunidad cristiana realiza con los pobres y los necesitados y estimular el espíritu de arrepentimiento con obras de penitencia que preparen sus corazones para acoger la gracia de Dios.

Un capítulo muy importante es el relativo a la formación humana y cristiana de los hijos de la nueva unión. Hacerlos partícipes de todo el contenido de la sabiduría del Evangelio, según la enseñanza de la Iglesia, es una obra que prepara maravillosamente los corazones de los padres para recibir la fuerza y la claridad necesarias para superar las dificultades reales que se encuentran en su camino y para volver a ver la plena transparencia del misterio de Cristo que el matrimonio cristiano significa y realiza. Es una misión especial, difícil pero necesaria, que concierne también a los demás miembros que forman igualmente parte, de manera más o menos estrecha, de la familia. Ellos, con una proximidad que no puede confundirse con la condescendencia, que acudan en ayuda de sus seres queridos y, de forma particular, de los hijos, que por su joven edad se resienten más de los contragolpes de las vicisitudes de los padres.

Amados hermanos y hermanas, la recomendación que sale hoy de mi corazón es la de tener confianza y respeto a todos los que viven en situaciones tan dramáticas y dolorosas. No se debe cesar de “esperar contra toda esperanza” (Rom 4,18), que también los que se encuentran en una situación no conforme con la voluntad del Señor puedan conseguir de Dios la salvación si saben perseverar en la oración, en la penitencia y en el amor verdadero.

5.- Finalmente, os doy las gracias por vuestra colaboración en la preparación de Segundo Encuentro Mundial de la Familia, que tendrá lugar en Río de Janeiro los días 4 y 5 del próximo mes de octubre. A las familias del mundo dirijo mi invitación paternal a preparar, en la oración y en la reflexión, este encuentro. Para las familias que no puedan asistir a esa cita, sé que ha sido preparado un instrumento útil para todos: Se trata de catequesis que servirán para iluminar a los grupos parro-

quiales, a las asociaciones y a los movimientos familiares, favoreciendo una digna interiorización de los grandes temas concernientes a la familia.

Os aseguro el recuerdo en mi oración, con el fin de que vuestros trabajos contribuyan a restituir al sacramento del matrimonio toda aquella carga de alegría y de perenne frescura que le confirió el Señor, elevándolo a la dignidad de sacramento.

Alentándoos a ser testigos generosos y atentos a la solicitud de la Iglesia por las familias, os imparto de corazón mi Bendición, que extendo gustosamente a todas las personas que os son queridas.

PONTIFICIO CONSEJO PARA LA FAMILIA

¿Liberalización de las drogas?

1. La drogadicción es un fenómeno cada vez más extendido. Plantea graves problemas psicológicos, sociales, espirituales y morales. Con la presente nota, deseamos sobre todo situarnos en el punto de vista del individuo y de su familia, porque no olvidamos que “en el centro de la toxicodependencia se encuentra el hombre, sujeto único e irrepetible, con su interioridad y personalidad específica” (1).

2. La drogadicción ha pasado en pocos decenios de ser un uso relativamente restringido, reservado a una clase social acomodada e indulgente consigo misma, a ser un fenómeno de masas, que afecta en primer lugar a los jóvenes, destruyendo vidas, truncando muchas promesas, y que ningún país hasta el momento ha logrado reducir y ni siquiera sencillamente contener. “Un gran número de los que usan la droga está constituido por los jóvenes, y la edad de iniciación en el problema se reduce cada vez más” (2). Niños y adolescentes llegan a trivializar el uso de la droga incluso en las escuelas, frente a educadores impotentes. La droga pone en peligro el futuro mismo de nuestras sociedades. Por este motivo, nuestra preocupación se dirige en primer lugar hacia los jóvenes –adolescentes y adultos– porque ellos son hoy en día las primeras víctimas de la droga.

3. Cuando se presentan argumentos a favor o en contra de los proyectos de ley para la legalización de las drogas “blandas”, es menester evitar las simplificaciones y las generalizaciones, pero sobre todo, la politización de una cuestión hondamente humana y ética. Sostienen algunos que el recurso moderado a algunos productos –clasificados entre las “drogas”– no implicaría ni dependencia bioquímica ni efectos secundarios sobre el organismo. Otros dicen que sería mejor conocer y seguir a los toxicómanos en vez de dejarlos en la ilegalidad, tanto para poder ayudarles como para proteger a la sociedad. Sobre la base de todo esto, se argumenta a favor de la legalización de la droga.

4. La ciencia y la tecnología han intentado siempre sacar provecho de las sustancias químicas para favorecer la curación de las patologías, para mejorar las condiciones de vida, para incrementar el placer de la convivencia. Los usuarios han

comprobado que algunas de estas sustancias proporcionarían una sensación placentera, eufórica, ansiolítica, sedante, estimulante o alucinógena. Dichas “drogas” crean al mismo tiempo pérdidas de atención y una alteración del sentido de la realidad. El consumo de tales sustancias fomenta, en primer lugar, el aislamiento y posteriormente, la dependencia, con el paso a productos cada vez más fuertes. En algunos casos el producto crea una dependencia tal, que el usuario no vive más que para obtenerlo.

5. Los efectos varían de una droga a otra, sin que se puedan distinguir claramente, en el plano farmacológico, una clase de “drogas blandas” y una clase de “drogas duras”. La cantidad consumida, la modalidad de asimilación y las eventuales asociaciones constituyen factores decisivos en la materia (3). Además, nuevas drogas se introducen diariamente en el mercado, con nuevos efectos y nuevas cuestiones. Finalmente, se debería ampliar razonablemente el cuadro de la drogadicción a muchas sustancias (ansiolíticas, sedantes antidepresivas, estimulantes) que no se consideran “drogas”, incluidos el tabaco y el alcohol (4). De hecho, el problema se plantea en términos diferentes de los estrictamente bioquímicos.

6. No es la droga la que se cuestiona, sino los interrogantes humanos, psicológicos y existenciales implícitos en estas conductas. Con demasiada frecuencia no se quieren comprender estas cuestiones, olvidando que lo que hace la drogadicción no es el producto, sino la persona que sentirá la necesidad de él. Los productos serán tal vez distintos, pero las razones básicas siguen siendo las mismas. Por ello la distinción entre “drogas duras” y “drogas blandas” conduce a un callejón sin salida.

7. El recurso a la droga es síntoma de un profundo malestar. Como afirma el Pontificio Consejo para la Familia: “La droga no entra en la vida de una persona como un rayo con cielo despejado, sino como una semilla que arraiga en un terreno preparado desde mucho tiempo atrás” (5). Detrás de estos fenómenos hay una petición de ayuda por parte del individuo, que se queda solo con su vida; existe un deseo no sólo de reconocimiento y de aprecio, sino también de amor. Hay que remontarse por tanto, y en primer lugar, a la causa del fenómeno, si se quiere intervenir de manera eficaz sobre las consecuencias personales y sociales provocadas por el uso de la droga.

8. El problema, de hecho, no radica en la droga, sino en la enfermedad del espíritu que conduce a la droga, como recuerda el Papa Juan Pablo II: “Es preciso reconocer que se da un nexo entre la patología mortal, causada por el abuso de drogas, y una patología del espíritu, que lleva a la persona a huir de sí misma y a buscar placeres ilusorios, escapando de la realidad, hasta el punto que se pierde totalmente el sentido de la existencia personal” (6).

9. En la drogadicción juvenil, estos problemas humanos ocupan el primer plano. El joven tentado por la droga tiene una personalidad frágil, inmadura, poco estructurada, y ello está en relación directa con la educación que no ha recibido. La mayoría de los especialistas en ciencias humanas no se cansa de decir, desde hace muchos años, que la sociedad abandona a los jóvenes, que éstos no son atendidos

ni respetados, y que el ambiente no ofrece todos los elementos sociales, culturales y religiosos que permitirían el desarrollo de sus personalidades.

10. Nos hallamos en un mundo en el que el niño es abandonado demasiado pronto a sí mismo. Se espera así despertar su libertad y hacer de él un ser autónomo, mientras que —contemporáneamente— se hace de él alguien frágil a largo plazo, porque no se le da la posibilidad de apoyarse en los adultos y en la sociedad para poder madurar. Faltos de este apoyo básico, muchos jóvenes llegan al umbral de la adolescencia sin una auténtica organización o estructura interior. Como reacción, frente a un mundo que parece estar vacío, considerando limitado su propio porvenir, algunos intentan —pese a todo— sentirse vivos. Buscan puntos de apoyo y cultivan diversas relaciones de dependencia con otros, con distintos productos o con conductas de riesgo.

11. Los padres de estos jóvenes se encuentran legítimamente preocupados y frecuentemente buscan ayuda cuando se hallan confrontados a aquello que les parece un problema grave que —como mínimo— pone en cuestión la maduración psíquica, ética y espiritual de los hijos. El niño, como el adolescente, carece del sentido del límite, especialmente en un mundo en el que se sostiene que todo es posible y que cada uno puede hacer lo que quiera. Los padres tratan de enseñar a sus hijos lo que se puede hacer y lo que no, lo que está bien y lo que está mal. A menudo tienen la impresión de que su actitud educativa resulta debilitada y hasta devaluada por las ideas y las imágenes que circulan en la sociedad.

12. Consecuentemente, los padres se sienten con frecuencia perdedores frente a sus hijos, vencidos por aquello que por desgracia parece ser más fuerte que ellos en esa plaza pública que son los medios de comunicación. Los padres están inquietos porque no se sienten apoyados por la sociedad. No quieren que sus hijos se droguen, en el momento mismo en que otros se emplean para legalizar la venta y el uso de productos que favorecen la adicción a las drogas.

13. Frente a esta escalada de discursos favorables a la legalización, es necesario plantearse los verdaderos interrogantes. En este sentido se han llevado a cabo numerosos intentos, que se han revelado fracasos. ¿En verdad se sabe por qué habría que legalizar la libre circulación de las drogas? ¿Aún se quiere realmente luchar contra la droga, o ya hemos tirado la toalla? ¿Se cede ante la facilidad y la demagogia, o se busca seriamente la prevención? ¿Resulta aceptable crear una subclase de seres humanos que vivan a un nivel infrahumano, como por desgracia se ve en las ciudades donde la droga se vende libremente? ¿Se ha tenido suficientemente en cuenta lo que los expertos no dejan de advertir desde hace muchos años, es decir que la drogadicción no se juega sobre la droga, sino en lo que lleva a un individuo a drogarse? ¿Hemos olvidado que, para vivir, cada uno debe poder responder a algunos interrogantes esenciales de la existencia? ¿No contribuirá tal vez la legalización del producto a reforzar este olvido?

14. Ya que la drogadicción juvenil depende de una debilidad de nuestro sistema educativo, no se acierta a ver de qué manera la legalización de estos productos

favorecería un mejor control de los mismos por parte de los jóvenes, ayudándoles sobre todo a comprender lo que buscan mediante estas sustancias.

15. La legalización de las drogas implica el riesgo de efectos opuestos a los deseados. En efecto, fácilmente se admite que lo que es legal también es normal y por lo tanto moral. Mediante la legalización de la droga no es el producto el que se encuentra de tal forma liberalizado, pero sí las razones que llevan a consumir ese producto las que salen convalidadas. Ahora bien –y esto nadie lo pondrá en duda– drogarse es un mal. La droga, ya sea comprada de forma ilegal o distribuida por el Estado, en cualquier caso es destructora del hombre.

16. Además, a partir del momento en que la ley reconociera como normal esta conducta, surge la pregunta de cómo podrían las autoridades públicas hacer frente al deber de educar y curar a las personas ante los riesgos que dicha legalización implicaría. Nos hallamos ante una contradicción más del mundo actual, que trivializa un fenómeno y posteriormente intenta tratar sus consecuencias negativas.

17. También deben considerarse las repercusiones sociales de esta legalización. ¿Se asistirá sin temor al desarrollo de la criminalidad, de las enfermedades relacionadas con la adicción y al aumento de los accidentes de tráfico que acarreará el fácil acceso a las drogas? ¿Estamos preparados para confiar desde el punto de vista profesional en las personas drogadictas? ¿Se les debe garantizar continuidad en su puesto de trabajo? Además, ¿dispone el Estado de los medios económicos y personales para hacer frente al incremento del problema sanitario que acarrearía inevitablemente la liberación de la droga?

18. Ante estas cuestiones, el Estado tiene en primer lugar el deber de velar por el bien común. Ello requiere proteger los derechos, la estabilidad y la unidad de la familia. Destruyendo al joven, la droga destruye realmente a la familia, a la de hoy y a la del futuro. Ahora bien, si esta célula vital y primordial de la sociedad se halla amenazada, el conjunto de la sociedad se resiente. Además, como subraya el Pontificio Consejo para la Familia, la drogadicción es en parte la razón del debilitamiento de la familia, de la ruptura de los hogares (7): “La experiencia de todos los que trabajan con especial competencia en el mundo de la toxicodependencia (...) confirma de forma unánime que el modelo” de la familia que se funda en el “amor auténtico, único, fiel, indisoluble de los cónyuges” “sigue siendo el punto de referencia prioritario al que se debe acudir en toda labor de prevención, recuperación y renovación de la vitalidad de la persona...” (8).

19. Asegurando de tal forma el bien común, el Estado también tiene la tarea de velar por el bienestar de sus ciudadanos. La ayuda del Estado a los ciudadanos debe estar inspirada en los principios de equidad y subsidiariedad: es decir, debe proteger por encima de todo –incluso, llegado el caso, en su propia contra– al más débil y pobre de la sociedad. No tiene por tanto derecho a dimitir de su deber de tutela frente a quienes aún no han accedido a la madurez y son víctimas potenciales de la droga. Además, si el Estado adopta o mantiene una actitud coherente y valiente respecto a la droga, combatiéndola cualquiera que sea su naturaleza, esta

actitud ayudará al mismo tiempo a la lucha contra los abusos del alcohol y del tabaco.

20. La Iglesia quiere recordar los aspectos menos visibles de este fenómeno. Ella subraya el hecho de que –en la perspectiva de una legalización de la venta y del uso de los productos que fomentan la drogadicción– lo que está en entredicho es el destino de las personas. Algunas tendrán su vida disminuida, es decir, herida, mientras que otras, tal vez sin caer en la adicción propiamente dicha, malgastarán sus años juveniles sin desarrollar de manera auténtica sus potencialidades. No se acumula experiencia a costa de la gente. La conducta que lleva a la drogadicción no tendrá posibilidad alguna de corregirse, si los productos que refuerzan ese mismo comportamiento se ponen libremente a la venta.

21. Al contrario, como dijo el Santo Padre (9): “la posibilidad de recuperación y redención de la pesada esclavitud” de la droga con métodos basados en la acogida, la valorización, la educación a la libertad, el amor “se ha probado concretamente (...) y es significativo que esto se haya conseguido con métodos que excluyen rigurosamente cualquier concesión de drogas, legales o ilegales”, ya se trate de la misma droga o de un sucedáneo de ella. Y añadía Juan Pablo II: “La droga no se vence con la droga”.

22. Frente al problema de la droga son posibles distintas actitudes, todas con su propia justificación. Sin embargo, ¿no sería preferible, frente a una política de pura “limitación” o “reducción” del daño, que admite como una cuestión de civilización que una parte de la población se drogue y vaya hacia la ruina, optar por una política de auténtica prevención, dirigida a construir (o a reconstruir) una “cultura de la vida” en esta “marginación” de nuestra civilización de la eficacia?

(1) Pontificio Consejo para la Familia, De la desesperación a la esperanza (1992) (ECCLESIA n. 2581, pág. 797).

(2) *Ibíd.*

(3) Cf. Comité consultif national d'éthique pour les sciences de la vie et de la santé (París), Avis n. 43, 23 de noviembre de 1994, Rapport sur les toxicomanies, pág. 13.

(4) La diferencia entre drogadicción y alcoholismo ha sido subrayada en los siguientes términos por el Santo Padre Juan Pablo II: “Existe, sin duda alguna, una clara diferencia entre el recurso a la droga y el recurso al alcohol; en efecto, mientras que un uso moderado de éste como bebida no choca contra prohibiciones morales, y se debe condenar, por tanto, el abuso, el drogarse, por el contrario, es siempre ilícito, porque implica una renuncia injustificada e irracional a pensar, querer y obrar como persona libre” (Discurso a los participantes en la VI Conferencia Internacional organizada por el Pontificio Consejo para la Pastoral de los Agentes Sanitarios, n. 4, 1991: ECCLESIA n. 2.560, pág. 1982).

(5) Pontificio Consejo para la Familia, o.c., pág. 797.

(6) Mensaje del Santo Padre al Doctor Giorgio Giacomella, Subsecretario General, Director Ejecutivo del Programa Internacional de las Naciones Unidas para el control de las drogas, con ocasión de la Jornada internacional contra el abuso y el tráfico ilícito de drogas (26 de Junio de 1996) (ECCLESIA n. 2.800, pág. 1.177).

(7) “El toxicodependiente proviene frecuentemente de una familia que no sabe reaccionar

ante el estrés porque es inestable completa o dividida". Pontificio Consejo para la Familia, o.c., pág. 798.

(8) *Ibíd.*

(9) Discurso a los participantes en el VIII Congreso mundial de las Comunidades terapéuticas, Castelgandolfo, 7 Septiembre 1984 ("L'Osservatore Romano", ed. en español, 9-XII-1984, pág. 817).

CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA ACUERDO CON EL MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CULTURA PARA EL PLAN NACIONAL DE CATEDRALES

En Madrid, a 25 de febrero de 1997

REUNIDOS

De una parte, la Excma. Sra. Dª ESPERANZA AGUIRRE Y GIL DE BIEDMA, Ministra de Educación y Cultura.

Y de otra, el Excmo. y Rvdmo. Sr. D. ELÍAS YANES ÁLVAREZ, Presidente de la Conferencia Episcopal Española.

MANIFIESTAN

PRIMERO.- Que el Ministerio de Educación y Cultura y la Iglesia Católica en España declaran su interés coincidente en la conservación de las Catedrales de la Iglesia Católica, en el marco de lo dispuesto en los artículos 46 de la Constitución Española y XV del Acuerdo entre el Estado Español y la Santa Sede sobre Enseñanza y Asuntos Culturales de 3 de enero de 1979 (B.O.E. de 15 de diciembre).

SEGUNDO.- Que el Ministerio de Educación y Cultura reconoce la función primordial de culto y la utilización con fines religiosos de las Catedrales. Por su parte, la Iglesia reitera su voluntad de que continúen al servicio del pueblo español, así como de cuidarlas y utilizarlas de acuerdo con su valor artístico e histórico.

TERCERO.- Que el Ministerio de Educación y Cultura, al reconocer la importancia de las Catedrales como bienes de especial relevancia integrantes del Patrimonio Histórico Español y la labor cultural de la Iglesia en la creación y conservación de las mismas, reafirma su respeto a los derechos que la Iglesia Católica en España ostenta sobre dichos bienes, de acuerdo con los títulos jurídicos correspondientes en el marco de los Acuerdos entre la Santa Sede y el Estado Español.

CUARTO.- Que la Iglesia, por su parte, reconoce la importancia de estos bienes culturales no sólo para la vida religiosa, sino también para la historia y la cultura española, así como la necesidad de actuar conjuntamente con el Estado para su mejor conocimiento, conservación y protección.

QUINTO.- Que las Catedrales son bienes inmuebles de excepcional importancia integrantes del Patrimonio Histórico Español que deben ser conservados, mantenidos y custodiados por sus propietarios o, en su caso, por los titulares de derechos reales o por los poseedores de tales bienes.

SEXTO.- Que, con independencia de la obligación a que hace referencia la manifestación anterior, el Ministerio de Educación y Cultura y las Comunidades Autónomas tienen, con base en la Constitución y en la legislación ordinaria, el deber de realizar una actuación subsidiaria para la conservación de estos bienes, que será convenida en cada caso con la Iglesia en el marco del Acuerdo entre el Estado Español y la Santa Sede sobre Enseñanza y Asuntos Culturales.

Con tal finalidad se ha suscrito, entre dicho Departamento y diversas Comunidades Autónomas, Convenios para la conservación de las Catedrales sitas en sus respectivos ámbitos territoriales.

Por todo lo expuesto, ambas partes acuerdan suscribir el presente Convenio, conforme a las siguientes

CLÁUSULAS

Primera: Principios generales

1. Las actuaciones que deben realizarse conjuntamente por el Ministerio de Educación y Cultura y la Iglesia Católica en España para la conservación de las Catedrales de las que esta última es titular se ajustarán a lo estipulado en el presente Convenio.

2. La vigencia del Convenio será indefinida, con revisión cada dos años.

Segunda: Planes Directores

1. Ambas partes se comprometen a ejecutar las actividades necesarias para la conservación de tales bienes, teniendo el Estado como base de los acuerdos concretos el Plan Director a que se refieren los Convenios sobre Conservación de Catedrales suscritos o que, en el marco del presente Acuerdo, se suscriban entre el Ministerio de Educación y Cultura y las respectivas Comunidades Autónomas.

2. El Plan Director de cada Catedral deberá ser elaborado y aprobado por los representantes del Ministerio de Educación y Cultura, de las Comunidades Autónomas y del Obispado al que concierna, designados respectivamente por cada parte, que actuarán de común acuerdo.

3. El citado Plan Director de cada Catedral comprenderá los siguientes extremos:

a) Descripción técnica de su estado de conservación, que comprenderá cuantos estudios y análisis previos sean necesarios, incluidos los factores de riesgo.

b) Propuesta de las actuaciones que deben realizarse para su conservación y duración aproximada de las mismas, con determinación de las fases o actuaciones parciales que se consideren necesarias, precisando las que deban tener carácter prioritario.

c) Presupuesto total estimado de dichas actuaciones y, en su caso, de cada una de las fases.

4. La financiación del mencionado Plan Director se realizará por el Ministerio de Educación y Cultura y las respectivas Comunidades Autónomas en los términos que se determine en los Convenios correspondientes entre ambas partes.

5. El Ministerio de Educación y Cultura se compromete a facilitar a la Iglesia Católica los Planes Directores a que se refiere el apartado anterior.

Tercera: Ejecución y financiación de las obras

1. En consonancia con la cláusula segunda 1, la ejecución de obras necesarias para la conservación de las Catedrales exigirá que previamente esté realizado el Plan Director de las mismas.

Se exceptúa de lo acordado en el párrafo anterior la ejecución de obras de emergencia necesarias para impedir la destrucción o grave deterioro del bien, para reparar daños causados por acontecimientos catastróficos o para evitar situaciones que supongan grave peligro para las personas o cosas.

2. Para las actuaciones concretas derivadas del Plan Director será necesaria la firma de un Convenio entre el Ministerio de Educación y Cultura, la Comunidad Autónoma y el Obispado respectivo, representado por quien el Obispo designe.

3. La financiación de las obras se realizará por el Ministerio de Educación y Cultura, la Comunidad Autónoma y, en aquellos casos en que les sea posible, por el Obispado y el Cabildo titulares de la Catedral.

No obstante, con carácter previo a la determinación de las aportaciones de las entidades citadas, se realizarán cuantas gestiones se estimen oportunas para que participe en la financiación cualquier persona física o jurídica, pública o privada, que pueda estar interesada en colaborar en la conservación de las Catedrales. Para ello, se realizarán actividades de difusión de las obras que van a emprenderse, destacando la necesidad de la colaboración de la sociedad civil en su financiación y los beneficios que a tal efecto prevean la legislación estatal, autonómica y local.

El Ministerio de Educación y Cultura, con la finalidad de estimular esta participación en la financiación de las obras, se compromete a proponer al Gobierno, durante la vigencia del presente Convenio, que las obras de conservación de las Catedrales sean incluidas en los Proyectos de Ley de Presupuestos Generales del Estado de cada ejercicio como actividad prioritaria de mecenazgo.

Por su parte, la Iglesia Católica en España, en su calidad de titular de las Catedrales, se compromete a solicitar las ayudas a proyectos piloto para la conservación del patrimonio arquitectónico europeo convocadas por la Unión Europea.

4. La financiación del presupuesto se realizará conforme a los porcentajes que en cada caso se acuerden.

5. En el supuesto de donaciones o aportaciones efectuadas a cualquiera de las entidades citadas con la finalidad expresa de restaurar una determinada Catedral, el importe de la donación o aportación se incluirá en el porcentaje que corresponda a cada una de ellas. Con tal finalidad, la Iglesia Católica se compromete a recabar la ayuda de los fieles.

Cuarta: Comisiones de seguimiento y evaluación

1. La Iglesia Católica formará parte de las Comisiones de seguimiento previstas en los Convenios sobre Conservación de Catedrales suscritos entre el Ministerio de Educación y Cultura y las respectivas Comunidades Autónomas. Para ello, el Obis-

po diocesano designará dos representantes en la Comisión de seguimiento de las actuaciones en cada Catedral.

2. Asimismo, se constituirá una Comisión específica entre representantes del Ministerio de Educación y Cultura y de la Conferencia Episcopal para realizar una evaluación periódica del cumplimiento del presente Convenio.

Quinta: Créditos presupuestarios

El Ministerio de Educación y Cultura se compromete a incorporar en las propuestas anuales de gasto que formule a efectos de la elaboración de los Anteproyectos de Leyes de Presupuestos los créditos necesarios para la financiación, en el correspondiente ejercicio, de los compromisos asumidos con base a este Convenio.

En caso de que los créditos presupuestarios aprobados para cada ejercicio no sean suficientes para financiar los compromisos adquiridos, aquéllos se reducirán en la proporción que corresponda a fin de que, en ningún caso, se supere el importe total de los créditos autorizados. Ello sin perjuicio de que, respetando esta limitación, pueda realizarse las transferencias que permita el ordenamiento jurídico para financiar las actuaciones que se consideren prioritarias.

Sexta: Legado cultural de las Catedrales

El Ministerio de Educación y Cultura y la Iglesia Católica procurarán, de común acuerdo, conforme a las manifestaciones del preámbulo, poner al servicio de los ciudadanos todos los elementos que integran las Catedrales en su condición específica de legado cultural, con especial atención a los museos y archivos catedralicios, actividades musicales y actos, exposiciones y cualesquiera otros medios de difusión de dicho patrimonio artístico y cultural.

Esperanza Aguirre y Gil de Biedma

Ministra de Educación y Cultura

Elías Yanes Álvarez

Pte. de la Conf. Episcopal Española

COMISIÓN DE OBISPOS Y SUPERIORES MAYORES DIA PRO ORANTIBUS

El 30 de septiembre de 1897 moría en el Carmelo de Lisieux, Teresa del Niño Jesús, a la edad de 24 años. Ha pasado un siglo y su figura se ha agigantado por la difusión de su vida, sus obras y su espiritualidad. Mientras sus reliquias recorren numerosas ciudades europeas, nosotros, en esta "Jornada Pro Orantibus", queremos evocar su mensaje como testimonio de una vida escondida en Cristo, pero fructífera para la evangelización.

Era obligado este recuerdo ya que nuestra Santa aparece citada en la Exhortación apostólica postsinodal "Vita Consecrata" y su doctrina está en perfecta sintonía con

las directrices papales en los temas de la promoción de la mujer, el sentido de Iglesia, la entrega total a Cristo, la escucha de la Palabra de Dios y la oración como eje fundamental de la vida cristiana, lo cual demuestra que ella supo transmitir una experiencia evangélica en un lenguaje sencillo, que después adoptaría el Vaticano II, en temas como el retorno a las fuentes, a la Palabra de Dios, al contacto personal con el Jesús de la historia y con su misterio pascual.

Su doctrina está asentada en principios esenciales del mensaje cristiano. Nos recuerda que Dios es amor y nosotros somos el fruto de esta iniciativa divina. Nuestra santidad consiste en que somos amados por Dios y nos abandonamos con esperanza a su gracia misericordiosa. La profunda intuición de estos mensajes ha hecho que más de treinta Conferencias episcopales han pedido que sea declarada doctorada de la Iglesia.

Cuando la oración y la acción forman un dúo que, en algunas ocasiones, no sabemos armonizar adecuadamente, recordamos este texto de Juan Pablo II en la audiencia de enero de 1995: “A este propósito es bello concluir la presente catequesis con el recuerdo de Santa Teresa del Niño Jesús que, con su oración y su sacrificio, servía a la evangelización como y más que si hubiera estado dedicada a la acción misionera al grado que fue proclamada Patrona de las misiones”.

Su ejemplo de unir la espiritualidad contemplativa con la dimensión apostólica constituye, en esta jornada, un ejemplo a seguir y un ideal a realizar. Nos enseña que para los seguidores de Jesús, destinados a anunciar la Buena Noticia a los pobres, la Vida contemplativa constituye el **CORAZÓN DE LA IGLESIA**.

Comisión de Obispos y Superiores Mayores

Abril de 1997

COMISIÓN EPISCOPAL DE PASTORAL SOCIAL

Comunicado para el Día del Amor Fraternal

“Este es el tiempo de la solidaridad ante las situaciones precarias en las que se encuentran personas y pueblos de tantos lugares del mundo”.

Con estas palabras de Juan Pablo II en su Mensaje Cuaresmal de 1997, los Obispos de la Comisión Episcopal de Pastoral Social nos dirigimos a la comunidad cristiana y a la sociedad en la **JORNADA DEL AMOR FRATERNO**, que la Iglesia asocia a la festividad del **JUEVES SANTO**.

Queremos compartir con todos en el día del amor y la fraternidad cristiana nuestras preocupaciones e inquietudes ante la precariedad de la solidaridad entre nosotros y en todo el mundo.

UN MUNDO SIN HOGAR

No podemos cerrar los ojos y pasar de largo ante la muchedumbre de seres humanos que sufren las heridas causadas por la insolidaridad. ¿Cómo es posible —nos preguntamos— que un mundo que ha alcanzado las mayores cotas de progreso de la historia exista esa fila intolerable de pobres y marginados, producto de las grandes desigualdades sociales entre el hemisferio NORTE y el SUR, así como en las sociedades avanzadas del primer mundo las “bolsas de pobreza” que coexisten junto a una cultura del consumismo desmedido, la opulencia y el despilfarro?

En el primer año de preparación de la Iglesia para el gran Jubileo del nacimiento de Cristo, ¿somos todos conscientes de la gravedad de la situación y nos apresuramos a atajar el mal desde sus raíces convirtiéndonos sinceramente al amor, a la fraternidad, a la verdadera solidaridad entre los hombres y los pueblos?

No parece sino que la “aldea global” que hoy es el mundo sea una casa “sin hogar”, es decir, sin el calor del amor y la fraternidad.

Juan Pablo II nos recuerda en su mensaje, a fin de que vivamos cristianamente el tiempo sagrado de la Semana Santa, rostros muy concretos, fruto de la degradación insolidaria de los hombres. Son los rostros tristes que expresan la tragedia de los prófugos, de las víctimas de las guerras y del terrorismo, de cuantos están sometidos a la emigración económica con todos sus riesgos. Sin ir más lejos, solamente en España hay más de 600.000 emigrantes, de los cuales una parte significativa son ilegales. Tampoco podemos olvidar en la celebración del año internacional de los “sin techo” a tantas familias desahuciadas, que no logran encontrar una vivienda o al gran número de ancianos a los cuales sus pensiones no les permiten obtener un alojamiento digno a un precio justo.

Asistimos a la quiebra de la solidaridad “en un mundo sin hogar”. ¿Qué hemos hecho los países ricos y poderosos de Occidente ante el calvario que padecen nuestros hermanos perdidos en las selvas y en las riberas de los grandes lagos de ZAIRE? Proteger nuestros intereses, permanecer expectantes y pasivos, mientras deambulan como espectros mujeres, hombres y, sobre todo, niños hambrientos por los caminos de África. La fraternidad y solidaridad humana y cristiana de las organizaciones humanitarias ha sido ejemplar, incluso arriesgando y entregando sus vidas por servir a sus hermanos. Pero no basta. Los que tienen la llave de la marcha del mundo han estado y están ausentes. ¿Dónde está el respeto a los derechos humanos?

TESTIGOS DE LA SOLIDARIDAD

La comunidad cristiana hoy se reúne en torno a la Mesa del Señor en la Eucaristía del Jueves Santo. En comunión y solidaridad con Cristo que lava humildemente los pies a los apóstoles y se entrega hasta la muerte en servicio salvador del hombre, cada creyente personalmente y como miembro de la comunidad hoy se “identifica con Él” (Fil. 2, 1.2), sumerge y compromete sus estilos de vida en los mismos sentimientos del Señor con “un mismo amor, un mismo espíritu, un mismo sentir” (Fil. 2,2).

Esta participación en el misterio de Cristo conduce a la comunidad cristiana a “mirar a los hermanos con sentimientos de solidaridad concreta y a hacerse cargo de sus dificultades. Mostrándose abiertos y generosos, los cristianos pueden servir, comunitaria e individualmente, a Cristo presente en el pobre y dar testimonio de amor del Padre. En este camino nos precede Cristo. Su presencia es fuerza y estímulo. El nos libera y nos hace TESTIGOS DEL AMOR Y LA SOLIDARIDAD”.

SI ERES SOLIDARIO, CUMPLES

Este es el lema de CARITAS para esta Jornada. No es un aldabonazo solamente para los miles de voluntarios de esta institución que siguen las huellas de Cristo en servicio de los pobres. Es para toda la Iglesia. Más aún, para toda la sociedad, porque la caridad no tiene fronteras.

De manera particular, esta llamada a hacer de la solidaridad un “compromiso de vida” tiene un relieve especial en este año, en el que CÁRITAS celebra el cincuentenario de su fundación. Es un motivo de gozo para toda la Iglesia. Como “organismo ordinario y oficial” de la Iglesia para la acción caritativa y social es todo un símbolo de la “entrega solidaria” de toda la comunidad cristiana y sus múltiples instituciones y servicios, que unidos y coordinados, son el rostro de la Iglesia “que abraza con su amor a todos los afligidos por la debilidad humana; más aún, reconoce en los pobres y en los que sufren la imagen de su Fundador, pobre y paciente, se esfuerza en remediar sus necesidades y procura servir en ellos a Cristo” (LG n. 8).

Es una historia fecunda de la caridad cristiana, que mira hacia el futuro para seguir trabajando sin descanso, movida por “el amor de Cristo que nos urge” (2 Cor 5,14) en la transformación de la casa deshumanizada del mundo en “hogar fraterno y solidario”.

Madrid, 3 de marzo de 1997

Los obispos de la Comisión Episcopal de Pastoral Social

PREGÓ DE SETMANA SANTA 1997

Els dies sants dins la Història i la espiritualitat cristiana

La setmana és una institució antiquíssima, d'origen desconegut, molt arrelada en la cultura semítica, i de significació purament religiosa. No té unes arrels de caràcter astronòmic, com les tenen el dia, el mes i l'any. La setmana es compon de sis dies de treball i un de descans consagrat especialment al culte diví i al foment d'una convivència humana ample i gratificant.

La Bíblia té el seu començament amb un magnífic poema ple de simbolisme i grandiositat, el de la Setmana de la Creació. El poble d'Israel viu sempre dins el marc de la setmana com una de les institucions fonamentals de la seva Història, i

fa un llarg camí cap a una plenitud misteriosa i transformadora de la seva pròpia existència. El profeta Daniel fa l'anunci de les setanta setmanes, que no seran de dies, sino d'anys, i que es clouran amb el sacrifici de l'Ungit per excel·lència, Crist el Senyor.

També l'evangeli de Sant Joan, obra de l'apòstol al que els Pares de l'Església anomenen "el teòleg", comença la narració de la vida ministerial de Jesús amb el relat d'una setmana plena d'uns aconteixements amarats de gràcia salvadora, com son els de la crida dels primers deixebles del Salvador i del seguiment joiós que ells inicien, plens d'alegria i esperança. Aquesta setmana, descrita minuciosament dia rera dia, acaba amb les Noçes de Canà de Galilea on Jesús realitza el miracle de la conversió de l'aigua en vi, anunci simbòlic dels misteris de les Noçes messianiques de Jesús amb el seu poble. Aquesta "setmana inaugural" va orientada cap a la "gran setmana", aquella en la que arribada ja la "seva hora" (Cf Jn 2,4), Jesús, mitjançant el seu "misteri pasqual", consumarà la seva plena donació i oferirà als seus fidels el "bon vi" reservat per a aqueixa hora (Cf Jn 2,10), el "vi novell" destinat a esser begut en el regne del seu Pare (Cf Mt 26,29).

Aquestes i altres consideracions teològiques, i també les profundes vivències de les antigues comunitats cristianes, dugueren els cristians a voler santificar de manera especial els dies de la setmana en que es recordaven i celebraven els misteris de la mort i resurrecció de Jesús, el Senyor. Sant Joan Crisòstom al segle IV designa aqueixos dies com la "setmana major" i ens manifesta que això és pel motiu de que en tals dies "han estat fetes pel Senyor coses admirables" (1). Egèria, vers l'any 395, ens diu que la mateixa denominació se li donava a Palestina (2). Arnobius el jove (segle IV) l'anomena "setmana autèntica" (3), denominació que manté la litúrgia ambrosiana. El de Setmana Santa, serà el qualificatiu més estimat i divulgat, sobre tot en els països mediterrànics. El trobam ja als escrits de sant Atanasi (+373) (4) i de sant Epifani de Salamina (+403) (5). També es deia, però, "Setmana pasqual", perquè en ella Crist celebrà la seva Pasqua. La Setmana Santa inclou la Pasqua Cristiana, perquè es tracte d'una setmana que té un dia vuitè, el dia de la plenitud. Diu sant Agustí: "En les setmanes el dia primer és el mateix que el vuitè. Acabats els set dies es retorna al primer. Finit el dia sèptim, el Senyor està sepultat; es retorna al dia primer, i el Senyor ha ressuscitat" (6).

A Jerusalem, per raó de esser pels cristians la "Ciutat Santa" ja que s'hi realitzaren els misteris de la salvació, fou on les celebracions de la Setmana Santa sorgiren amb més força i adquiriren una gran expressivitat. La devoció dels fidels, com ens explica Egèria en el relat del seu pelegrinatge, era molt intensa i no hi faltava l'emoció fins a les llàgrimes, tant per part dels grans com dels petits, especialment el Divendres Sant durant les hores corresponents a aquelles en que Jesús estigué enclavat i morí a la creu. Les reliquies de la santa Creu retrobades per Helena, la mare de l'emperador Constantí, eren besades amb gran devoció per tot el poble, mentre el bisbe les tenia respectuosament en les mans (7).

Les celebracions dels dies sants, i especialment del tridu pasqual les feien desde temps molt antic totes les comunitats cristianes, ja a l'època de les persecucions. Tertulià ens diu que es recordaven llavors els dies "in quibus ablatus est sponsus" (8), es a dir quan Crist, l'Espòs de l'Església, fou entregat i duit a una mort, que esdevingué salvadora i font de vida. Per tot el món cristià les commemoracions prest arribaren a estendre's a tots els dies de la Setmana Santa, i quan l'imperi romà fou cristianitzat, la commemoració del misteri de la Redempció donà un caire nou i ple de vida a les festes que des de temps molt primitius s'anaven fent per tot arreu en els inicis de l'estació primaveral. Entre els coptes, els grecs, els cristians de Síria, d'Armènia i de Pèrssia, tots amb els seus propis ritus, així com també a Roma, a les Gàlies, a Hispània i a l'Àfrica sorgiren esplèndits rituals i els Pares de l'Església pronunciaren magnífiques homilies, en recordança i celebració de la mort i resurrecció de Crist.

La civilització monàstica que caracteritzà bona part de l'Edat Mitjana extengué pel món rural la litúrgia cristiana, i les celebracions de la Setmana Santa adoptaren unes noves característiques. Fins i tot a les capelles més recòndites de les valls i de les serralades es celebraven els dies sants. Les primeres flors que apareixien després dels freds de l'hivern, es consideraven com símbols preciosos de la sang redemptora de Jesús i del triomf de la seva resurrecció. Sant Bonaventura, amb el seu llenguatge poètic, es diu: "Així com la rosa tancada per causa del gel de la nit, quan el sol ixent li pega amb els seus raigs, s'obra plenament i els pètals esplegats mostren en la seva púrpura un cert plàcid ardor; així també la deliciosa flor del cel, l'òptim Jesús, que des del primer pecat del primer homo, estava com tancada pel fred de la nit, i no subministrava als pecadors una plenitud de gràcia, quan finalment arribà la plenitud dels temps, encesa amb els raigs de l'ardorosa caritat, la rosa s'obrí de bat a bat, i la flama de la rosa d'amor resplendí en la púrpura viva de la sang" (9). La parla dels predicadors i dels místics, igual que la dinàmica del culte i de la devoció, s'han revestit amb el mantell d'aquell sensibilitat poètica que es conrea singularment a dins una civilització rural, on l'homo es troba molt a prop de la natura.

La vida senzilla i també les mancançes d'instrucció literària, que són pròpies de la gent del camp i dels veïns de les viles a l'Edat Mitjana, demanaven una adaptació de les celebracions rituals de l'Església i singularment de les de la Setmana Santa. Sabem que l'abadesa de Barking a les illes Britàniques cap el segle XII, comprovant que les celebracions litúrgiques eren poc valorades pel poble del seu entorn, procurà donar-los un major atractiu i uns caires més entenedors, fent que hi hagués una certa escenificació de la baixada de Crist als llims i de la seva resurrecció. Era el camí cap el teatre religiós i semi-litúrgic que s'anaria incrementant al llarg dels segles medievals.

Uns acontereiments que també tindrien un gran influx en el desplegament de les pràctiques de pietat i devoció del poble foren les creuades i els pelegrinatges a la Terra Santa. El que contaven aquells qui retornaven de Jerusalem i les "reliquies" i

objectes religiosos que portaven de l'orient cristià, desvetllaren l'interès més viu de la gent pels llocs sants on es situen els fets de la vida, de la mort i de la resurrecció de Jesús. Ja que per molts, però, resultava impossible, per més que ho desitjassin, realitzar un pelegrinatge a Terra Santa, es construïren a diversos llocs santuaris que venien a ser, fins un cert punt, una reproducció de la Ciutat Santa de Jerusalem amb imitacions dels principals llocs relacionats amb la vida de Jesús. Un dels tals santuaris és el del Sacro Monte de Varallo al nord d'Itàlia fundat el 1481, al qual manifestà molta estimació sant Carles Borromeo, i un altre el de Escalaceli prop de Córdoba, també del segle XV, obra del beat Àlvar de l'orde dominicà. Aquí sembla que fou on es començà a practicar la devoció del Via-crucis, tal com es feia ja antes a Jerusalem.

Les escenificacions del teatre religiós produïen també gran emoció dins l'esperit cristià de la gent del poble. Eren peçes escrites amb un llenguatge que tothom podia entendre. Un misteri de La Passió del Fill de Déu, trobat l'arxiu de la parròquia de Santa Maria de Cervera posa a boca de l'apòstol sant Joan aquestes emotives paraules, quan pensa anar a trobar la Mare de Jesús:

“¿On sou, reina piadosa,
mare de Déu eternal?
¿On sou, mare dolorosa,
plena de dolor mortal?
¿A on deixau en aquest dia
vostre fill tan singular,
sense la vostra companyia
entre els qui el van a matar?
¿On vos trobaré, Senyora?
¿A on trobaré jo a vós,
per dir-vos la trista nova
d'aquest cas tan espantós? (10)

Moltíssim es podrien prolongar les consideracions generals i les notícies concretes en torn de les celebracions de Setmana Santa i de les vivències del poble cristià durant els dies sants. El que ara vull fer, amb aquest pregó que heu tingut la deferència d'encomenar-me, és anar reseguint per ordre les commemoracions de la dita Setmana, amb les seves particularitats més significatives, i fent en quant me sigui possible especials referències al que des d'antic s'hagi fet i es faci a la nostra illa, i més concretament a la nostra ciutat de Maó. Crec, però, que mai hem de perdre de vista l'immensa riquesa espiritual que es manifesta dins tot el conjunt del poble de Déu, que és un poble universal que fa camí amb el Bon Pastor, qui, ple de l'amor més gran, donà la vida pel seu remat.

Comencem pel Diumenge dels Rams. L'entrada triomfal de Jesús a Jerusalem és la més clarificadora introducció al misteri pasqual. Posa de manifest el coneixement i la llibertat amb que el Senyor s'encamina cap a la creu, desde la qual ha d'obtenir el triomf, atraent tothom cap a ell (Jn 12,32). Sant Agustí ho explica amb

aquestes paraules: “Els rams de palmes són alabançes i signes de victòria, perquè, morint, el Senyor havia de vèncer la mort, i amb el trofeu de la creu havia de triomfar sobre el dimoni, príncep de la mort” (11). L'Església arreu del món celebra el Diumenge dels Rams com un dels dies més plens de significació cristiana i amb un dramatisme molt característic. A la processó de les palmes a alguns llocs, durant l'Edat Mitjana, es portava el Santíssim Sagrament, a altres una imatge de Crist, i a determinades ciutats era el bisbe el qui cavalcava en representació de Jesús (12).

Després hi ha la celebració de la missa que inclou el cant de l'evangeli, que era el de la passió segons sant Mateu, fet per tres capellans. Encara que es fes en llatí la gent el seguia amb atenció i fins un cert punt l'entenia, ja que tot el poble havia sentit predicar molt sobre la passió de Jesús. Pel dit cant es solia triar els capellans de veu més bona i potent, donant a conèixer al poble dies abans els noms dels dits cantors. L'any 1882 a la parròquia de santa Maria foren “passiers” els Rvts. Muriello, Cardona i Tutzó (13).

El capvespre del mateix diumenge s'ha fet entre nosaltres, des de molt antic, una celebració ben emotiva i plena de sentiment per al poble cristià. És l'exercici del Viacrucis, conegut popularment com “els dotze sermons”, perquè el predicador de Quaresma feia un comentari de les estacions d'aquell camí fet per Jesús el dia de la seva passió i mort en creu. Els franciscans instituïren aquesta pràctica a Jerusalem, seguint la “Via dolorosa”, que correspon al camí que feu Crist anant cap el Calvari. L'ordre de Sant Francesc propagà per tot el món aquest costum, i també a la nostra ciutat de Maó. La gent es reunia a l'església del Monastir de Jesús i, acabada la pregària de Vespres i l'adoració de la Vera-creu, es començava el Viacrucis que seguia pels carrers de l'entorn, tradició que s'ha mantingut fins els nostres dies.

La primera estació es feia a dins de l'església, on un cantor, amb el mateix to amb que es cantava l'evangeli a les misses, proclamava la que es deia “Sentència de Ponç Pilat”, que amb un anacrònic llenguatge jurídic volia reproduir l'injusta sentència de condemna pronunciada contra Jesús. Començava amb les següents paraules:

“Nos Ponç Pilat, governador de tota la província de Judea, per lo sacro Imperi Romà, estant en lo tribunal i sala d'audiència, ohides les acusacions criminals de sacerdots, escribes i fariseus...”.

Jesús és qualificat com “homo de baixa condició, fill d'un pobre fuster i de una pobre dona anomenada Maria” i es condemnat a sufrir moltes afrontes i a morir clavat en creu. S'acaba dient: “la qual sentència manam publicar ab ço de trompeta, y ab veu alta de pregoner: paraque vinga a noticia de tots, y no puguen allegar ignorància alguna”.

En acabar-se de pronunciar aquestes paraules sonava un planyivol so de trompeta que commovia de veritat els cors de la devota gent. El predicador explicava com era injusta la sentència pronunciada contra el mateix Fill de Déu. Llavors començava la desfilada pels carrers amb recitació de pregàries i amb càntics penitencials.

Temps enrera hi havia el costum de que un homo representàs la persona de Jesús en diversos moments del camí del Calvari. Això fou prohibit pel bisbe Juano que regí la diòcesi de Menorca des del 1802 fins el 1814, considerant que semblava esser irreverent aqueixa escenificació. En efecte les circumstàncies històriques eren ja molt diverses de les de l'Edat Mitjana, en la que havien sorgit aquestes representacions que donaren origen al teatre religiós.

Per tenir una idea de com es feien dites escenificacions podem observar el que es realitzava a Mallorca, on aquest costum es mantingué fins no fa massa temps. Antoni Maria Alcover ens ho explica amb l'estil que li és peculiar: "Surten de la sacristia es penitents, es trompeter, que du amb una mà una trompeta molt llarga i li fa pegar uns quants quècs molt esglaiosos, i amb s'altra mà mena el Bon Jesús, fermat amb una corda p'es coll; i darrera el Bon Jesús v n'Estira-cadenes, que aguanta sa cadena que el Bon Jesús duu passada per sa cinta. A cada costat del Bon Jesús van el Bon-Lladre i es Mal-Lladre i un jueu amb una llança per guardar que es tres reus no fugin, i llavó hi ha un altre jueu que tragina sa creu que han de carregar an el Bon Jesús tot d'una que li hauran llegida sa sentència" (14). Ens diu també que els penitents duien sa cara tapada amb una caraputxa que omplien de palla perquè es mantingués dreta, que el qui feia de Jesús portava una caballera molt llarga que li tapava quasi tota sa cara, i que el Cirineu solia dur una destral, i a vegades mudes, com si vingués d'empeltar arbres, o una senaieta amb figues seques i una branca d'olivera, que tirava damunt sa gent quan l'obliguen a ajudar a portar la creu (15). Ben segur que a Menorca els costums no eren iguals, però la font de tota aquesta escenificació és, per una part la devoció popular i per l'altre el gust de la gent per les representacions vistoses i molt properes i enllaçades amb la vida diària.

Deixant ara de banda els primers dies de la Setmana Santa, en que no hi faltaven la predicació i les pràctiques de pietat, passem a parlar de les celebracions i dels actes devocionals del Dijous Sant, dia molt ple de significació cristiana al llarg de molts de segles. És el dia de la benedicció dels Sants Olis, signes de la Passió salvadora i dels seus fruits, i el dia de la Cena Eucarística, font de tota gràcia pels fidels del Senyor. Ens ho explica Sant Agustí, dient: "Crist nostre Senyor, que en la seva passió oferí per a nosaltres el que de nosaltres havia assumit en el seu naixement, i havent estat constituït Príncep dels sacerdots per sempre, manà que s'oferís aquest sacrifici que ara veis, el del seu cos i de la seva sang" (16).

La missa del Dijous Sant era solemne, però amb uns caires de gran sobrietat i amb manifestacions de fonda pietat, sobre tot en haver de rebre la santa comunió. L'orgue deixava de sonar després del cant del glòria, la creu de l'altar estava coberta amb un vel blanc, i la celebració, a la que hi assistia moltíssima gent s'acabava amb el trasllat processional del Santíssim al Monument, on es venerava fins el sendemà amb gran devoció. A Maó havia existit el costum de que s'entregàs al batle una clau de l'urna on es depositava Jesús sacramentat.

○ El “Monument” s’instal·lava a una capella o a vegades al presbiteri mateix, ab molta ornamentació de flors i de llums, i a dalt una escalinata es col·locava l’urna, que també es deia “sepulcre”, on es posava la Reserva Eucarística. Durant el vespre la gent anava a visitar els monuments a totes les esglésies on n’hi havia. El Monument del Dijous Sant, tant a Menorca com a Mallorca, es deia “Casa Santa”. S’ha suposat que aquesta denominació provenia de que durant els segles del Barroc els dits monuments tenien una aparença de palaus amb escales, portals i balustrades, però hem d’advertir que el nom de “Casa Santa” no es del temps del barroc, sino molt més antic. El trobam en llatí, “Domus sancta”, en el missal de Mallorca, que pertany a l’època medieval, i es ben segur que aquest apel·latiu ve de molt enrera.

□ Efectivament, dins el ritual mallorquí, d’origen molt antic i que fou imprès a València l’any 1515, hi trobam un formulari de pregàries, entre les quals hi ha aquesta: “Pregarem a Nostro Senyor Déu e a la sua gloriosa Mare per tots los peregrins i peregrines, especialment per aquells qui van a monsenyer Sant Pere de Roma e a Sant Jaume de Galícia e a la casa santa de Hierusalem e als altres sants romiatges, que li plàcia per la sua santa misericòrdia e pietat quels vulla lexar anar e bé tornar sans i salves en lurs cases, ens do bona part de tot lo bé que ells faran e diran sis fasa a ells en tot lo que nosaltres farem e direm” (17). Resulta d’interés examinar aquesta fórmula antiga “la casa santa de Hierusalem”. A part del santuari del Sant Sepulcre, a Jerusalem ere objecte d’una gran veneració l’església del Cenacle, que a l’antiguitat cristiana es deia “la Santa Sió” i que amb raó era considerada com la més antiga església cristiana, on havia celebrat Jesús el Sant Sopar i que havia estat la seu de la primitiva comunitat jueva-cristiana, la primera casa de l’Església (“Domus Ecclesiae”); per lo qual se l’anomenava “Mare de totes les esglésies”. A més, fou la reina de Nàpols Sança de Mallorca la qui a mitjan segle XIV feu reconstruir l’església del Cenacle. Pot ser molt bé que, recordant tot això, al bisbat de Mallorca, que incloïa també l’illa de Menorca, es fes al·lusió al Cenacle amb el títol de “la Casa Santa de Jerusalem” i amb el donar el nom de “Casa Santa” al Monument que el Dijous Sant es feia a les esglésies. El folklorista Dr. Camps recollí aquesta cobla:

“Oh Mare de Déu! sou blanca
no teniu ningun pecat:
dau-me llum i claredat,
Reina de la Casa Santa” (18).

Hem de tenir en compte que, a l’Edat Mitjana, a Sió es venerava també el lloc de la mort de Maria Santíssima i el títol de “Santa Maria de Montisión” el trobam a les Balears.

Hem de tenir ben present que el nom de “monument” que quasi per tot arreu es dona al lloc de la Reserva Eucarística del Dijous Sant no es degut a la monumentalitat de la seva instal·lació, sinó al fet de que també se’l considerà simbòlicament com el sepulcre de Crist. En efecte, la paraula “monumentum” en el llatí eclesiàs-

tic i dins els escrits del Nou Testament té el significat d'una sepultura de més o menys prestància monumental. Tot això afavorí el costum de que el dit Monument fos custodiat per homos amb l'indumentaria pròpia dels soldats romans, en record d'aquells que feren guàrdia devora el sepulcre de Jesús. Aquesta pràctica s'extengué per moltes regions d'Espanya. A Catalunya i a València se'ls hi dona el nom d'"armats" i tant a Mallorca com a Menorca se'ls coneix amb la denominació de "centurions", que és una mica impròpia, ja que el centurió era el cap de la centúria dels soldats romans (19). L'armadura i la vestimenta dels guardes del Monument del Dijous Sant moltes vegades antigament era més del tipus medieval que no romà, sobretot pel que es refereix al casc i la cuirassa. En temps més recents l'arqueologisme propicià la còpia més fidel dels prototipus romans, encara que entre nosaltres romangueren certes formes medievals. Hi ha testimonis del segle XVIII que posen de manifest la relació existent entre les universitats o municipis amb els "centurions" de la Setmana Santa, concretament a la vila d'Alaior (20). Per tradició oral tenim notícies que a Maó hi havia "centurions" qui portaven unes armadures molt antigues i pasades, algunes de les quals es guardaven a la Rectoria. La gent els coneixia amb el sobrenom de "els rovells". Quan es formà la confraria de Sant Corneli hi hague certes desavinences entre els antics i els nous "centurions". A Maó ells intervenien també en determinades ocasions fora de la Setmana Santa, com és en la festa del Corpus i en el cas de l'arribada d'un bisbe després del seu nomenament. Sabem que els centurions des Castell donaven escorta als religiosos que hi anaven a predicar una Missió (21).

El Diumenge dels Rams de 1883 fou beneït a la parròquia de Santa Maria el nou estandard de la Confraria dels Centurions de Sant Corneli, en el qual figurava una alegoria de les virtuts teologals (22).

El Dijous Sant, al capvespre, es solia celebrar la molt expressiva cerimònia del Lavatori, en la qual el bisbe o el prevere celebrant rentava els peus a dotze pobres o altres persones, que a vegades eren al·lots. A Maó el Lavatori es feia únicament a la parròquia de Sant Francesc, amb prou assistència dels fidels, però bé que la celebració fos a primeres hores del capvespre. El 1883 fou a les dues i mitja i predicà el rector Sr. Anglada (23). Més tard a totes les parròquies es cantava l'ofici de Tenebres. Eren les Matines i Laudes dels tres dies del tridu que s'avançaven al capvespre anterior. Es posava un canelobre de forma triangular amb quinze candeles que s'anaven apagant a l'acabar cada un dels salms, excepte la darrera que era ocultada devall l'altar. S'acabava fen un poc d'estabor simbòlic, cosa que va anar prenint un caire exagerat i estremós, que es tractà d'anar corregint, fins i tot amb intervenció de l'autoritat civil. El Dr. Josep Sanxo l'any 1832 escriu que, gràcies a l'orde donada pel governador, "hagué molta quietud ja mai vista a la renou del fas" (24). Fas era el nom que a Mallorca i Menorca es donava a l'ofici de Tenebres. Sembla que deriva de "fars" que és la paraula amb que a les antigues consuetes de la Seu de Mallorca es fa referència a les candeles del tenebrari.

El vespre del Dijous Sant hi havia a Maó i a molts altres llocs la "Processó de La Sang" amb l'imatge de Crist clavat a la creu, que s'enomenava "El Bon Pastor" pel motiu que Jesús havia dit: "El bon pastor dóna la vida per les ovelles" (Jn 10,11). Aquesta imatge era molt venerada per la gent del poble de Maó, primer a la capella de l'Hospital de Caritat, i després a l'església de Sant Josep. La processó de La Sang la feien tots els gremis i cada un d'ells portava el seu propi pas amb la representació d'un dels aconteixements o "passos" de la Sagrada Passió de Jesucrist. El títol i l'orde dels passos a la processó era el següent: L'entrada a Jerusalem (moliners), la Santa Cena (pagèsos), el Lavatori (mariners), l'Oració de l'hort (hortolans), Presó de Jesús (fusters), la Sentència (pescadors), la Flagel·lació (sabaters), el Natzarè i la Soledat (Tercer orde franciscà), La Verònica (paraires i cardadors), l'Ecce Homo (sastres), l'Expoliació de la túnica (teixidors), la Crucifixió (ferrers) i finalment Jesús clavat a la creu, de la confraria de la Sang. Aquesta processó era vistosa i amb molt de moviment i anava visitant les diverses esglésies. Pot ser que el seu origen fos el de fer la visita de les "cases santes" i també una manifestació de germanat entre tots els gremis i oficis, cosa ben pròpia del dia de Dijous Sant per raó del manament de l'amor fratern manifestat per Jesús durant la Santa Cena.

La crisi i la desaparició dels gremis fou la causa de que aqueixa processó anàs minvant i a la fi deixàs d'existir. A Ciutadella fou suprimida a principis del segle XIX. A Maó va continuar un poc més de temps. El Dr. Josep Sanxo el 1825 escriu que el Dijous Sant "la processó sortí a les 8 i acabà a les 11" (25). El 1827 anota: "faltaren los passos de ortolans i sabaters" (26), mentre que el 1830 diu "los passos assistiren y no faltà ningun" (27), però el 1837, temps de commocions polítiques, fa aqueixa anotació: "Sols assistiren a la processó teixidors, sabaters i pescadors" (28) i l'any següent tant sols hi anaren fusters i teixidors (29). Després referent a quasi cada any sabem que assistiren tots els passos fins el 1847, però ja no n'he trobat més notícies d'anys posteriors. A mitjan segle XIX degué quedar suprimida a Maó la processó de la Sang del Dijous Sant.

L'any 1832 durant la processó del Dijous Sant s'havia produït una desgràcia que l'esmentat cronista refereix així: "Essent la professó dins la parròquia mentre passaven per baix el balcó del Sr. Mateu Triay a lo pont del Castell, s'esfondrà; dues persones quedaren agafades ab lo balcó, les altres caigueren, no morí ninguna. Esta cayguda mogué tal alborot y susto que per la plasa y carrers se corria la gent ab llaamentos y sustos, y se dispersaran soldats, fanals, sachos, y dins la Iglésia se comogué la gent grandement, però la presència y advertències de los tres vicaris que els asseguraven que no se moguessen, obtingueren la quietud y se proseguí molt bé la professó" (30).

Quan es deixà de fer la processó del Dijous Sant anà prenguent una especial importància el cant del "Misere" que formava part de l'ofici de Tenebres i que, degut a l'increment de l'afició a la música i als excel·lents mestres de capella d'aquell temps, es convertí en un aconteixement musical de gran relleu, al qual hi assistia moltíssima gent.

El vestre del Dijous Sant en havia a Mar i a molts altres llocs la "Processó de la Sang" amb l'imatge de Crist clavat a la creu, que s'encaminava "El Bon Pastor" del món que Jesús havia dit: "El bon pastor dona la vida per les ovelles" (Jn 10,11). Aquesta imatge era molt venerada per la gent del poble de Mar, primer a la capella de l'Hospital de Caritat, i després a l'església de Sant Josep. La processó de la Sang la feien tots els germans i cada un d'ells portava el seu propi pas amb la representació d'un dels aconteixements o "passos" de la sagrada Passió de Jesús. El rol principal dels passos a la processó era el següent: L'entrada a Jerusalem (moliners), la Santa Cena (pagadors), el Lavatori (mariners), l'Oració de l'hort (hortolans), l'Arrest de Jesús (lucers), la Sentència (pescadors), la Flagel·lació (sabadors), el Pal·li (la Soldata (ferrer orde franciscà), la Verónica (paraires i cardadors), l'Ecce Homo (santes), l'Exposició de la tònica (teixidors), la Crucifixió (lucers) i l'Enterrament. Jesús clavava la creu, de la columna de la Sang. Aquesta processó era vistosa i amb molt de moviment i havia visat les diverses esglésies. Per ser que el seu origen fos el de ser la visita de les "cases santes" i també una manifestació de germanor entre tots els germans i ocells, cosa ben pròpia del dia de Dijous Sant per tal de mantenir de l'amor fraternal manifestat per Jesús durant la Santa Cena.

La crisi i la desaparició dels germans fou la causa de que aquesta processó s'anas minvant i ja hi deixava d'existir. A Cristobalella fou suprimida a principis del segle XIX. A Mar va continuar un poc més de temps. El Dr. Josep Sureda el 1825 escriu que el Dijous Sant "la processó sortí a les 11h (25). El 1827 morí "faltaren los passos de ortolans i asparers" (20), mentre que el 1830 diu "los passos assistien y no falta l'hort" (27), però el 1837, temps de comissions polítiques, ja s'assistien a la processó teixidors, sabadors i pescadors" (28) i l'any següent tant sols hi anaren lucers i teixidors (29). Després restà restà a quasi cada any sabem que assistien tots els passos fins el 1847, però ja no se troben més notícies d'altres posteriors. A mitjan segle XIX degué quedar suprimida a Mar la processó de la Sang del Dijous Sant, sense cap senyal de casta o arduo.

El any 1832 durant la processó del Dijous Sant s'havia produït una desgracia que l'essencial cristianisme fou el XIX. És sent la processó dins la parroquia mentre passaven per baix el balcó del Sr. Mateu Triay a l'hort del Castell, a colònies, dues i tres persones que quedaren aïllades de lo balcó, les santes caigueren, no morí ningú. Està castigada perquè la rebolot i s'afegí perquè per la passió i carnis se començà la gent a lluir metalls i santes, y se dispersaren soldats, fanells, sacos, y dins la iglésia se començà a jugar la gent y anantament, però la presència y advertència de los tres vicaris que els asseguraven que no se moguessin, obtingueren la quietud y se prosseguí molt bé la processó" (30) i vis l'atoratua l'ob d'intercessió d'una tot i sant, tingueren una "gran" es deixà de fer la processó del Dijous Sant amb pregüem una especial importància ep cant del "Missa" que formava part de l'ofici de l'enterrament que degué a l'increment de l'ús de la missa als exèrcits i a les masses de guerra. Després d'això, es convertí en un aconteixement típic de gran fecció, i quan hi quedaven les solides col a intercessió.

la Sang, també articipen en la processó de l'Enterro. Acabada la processó, el pas de Jesús mort avava cap a l'església de les Monjes, d'on el Diumenge de Pasqua sortiria la imatge de Jesús ressuscitat.

Aquesta antiga i venerable processó de "l'Enterro" va molt d'acord amb el sentit litúrgic del Divendres Sant i ha tingut a determinats llocs una estreta vinculació amb les celebracions litúrgiques del dia. Durant el segle X als països del Nord d'Europa la celebració de la Acció litúrgica del Divendres Sant acabava amb la "Deposicio Crucis", o sigui, un enterrament de la Creu, de vegades junt amb la Reserva Eucarística. Així es commemorava de la manera més expressiva l'enterrament de Jesús, i la seva resurrecció quan el dia de Pasqua es treia el que s'havia depositat en el dit Sepulcre (36).

En el ritu bizanti el vespre del Divendres Sant es celebre el que es diu "Ta Enkómia", es a dir, unes lloances amb càntics plens de sentiments de dolor i d'esperança, vora el "Kubúklion" o baldaquí on es troba l'icona de Crist jacent. Els fidels porten ciris i el celebrant ofereix encens, mentres es canta un himne que comença amb aquestes paraules: "Vós, oh Crist, qui sou la vida, fóreu posat en un sepulcre i els estols dels àngels es marevellen, tot glorificant la vostra condescendència (...) ¡Oh Jesús, ma dolça i salvadora llum! ¿Com heu estat ocult dins un sepulcre obscur? ¡Oh inefable i inexpressable paciència! (37).

El matí del Dissabte Sant s'avançava la celebració de la Vetlla Pasqual, cosa que feia perdre el sentit propi del dia, que és el del Repós de Crist dins el sepulcre i del Descens del Salvador als inferns, articles de la fe molt considerats dins la tradició cristiana. També es perdia la significació nocturna corresponent a la celebració que sant Agustí anomena "la mare de totes les santes vigílies" (38). Josep Maria Quadrado a l'introducció que, dins la seva "Setmana Santa", fa a les celebracions del Dissabte Sant es lamenta de la pèrdua de sentit que comporta l'avanç de la celebració pasqual (39). El que no necessàriament s'havia de fer després de celebrada la resurrecció de Crist, ja que la Pasqua cristiana abraça la Passió i la Mort de Jesús. Per això a alguns llocs el "Salpàs" es feia la Setmana Santa i els antics rituals ho prevenien, suprimint els "alleluia". El poble era conscient de que la plenitud del goig pasqual no es produïa fins el matí del Diumenge de Pasqua i a Mallorca fins i tot hi havia viles on el Dissabte Sant es resava el Via-Crucis pels carrers (40).

L'integritat de la Setmana Santa i la seva plenitud de sentit es manifesten el Diumenge de Pasqua. Els Sants Pares donen a la Pasqua els títols de "Festa de les festes", "El Dia de Déu", "Dia felicíssim", "Dia gran" (41). La poesia cristiana designa el dia de Pasqua amb els adjectius més esplèndids: "Fulgens praeclara rutilat per orbem", dia resplendent i lluminós que llembreja per tot el món (42). A Maó mateix podem comprovar que el Diumenge de Pasqua ha estat al llarg del temps un dia ple de goig i de festa pel triomf de Crist Ressuscitat. A la parròquia de Santa Maria es celebraven dues misses solemnes, una de bon matí antes de la processó de l'Encontre, i l'altra a l'hora acostumada amb el sermó de glòria que acabava amb la felicitació a Maria entre els sons progressius i cada vegada més intensos de l'orgue.

De bon matí l'església s'omplia de gent. Els capellans resaven l'ofici de Prima amb el cant solemne del Martirologi, una funció semblant a la Calenda de Nadal. El text litúrgic es començava amb aquestes paraules: "En aquest dia que ha fet el Senyor celebrem la Solemnitat de les solemnitats, la nostra Pasqua, la Resurrecció del nostre Salvador Jesucrist..." (43). Després de cantada la primera missa, tothom sortia al Pla de la Parròquia i es feia "l'Encuentro", sortint la imatge de Jesús de l'església de les Monges, on s'havia portat el pas del sant Sepulcre en acabar la processó de l'enterrament. En trobar-se les imatges de Jesús i de Maria es cantava festivament l'antifona "Regina caeli". Després les dues figures eren entrades a la parròquia i a les deu es celebrava la segona missa solemne. Els cors del "Deixem-lo-dol" anaven pels carrers com a manifestació de la penitència de goig pasqual. Al capvespre, devers les tres i mitja començava el cant de les Vespres, que anava acompanyat de llargues sonades de l'orgue. Aquesta funció religiosa solia durar més de dues hores i hi assistia molta gent, amb el desig de gaudir de les interpretacions musicals dels bons organistes que hi hagué a la nostra ciutat al llarg de molts anys.

Amb el que hem anat esbrinant crec que es posa ben de manifest que la nostra Setmana Santa ha posseït una plenitud religiosa i una intensitat espiritual que hem d'anar conservant i recuperant, no a manera d'un arqueologisme, sino d'una forma viva i progressiva, d'acord amb les perspectives de fe i de pietat que ens ofereix l'Església Catòlica, sempre fidel a la seva tradició i sempre renovadora.

La Setmana Santa ha de representar la plenitud d'unes vivències cristianes mantingudes amb fidelitat durant tot l'any. Tal com hem vist que procuraven fer-ho els qui ens precedit en el signe de la fe, la nostra celebració de la Setmana Santa ha de conjugar la participació en els actes litúrgics i la pràctica de les devocions populars, que també són molt d'estimar i s'han de viure amb autèntic esperit de pietat. Així mateix és evident que la Setmana Santa culmina amb la celebració solemne i refulgent de la Santa Resurrecció. D'aquesta manera els cristians seguirem el consell de Sant Agustí: "Canta et ambula" (44): cantarem les gestes salvadores del Senyor i farem camí amb fidelitat cap a la Pasqua eterna.

Mn. Guillem Pons Pons

- (1) Homilia 30, Sobre el Gènesi, 1.
- (2) Peregrinatio ad local sancta, 30, Arce. Itinerario de la Virgen Egeria BAC 416, Madrid 1980, p. 280.
- (3) Praedestinatus PL 53, 615.
- (4) Cartes pasquals PG 26, 1351.
- (5) Adversus haereses, 68.
- (6) Sermó 169, 3: PL 38, 916.
- (7) Egèria, 37, Ibid. pp. 292-297.
- (8) De ieiunio, 2, 14.
- (9) La Mística Cep, cap. 23.
- (10) Teatre medieval i del Renaixement, Edicions 62, Barcelona 1983, p. 61.

- (11) Tractats sobre l'Evangelí de Sant Joan, 51,2.
- (12) M. Righetti, *Historia de la Liturgia*, t. I, BAC, Madrid 1955, p. 781.
- (13) *Semanario Católico*, Maó, 1-Abril-1882.
- (14) A.Mª Alcover, *Corema, Setmana Santa i Pasco*, Les Illes d'or, Palma 1956, pp. 27-28.
- (15) *Ibid.* pp. 28-35.
- (16) Sermó 228-B: PL 46,827.
- (17) G. Llompart, *Entre la historia del arte y el folklore*, *Fontes Rerum Balearium VI*, Palma 1984, p. 115.
- (18) F. Camps i Mercadal, *Folklore Menorquí, de la pagesia*, Maó 1818, p. 49.
- (19) Cf. G. Llompart, *Religiosidad popular*, *Fontes Rerum Balearium*, 4, Palma 1982, pp. 201-209.
- (20) Cf. M.A. Limón Pons, *La Confraternidad de Centuriones de San Cornelio de Alaior*, Alaior 1992.
- (21) F. Carreras Catxot, *L'antiga Confraternitat de Centurions des Castell*, *Diari Menorca*, 14-IV-1995.
- (22) *Semanario Católico*, Maó 17-Març-1873, p. 347.
- (23) *Ibid.*, p. 348.
- (24) J. Sanxo, *Diari* 18-Abril-1832.
- (25) *Ibid.* Dijous Sant, 1825.
- (26) *Ibid.* id. 1827.
- (27) *Ibid.* id. 1830.
- (28) *Ibid.* 23-Març-1837.
- (29) *Ibid.* Dijous Sant, 1838.
- (30) J. Sanxo, *Diari*, 19-Abril-1832.
- (31) M. Righetti, o.c., p. 776.
- (32) *Semanario Católico*, Maó 1-IV-1882.
- (33) *El Bien Público*, Maó 2-IV-1885.
- (34) *Semanario Católico*, Maó 1-IV-1882.
- (35) Cf. L. Lafuente Vanrell, *Menorca*, Maó 1933, pp. 125-129.
- (36) M. Righetti, o.c., pp. 810-811.
- (37) F. Izquierdo, *Semana Santa según el rito bizantino*, Oviedo 1953, pp. 240-241.
- (38) Sermó 219: PL 38, 1088.
- (39) J.Mª Quadrado, *Oficio de la Semana Santa*, Barcelona 1904, p. 455.
- (40) A.Mª Alcover, o.c., p. 148.
- (41) M: Righetti, o.c., p. 834.
- (42) Chévalier, *Poésie liturgique*, p. 66.
- (43) *Martyrologium Romanum, Elogia festorum mobilium*.
- (44) Sermó 256, 3: PL 38, 1193.

SM/R-224

Butlletí Oficial

224

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

NOVEMBRE-DESEMBRE 1997 Núm. 5

SM/R
224

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

Novembre-Desembre 1997
Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Núm. 5
Dipòsit Legal: MH-283/1992

BIBLIOTECA
PUBLICA MAG

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL.....419

SANTA SEU

- Carta Apostòlica de Joan Pau II d'aprovació i de promulgació de l'edició típica llatina del Catecisme de l'Església Catòlica
- Discurs del Papa en la presentació de l'edició típica llatina del Catecisme
- Carta Apostòlica "Divini Amoris Scientia", declarando a Santa Teresita Doctora de la Iglesia Universal
- Oració del Papa per al segon any de preparació del Jubileu de l'any 2000

PRELAT

- Edicte de Benedicció Papal
- Homilia en la commemoració dels 50 anys de Caritas (15-XI-1997)
- Homilia de la celebració de Crist Rei i de la Festa de la "Capella Davídica" de la Catedral de Menorca (23-XI-1997)
- Paraules en l'obertura de la segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (25-X-97)
- Exhortació amb ocasió dels 50 anys de Caritas
- Exhortació per al Dia de l'Església Diocesana
- Exhortació per al Dia de la Catequesi
- Exhortació per al Dia de la Família
- Salutació en l'acte commemoratiu dels 50 anys de Caritas
- Nadal, Festa dels senzills. Escrit publicat en l'Anuari 1997, del diari "Menorca"

VICARIA GENERAL

- Comunicació sobre el Dia de l'Església Diocesana
- Homilia de la Jornada de la Pau

SECRETARIA GENERAL

- Nomenaments
- Confirmacions
- Ajuda a l'Església de Cuba
- Calendari de les festes laborals en la Comunitat Autònoma Balear
- Jornades de l'Església Espanyola per a l'any 1998

ORGANISMES DIOCESANS

- Assemblea Diocesana

- Acta de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana (11-X-1997)
- Convocatòria a la 2ª Sessió: Santificar

- Consell del Presbiteri

- Convocatòria de la sessió ordinària (17-XII-1997)
- Full informatiu de la sessió ordinària (17-XII-1997)

– Consell Pastoral Diocesà	
· Acta de la reunió ordinària (11-X-1997)	
– Consell Diocesà d'Economia	
· Reunió ordinària. Acords (13-XII-1997)	
· Pressupost 1998	
· Relació de les Col·lectes de 1997	
– Seminari Diocesà	
· Pastoral Vocacional	
SECCIÓ INFORMATIVA	482
– Activitats del Sr. Bisbe	
– Crònica Diocesana	
· 50 anys de Caritas de Menorca	
· Inauguració de Curs 1997-98 en el Seminari Interdiocesà	
· La vida de la Iglesia Diocesana durante el año 1997	
SECCIÓ DOCUMENTAL	501
· Missatge del Sant Pare per la celebració de la Jornada Mundial de la Pau	
· Carta del Papa a Mons. José M ^a Guix Ferreres, Obispo de Vic en la conmemoración de los 50 años de Caritas	
· Comisión Episcopal del Clero - El sacerdote Jubilado en nuestras Iglesias Diocesanas	
· Comisión Episcopal de Liturgia - Memoria agradecida de los 50 años de la Encíclica “Mediator Dei”	
ÍNDEX	528

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL SANTA SEU

- Carta Apostòlica de Joan Pau II al voltant de l'ecumenisme
- Relació de les Col·leccions de 1997
- Seminari Diocesà
- Pastoral Vocacional
- Pressupost 1998
- Reunió ordinària: Acords (13-XII-1997)
- Consell Diocesà d'Economia
- Acta de la reunió ordinària (11-X-1997)
- Consell Pastoral Diocesà

- 482. SECCIÓ INFORMATIVA
- Activitats del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana
- 50 anys de Caritas de Menorca
- Inauguració de Curs 1997-98 en el Seminari Interdiocesà
- La vida de la Iglesia Diocesana durant el any 1997
- Edicte de Benedicció Papal
- Homilia en la commemoració dels 50 anys de l'ecumenisme (15-IX-1997)
- Homilia de la celebració de Crist Rei i de la Festa de la Família

- 102. SECCIÓ DOCUMENTAL
- Missatge del Sant Pare per la celebració de la Jornada Mundial de la Pau
- Carta del Papa a Mons. José M. Guix Ferrer, Obitario de Vic
- Exhortació a Mons. José M. Guix Ferrer, Obitario de Vic
- Exhortació per la Diòcesi de Menorca
- Comissió Episcopal del Clero - El sacerdot jubilat en novena
- Lletres Diocesanes
- Comissió Episcopal de Litúrgia - Memòria gratificada de les
- 50 anys de la Encíclica "Mediator Dei"
- Nadal, Festa senzills "Mediator Dei"
- "Anonim" "Menorca"

SECRETARIA GENERAL

- Comunicació sobre el Dia de l'Església Diocesana
- Homilia de la Jornada de la Pau
- Nomenaments
- Confirmacions
- Ajuda a l'Església de Cuba
- Calendari de les festes laborals en la Comunitat Autònoma Balear
- Jornades de l'Església Espanyola per a l'any 1998

ORGANISMES DIOCESANS

- Assemblea Diocesana
- Acta de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana (11-X-1997)
- Convocatòria a la 2ª Sessió: Santificar
- Consell del Presbiteri
- Convocatòria de la sessió ordinària (17-IX-1997)
- Full informatiu de la sessió ordinària (17-IX-1997)

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

L'EDICIÓ TÍPICA LLATINA DEL CATECISME DE L'ESGLÉSIA CATÒLICA

carta apostòlica d'aprovació i de promulgació

M'ALEGRO EN GRAN MANERA per la publicació de l'edició típica llatina del Catecisme de l'Església catòlica, que aprovo i promulgo amb aquesta Carta apostòlica, i que esdevé així el text definitiu d'aquest Catecisme. Això succeeix a quasi cinc anys de distància de la constitució *Fidei depositum*, de l'11 d'octubre de 1992, que acompanyà, en el trentè aniversari de l'obertura del Concili Vaticà II, la publicació del primer text, en llengua francesa, del Catecisme.

Tots hem pogut constatar feliçment l'acolliment positiu general i la vasta difusió que el Catecisme ha tingut durant aquests anys, especialment en les Esglésies particulars, que han procedit a la seva traducció en les respectives llengües, per fer-lo el més accessible possible a les diverses comunitats lingüístiques del món. Aquest fet confirma el caràcter positiu de la petició que em presentà l'Assemblea extraordinària del Sínode dels bisbes el 1985, que fos redactat un catecisme o compendi de tota la doctrina catòlica, tant per a la fe com per a la moral.

Amb la citada constitució apostòlica, que conserva encara avui la seva validesa i la seva actualitat, i troba la seva aplicació definitiva en la present edició típica, vaig aprovar i promulgar el Catecisme, que fou elaborat per la corresponent Comissió de cardenals i bisbes instituïda el 1986.

Aquesta edició l'ha preparada una Comissió interdicasterial, que vaig constituir amb aquesta finalitat el 1993. Presidida pel venerable germànostre, el cardenal Joseph Ratzinger, ha treballat assíduament per complir el mandat rebut. Ha dedicat particular atenció a l'examen de les nombroses propostes de modificació dels continguts del text, que durant aquests anys han arribat a diverses parts del món i de diferents components de l'àmbit eclesial.

Respecte a això, hom pot notar oportunament que la tramesa tan considerable de propostes de millora manifesta, en primer lloc, el notable interès que el Catecisme ha suscitat en tot el món, àdhuc en ambients no cristians. Confirma, a més, la seva finalitat de presentar-se com una exposició completa i íntegra de la doctrina catòlica, que permet que tothom conegui allò que l'Església mateixa professa, celebra, viu i prega en la seva vida diària. Al mateix temps, mostra el gran esforç de tots per voler oferir llur contribució, per tal que la fe cristiana, els continguts essencials i fonamentals de la qual es resumeixen en el Catecisme, pugui presentar-se avui al món de la manera més adequada possible. A través d'aquesta col·laboració múltiple i complementària dels diversos membres de l'Església es realitza, un cop més, allò que vaig escriure en la constitució apostòlica *Fidei*

depositum: “El concurs de tantes veus expressa veritablement allò que hom pot anomenar la ‘simfonia’ de la fe” (n. 2).

També per aquests motius, la Comissió ha pres seriosament en consideració les propostes enviades, les ha examinades atentament a través de les diverses instàncies, i ha sotmès a la meua aprovació les seves conclusions. Les he aprovades en tant que permeten expressar millor els continguts del Catecisme respecte al dipòsit de la fe catòlica, o formular algunes veritats de la mateixa fe d’una manera més convenient a les exigències de la comunicació catequètica actual; per tant, han entrat a formar part de la present edició típica llatina, la qual repeteix fidelment els continguts doctrinals que vaig presentar oficialment a l’Església i al món el desembre de 1992.

Amb aquesta promulgació de l’edició típica llatina conclou, doncs, el camí d’elaboració del Catecisme, començat el 1986, i es compleix feliçment el desig de l’abans esmentada Assemblea extraordinària del Sínode dels bisbes. L’Església disposa ara d’aquesta nova exposició autoritzada de l’única i perenne fe apostòlica, que servirà d’“instrument vàlid i legítim al servei de la comunió eclesial”, “de regla segura per a l’ensenyament de la fe”, com també de “text de referència segur i autèntic” per a l’elaboració dels catecismes locals (cf. Const. ap. Fidei depositum, n. 4).

En aquesta presentació autèntica i sistemàtica de la fe i de la doctrina catòlica la catequesi trobarà un camí plenament segur per a presentar amb renovat impuls a l’home d’avui el missatge cristià en totes i en cadascuna de les parts. Tot catequista podrà rebre d’aquest text un valuós ajut per a transmetre, a nivell local, l’únic i perenne dipòsit de la fe, mirant de conjugar, amb l’ajut de l’Esperit Sant, la meravellosa unitat del misteri cristià amb la multiplicitat de les exigències i de les situacions dels destinataris del seu anunci. Tota l’activitat catequètica podrà conèixer un nou i difós impuls enmig del poble de Déu, i si sap usar i valorar adequadament aquest Catecisme postconciliar.

Tot això és més important encara avui, que som al llindar del tercer mil·lenni. En efecte, és urgent un compromís extraordinari d’evangelització, per tal que tots els pobles puguin conèixer i acollir el missatge de l’Evangeli, i cadascú pugui arribar “a la maduresa de la plenitud de Crist” (Ef 4, 13).

Per tant, adreço una urgent invitació als meus venerats germans en l’episcopat, principals destinataris del Catecisme de l’Església catòlica, per tal que, aprofitant la valuosa ocasió de la promulgació d’aquesta edició llatina, intensifiquin llur compromís a favor d’una major difusió del text i, sobretot, del seu positiu acolliment, com un do privilegiat per a les comunitats encomanades a ells, que així podran redescobrir la inesgotable riquesa de la fe.

Tant de bo que, gràcies al compromís concorde i complementari de tots els sectors que formen el poble de Déu, el Catecisme sigui conegut i compartit per tothom, per tal que es reforci i s’estengui fins als límits del món la unitat en la fe, que té el seu model i el seu principi suprem en la unitat trinitària.

A Maria, Mare de Crist, que avui celebrem elevada al cel en cos i ànima, encomano aquests desigs, a fi que es realitzin per al bé de tota la humanitat.

Castelgandolfo, 15 d'agost de 1997, dinovè del meu pontificat.

Joan Pau II, Papa

DISCURS DE PRESENTACIÓ DE L'EDICIÓ TÍPICA LLATINA DEL CATECISME

Senyors cardenals,

Venerats germans en l'episcopat i en el sacerdoci,

Estimadíssims germans i germanes!

1. Amb aquesta solemne cerimònia desitjo presentar avui oficialment a l'Església i al món l'edició típica llatina del Catecisme de l'Església catòlica, que el 15 d'agost passat, solemnitat de l'Assumpció de la Verge Maria, vaig aprovar promulgar amb la carta apostòlica *Laetamur magnopere*.

Expresso, abans que res, un profund sentiment de gratitud a Déu omnipotent, el qual, amb l'assistència il·luminadora i confirmadora del seu Esperit, ha guiat i sostingut el camí d'elaboració del Catecisme, que començà fa més de deu anys i que ara, finalment, ha arribat al seu acompliment.

Dono les gràcies profundament als senyors cardenals, als arquebisbes i als bisbes membres de les diverses comissions que han treballat en aquesta empresa, i que avui, juntament amb mi, recullen els fruits d'aquest intens i profitós treball. Dono les gràcies d'una manera particular a l'estimadíssim senyor cardenal Joseph Ratzinger, que acaba d'interpretar els sentiments de tots els presents i que, durant aquests anys, ha presidit els treballs, bo i guiant-los i coordinant-los amb saviesa digna d'elogi fins a llur feliç conclusió.

Encomano ara aquest text definitiu i normatiu a tota l'Església, en particular als pastors de les diverses diòcesis escampades pel món; en efecte, ells són els principals destinataris d'aquest Catecisme. En un cert sentit, es podria aplicar amb raó a aquesta circumstància l'expressió paulina: "He rebut del Senyor el que us he transmès" (1 Co 11, 23). Efectivament, aquesta cerimònia constitueix un punt d'arribada, però, al mateix temps, marca una nou "punt de partida", ja que el Catecisme ara enllestit ha de ser conegut millor i més àmpliament acollit, difós i, sobretot, convertit en valuós instrument de treball diari en la pastoral i en l'evangelització.

2. És múltiple i complementari l'ús que pot i cal fer-se d'aquest text, a fi que esdevingui cada vegada més un "punt de referència" per a tota l'acció profètica de l'Església, sobretot en aquest temps en el qual hom adverteix, d'una manera forta

i urgent, la necessitat d'un nou impuls missioner i d'una reactivació de la catequesi.

En efecte, el Catecisme ajuda a "aprofundir el coneixement de la fe (...), s'orienta cap a la maduració d'aquesta fe, cap al seu arrelament en la vida i la seva irradiació en el testimoniatge" (Catecisme de l'Església catòlica, n. 23) de tots els membres de l'Església. Representa un instrument valuós i segur per als preveres en llur formació permanent i en la predicació; per als catequistes, en llur preparació remota i pròxima al servei de la Paraula; per a les famílies, en llur camí de creixement vers l'explicació plena de les potencialitats connaturals al sagrament del matrimoni.

Els teòlegs podran trobar en el Catecisme una referència doctrinal autoritzada per a llur incansable investigació. Són cridats a prestar-li un valuós servei, aprofundint-ne el coneixement dels continguts exposats d'una manera essencial i sintètica, explicitant més encara les motivacions incloses en les afirmacions doctrinals, i mostrant els nexes profunds que uneixen entre elles les diferents veritats, per tal de destacar cada vegada més l'admirable unitat del misteri de Déu, del seu disseny de salvació, com també, el lloc central de Jesucrist, el Fill únic de Déu, enviat pel Pare, fet home al si de la santíssima Verge Maria per l'Esperit Sant, per tal de ser el nostre Salvador" (Const. Ap. Fidei depositum, 3).

El Catecisme es presenta, a més, com un ajut valuós per a l'actualització sistemàtica dels qui treballen en els múltiples camps de l'acció social. Més en general, serà molt útil per a la formació permanent de tot cristià que, consultant-lo contínuament o esporàdicament, podrà redescobrir la profunditat i la bellesa de la fe cristiana, i se sentirà impulsat a exclamar amb les paraules de la litúrgia baptismal: "Aquesta és la nostra fe. Aquesta és la fe de l'Església, que ens gloriem de professar en Crist Jesús, Senyor nostre" (Ritu de la celebració del baptisme).

Per altra part, són molts els qui ja han trobat en aquest Catecisme també un valuós instrument per a la pregària personal i comunitària, a fi de promoure i de qualificar els diversos itineraris complementaris d'espiritualitat, i revifar llur vida de fe. A més, cal no oblidar el valor ecumènic del Catecisme. Com ja confirmen nombrosos testimoniages positius d'Esglésies i comunitats eclesials, pot "aportar un sosteniment als esforços ecumènics animats pel sant desig de la unit de tots els cristians, tot mostrant amb exactitud el contingut i la coherència harmoniosa de la fe catòlica" (cf. Const. Ap. Fidei depositum, n. 4). Però també als qui es qüestionen i tenen dificultats en la fe, o als qui no creuen gens o ja no creuen, el Catecisme és capaç d'oferir-los un ajut valuós, il·lustrant allò que l'Església catòlica creu i procura viure, i proporcionant-los estímuls il·luminadors en la recerca de la veritat.

3. El Catecisme de l'Església catòlica, en particular, ha de constituir un text de referència segur i de guia autoritzada per a l'elaboració dels diversos catecismes locals (cf. ib., n. 4). Sobre això, ha estat plausible l'esforç dels bisbes i de Conferències episcopals senceres per elaborar catecismes locals, tenint com a "punt de referència" el Catecisme de l'Església catòlica. Cal continuar per aquest camí amb atenció vigilant i incansable perseverança.

Com he fet en altres circumstàncies, renovo aquí un fervent encoratjament a les Conferències episcopals per tal que emprenguin, amb prudent paciència però també amb decisió valenta, aquest impotent treball, que cal fer de comú acord amb la Seu apostòlica. Es tracta de redactar catecismes fidels als continguts essencials de la Revelació i actualitzats en la metodologia, capaços d'educar en una fe sòlida les generacions cristianes del temps nous.

Encara que en alguns casos particulars el Catecisme de l'Església catòlica pot ser emprat com a text catequètic nacional i local, tanmateix cal, on encara no s'ha fet, procedir a l'elaboració de catecismes nous que, al mateix temps que presenten fidelment i integralment el contingut doctrinal del Catecisme de l'Església catòlica, privilegin itineraris educatius diferenciats i articulats, d'acord amb les expectatives dels destinataris. Aquests catecismes, servint-se també de les valuoses indicacions proporcionades pel nou "Directori general per a la catequesi", de pròxima publicació, són cridats a donar "una resposta adaptada, tant en el contingut com en el mètode, a les exigències que provenen de les diferències de cultura, d'edat, de maduresa espiritual o de situacions socials i eclesials d'aquells a qui s'adreça la catequesi" (Catecisme de l'Església catòlica, n. 24). Es repetirà així, en certa manera, la meravellosa experiència del temps apostòlic, quan cada creient sentia anunciar en la seva pròpia llengua les meravelles de Déu (cf. Ac 2, 11) i, al mateix, temps, serà més tangible encara la catolicitat de l'Església, a través de l'anunci de la Paraula en les múltiples llengües del món, formant "com un cor harmoniós que, sostingut per les veus d'immenses multituds d'homes, s'eleva segons innombrables modulacions, timbres i acords per a la lloança de Déu, des de qualsevol punt del nostre globus, en cada moment de la història" (Enc. Slavorum Apostoli, n. 17). Per això, en comptes de desanimar o, àdhuc, de substituir els catecismes locals, el Catecisme de l'Església catòlica en requereix, en promou i en guia l'elaboració.

4. Invito el clergat i els fidels a un contacte freqüent i intens amb aquest Catecisme, que encomano d'una manera especial a Maria santíssima, la festa de la Nativitat de la qual celebrem avui. I prego perquè, així com el naixement de la Verge al començament de la nova era constituí un moment fonamental en el pla predisposat per Déu per a l'encarnació del seu Fill, així també aquest Catecisme, preparat al llindar del tercer mil·lenni, esdevingui un instrument útil per a introduir l'Església i cadascun dels fidels en la contemplació cada vegada més profunda del misteri del Verb de Déu fet home.

Amb aquests sentiments, donant les gràcies als qui han participat en la redacció i en la traducció del Catecisme de l'Església catòlica, us imparteixo una especial benedicció apostòlica a cadascun de vosaltres i a tots aquells als quals està destinat aquest text.

**CARTA APOSTÓLICA “DIVINI AMORIS SCIENTIA”
SANTA TERESA DEL NIÑO JESÚS ES DECLARADA
DOCTORA DE LA IGLESIA UNIVERSAL**

1. La ciencia del amor divino, que el Padre de las misericordias derrama por Jesucristo en el Espíritu Santo, es un don, concedido a los pequeños y a los humildes, para que conozcan y proclamen los secretos del Reino, ocultos a los sabios e inteligentes: por esto Jesús se llenó de gozo en el Espíritu Santo, y bendijo al Padre, que así lo había establecido (cf. Lc 10, 21-22; Mt 11, 25-26).

También se alegra la Madre Iglesia al constatar que, en el decurso de la historia, el Señor sigue revelándose a los pequeños y a los humildes, capacitando a sus elegidos, por medio del Espíritu que “todo lo sondea, hasta las profundidades de Dios” (1 Co 2, 10), para hablar de las cosas “que Dios nos ha otorgado (...), no con palabras aprendidas de sabiduría humana, sino aprendidas del Espíritu, expresando realidades espirituales” (1 Co 2, 12, 13). De este modo el Espíritu Santo guía a la Iglesia hacia la verdad plena, la dota de diversos dones, la embellece con sus frutos, la rejuvenece con la fuerza del Evangelio y la hace capaz de escrutar los signos de los tiempos, para responder cada vez mejor a la voluntad de Dios (cf. *Lumen gentium*, 4 y 12; *Gaudium et spes*, 4).

Entre los pequeños, a los que han sido revelados de manera muy especial los secretos del Reino, resplandece Teresa del Niño Jesús y de la Santa Faz, monja profesa de la orden de los Carmelitas Descalzos, de la que este año se celebra el centenario de su ingreso en la patria celestial.

Durante su vida, Teresa descubrió “luces nuevas, significados ocultos y misteriosos” (Ms A 83 v) y recibió del Maestro divino la “ciencia del amor”, que luego manifestó con particular originalidad en sus escritos (cf. Ms B 1r). Esa ciencia es la expresión luminosa de su conocimiento del misterio del Reino y de su experiencia personal de la gracia. Se puede considerar como un carisma particular de sabiduría evangélica que Teresa, como otros santos y maestros de la fe, recibió en la oración (cf. Ms C 36 r).

2. La acogida del ejemplo de su vida y de su doctrina evangélica ha sido rápida, universal y constante en nuestro siglo. Casi a imitación de su precoz maduración espiritual, su santidad fue reconocida por la Iglesia en el espacio de pocos años. En efecto, el 10 de junio de 1914 Pío X firmó el decreto de incoación de la causa de beatificación; el 14 de agosto de 1921 Benedicto XV declaró la heroicidad de las virtudes de la sierva de Dios, pronunciando en esa ocasión un discurso sobre el camino de la infancia espiritual, y Pío XI la proclamó beata el 29 de abril de 1923. Un poco más tarde, el 17 de mayo de 1926, el mismo Papa, ante una inmensa multitud la canonizó en la basílica de San Pedro, poniendo de relieve el esplendor de sus virtudes, así como la originalidad de su doctrina y dos años después, el 14 de diciembre de 1927, acogiendo la petición de muchos obispos misioneros la proclamó, junto con san Francisco Javier patrona de las misiones.

A partir de esos reconocimientos, la irradiación espiritual de Teresa del Niño Jesús ha aumentado en la Iglesia y se ha difundido por todo el mundo. Muchos institutos de vida consagrada y movimientos eclesiales, especialmente en las Iglesias jóvenes, la han elegido como patrona y maestra, inspirándose en su doctrina espiritual. Su mensaje, a menudo sintetizado en el así llamado “caminito”, que no es más que el camino evangélico de la santidad para todos, ha sido objeto de estudio por parte de teólogos y autores de espiritualidad. Se han construido y dedicado al Señor, bajo el patrocinio de la santa de Lisieux, catedrales basílicas, santuarios e iglesias en todo el mundo. La Iglesia católica en sus diversos ritos, tanto de Oriente como de Occidente, celebra su culto. Numerosos fieles han podido experimentar el poder de su intercesión. Muchos, llamados al ministerio sacerdotal o a la vida consagrada, especialmente en las misiones y en la vida contemplativa, atribuyen la gracia divina de la vocación a su intercesión y a su ejemplo.

3. Los pastores de la Iglesia, comenzando por mis predecesores los Sumos Pontífices de este siglo, que propusieron su santidad como ejemplo para todos, también han puesto de relieve que Teresa es maestra de vida espiritual con una doctrina sencilla y, a la vez, profunda que ella tomó de los manantiales del Evangelio bajo la guía del Maestro divino y luego comunicó a sus hermanos y hermanas en la Iglesia con amplísima eficacia (cf. Ms B 2 v - 3 r).

Esta doctrina espiritual nos ha sido transmitida sobre todo en su autobiografía que tomada de los tres manuscritos redactados por ella en los últimos años de su vida y publicada un año después de su muerte con el título: *Historia de un alma* (Lisieux 1898), ha despertado extraordinario interés hasta nuestros días. Esta autobiografía, traducida, al igual que sus demás escritos, a cerca de cincuenta lenguas, ha dado a conocer a Teresa en todas las regiones del mundo, incluso fuera de la Iglesia católica. A un siglo de distancia de su muerte Teresa del Niño Jesús sigue siendo considerada una de las grandes maestras de vida espiritual de nuestro tiempo.

4. No es sorprendente, por tanto, que hayan llegado a la Sede apostólica muchas peticiones para que se le conceda el título de Doctora de la Iglesia universal.

Desde hace algunos años, y especialmente al acercarse la alegre celebración del primer centenario de su muerte, esas peticiones han llegado cada vez en mayor número, incluso de parte de Conferencias episcopales. Además, se han realizado congresos de estudio y abundan las publicaciones que ponen de relieve el hecho de que Teresa del Niño Jesús posee una sabiduría extraordinaria y, con su doctrina, ayuda a muchos hombres y mujeres de cualquier condición a conocer y amar a Jesucristo y su Evangelio.

A la luz de estos datos decidí encargarme un atento estudio para saber si la santa de Lisieux cumplía los requisitos para poder ser declarada Doctora de la Iglesia universal.

5. En este marco, me complace recordar brevemente algunos momentos de la vida de Teresa del Niño Jesús. Nace en Alençon (Francia) el 2 de enero de 1873.

Es bautizada dos días más tarde en la iglesia de Notre Dame, recibiendo los nombres de María Francisca Teresa. Sus padres son Louis Martín y Zélie Guérin, cuyas virtudes heroicas he reconocido recientemente. Después de la muerte de su madre, que acontece el 28 de agosto de 1877, Teresa se traslada con toda la familia a la ciudad de Lisieux donde, rodeada del afecto de su padre y sus hermanas, recibe una formación exigente y, a la vez, llena de ternura.

Hacia fines de 1879 recibe por primera vez el sacramento de la penitencia. En el día de Pentecostés de 1883 recibe la gracia singular de curar de una grave enfermedad, por intercesión de Nuestra Señora de las Victorias. Educada por las benedictinas de Lisieux, recibe la primera comunión el 8 de mayo de 1884 después de una intensa preparación, coronada por una singular experiencia de la gracia de la unión íntima con Jesús. Pocas semanas más tarde, el 14 de junio del mismo año, recibe el sacramento de la confirmación, con viva conciencia de lo que implica el don del Espíritu Santo en la participación personal en la gracia de Pentecostés. En la Navidad de 1886 vive una experiencia espiritual muy profunda, que describe como una “conversión total”. Gracias a ella supera la fragilidad emotiva derivada de la pérdida de su madre e inicia “una carrera acelerada” por el camino de la perfección (cf. Ms A 44 v - 45 v).

Teresa desea abrazar la vida contemplativa como sus hermanas Paulina y María, en el Carmelo de Lisieux, pero se lo impide su corta edad. Con ocasión de una peregrinación a Italia, después de visitar la santa Casa de Loreto y los lugares de la ciudad eterna, en la audiencia que el Papa concede a los fieles de la diócesis de Lisieux, el 20 de noviembre de 1887, con filial audacia pide a León XIII el permiso para entrar en el Carmelo a la edad de 15 años.

El 9 de abril de 1888 entra en el Carmelo de Lisieux, donde recibe el hábito de la orden de la Virgen el 10 de enero del año siguiente, y emite su profesión religiosa el 8 de septiembre de 1890, fiesta de la Natividad de la Virgen María. En el Carmelo emprende el camino de la perfección trazado por la madre fundadora, Teresa de Jesús, con auténtico fervor y fidelidad, cumpliendo los diversos oficios comunitarios que se le confían. Iluminada por la palabra de Dios y probada de modo particular por la enfermedad de su amadísimo padre, Louis Martín, que muere el 29 de julio de 1894, Teresa se encamina hacia la santidad, insistiendo en la centralidad del amor. Descubre y comunica a las novicias encomendadas a su cuidado el caminito de la infancia espiritual, progresando en el cual ella penetra cada vez más en el misterio de la Iglesia y, atraída por el amor de Cristo, siente crecer en sí misma la vocación apostólica y misionera, que la impulsa a llevar a todos hacia el encuentro con el Esposo divino.

El 9 de junio de 1895, en la fiesta de la Santísima Trinidad, se ofrece como víctima de holocausto al amor misericordioso de Dios. El 3 de abril del año siguiente, en la noche entre el Jueves y el Viernes santo, tiene una primera manifestación de la enfermedad que la llevará a la muerte. Teresa la acoge como la misteriosa visita del Esposo divino. Al mismo tiempo, entra en la prueba de la fe,

que durará hasta su muerte. Al empeorar su salud, a partir del 8 de julio de 1897, es trasladada a la enfermería. Sus hermanas y otras religiosas recogen sus palabras, mientras los dolores y las pruebas, sufridos con paciencia, se intensifican hasta culminar con la muerte, en la tarde del 30 de septiembre de 1897. “Yo no muero; entro en la vida”, había escrito a uno de sus hermanos espirituales, don Belliere (Carta 244). Sus últimas palabras: “Dios mío, te amo”, son el sello de su existencia.

6. Teresa del Niño Jesús nos ha legado escritos que, con razón le han merecido el título de maestra de vida espiritual. Su obra principal es el relato de su vida en los tres Manuscritos autobiográficos (A, B y C), publicados inicialmente con el título, que pronto se hizo célebre de Historia de un alma.

En el Manuscrito A, redactado a petición de la hermana Inés de Jesús entonces priora del monasterio, y entregado a ella el 21 de enero de 1896, Teresa describe las etapas de su experiencia religiosa: su infancia, especialmente el acontecimiento de su primera comunión y de la confirmación, y su adolescencia, hasta el ingreso en el Carmelo y su primera profesión.

El Manuscrito B redactado durante el retiro espiritual de ese mismo año, a petición de su hermana María del Sagrado Corazón, contiene algunas de las páginas más hermosas conocidas y citadas de la santa de Lisieux. En ellas se manifiesta la plena madurez de la santa, que habla de su vocación en la Iglesia, Esposa de Cristo y madre de las almas.

El Manuscrito C, redactado en el mes de junio y en los primeros días de julio de 1897, pocos meses antes de su muerte, y dedicado a la priora María de Gonzaga, que se lo había pedido, completa los recuerdos del Manuscrito A sobre su vida en el Carmelo. Estas páginas revelan la sabiduría sobrenatural de la autora. Teresa narra algunas experiencias elevadísimas de este periodo final de su vida. Dedicar páginas conmovedoras a la prueba de la fe: una gracia de purificación que la sumerge en una larga y dolorosa noche oscura, iluminada por su confianza en el amor misericordioso y paternal de Dios. Una vez más y sin repetirse, Teresa hace brillar la resplandeciente luz del Evangelio. Aquí encontramos las páginas más hermosas dedicadas al abandono confiado en las manos de Dios, a la unidad entre el amor a Dios y el amor al prójimo, y a su vocación misionera en la Iglesia.

Teresa, en estos tres manuscritos diversos, que coinciden en una unidad temática y en una progresiva descripción de su vida y de su camino espiritual, nos ha entregado una original autobiografía, que es la historia de su alma. En ella se pone claramente de manifiesto que en su existencia Dios ofrece al mundo un mensaje preciso, al señalar un camino evangélico, el “caminito” que todos pueden recorrer, porque todos están llamados a la santidad.

En sus 266 Cartas que conservamos, dirigidas a familiares, a religiosas y a los “hermanos” misioneros, Teresa comunica su sabiduría, desarrollando una doctrina que constituye de hecho un profundo ejercicio de dirección espiritual de almas.

Forman parte de sus escritos también 54 Poesías, algunas de las cuales entrañan gran profundidad teológica y espiritual, inspiradas en la sagrada Escritura. Entre

ellas merecen especial mención “Vivir de amor” (Poesías, 17) y “Por qué te amo, María” (Poesías, 54) síntesis original del camino de la Virgen María según el Evangelio. A esta producción hay que añadir 8 Recreaciones piadosas: composiciones poéticas y teatrales, ideadas y representadas por la Santa para su comunidad con ocasión de algunas fiestas, según la tradición del Carmelo. Entre los demás escritos, conviene recordar una serie de 21 Oraciones y la colección de sus palabras pronunciadas durante los últimos meses de vida. Esas palabras, de las que se conservan varias redacciones, son conocidas como *Novissima verba* o *Últimas conversaciones*.

7. El análisis esmerado de los escritos de santa Teresa del Niño Jesús, y la resonancia que han tenido en la Iglesia, permiten descubrir los aspectos principales de la “doctrina eminente”, que constituye el elemento fundamental en el que se basa la atribución del título de Doctora de la Iglesia.

Ante todo, se constata la existencia de un particular carisma de sabiduría. En efecto esta joven carmelita, sin una especial preparación teológica, pero iluminada por la luz del Evangelio, se siente instruida por el Maestro divino que, como ella dice, es “el Doctor de los doctores” (Ms A 83 v), el cual le comunica las “enseñanzas divinas” (Ms B 1 r). Siente que en ella se han cumplido las palabras de la Escritura: “El que sea sencillo, venga a mí...; al pequeño se le concede la misericordia” (Ms B 1 v; cf. Pr 9, 4; Sb 6, 6) y sabe que ha sido instruida en la ciencia del amor, oculta a los sabios y a los inteligentes, que el Maestro divino se ha dignado revelar a ella, como a los pequeños (cf. Ms A 49 r; Lc 10, 21-22).

Pío XI, que consideró a Teresa de Lisieux como “estrella de su pontificado”, no dudó en afirmar en la homilía del día de su canonización, el 17 de mayo del año 1925; “El Espíritu de la verdad le abrió y manifestó las verdades que suele ocultar a los sabios e inteligentes y revelar a los pequeños, pues ella, como atestigua nuestro inmediato predecesor, destacó tanto en la ciencia de las cosas sobrenaturales, que señaló a los demás el camino cierto de la salvación” (AAS 17 [1925] p. 213).

Su enseñanza no sólo es acorde con la Escritura y la fe católica sino que también resalta por la profundidad y la síntesis sapiencial lograda. Su doctrina es, a la vez, una profesión de la fe de la Iglesia, una experiencia del misterio cristiano y un camino hacia la santidad. Teresa ofrece una síntesis madura de la espiritualidad cristiana: una la teología y la vida espiritual, se expresa con vigor y autoridad, con gran capacidad de persuasión y de comunicación, como lo demuestra la aceptación y la difusión de su mensaje en el pueblo de Dios.

La enseñanza de Teresa manifiesta con coherencia y una en un conjunto armonioso los dogmas de la fe cristiana como doctrina de verdad y experiencia de vida. A este respecto, no conviene olvidar que, como enseña el concilio Vaticano II, la inteligencia del depósito de la fe transmitido por los Apóstoles progresa en la Iglesia bajo la asistencia del Espíritu Santo: “Crece la comprensión de las palabras e instituciones transmitidas cuando los fieles las contemplan y estudian

repasándolas en su corazón (cf. Lc 2, 19 y 51), y cuando comprenden internamente los misterios que viven, cuando las proclaman los obispos, sucesores de los Apóstoles en el carisma de la verdad” (Dei Verbum, 8).

Tal vez en los escritos de Teresa de Lisieux no encontramos, como en otros Doctores, una presentación científicamente elaborada de las cosas de Dios, pero en ellos podemos descubrir un testimonio iluminado de la fe que, mientras acoge con amor confiado la condescendencia misericordiosa de Dios y la salvación en Cristo, revela el misterio y la santidad de la Iglesia.

Así pues con razón se puede reconocer en la santa de Lisieux el carisma de Doctora de la Iglesia tanto por el don del Espíritu Santo, que recibió para vivir y expresar su experiencia de fe, como por su particular inteligencia del misterio de Cristo. En ella confluyen los dones de la ley nueva, es decir la gracia del Espíritu Santo, que se manifiesta en la fe viva que actúa por medio de la caridad (cf. santo Tomás de Aquino, Summa Theol. I-II, q. 106, art. 1; q. 108, art. 1).

Podemos aplicar a Teresa de Lisieux lo que dijo mi predecesor Pablo VI de otra joven santa, Doctora de la Iglesia, Catalina de Siena: “Lo que más impresiona en esta santa es la sabiduría infusa, es decir, la lúcida, profunda y arrebatadora asimilación de las verdades divinas y de los misterios de la fe (...): una asimilación favorecida, ciertamente, por dotes naturales singularísimas, pero evidentemente prodigiosa, debida a un carisma de sabiduría del Espíritu Santo” (AAS 62 [1970] p. 675).

8. Con su peculiar doctrina y su estilo inconfundible, Teresa se presenta como una auténtica maestra de la fe y de la vida cristiana. Por sus escritos, al igual que por las afirmaciones de los Santos Padres, pasa la vivificante linfa de la tradición católica, cuyas riquezas, como atestigua también el concilio Vaticano II, “van pasando a la práctica y a la vida de la Iglesia que cree y ora” (Dei Verbum 8).

La doctrina de Teresa de Lisieux, si se analiza en su género literario, correspondiente a su educación y a su cultura, y si se estudia a la luz de las particulares circunstancias de su época coincide de modo providencial con la más genuina tradición de la Iglesia, tanto por la profesión de la fe católica como por la promoción de la más auténtica vida espiritual, propuesta a todos los fieles con un lenguaje vivo y accesible.

Ella ha hecho resplandecer en nuestro tiempo el atractivo del Evangelio; ha cumplido la misión de hacer conocer y amar a la Iglesia, Cuerpo místico de Cristo; ha ayudado a curar las almas de los rigores y de los temores de la doctrina jansenista, más propensa a subrayar la justicia de Dios que su divina misericordia. Ha contemplado y adorado en la misericordia de Dios todas las perfecciones divinas, porque “incluso la justicia de Dios, y tal vez más que cualquier otra perfección, me parece revestida de amor” (Ms A 83 v). Así se ha convertido en una imagen viva de aquel Dios, que como reza la oración de la Iglesia, “manifiesta especialmente su poder con el perdón y la misericordia” (cf. Misal romano, oración colecta del domingo XXVI del tiempo ordinario).

Aunque Teresa no tiene propiamente un cuerpo doctrinal, sus escritos irradian particulares fulgores de doctrina que, como por un carisma del Espíritu Santo, captan el centro mismo del mensaje de la Revelación en una visión original e inédita, presentando una enseñanza cualitativamente eminente.

En efecto, el núcleo de su mensaje es el misterio mismo de Dios Amor, de Dios Trinidad, infinitamente perfecto en sí mismo. Si la genuina experiencia espiritual cristiana debe coincidir con las verdades reveladas, en las que Dios se revela a sí mismo y manifiesta el misterio de su voluntad (cf. *Dei Verbum*, 2), es preciso afirmar que Teresa experimentó la revelación divina, llegando a contemplar las realidades fundamentales de nuestra fe encerradas en el misterio de la vida trinitaria. En la cima, como manantial y término, el amor misericordioso de las tres divinas Personas como ella lo expresa, especialmente su Acto de consagración al Amor misericordioso. Por parte del sujeto, en la base se halla la experiencia de ser hijos adoptivos del Padre en Jesús; ese es el sentido más auténtico de la infancia espiritual es decir, la experiencia de la filiación divina bajo el impulso del Espíritu Santo. También en la base, y ante nosotros, está el prójimo, los demás, en cuya salvación debemos colaborar con Jesús y en él, con su mismo amor misericordioso.

Con la infancia espiritual experimentamos que todo viene de Dios, a él vuelve y en él permanece, para la salvación de todos, en un misterio de amor misericordioso. Ese es el mensaje doctrinal que enseñó y vivió esta santa.

Como para los santos de la Iglesia de todos los tiempos, también para ella, en su experiencia espiritual, el centro y la plenitud de la revelación es Cristo. Teresa conoció a Jesús, lo amó y lo hizo amar con la pasión de una esposa. Penetró en los misterios de su infancia, en las palabras de su Evangelio, en la pasión del Siervo que sufre esculpida en su santa Faz, en el esplendor de su existencia gloriosa y en su presencia eucarística. Cantó todas las expresiones de la caridad divina de Cristo, como las presenta el Evangelio (cf. *Poesías*, 24 “Acuérdate, mi Amor”).

Teresa recibió una iluminación particular sobre la realidad del Cuerpo místico de Cristo, sobre la variedad de sus carismas, dones del Espíritu Santo, sobre la fuerza eminente de la caridad, que es el corazón mismo de la Iglesia, en la que ella encontró su vocación de contemplativa y misionera (cf. *Ms B 2 r - 3 v*).

Por último, entre los capítulos más originales de su ciencia espiritual conviene recordar la sabia investigación que Teresa realizó sobre el misterio y el camino de la Virgen María, llegando a resultados muy cercanos a la doctrina del concilio Vaticano II en el capítulo VIII de la constitución *Lumen gentium* y a lo que yo mismo expuse en mi carta encíclica *Redemptoris Mater*, del 25 de marzo de 1987.

9. La fuente principal de su experiencia espiritual y de su enseñanza es la palabra de Dios, en el Antiguo y en el Nuevo Testamento. Ella misma lo confiesa especialmente poniendo de relieve su amor apasionado al Evangelio (cf. *Ms A 83 v*). En sus escritos se cuentan más de mil citas bíblicas: más de cuatrocientas del Antiguo Testamento y más de seiscientas del Nuevo.

A pesar de que no tenía preparación y de que carecía de medios adecuados para el estudio y la interpretación de los libros sagrados, Teresa se entregó a la meditación de la palabra de Dios con una fe y un empeño singulares. Bajo el influjo del Espíritu logró, para sí y para los demás, un profundo conocimiento de la Revelación. Concentrándose amorosamente en la Escritura –manifestó que le hubiera gustado conocer el hebreo y el griego para comprender mejor el espíritu y la letra de los libros sagrados– puso de manifiesto la importancia que las fuentes bíblicas tienen en la vida espiritual, destacó la originalidad y la lozanía del Evangelio, cultivó con sobriedad la exégesis espiritual de la palabra de Dios, tanto del Antiguo Testamento como del Nuevo. De esta forma, descubrió tesoros ocultos, asumiendo palabras y episodios, a veces con gran audacia sobrenatural, como cuando, leyendo los textos de san Pablo (cf. 1 Co 12-13), intuyó su vocación al amor (cf. Ms B 3 r - 3 v). Iluminada por la palabra revelada, Teresa escribió páginas admirables sobre la unidad entre el amor a Dios y el amor al prójimo (cf. Ms C 11 v - 19 r) y se sumergió con la oración de Jesús en la última Cena, como expresión de su intercesión por la salvación de todos (cf. Ms C 34 r - 35 r).

Su doctrina coincide, como ya he dicho, con la enseñanza de la Iglesia. Ya desde niña, sus familiares le enseñaron a participar en la oración y en el culto litúrgico. Al prepararse para su primera confesión, para su primera Comunión y para el sacramento de la confirmación, mostró un amor extraordinario a las verdades de la fe, y se aprendió casi al pie de la letra el Catecismo (cf. Ms A 37 r - 37 v). Al final de su vida, escribió con su propia sangre el Símbolo de los Apóstoles, como expresión de su adhesión sin reservas a la profesión de fe.

Teresa no sólo se alimentó con las palabras de la Escritura y la doctrina de la Iglesia sino también desde su niñez, con la enseñanza de la Imitación de Cristo, que, como confiesa ella misma, se sabía casi de memoria (cf. Ms A 47 r). En la realización de su vocación carmelita fueron decisivos los textos espirituales de la madre fundadora, santa Teresa de Jesús especialmente los que explican el sentido contemplativo y eclesial del carisma del Carmelo teresiano (cf. Ms C 33 v). Pero de modo muy especial Teresa se alimentó de la doctrina mística de san Juan de la Cruz, que fue su verdadero maestro espiritual (cf. Ms A 83 r). Así pues, no es sorprendente que, siguiendo la escuela de estos dos santos, declarados posteriormente Doctores de la Iglesia, también ella, óptima discípula, se haya convertido en maestra de vida espiritual.

10. La doctrina espiritual de Teresa de Lisieux ha contribuido a la extensión del reino de Dios. Con su ejemplo de santidad de perfecta fidelidad a la Madre Iglesia, de plena comunión con la Sede de Pedro, así como con las particulares gracias que ha obtenido para muchos hermanos y hermanas misioneras, ha prestado un servicio particular a la renovada proclamación y experiencia del Evangelio de Cristo y a la difusión de la fe católica en todas las naciones de la tierra.

No es necesario insistir mucho en la universalidad de la doctrina teresiana y la amplia aceptación de su mensaje durante el siglo que ha transcurrido desde su

muerte, pues están muy bien documentadas en los estudios realizados con vistas a la concesión del título de Doctora de la Iglesia a esta santa.

Reviste particular importancia a este respecto, el hecho de que el Magisterio de la Iglesia no sólo ha reconocido la santidad de Teresa, sino que también ha puesto de relieve su sabiduría y su doctrina. Ya Pío X dijo de ella que era “la santa más grande de los tiempos modernos”. Acogiendo con alegría la primera edición italiana de la Historia de un alma, quiso destacar los frutos que se obtenían de la espiritualidad teresiana. Benedicto XV, con ocasión de la proclamación de la heroicidad de las virtudes de la sierva de Dios, ilustró el camino de la infancia espiritual y alabó la ciencia de las realidades divinas, concedida por Dios a Teresa, para enseñar a los demás los caminos de la salvación (cf. AAS 13 [1921] pp. 449-452).

Pío XI, tanto con motivo de su beatificación como de su canonización, quiso exponer y recomendar la doctrina de la santa, subrayando la particular iluminación divina (Discorsi di Pio XI, vol. I, Torino 1959 p. 91) y definiéndola maestra de vida de Lisieux en el año 1954, afirmó, entre otras cosas, que Teresa había penetrado con su doctrina en el corazón mismo del Evangelio (cf. AAS 46 [1954] pp. 404-408). El cardenal Angelo Roncalli, futuro Papa Juan XXIII, visitó varias veces Lisieux, especialmente cuando era nuncio en París. Durante su pontificado manifestó en diversas circunstancias su devoción por la santa e ilustró las relaciones entre la doctrina de la santa de Avila y la de su hija, Teresa de Lisieux (Discorsi, Messaggi, Colloqui, vol. II [1959-1960] pp. 771-772).

Durante la celebración del concilio Vaticano II, varias veces los padres evocaron su ejemplo y su doctrina. Pablo VI, con motivo del centenario de su nacimiento el 2 de enero de 1973, dirigió una carta al obispo de Bayeux y Lisieux, en la que destacaba el ejemplo de Teresa en la búsqueda de Dios, la proponía como maestra de oración y de esperanza teológica, y modelo de comunión con la Iglesia, recomendando el estudio de su doctrina a los maestros, a los educadores, a los pastores e incluso a los teólogos (cf. AAS 65 [1973] pp. 12-15).

Yo mismo, en varias circunstancias, me he referido a la figura y a la doctrina de la santa, de modo especial con ocasión de mi inolvidable visita a Lisieux, el 2 de junio de 1980 cuando quise recordar a todos: “De Teresa de Lisieux se puede decir con seguridad que el Espíritu de Dios permitió a su corazón revelar directamente a los hombres de nuestro tiempo el misterio fundamental, la realidad del Evangelio (...). El “caminito” es el itinerario de la “infancia espiritual”. Hay en él algo único, un carácter propio de santa Teresa de Lisieux. En él se encuentra, al mismo tiempo, la confirmación y la renovación de la verdad más fundamental y más universal. ¿Qué verdad hay en el mensaje evangélico más fundamental y más universal que ésta: Dios es nuestro Padre y nosotros somos sus hijos?” (L’Osservatore Romano, edición en lengua española, 15 de junio de 1980, p. 15).

Estas breves referencias a una ininterrumpida serie de testimonios de los Papas de este siglo sobre la santidad y la doctrina de santa Teresa del Niño Jesús y a la

difusión universal de su mensaje, expresan claramente hasta qué punto la Iglesia ha acogido, en sus pastores y en sus fieles, la doctrina espiritual de esta joven santa.

Signo de la aceptación eclesial de la enseñanza de la Santa es el hecho de que el Magisterio ordinario de la Iglesia en muchos documentos ha recurrido a esa doctrina especialmente al tratar de la vocación contemplativa y misionera, de la confianza en Dios justo y misericordioso, de la alegría cristiana y de la vocación a la santidad. Lo atestigua la presencia de su doctrina en el reciente Catecismo de la Iglesia católica (nn. 127, 826, 956, 1.011, 2.011 y 2.558). Ella, que tanto se esforzó por aprender en el catecismo las verdades de la fe, ha merecido ser incluida entre los autores más destacados de la doctrina católica.

Teresa tiene una universalidad singular. Su persona y el mensaje evangélico del “caminito” de la confianza y de la infancia espiritual han encontrado y siguen encontrando una acogida sorprendente en todo el mundo.

El influjo de su mensaje abarca ante todo a los hombres y mujeres cuya santidad o virtudes heroicas la Iglesia ha reconocido, pastores de la Iglesia, teólogos y autores de espiritualidad, sacerdotes y seminaristas, religiosos y religiosas, movimientos eclesiales y comunidades nuevas, hombres y mujeres de cualquier condición y de todos los continentes. A todos Teresa les ofrece su personal confirmación de que el misterio cristiano, del que es testigo y apóstol mediante la oración al convertirse, como ella afirma con audacia, en “apóstol de los apóstoles” (Ms A 56 r), debe tomarse al pie de la letra, con el mayor realismo posible, porque tiene un valor universal en el tiempo y en el espacio. La fuerza de su mensaje radica en que explica de modo concreto cómo todas las promesas de Jesús se cumplen plenamente en el creyente que acoge con confianza en su vida la presencia salvadora del Redentor.

11. Todas estas razones constituyen un claro testimonio de la actualidad de la doctrina de la santa de Lisieux y del particular influjo de su mensaje en los hombres y mujeres de nuestro siglo. Además, concurren algunas circunstancias que hacen aún más significativa su designación como maestra para la Iglesia en nuestro tiempo.

Ante todo, Teresa es una mujer que, leyendo el Evangelio, supo captar sus riquezas escondidas con la forma concreta y la profunda resonancia vital y sapiencial propia del genio femenino. Entre las innumerables mujeres santas que resplandecen por la sabiduría del Evangelio ella destaca por su universalidad.

Teresa es, además, una contemplativa. En el ocultamiento de su Carmelo vivió de tal modo la gran aventura de la experiencia cristiana, que llegó a conocer la anchura y la longitud, la altura y la profundidad del amor de Cristo (cf. Ef 3, 18-19). Dios quiso que no permanecieran ocultos sus secretos, por eso capacitó a Teresa para proclamar los secretos del Rey (cf. Ms C 2 v). Con su vida, Teresa da un testimonio y una ilustración teológica de la belleza de la vida contemplativa, como total entrega a Cristo, Esposo de la Iglesia, y como afirmación viva del primado de Dios sobre todas las cosas. Su vida, a pesar de ser oculta, posee una

fecundidad escondida para la difusión del Evangelio e inunda a la Iglesia y al mundo del buen olor de Cristo (cf. Carta 169, 2 v).

Por último, Teresa de Lisieux es una joven. Alcanzó la madurez de la santidad en plena juventud (cf. Ms C 4 r). Como tal se presenta como maestra de vida evangélica, particularmente eficaz a la hora de iluminar las sendas de los jóvenes, a los que corresponde ser protagonistas y testigos del Evangelio entre las nuevas generaciones.

Santa Teresa del Niño Jesús no sólo es por su edad, la Doctora más joven de la Iglesia, sino también la más cercana a nosotros en el tiempo, así se subraya la continuidad con la que el Espíritu del Señor envía a la Iglesia sus mensajeros, hombres y mujeres, como maestros y testigos de la fe. En efecto, a pesar de los cambios que se producen en el decurso de la historia y de las repercusiones que suelen tener en la vida y en el pensamiento de los hombres de las diversas épocas, no debemos perder de vista la continuidad que une entre sí a los Doctores de la Iglesia: en cualquier contexto histórico, siguen siendo testigos del Evangelio que no cambia y, con la luz y la fuerza que les viene del Espíritu, se hacen sus mensajeros, volviendo a anunciarlo en su integridad a sus contemporáneos. Teresa es maestra para nuestro tiempo, sediento de palabras vivas y esenciales de testimonios heroicos y creíbles. Por eso, es amada y aceptada también por hermanos y hermanas de otras comunidades cristianas e incluso por muchos no cristianos.

12. En este año, en que se conmemora el centenario de la gloriosa muerte de Teresa del Niño Jesús y de la Santa Faz, mientras nos preparamos para la celebración del gran jubileo del año 2000 habiendo recibido numerosas y autorizadas peticiones, especialmente de muchas Conferencias episcopales de todo el mundo, y habiendo acogido la petición oficial o *Supplex Libellus* que me dirigieron el 8 de marzo de 1997 el obispo de Bayeux y Lisieux, el prepósito general de la orden de los Carmelitas Descalzos de la Bienaventurada Virgen María del Monte Carmelo, y el postulador general de la misma orden, decidí encomendar a la Congregación para las causas de los santos, competente en esta materia, “después de haber obtenido el parecer de la Congregación para la doctrina de la fe, por lo que se refiere a la doctrina eminente” (constitución apostólica *Pastor bonus*, 73) el peculiar estudio de la causa para conceder el título de Doctora a esta santa.

Reunida la documentación necesaria, las dos citadas Congregaciones abordaron la cuestión en sus respectivas Consultas: la de la Congregación para la doctrina de la fe el 5 de mayo de 1997 por lo que atañe a la “doctrina eminente”, y la de la Congregación para las causas de los santos el 29 de mayo del mismo año, para examinar la especial “*Positio*”. El 17 de junio sucesivo, los cardenales y los obispos miembros de esas Congregaciones, siguiendo un procedimiento aprobado por mí para esa ocasión, se reunieron en una Asamblea interdicasterial plenaria y discutieron la Causa, expresando por unanimidad un parecer favorable

a la concesión a santa Teresa del Niño Jesús y de la Santa Faz del título de Doctora de la Iglesia universal. Dicho parecer me fue notificado personalmente por el señor cardenal Joseph Ratzinger, prefecto de la Congregación para la doctrina de la fe, y por monseñor Alberto Bovone, arzobispo titular de Cesarea de Numidia pro-prefecto de la Congregación para las causas de los santos.

Teniendo todo eso en cuenta, el pasado 24 de agosto, durante la plegaria del Angelus, en presencia de centenares de obispos y ante una inmensa multitud de jóvenes de todo el mundo, reunida en París para la XII Jornada mundial de la juventud, quise anunciar personalmente mi intención de proclamar a Teresa del Niño Jesús y de la Santa Faz Doctora de la Iglesia universal con ocasión de la celebración de la Jornada mundial de las misiones (en Roma).

Hoy, 19 de octubre de 1997 en la plaza de San Pedro, llena de fieles procedentes de todo el mundo y en presencia de numerosos cardenales, arzobispos y obispos, durante la solemne celebración eucarística, he proclamado Doctora de la Iglesia universal a Teresa del Niño Jesús y de la Santa Faz, con estas palabras: “Acogiendo los deseos de gran número de hermanos en el episcopado y de muchísimos fieles de todo el mundo, tras haber escuchado el parecer de la Congregación para las causas de los santos y obtenido el voto de la Congregación para la doctrina de la fe en lo que se refiere a la doctrina eminente con conocimiento cierto y madura deliberación en virtud de la plena autoridad apostólica, declaramos a santa Teresa del Niño Jesús y de la Santa Faz, virgen, Doctora de la Iglesia universal. En el nombre del Padre y del Hijo y del Espíritu Santo”.

Realizado ese acto del modo debido, establecemos que esta carta apostólica sea religiosamente conservada y produzca pleno efecto tanto ahora como en el futuro; y que, además, según sus disposiciones se juzgue y se defina justamente, y que sea vano y sin fundamento cuanto alguien pueda atentar contra las mismas, con cualquier tipo de autoridad, tanto conscientemente como por ignorancia.

Dado en Roma, junto a San Pedro, bajo el anillo del Pescador, el día 19 del mes de octubre del año del Señor 1997, vigésimo de mi pontificado.

Juan Pablo II

ORACIÓ DEL PAPA JOAN PAU II PER AL SEGON ANY DE PREPARACIÓ AL GRAN JUBILEU DE L'ANY 2000

Esperit Sant, dolç hoste de les ànimes,
feu-nos comprendre el sentit profund del Gran Jubileu

i prepareu el nostre esperit per celebrar-lo amb fe,
plens de l'esperança que no enganya
i de la caritat que no busca recompensa.

Esperit de veritat, que coneixeu les profunditats de Déu,
memòria i profecia de l'Església,
conduïu la humanitat perquè reconegui en Jesús de Natzaret
el Senyor de la glòria, el Salvador del món,
la culminació de la història.

[Veniu, Esperit d'amor i de pau!]

Esperit creador, misteriós artífex del Regne,
guieu l'Església amb la força dels vostres sants dons
perquè travessi amb coratge el llindar del nou mil·lenni
i porti a les generacions que vindran
la llum de la Paraula que salva.

Esperit de santedat, alè diví que mou l'univers,
veniu i renoveu la faç de la terra.

Feu néixer en els cristians l'anhel de la plena unitat,
perquè siguin veritablement, en el món, signe i instrument
de l'íntima unió amb Déu i de la unitat de la nissaga humana.

[Veniu, Esperit d'amor i de pau!]

Esperit de comunió, ànima i fermesa de l'Església,
feu que l'abundor dels carismes i dels ministeris
contribueixi a la unitat del Cos de Crist
i que els laics, els qui viuen consagrats a Déu i els ministres ordenats
col·laborin ben units a l'edificació de l'únic Regne de Déu.

Esperit de consol, font inexhaurible de goig i de pau,
inspireu solidaritat envers els necessitats,
doneu als malalts el conhort necessari,
infoneu confiança i esperança als qui sofreixen,
afermeu en tothom el compromís per un món millor.

[Veniu, Esperit d'amor i de pau!]

Esperit de saviesa, que il·lumineu el pensament i el cor,
orienteu el camí de la ciència i de la tècnica
al servei de la vida, de la justícia i de la pau.

Feu fecund el diàleg amb els membres d'altres religions
i feu que les diverses cultures s'obrin als valors de l'Evangelí.

Esperit de vida, per qui el Verb es va fer carn
en el si de la Verge, la dona del silenci i de l'escolta,
feu-nos dòcils a les mostres del vostre amor
i feu-nos estar sempre a punt per acollir els signes dels temps

que vós sembrau en el curs de la història.

[Veniu, Esperit d'amor i de pau!]

A vós, Esperit d'amor,

amb el Pare omnipotent i el Fill unigènit,

lloança, honor i glòria

pels segles dels segles. Amén.

**ORACIÓN DEL SANTO PADRE JUAN PABLO II
PARA EL SEGUNDO AÑO DE PREPARACIÓN
AL GRAN JUBILEO DEL AÑO 2000
(Año dedicado al Espíritu Santo)**

Espíritu Santo, dulce huésped del alma,

muéstranos el sentido profundo del Gran Jubileo

y prepara nuestro espíritu para celebrarlo con fe,

en la esperanza que no defrauda,

en la caridad que no espera recompensa.

Espíritu de verdad, que conoces las profundidades de Dios,

memoria y profecía de la Iglesia,

dirige la humanidad para que reconozca en Jesús de Nazaret

el Señor de la gloria, el Salvador del mundo,

la culminación de la historia.

[¡Ven, Espíritu de amor y de paz!]

Espíritu creador, misterioso artífice del Reino,

guía la Iglesia con la fuerza de tus santos dones

para cruzar con valentía el umbral del nuevo milenio

y llevar a las generaciones venideras

la luz de la Palabra que salva.

Espíritu de santidad, aliento divino que mueve el universo,

ven y renueva la faz de la tierra.

Suscita en los cristianos el deseo de la plena unidad,

para ser verdaderamente en el mundo signo e instrumento

de la íntima unión con Dios y de la unidad del género humano.

[¡Ven, Espíritu de amor y de paz!]

Espíritu de comunión, alma y sostén de la Iglesia,

haz que la riqueza de los carismas y ministerios

contribuya a la unidad del Cuerpo de Cristo,

y que los laicos, los consagrados y los ministros ordenados
colaboren juntos en la edificación del único Reino de Dios.
Espíritu de consuelo, fuente inagotable de gozo y de paz,
suscita solidaridad para con los necesitados,
da a los enfermos el aliento necesario,
infunde confianza y esperanza en los que sufren,
acrecienta en todos el compromiso por un mundo mejor.
[¡Ven, Espíritu de amor y de paz!]

Espíritu de sabiduría, que iluminas la mente y el corazón,
orienta el camino de la ciencia y de la técnica
al servicio de la vida, de la justicia y de la paz.
Haz fecundo el diálogo con los miembros de otras religiones,
y que las diversas culturas se abran a los valores del Evangelio.
Espíritu de vida, por el cual el Verbo se hizo carne
en el seno de la Virgen, mujer del silencio y de la escucha,
haznos dóciles a las muestras de tu amor
y siempre dispuestos a acoger los signos de los tiempos
que Tú pones en el curso de la historia.
[¡Ven, Espíritu de amor y de paz!]

A Ti, Espíritu de amor,
junto con el Padre omnipotente y el Hijo unigénito,
alabanza, honor y gloria
por los siglos de los siglos. Amén

PRELAT

EDICTE DE BENEDICCIÓ PAPAL

El Rvdm. Francesc Xavier Ciuraneta Aymí, Bisbe de Menorca

FA SABER: Que en virtud de les facultats que corresponen als Bisbes Diocesans, segons les normes vigents sobre indulgències (norma 11, & 2), he determinat donar la Benedicció Papal, amb indulgència plenària, en la Santa Església Catedral de Menorca, a continuació de la Missa que hi celebraré el dia de la Solemnitat de la Immaculada Concepció, 8 de desembre, a les 12 del matí.

Podran lucrar la indulgència els fidels que, vertaderament arrepenitits dels seus pecats, rebin la Benedicció Papal, confessin i combreguin i preguin per les

intencions del Sant Pare, encara que aquestes condicions poden complir-se uns dies abans o després de rebre la Benedicció Papal.

I perquè arribi al coneixement de tots els fidels diocesans i puguin aprofitar-se d'aquesta gràcia, mano que es publiqui el present Edicte, donat a Ciutadella de Menorca a 15 de novembre de 1997.

Francesc Xavier Ciuraneta Aymí

Bisbe de Menorca

Per manament del Sr. Bisbe

Modest Camps Mascaró

Canceller-Secretari

HOMILIA EN LA COMMEMORACIÓ DELS 50 ANYS DE CARITAS

(15-XI-1997)

La Paraula de Déu ens ha recordat, amb un llenguatge enigmàtic, molt propi del temps de Jesús, que l'escena d'aquest món passa, que aquest món terrenal, envellit i caduc, subjecte encara a les forces del pecat i de la mort (Cfr. 1 Cor 7, 31; 1 Jn 2, 17), està destinat a desaparèixer per donar pas a un "cel nou i a una terra nova" (Cfr. 2 Pe 3, 13): a l'establiment definitiu del Regne de Déu, que, anunciat i inaugurat per Jesucrist i començat, com llavor, en l'Església, es va construïnt en la mesura que l'amor del Pare Déu, manifestat en Crist Salvador, es va fent present en l'amor de les persones a Déu com a Pare i entre elles com a germans. El Regne de Déu és el gran projecte de comunió de l'home amb Déu i dels homes entre ells. Una realitat de comunió que la rebrem com a gràcia però que l'hem d'anar preparant ja des d'ara. Signes, per tant, de que els homes caminem en direcció del Regne són tots els gestos de conversió a l'amor de Déu, de perdó, de reconciliació i sobretot de caritat, que inclou la justícia, en favor dels pobres i oprimits. En el llenguatge bíblic, el pobre és literalment l'"encorbat", l'humilitat, l'oprimit davant dels homes.

Per tant, germans i germanes, el que s'eternitzarà en el Regne definitiu serà la caritat. Sant Pau ens recorda que la caritat i els seus fruits no caducaran mai. "L'amor no passarà mai" (1 Cor 13, 8). L'amor, per tant, és més fort que la mort. Per açò Jesucrist, anunciador i presència del Regne de Déu entre els homes, va insistir, amb gestos i paraules, en l'amor al Pare Déu, cercant de complir sempre la seva voluntat i en l'amor gratuït a tots els homes. Va venir a fer-se servidor; va esmerçar tota la seva vida pels altres; va morir com a just pels injustos; va proclamar el manament nou de l'amor d'estimar com ell havia estimat i es va identificar amb els pobres de tota mena i va fer de l'amor actiu envers ells la

condició d'entrada al seu Regne (Cfr. Mt 25, 31-46). Tot anava dirigit a fer-nos entendre als seus seguidors una nova manera de concebre la convivència. Convivència fruit de la donació, del servei, de la tutela dels febles... Una realitat d'amor, que viscuda ja aquí, en aquest món, tindrà el seu acompliment en la vivència de la pura comunió de la Trinitat en el Regne definitiu.

L'anunci, la vivència i la construcció d'aquest Regne de Déu ha estat confiat com a responsabilitat a la comunitat cristiana. Per açò l'Església ha de ser, en si mateixa, una comunitat de germans, que s'ha d'obrir cap enfora amb una fraternitat universal. La dimensió de servei caritatiu i social és essencial a l'Església. Ella ha de viure com el seu Mestre i Senyor en actitud de rentament de peus (Cfr. Jn 13, 1-17), com Església samaritana i servidora, empenyent els seus membres cap aquelles accions que poden ajudar a fer més fratern i solidari el nostre món, semblant llavors del Regne de Déu. El Concili Vaticà II, en la Constitució dogmàtica sobre l'Església, ens diu que aquesta (l'Església) "estima de cor tots els malalts, els febles i reconeix, en els pobres i en els qui sofreixen, la imatge del seu Fundador pobre i pacient, s'esforça a posar remei a les seves necessitats i procura servir en ells el Crist" (LG 8). "Reconèixer" i "servir": heus aquí els dos verbs capitals d'aquest text conciliar.

"Reconèixer" significa descobrir en el pobre i en el necessitat el rostre de Crist. I descobrir el Crist en el germà necessitat és una gràcia de l'Esperit, que dóna ulls nous a la nostra fe per tal de fer aquest descobriment. Els marginats, abans de ser destinataris del nostre amor, han de ser objecte de la nostra fe, ja que constitueixen una presència latent del Senyor Crucificat.

"Servir" significa posar la fe en actiu, verificar-la i completar-la amb una dedicació abnegada, humil i creativa a les persones pobres i marginades per tal de promocionar-les socialment i amb un esforç per transformar les condicions ambientals i estructurals que provoquen la seva marginació i exclusió social.

La vocació transformadora dels cristians, inscrita en el cor mateix de la seva missió evangelitzadora, ha de conduir-los a fer-se activament presents al "centre de la societat", en aquells llocs, on es preparen, es prenen i s'apliquen les decisions en les quals es juga la sort de les persones i particularment la dels pobres. Però els cristians, i especialment l'Església com a grup social, tenim un altre lloc "natural" de presència activa: estar amb els marginats. Aquest lloc ens fou marcat pel manament i el testimoniatge de Jesucrist. Per tant, la dedicació de la comunitat cristiana als més necessitats no és per nosaltres qualcom opcional; pertany al ser o al no ser del seguiment de Jesucrist. Constitueix una pedra de toc per a mesurar el nivell d'autenticitat de la nostra manera de ser Església de Jesucrist.

Quan en una pròxima sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea Diocesana es tracti la ponència "Servir", la nostra Església ha de preguntar-se si està prou compromesa amb els més necessitats per tal que aquests puguin sentir i dir de debó: "podem comptar amb els catòlics de Menorca; ells sí que es preocupen de

les nostres persones i es comprometen amb el nostre futur; ells ens donen motiu per creure encara en l'ésser humà". I ha de proposar camins per tal de donar suport, amb recursos materials i humans, a Caritas i aquelles institucions caritatives i socials que, vinculades a ella, treballen contra la marginació i a favor dels marginats.

L'avinentsa d'aquesta celebració commemorativa de Caritas i de la mateixa celebració de l'Assemblea Diocesana ha de ser per tots nosaltres un moment de gràcia per tal de convertir el nostre cor massa endurit pel pecat i de renovar el nostre compromís en favor d'una societat més justa i fraternal, d'acord amb els criteris de l'Evangelí, per tal que tota persona humana pugui viure segons la seva dignitat de fill de Déu.

L'Eucaristia, renovació del sacrifici de Crist per tothom i convit fraternal, al temps que renova, enforteix i aprofundeix la comunió entre tots nosaltres, membres de l'Església, ens compromet també a favor dels pobres, reconeixent-los com germans del Crist i germans nostres. Que aquest sigui sempre el fruit de la nostra participació coherent en l'Eucaristia.

HOMILIA DE LA CELEBRACIÓ DE CRIST REI I DE LA FESTA DE LA "CAPELLA DAVIDICA" DE LA CATEDRAL DE MENORCA (23-XI-97)

La festa de Crist Rei és la proclamació solemne de la reialesa messiànica de Jesús, ja anunciada en l'Antic Testament. Hem escoltat, en la 1ª lectura, les paraules del profeta Daniel que anuncia la sobirania, la glòria i la reialesa eterna del Messies. Aquesta reialesa de Jesucrist és proclamada també en el Nou Testament. L'autor de l'Apocalipsi ens ha recordat que Jesucrist és el sobirà dels reis de la terra. I ens ha indicat el motiu d'aquesta soberania: "Ell ens estima i ens ha alliberat dels nostres pecats amb la seva sang". El motiu, per tant, de la primacia de Jeucrist no és un domini fonamentat en el poder sinó en l'amor. Per açò, Jesús clarifica el sentit de la seva reialesa: "No és cosa d'aquest món", diu davant Pilat, com hem escoltat a l'Evangelí. El domini, en el seu Regne, no té res a veure amb la política o amb les armes. Ell vencerà certament els poders d'aquest món, sobretot els pitjors –el pecat i la mort–, però serà amb l'obediència, el sofriment i el servei. El camí que Jesús segueix i proposa per aconseguir victòria és estrany per la lògica humana del poder, perquè es tracta precisament de vèncer pel camí d'allò que humanament en diríem un "fracàs". La lògica de tot projecte humà per la conquesta del poder és: lluita-victòria-domini. La lògica seguida per Jesús és: lluita (perquè Jesús també va lluitar i de quina manera! contra el pecat i la mort) - derrota (mort en la creu per amor) - domini. Sant Agustí ho va expressar amb una frase magnífica: "Victor quia victima"

(cfr. Conf. X, 43): “Vencedor perquè fou víctima”. I Sant Pau ho canta en aquell himne tan conegut de la seva carta als filipencs: “Ell que era de condició divina... s’abaixà i es féu obedient fins a la mort, i una mort de creu. Per això Déu l’ha exaltat i li ha concedit aquell nom que està per damunt de tot altre nom... i tota llengua reconegui que Jesucrist és Senyor...” Fil 2, 6-11). Es la lògica expressada pel mateix Jesús: “Si el gra de blat, quan cau a la terra, no mor, queda ell tot sol, però si mor, dóna molt de fruit. Els qui estimen la pròpia vida, la perden, i els qui no l’estimen en aquest món, la guarden per a la vida eterna” (Jn 12, 24-25). Jesús, en aquest moment, parlava de si mateix, avançava l’explicació del que ell qualificava com l’hora de la seva glorificació, que ell situava en la seva mort en la Creu, —“quan seré enlairat damunt la terra, atreuré tothom cap a mi” (Jn 12, 32)—. La Creu de Crist és la seva glòria, la seva exaltació perquè s’hi expressa el seu amor total al Pare Déu i als homes. La Creu de Crist ens ofereix la clau d’interpretació per saber on està el màxim valor de la vida humana: l’amor fins a l’extrem, fins a donar la vida pels qui s’estima. Per açò l’Església no para, al llarg de l’any, d’aclamar Crist com Rei i Salvador nostre. Ell va morir per tots nosaltres, i per açò va marèixer ser exaltat a la glòria del cel, on rep lloances per sempre.

Aquesta festa de Crist Rei, posada actualment al final del cicle litúrgic, és una invitació a unir-nos a aquesta glorificació i lloança que rep constantment Jesucrist. Una invitació a sumar-nos a la litúrgia celestial, que ens descriu pobrement el llibre de l’Apocalipsi i recordàvem en la festa de Tots Sants. Sempre la nostra participació en les celebracions litúrgiques hauria de ser per nosaltres, com ens recorda el Concili Vaticà II, “com un tast d’aquella litúrgia celestial que se celebra a la ciutat santa de Jerusalem, vers on ens dirigim com a pelegrins i on Crist s’asseu a la dreta de Déu com a ministre del santuari i del veritable tabernacle, cantem al Senyor amb tot l’exèrcit celestial l’himne de la seva glòria...” (SC 8).

Massa sovint oblidem aquesta dimensió de glorificació i lloança de Déu que té tota celebració litúrgica, sobretot la celebració de l’Eucaristia —“sacrificium laudis”—, per concentrar-nos només en la dimensió d’ensenyança (sobrevalorant de vegades la litúrgia de la Paraula) o en les exigències de la comunió (insistent preferentment en el compromís pels germans). Així es desdibuixa i s’empobreix la celebració litúrgica, que ha de ser sobretot celebració de la glòria de Déu, memòria agraïda dels prodigis del Senyor.

I vosaltres, membres de la “Capella Davídica”, esteu cridats a ajudar la comunitat eclesial, que es reuneix aquí a la Catedral, perquè realment les nostres celebracions siguin veraders actes de lloança i glorificació al Pare Déu per Crist en l’Esperit. Aquest és el servei que se us demana realitzar per mitjà del vostre cant. I crec que avui la millor expressió del nostre agraïment i el millor encoratjament que podeu rebre del vostre Bisbe, primer responsable de la litúrgia de la Catedral, és recordar-vos la gran missió que heu de complir per ajudar tota l’assemblea a participar vivament en la litúrgia. I per açò cal que assumiu el vostre protagonisme original en les celebracions. I açò ¿com ho podeu fer?

Primerament, amb una interpretació acurada de la música litúrgica perquè el resultat sigui un conjunt armoniós i ple de bellesa. Açò no sols demana una tècnica musical refinada sinó pensar també que canteu per a Déu. Un dia, passejant per uns indrets gairebé inaccessibles d'una catedral, vaig descobrir uns relleus amb unes figures magnífiques, realitzades amb gran delicadesa i refinament. Vaig pensar que l'escultor, en fer aquelles figures tan belles en aquell lloc inaccessible, no pensava pas en els ulls humans, sinó que treballava per la glòria de Déu. Quan canteu, els homes us escoltem però el Déu Totpoderós veu el vostre cor. El cant de les celebracions litúrgiques no és un concert sinó una pregària.

Tot açò demana sintonitzar interiorment amb el missatge que la mateixa litúrgia sempre porta en si mateixa. Perquè la litúrgia, si la seguim atentament, parla. Malgrat la seva aparença repetitiva, sempre ens diu coses noves. Per açò la importància, per a vosaltres i per a tots, de participar en la litúrgia des d'una interioritat espiritual rica. Quan el cant surt d'un cor enamorat de Déu té aquella força expressiva que fa possible el diàleg misteriós que, en l'Esperit, s'estableix entre els participants i Crist. L'experiència ens ensenya que, un dia o altre, hem estat capaços de entreveure alguna llum de l'insondable misteri de Déu, escoltant una melodia senzilla que ens ha encisat. Molts missatges revelats per Déu s'inscriuen de vegades, de manera inesborrable, en la memòria humana per mitjà d'una bella melodia i d'aquell silenci interior, que ella mateixa genera. De vegades pensem que el millor llenguatge és aquell que ens informa de coses. Però jo crec que el supera aquell que ens edifica interiorment, creant en el nostre cor sensacions de pau, d'harmonia i bellesa. I la música és un d'aquests llenguatges. ¿No deu ser per açò que hi ha una secreta afinitat entre la música i la pregària?

Amics de la "Capella Davídica", gràcies pel vostre cant! Comptem amb vosaltres, no solament perquè el vostre cant solemnitza la litúrgia, com un element festiu, sinó perquè la litúrgia, per si mateixa, sembla demanar una expressió musical. Certament no es tracta d'una exigència absoluta perquè es pot celebrar sense cant. Amb tot, des dels primers temps del cristianisme, la súplica i la lloança a Déu s'han expressat amb música. I a més, una litúrgia de qualitat, sobretot per la seva música i els seus cants, ofereix una oportunitat suplementària per la transmissió del missatge cristià al cor de les persones.

Que el vostre cant estigui sempre ben integrat en l'acció litúrgica de l'assemblea eclesial. No oblideu que heu de cantar "la missa" i no només "durant la missa". Per tant, que el vostre cant sigui sempre una ofrena a Déu! Així és com vosaltres participeu en la missió de l'Església. En el Cel, diu Sant Agustí, "veurem, estimarem i cantarem; i tot no tindrà fi". Déu faci que el nostre cant, començat aquí, s'enllaci amb el cant de la vida eterna!

PARAULES EN L'OBERTURA DE LA SEGONA SESSIÓ DE L'ETAPA DIOCESANA DE L'ASSEMBLEA (29-XI-1997)

1.- Necessitat d'una pastoral de la santedat.-

Iniciem els treballs de la segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea dedicats al tema "santificar". La pastoral de la santedat és un tema important. No és possible una renovació de l'Església si no va precedida o acompanyada en la nostra vida per una renovació d'aquesta nota pròpia de l'Església, la santedat. El Concili Vaticà II va exposar, de manera admirable, el misteri de l'Església, que essent indefectiblement santa amb la santedat que Crist li confereix, tota ella està cridada a realitzar la santedat en cadascun dels seus membres.

La santedat és la vertadera joventut de la persona, donat que la posa en comunió amb Déu, que és eterna novetat. Recreat per Jesucrist en el Baptisme, el cristià està cridat a la santedat, a despullar-se de l'home vell i revestir-se de l'home nou (Cfr. Ef 4, 23-24). Com diu el Concili, "tots els fidels cristians estan invitats i encara obligats a cercar insistentment la santedat i la perfecció dintre del seu propi estat" (LG 42). La santedat és la vertadera joventut del cristià perquè "encara que físicament ens anam consumint, interiorment ens renovellam cada dia més" (2 Cor 4, 16). I és una possibilitat real que se'ns ofereix a tots: a la mare de família, al conductor de camió, al qui treballa en un despatx, a l'esportista, al professor...

2.- Reconeixement de la nostra insuficiència radical.-

Però tots hem de començar per reconèixer la nostra insuficiència radical: la persona humana sola no és capaç de dur a terme grans obres d'amor, de servei, de donació. Ha de rebre la força i el mateix desig d'Aquell que ens ha estimat primer. Només quan hem descobert la nostra impotència i que Déu s'ha compadit de nosaltres (Cfr. 1 Pe 2, 10), estem en el camí de la santedat. Quan els sants parlen de les seves grans misèries, no exageren; s'han deixat ensenyar per l'Esperit i comprenen el que és necessari per a viure a fons les virtuts teologals de la fe, de l'esperança i de la caritat. Des d'aquesta consciència de la nostra debilitat, descobrim que la santedat, abans de ser un compromís heroic, és un lliurament confiat en mans del Senyor.

A les persones d'avui en dia, conscients de la nostra dignitat, orgullosos de les nostres conquestes i cultivadores insaciabls de l'autoestima, ens costa saber-nos depenents, encara que sigui de Déu. Tractem de constituir-nos en jutges absoluts i en creadors autònoms del que està bé i del que està malament. I els mateixos creients participem d'aquestes tendències culturals, que ens porten a perdre el sentit del pecat i a entendre la santedat més com una conquesta personal que no pas com un do que rebem de Déu.

Únicament des de Déu, que se'ns ha manifestat en la vida, mort i resurrecció de Jesucrist, descobrim que l'esperit de servei és més valuós que el poder; la humilitat, més important que el prestigi; la solidaritat més digna de lloança que

acumular riqueses... Es la novetat de l'Evangeli, que rejoyeneix el nostre esperit, ens allibera de falsos valors i ens permet viure en la "ingenuïtat" del qui creuen de tot cor que el mal ha estat vençut i que la persona té futur.

3.- Mitjans per un rejoyeniment eclesial.-

Per tant, per la nostra Diòcesis el rejoyeniment passa per una renovació en profunditat, realitzada amb la llum i amb la força de l'Esperit. L'Assemblea ha volgut ser i vol ser un instrument per aquesta renovació. Ens reunim, preguem, dialoguem cercant les maneres de ser dòcils a l'Esperit que va guiant la nostra Església. Jo us invito a treballar amb profunditat aquest tema. No és un tema secundari. Es el nucli de la missió de l'Església: fer fills de Déu que honorin el Pare en esperit i veritat i estimin els germans. "Essent el Crist, enviat del Pare, la font i l'origen de tot l'apostolat de l'Església, és evident que la fecunditat de l'apostolat dels laics dependrà de la seva unió vital amb el Crist... Dintre l'Església, aquesta vida íntima d'unio amb el Crist és nodrida amb els auxilis espirituals, comuns a tots els fidels, principalment amb la participació activa en la sagrada Litúrgia" (AA 4).

La litúrgia de l'Església, amb l'assistència de l'Esperit Sant, ens va configurant poc a poc amb Crist i va reproduint en nosaltres la imatge del Fill de Déu fet home (Cfr. Rom 8, 29-30). Els sacraments, l'any litúrgic, el diumenge i les festes, els sacramentals, la litúrgia de les hores, l'oració personal, la pietat popular són els mitjans que l'Església té per palesar la presència i l'acció del Senyor per mitjà de l'Esperit en la comunitat cristiana i en cadascun dels fidels, perquè tots participin de la vida eterna oferta per Crist Ressuscitat.

4.- Anar a l'essencial.-

Ens cal anar al que és l'essencial: el misteri de Déu revelat en Jesucrist per l'Esperit. Crec que avui en dia l'Església no ha parlar tant d'ella mateixa sinó que ha d'anunciar obertament Jesucrist l'únic Salvador. L'Església és com la lluna en relació amb el sol, diuen els Pares de l'Església. Del sol (de Crist) rep la lluna (l'Església) la seva llum. Si l'Església no recull i transmet aquesta llum és com una pedra enorme sense brillantor ni vida. Jesucrist no és un pretext per parlar de valors humans sinó un esdeveniment salvador, al qual ens ha de portar l'Església. Jo diria que Jesucrist és el nostre "actiu" més important.

Per tant, en tractar aquest tema, crec que no ens hauríem de quedar en la perifèria d'unes normes més o manco perfectes. No caiguem en la tentació dels fariseus que multiplicaven les normes humanes i oblidaven els preceptes de Déu. Ni ens limitem a pensar què és el que Déu demana pels altres. Escoltem el que l'Esperit ens demana personalment en el nostre interior. Entrem en la qüestió més profunda de quins mitjans ens cal utilitzar més i millor per créixer nosaltres en santedat i ajudar així a la renovació de l'Església per tal que pugui tenir més força testimonial i evangelitzadora. En els moments importants de la vida de l'Església han estat els

sants els qui han aportat les solucions i han descobert els camins. Per açò el tema més important actualment en l'Església no són les estructures sinó la seva interioritat religiosa, la seva espiritualitat, que té l'arrel en la profunditat de l'ànima de cada fidel. Karl Rahner deia: "L'Església del futur haurà de ser mística, és a dir, una Església de gran profunditat espiritual".

Amb el desig d'un bon treball i sota el guiatge de l'Esperit, comencem aquesta segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea.

EXHORTACIÓ AMB OCASIÓ DELS 50 ANYS DE CARITAS

L'any 1947 va néixer Caritas. Després d'aquests 50 anys d'existència, Caritas no és una institució eclesial desconeguda. Amb el pas del temps, aquest organisme de l'Església Catòlica, creat per canalitzar la seva acció caritativa i social, ha assolit un gran prestigi, fins i tot en àmbits extraeclesials, per la serietat, competència i fidelitat en el compliment de la seva missió de servei als pobres.

Al llarg d'aquests anys Caritas, des de l'experiència del seu servei i des de la voluntat d'una major eficàcia en la lluita contra la pobresa, ha anat madurant. I des d'uns inicis, on predominava l'atenció assistencial als més necessitats –atenció potser sempre necessària però insuficient–, ha evolucionat cap a la multiplicació dels esforços dedicats més a la prevenció de la pobresa, detectant i lluitant contra les seves causes i promocionant aquelles persones que, sobretot per manca d'una preparació adequada, queden excloses i marginades de la vida social. Actualment Caritas està realitzant una tasca molt positiva en favor d'aquestes persones, ajudant-les a reconèixer la seva vàlua personal, a descobrir les seves possibilitats i a equipar-se per integrar-se profitosament en el si de la societat.

En l'avinentesa d'aquesta celebració commemorativa, jo voldria recordar a tota la comunitat diocesana que la funció, que exerceix Caritas, d'atendre els pobres és pròpia de tota la comunitat cristiana. Caritas no és un organisme més. No es tracta d'actuar pensant "**per als pobres ja hi ha Caritas**". Més bé, cal actuar pensant que per als pobres hi ha l'Església i, en ella, Caritas com a lloc de trobada de tota la comunitat cristiana, sigui diocesana o parroquial, per tal d'assegurar el millor servei als pobres. Per tant, tots ens hem de sentir integrats en l'acció de Caritas, perquè ella, assumint la tasca de servir els més necessitats, és el signe visible de la nostra solidaritat, com Església, amb els sofriments i esperances de tots els homes. No n'hi ha prou que els voluntaris i col·laboradors de Caritas es preocupin i treballin. Hem de ser tots els membres de l'Església, amb nostre suport afectiu i efectiu, a l'acció de Caritas, els qui sentim i expressem la preocupació i l'amor preferencial pels pobres i sofrents. Només des d'aquesta consciència creixerà la capacitat de compartir i de ser solidaris.

L'Assemblea Diocesana ens ajudarà a reafirmar aquestes conviccions. No oblidem que el servei gratuït en favor dels pobres ho demana la mateixa naturalesa de l'evangelització, ja que l'anunci de la **"bona notícia"** de la salvació de Jesucrist ha d'incloure algun signe de que Déu efectivament està al costat de l'home per tal d'oferir-li la salvació integral. L'actitud servicial del cristià brolla de l'experiència viscuda del Déu de misericòrdia. Brolla del do de Déu, qui ha estimat primer. El cristià té sempre consciència de que ha rebut més del que pot donar. És un pobre que ha estat tan abundantment enriquit que no pot fer altra cosa que compartir gratuïtament el que li ha estat donat.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ DEL DIA DE L'ESGLÉSIA DIOCESANA

La fe, com a resposta a la salvació de Déu, és el tresor més valuós de l'Església. I aquest tresor s'ha de comunicar per mitjà de l'evangelització, s'ha d'augmentar i renovar mitjançant la litúrgia i s'ha de traduir en vida per mitjà del servei caritatiu i social. Tot açò demana que l'Església disposi de recursos econòmics i humans i, per tant, que tots els seus membres participem en la seva vida i acció.

Açò vol significar el lema, que encapçala aquesta exhortació del "Dia de l'Església Diocesana". Els membres de l'Església hem de participar activament en les coses de l'Església. Pot col·laborar-hi també –com de fet s'esdevé amb molta freqüència– el qui no se'n considera membre, perquè l'Església manté obres socials i humanitàries al marge d'etiquetes i credos. Però els qui som Església hem de ser els primers en ajudar-la. Participar en les tasques de l'Església és, d'una banda, exigència de la fe viva i, d'altra, no es viu la fe si no s'expressa amb una participació activa.

Per açò l'Assemblea Diocesana, amb la seva voluntat de renovació espiritual i pastoral de la nostra Església de Menorca, ens demana a tots un esforç per superar els individualismes i créixer en consciència d'unitat diocesana, reconeixent que la missió de l'Església és una però cadascun hi ha de participar des de la seva pròpia vocació. Els camins de participació són múltiples i variats, perquè la col·laboració amb l'Església no consisteix només en donar, de tant en tant, algun donatiu sinó en oferir també temps, coneixements, qualitats al servei de la missió de la comunitat cristiana.

L'Església de Menorca no existeix per viure tancada en si mateixa. Els seus dos pols de referència són Déu i l'home. Ella, en nom de Déu, ha de proclamar clarament que "en Jesucrist, Fill de Déu fet home, mort i ressuscitat, s'ofereix la salva-

ció a tots els homes, com a do de la gràcia i de la misericòrdia de Déu" (EN 27). Aquesta proclamació ens pertany a tots els membres de l'Església de manera que la seva missió és quelcom que hem de compartir. Cadascun hi pot trobar el seu lloc més adequat, que pot anar des de la preocupació per la bona marxa de la pròpia família amb l'esforç perseverant per l'educació cristiana dels fills, que inclogui també la dimensió vocacional, fins a la participació directa en tasques apostòliques i caritatives, passant per la presència activa i transformadora en grups cívics i socials.

Ens cal prendre consciència, viva i creixent, de la nostra pertinença a l'Església diocesana. Açò no és una dimensió accidental de la nostra fe. No hi ha, ni ha hagut mai una altra manera de ser catòlic que la de pertànyer a una Església Diocesana i sentir-se'n membre viu amb totes les conseqüències. Hem d'estimar la nostra Església de Menorca i hem d'ajudar-la amb la nostra oració i amb el testimoni de la nostra vida cristiana. També hem d'ajudar-la econòmicament en les seves necessitats.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ PER AL DIA DE LA CATEQUESI

Aquest diumenge celebrem tradicionalment el Dia de la Catequesi i crec que una bona avinentesa per agrair a tots els catequistes de la Diòcesi el gran servei que realitzen per tal de transmetre la fe cristiana a altres persones, sobretot els fillets i joves.

Gràcies, estimats catequistes, pel que esteu fent, pel temps que dediqueu a la preparació de les sessions catequètiques, per la paciència amb els fillets i amb els joves. Gràcies de veritat! Tanmateix les gràcies us les donarà Déu, el Pare de tota llum i de tota gràcia. I, més enllà d'un joc de paraules, el fet de fer catequesi és una gràcia i un do que Déu ja us fa ara com a penyora d'allò que un dia se us donarà, o més ben dit, del dia que Ell mateix se us donarà a vosaltres.

Cal reconèixer que, per diferents causes, avui la tasca catequètica no és fàcil. De vegades la família no col·labora suficientment; altres vegades, la cultura ambiental, orquestada pels mitjans de comunicació, malmet la llavor sembrada...

Amb tot, cal mantenir la confiança que res del que fem per Déu és ineficaç. La força de Déu no falla mai. Açò estimula la nostra constància i dóna pau al nostre esperit perquè sabem que Déu no ens demana èxits sino fidelitat a la missió encomanada. I en la mateixa fidelitat hi ha el goig. Som servents de Crist. I la nostra més gran alegria és poder-lo servir amb fidelitat. Cadascú ha de ser el que pot i de

la millor manera per tal que els homes creguin en Crist i **“tenguin vida en el seu nom”**. Però el resultat no depèn solament dels nostres esforços (Cfr. Mc 4,28). Prové de la paciència de Déu, de la lenta maduració de la Paraula en el cor de les persones. Escollits per a servir, som sempre uns pobres servidors (Cfr. Lc 17,20). Però aquesta joia de portar l’Evangeli per gràcia ens salva d’una certa facilitat en l’èxit i aquesta llibertat interior aporta la millor garantia que el nostre servei és gratuït.

L’Església us ha confiat la tasca delicada i noble de fer ressonar les paraules i els fets de la Revelació en el cor dels qui vénen a la catequesi. Compliu aquesta missió en comunió amb l’Església. Comunió –amor– que autentifica el missatge cristià. Perquè no sou transmissors d’opinions personals sinó de la fe de l’Església Catòlica. I en aquest sentit, permeteu-me un suggeriment: llegiu, estudeu, consulteu el Catecisme de l’Església catòlica. Hauria de ser la millor eina per la vostra formació. Es el millor resum, orgànicament estructurat, de les veritats de la nostra fe. I precisament la missió, a la qual heu estat cridats per Déu, és l’**“ensenyament de la doctrina catòlica donat d’una manera orgànica i sistemàtica, per tal d’iniciar a la plenitud de la vida cristiana”**, com diu el mateix Catecisme (cfr. CEC 5).

Estimats catequistes, **“alegreu-vos perquè els vostres noms són inscrits al cel”**. Són les paraules de Jesús als seus deixebles quan van tornar plens d’alegria de la primera missió que els va encomanar (Cfr. Lc 10, 17-20). I són també les paraules del vostre Bisbe, agraint la vostra tasca eclesial en la catequesi.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ PER AL DIA DE LA FAMÍLIA

En l’ambient agradós de les festes nadalenques celebrem el Dia de la Família. El record de la Santa Família de Natzaret ens ajuda avui a centrar, un cop més, la nostra atenció en aquesta institució, que és vital per la persona i la societat. Per tant, la família mereix tot el suport i ajuda perquè pugui complir les missions que Déu li va encomanar en instituir-la.

Aquest any se’ns proposa considerar la missió de la família com a **“creadora d’humanitat”**. Missió important perquè **no es tracta de multiplicar mecànicament individus sinó de fer persones**. I en aquest aspecte la família desenvolupa un paper fonamental.

En un recent escrit, subratllava el fracàs de l’intent d’eliminar la família com un pas necessari entre l’individu i la societat. Aquesta aventura suïcida ha portat la ruïna de l’individu i avui ja es comencen a reconèixer els costos socials d’aquesta

experiència. Es reclama que la família, en una societat cada cop més deshumanitzada, segueixi essent l'espai de confiança i d'ajuda, expressada en les petites solidaritats de cada dia.

L'individu necessita l'escalf de l'amor per desenvolupar-se integralment com a persona. La família ofereix aquest amor. I normalment és un amor sacrificat i gratuït. L'amor que es viu en el si d'una família és l'amor que cerca més la felicitat de l'altre que no pas la pròpia. Posa tota la il·lusió en donar-se, en acceptar l'altre tal com és. I a mesura que l'amor va fent-se més madur, la sensació d'esforç i de sacrifici per allò que es fa pels altres va desapareixent. Quan els esposos s'estimen molt, quan els pares es preocupen pel bé dels seus fills, quan hi ha amistat entre els germans, no hi ha consciència de sacrifici. La família és l'àmbit on es viu com a normal la paciència, el sacrifici per l'altre, l'acceptació comprensiva perquè es mira l'altre com un do de Déu, amb el seu ésser únic i insubstituïble, amb una missió personal per complir. I açò no amb grans gestos ni amb grans heroïsmes sinó amb la normalitat de la vida de cada dia. La família és, per tant, un àmbit privilegiat, per fer créixer totes les potencialitats personals i socials que l'individu porta inscrites en el seu ésser.

Precisament aquestes celebracions nadalenques ens recorden que Crist, el Fill de Déu, va elegir una família per entrar en la nostra història humana. Va voler ser membre d'una família i en ella, com indica l'evangelista sant Lluc, "Jesús es feia gran, avançava en enteniment i tenia el favor de Déu i dels homes" (Lc 2, 52). La personalitat humana del Fill de Déu, fet home, es va anar forjant en l'escalf d'una vida familiar, en l'ambient vital i humanitzant de la Sagrada Família.

Aquesta és la gran missió humanitzadora de les famílies: promovent i oferint en el seu si una comunió d'amor ajuda a la formació de les persones i les capacita per a unes relacions comunitàries més amples en un clima de respecte, de justícia, de diàleg i d'amor. Cal per tant valorar la família en el seu servei humanitzador.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

SALUTACIÓ EN L'ACTE COMMEMORATIU DELS 50 ANYS DE CARITAS

Vull començar aquesta salutació agraint a totes i a cadascuna de les persones, que, al llarg d'aquests anys, han format part –i formen ara– dels successius equips de Caritas Diocesana, de les Caritas Parroquials i Interparroquials, la seva il·lusió i el seu lliurament per a tirar endavant actuacions i programes variats però amb el denominador comú de la caritat evangèlica a favor de l'home i de la dona, amb una pre-

dilecció especial pels més pobres i necessitats. En els papers es descriuen ràpida i fàcilment aquests programes, però la seva realització i el seu seguiment sumen moltes hores de generositat i de donació sovint gratuïta. Gràcies a cadascun en nom del Crist, present en els pobres. Gràcies també en nom de l'Església Diocesana perquè les persones de Caritas heu estat i sou el rostre misericordiós de la nostra Església.

Gràcies a tots els voluntaris, i a tots els col·laboradors, institucions públiques i privades –em plau mencionar expressament el Govern Balear, el Consell Insular i els Ajuntaments– i particulars anònims que, amb el seu suport personal i econòmic, fan possible que la nostra Església pugui complir aquesta missió de servei, com li va manar el seu Mestre Jesucrist, tot compartint els béns, que arriben a les mans dels més necessitats des de la generositat de molts.

Crec que tots som conscients de que l'Església ha de continuar aquest camí de servei preferencial pels pobres. L'Església, per fidelitat a Jesucrist, no pot caminar per viarany purament espiritualistes, oblidant-se que la pràctica de l'amor al pròxim ha d'ocupar un lloc molt alt en la seva missió i que, per tant, Caritas ha d'ocupar un lloc significatiu en l'estructura organitzativa eclesial. Però, d'altra banda, no pot caure en un pur activisme social, oblidant que l'únic criteri vàlid i punt d'aranc segur de totes les accions de l'Església és només Jesucrist, que ella ha d'anunciar com a únic Salvador. Ell ha estat enviat pel Pare Déu per donar definitivament a la persona humana el seu significat i la seva dignitat. Aquest ha de ser el punt de mira de tot cristià que vol servir els germans pobres: ells també són fills del Pare Déu i en ells hi es present Jesucrist. Les ideologies, els sistemes filosòfics i els models de progrés humà corrents mai són fiables. S'han de verificar i discernir amb esperit crític a la llum de l'Evangeli de Jesucrist. Només la seva llum defineix el que és garantia o pèrdua, salvació o destrucció per a la persona humana.

Caminem sempre amb idees ben clares. Les motivacions de Caritas són el servei a l'home i a la dona des de la predilecció de Déu pels més pobres i necessitats. És l'expressió de l'amor dels cristians que arranca de Crist i acaban Ell on es produeix l'encontre amb el germà pobre. Només des d'aquesta perspectiva té la seva raó de ser el servei organitzat de la caritat eclesial que malda per dur endavant Caritas per tal d'evangelitzar tothom des del servei caritatiu i social.

Que la història de servei gratuït, que han representat els 50 anys de vida de Caritas i que avui recordem i agraïm al Senyor, sigui la llavor d'un futur encara més generós per tal que, poc a poc, ens anem apropant a aquell "cel nou i terra nova" definitius, que Déu ja prepara i on "la benaurança curullarà i depassarà totes les aspiracions de pau que s'encenen al cor dels homes... La caritat i els seus fruits no caducaran, i tota la Creació, que Déu va fer pensant en l'home, serà alliberada de l'esclavatge de la varnitat" (GS 39). Amb aquesta esperança Caritas seguirà endavant; servint i estimant com Crist ens va ensenyar.

ESCRIT PUBLICAT EN L'ANUARI DEL DIARI "MENORCA" NADAL, FESTA DELS SENZILLS

En el Nadal els cristians celebrem un naixement. Una nova vida humana ve al món. No és una vida qualsevol. És la vida humana que ha assumit el Fill de Déu per entrar en la nostra història i redimir-nos. Aquesta nova vida humana és l'expressió més gran de la bondat del nostre Déu respecte dels homes. És la prova de la confiança que els homes li mereixen. Els confia una nova vida. Espera que la rebran amb gratitud. Però els entesos –els savis d'Israel– no en fan cas. Aquell naixement no entra en els seus càlculs. Els poderosos –Herodes– no se'n refien. Aquella nova vida és un perill i cal eliminar-la. Només un petit grupet de gent senzilla –els pastors, uns ancians, uns estrangers– s'alegren per aquell naixement i manifesten el seu entusiasme. Han descobert en ell un do del Déu que estima i salva.

Nadal inclou una bella paràbola sobre les actituds davant les noves vides que podrien néixer. Davant una possible nova vida es pot assumir l'actitud del calculador, del qui tot ho té planificat de tal manera que no deixa lloc al cor. El qui només funciona amb el cap i no sap pensar amb el cor, s'endureix. També, davant una nova vida, es pot reaccionar amb por. I la por també glaça el cor. La persona lligada per la por es torna egoïsta i es tanca per protegir-se. El càlcul i la por, com expressió d'un cor egoïsta, tancat a la gratuïtat, poden portar a rebutjar una nova vida. Per açò, aquesta només és una bona notícia per als senzills, que l'accepten joiosament com una sorpresa, com una prova de confiança d'un Déu que estima des de la gratuïtat i vol que el nostre cor funcioni també gratuïtament.

De vegades oblidem que les coses més importants, les essencials escapen al càlcul i es mouen en el camp gratuït i misteriós de l'amor. I la vida d'una persona és una d'aquestes realitats. La persona humana, imatge de Déu, entra en el camp de la meravella: és sempre un do sorprenent. No es pot convertir en un número, que es pugui sumar o restar, segons conveniències. Açò mena a triar el camí de la facilitat. I no n'hi ha de coses fàcils, en la vida de debò. Simples, sí. Però la simplicitat demana esforç i sacrifici. De moltes coses se'n fa problema per la manca de simplicitat. I massa vegades entre facilitat i simplicitat, es tria la facilitat que sol ser simplista: eliminar l'indifens que fa nosa!

Nadal ens invita a ser senzills i a desitjar aquesta senzillesa per tothom per tal que, ni des del càlcul, ni des de la por, siguem capaços de manipular els altres com a coses ni ens hi deixem tractar. Que tots sapiguem entrar en el misteri de l'amor gratuït, on no hi ha ni càlcul ni por!

No ens deixem enlluernar pel Nadal que entra pels ulls: llums que són incapaces d'il·luminar les misèries morals i materials del nostre entorn. Entrem en el cor del Nadal: celebrem una nova vida; celebrem que tota nova vida és i serà sempre una bona notícia, encara que els calculadors i els poderosos no ho vulguin reconèixer.

Francesc Xavier Ciuraneta Aymí
Bisbe de Menorca

VICARIA GENERAL

COMUNICACIÓ SOBRE EL DIA DE L'ESGLÉSIA DIOCESANA

Benvolgut en el Senyor:

Un any més estam a punt de celebrar el Dia de l'Església Diocesana. Enguany en ple ambient d'Assemblea, la qual cosa significa que podem fer-nos ressò de la convicció que som una comunitat diocesana, Església particular, entorn del Bisbe, successor dels Apòstols, i en comunió amb l'Església universal.

L'objectiu d'aquesta diada, per tant, volem centrar-lo –com s'ha preparat des del Consell Diocesà d'Economia– en una crida a la participació en l'Església, entesa com a cosa pròpia, de la que cadascú dels batiats en formam part. Aquesta participació agafa molts aspectes, des dels més espirituals (unitat de Cos, d'esperit, manifestada especialment en l'Eucaristia) fins els més materials (la comunicació cristiana de béns). Tot a la llum del testimoni dels primers cristians que “eren constants en l'ensenyament dels apòstols, en la fracció del pa, en la pregària i en la comunió de béns”.

Seguint aquest exemple i tenint en compte que aquesta proposta cristiana l'hem de realitzar en les circumstàncies d'avui per a una major fidelitat a l'Evangelí de Jesús, el Dia de l'Església Diocesana és una dia en el qual hem d'insistir una vegada més en la sensibilització sobre la solidaritat eclesial i la comunicació de béns, en l'esforç per a seguir caminant vers l'autofinançament, com expressió de la comunió eclesial i el treball de cada dia més conjuntat dins la nostra diòcesi.

És aquesta una bona ocasió per:

- explicar bé el lema que convida a la participació corresponsable dins l'Església,
- agrair la col·laboració i aportacions constants per part dels feels,
- explicar l'evolució econòmica de la diòcesi i de la parròquia,
- fer veure quines són les necessitats més urgents que hi ha,
- a convidar a treballar entre tots per l'augment de subscriptors,
- ser creatius i inventar noves formes de participació i col·laboració...

Ja vam dir una vegada que aniríem arribant a l'autofinançament amb l'aportació de 200 ptes. per persona/setmana, o seguir el criteri d'aportació voluntària fent entrega a l'Església del 1% dels ingressos personals... S'hi poden afegir moltes iniciatives, des de cada parròquia, que ajudin a fer més fàcil i entenedora l'aportació que es pot fer, com també informar que els donatius nominals desgraven un 20% en la declaració de la renda, etc.

Esperam que els Consells d'Economia de cada Parròquia seran els impulsors d'aquesta Campanya que és de tots i ens hi va tot. La diòcesi s'autofinanciarà –sempre ho deim– en la mesura que s'autofinanciïn tots els organismes que la componen. En aquest sentit, es demana l'esforç de tots.

Com podeu veure s'ha fet un cartell que ha resultat ser molt expressiu i que convé posar-lo a tots els llocs possibles. La publicitat és important. N'hem fet prou per a poder-los repartir no sols a les portes de les esglésies, sinó a molts altres llocs enmig del poble i institucions que cregueu convenient. Us deixam de la vostra mà. El que demanam és que no quedin sense posar.

Igualment enviam els sobres per fer l'aportació econòmica: creim que repartir-los aquesta setmana pot ajudar a que cadascú ho prepari i faci l'ofrena el diumenge, dia 16, donant-li el caràcter litúrgic de comunicació de béns que li correspon.

Finalment, comunicar-vos que, com ja van fer l'any passat, el dissabte, dia 13 de desembre, a les 11 del matí i al Toro, tindrem la reunió conjunta de tots els Consells d'Economia de la diòcesi. Esperam trobar-nos-hi i parlar junts de moltes coses, tant a nivell informatiu com formatiu, i aportat tots els suggeriments que cregueu convenients.

Una abraçada,

Sebastià Taltavull Anglada

Vicari General

HOMILIA DEL DIA DE LA PAU

* **“De la justícia de cadascú en neix la pau per a tots”**

Reunits en la nit de Cap d'Any, com ho anam fent des de fa 30 anys, des de que Pau VIè l'any 1968 instauràs aquesta Jornada Mundial de pregària per la Pau, ens feim sensibles a tots esforços que en aquests moments es fan en favor de la pau, des de la pau més pròxima, la que intentam construir aquí i no sense dificultats entre nosaltres, fins la que veim cada dia amenaçada en els distints escenaris de la violència a més de 50 països. El Papa Joan Pau II ens proposa enguany reflexionar i pregar a partir dels nostres compromissos personals i com Església amb el lema: de la justícia de cadascú en neix la pau per a tots.

* **1997: un any més, marcat per molta violència, però també per les mobilitzacions en favor de la pau**

Tancam avui un altre any difícil, un any que ha estat escenari de molta violència. Però també ha estat un any de grans mobilitzacions en favor de la pau amb el crit de “ja n'hi ha prou” dirigit al terrorisme. Aquest ha seguit pegant fort, desafiant-nos a tots. Tanmateix, s'ha enfortit la convicció per fer-hi front des d'aquelles armes que no maten, sinó des de les que l'Evangeli ens posa a les nostres mans: la solidaritat per la pau i la justícia, la denúncia silenciosa, la pregària i el perdó..., únics vehicles per a rehabilitar una convivència deteriorada. Llenguatge que tant creients com no creients hem entès per unir-nos en un esforç comú.

*** La nostra solidaritat amb els indígenes de Chiapas i amb tots els qui són víctimes de la violència**

Si anam més enllà de les nostres fronteres, en aquests moments, mig centenar de països amb conflictes armats arreu del món retarden la bona notícia d'una pau que encara no és primícia en els informatius televisius ni a la portada dels diaris. En canvi, sí que cada dia ha estat notícia i han ressonat els noms de Chiapas, Irlanda, Algèria, Palestina, Rwanda, Kenya, Congo, Colòmbia, Burundi..., la majoria d'ells, països en camí de desenvolupament, però condemnats a la repressió. Països que, a més, són els principals compradors d'armament, ja que set de cada deu armes pesades van a parar al seu territori. Els països rics, allà on es fan més papers i manifestacions per pau i allà on es firmen més tractats de pau i desarmament, són els qui tenen la indústria de la guerra que diàriament factura 300.000 milions de pessetes.

*** ¿Qui pateix, però, aquesta injustícia?**

Les víctimes més nombroses són entre la població civil, especialment entre els més indefensos, els fiets, les dones i les persones grans, perquè, a més de patir la inseguretat, s'estàn fent amb ells les accions més inhumanes contra la seva dignitat i contra allò que encara pot constituir un mitjà de subsistència, com és la terra, l'aigua i el cultiu, convertint, en la seva desesperada fuga els seus camps minats en camps d'extermini... Els qui han hagut de fugir sumen ja la llista de 47 milions de refugiats i desplaçats, que sobreviuen anant d'un cap a l'altre i sense rumb, pendents només de l'ajuda internacional que amb prou dificultats i males condicions els arriba.

*** El 12% de la nostra illa, en situació de pobresa**

Aquest panorama contrasta fortament amb la nostra realitat menorquina, que així i tot i segons l'informe publicat avui per Caritas diocesana a la primera pàgina del Diari revela que el 12% de la població de la nostra illa és pobra, segons la condició dels qui tenen uns ingressos inferiors al 50% de la mitja de la zona on viuen. Quasi la mitat d'aquest col·lectiu reconeix haver passat fam alguna vegada. El 72% de persones necessitades se concentren a Maó i a Ciutadella i el 18% restant a Alaior i as Castell. Aquesta realitat nostra contrasta amb l'anterior i contrasta també amb la resta de la població i amb les expectatives de desenvolupament sostenible que té plantejat la nostra illa com a Reserva de la Biosfera. La defensa de la terra sempre haurà de ser en funció d'una promoció integral humana, superant diferències i donant noves oportunitats als qui no les tenen mai.

*** ¿Situacions d'injustícia, d'oblit, de poca sensibilitat o manca d'atenció?**

El problema està en les desigualtats que genera aquesta situació de contrast entre nosaltres, on no tothom té les mateixes oportunitats ni gaudeix d'un nivell de vida digne, on en un mateix carrer o en un mateix bloc de pisos es donen diferències

difícils de superar per les condicions de vida en què es viu i per la insolidaritat que es pateix.

¿Podem parlar de situacions d'injustícia?

¿Podem parlar de descuit o de poca atenció en promoure el sentit de responsabilitat respecte al bé comú?

¿Podem parlar de poca atenció a la persona humana concreta, centre de qualsevol projecte social?

*** ¿A on ens duen la pregària i l'escolta orant de la Paraula de Déu?**

Tota aquesta realitat, més crua que afalagadora, ens situa davant d'un començament d'any que ve encapçalat per aquesta Jornada de caire mundial i que la vivim amb el gest cristià de la pregària, de l'escolta orant de la Paraula de Déu i en comunió. No és un signe irrellevant que avui vespre ens trobem aquí els cristians de les distintes parròquies i esglésies de la nostra ciutat; més bé vol ser l'expressió del tarannà que ens hauria de presidir sempre, com s'està demanant insistentment en l'Assemblea diocesana que estam celebrant. Lluny de protagonismes personals o de grup, ens proposam ser un signe de comunió per a viure l'autèntica pau, la que Jesús ens dóna i vol que en siguem missatgers humils i fidels. Sempre de nosaltres s'ha de poder dir allò que es deia dels primers cristians: "mirau com s'estimen". No hi ha altra raó per a la credibilitat de la paraula que predicam i del testimoni que volem donar.

*** El camí és el de la conversió al Déu de Jesucrist i a l'estil de vida que proposa l'Evangelí**

El camí, però, és el de la conversió al Déu de Jesucrist i al seu Evangelí, com a font d'on raja l'aigua de la justícia que ha d'impregnar tota la vida.

En primer lloc, la que ens situa en la globalitat del món, ja que tots en som conciutadans corresponsables; i,

en segon lloc, la que en el dia a dia ens demana una actitud de militància cristiana que ens faci promotors de la pau en tots els medis on estam presents, des de l'amabilitat de dir un "bon dia!" afectuós quan sortim per primera vegada el matí al carrer..., fins el compromís obrer o empresarial, familiar o polític, educatiu o lúdic, que ens dóna la possibilitat d'introduir la pràctica dels drets humans en totes les instàncies de la vida.

Isaïes, referint-se a la nova etapa política i religiosa que inaugurarà el Messies, vuit segles abans de la seva aparició ja parla d'una forma peculiar d'exercir l'autoritat que crearà una nova situació de confiança i de justícia en el poble. Hem escoltat com ho descriu d'aquesta manera: "seran com un abric contra el vent, com un recer contra la pluja, com recs d'aigua en el desert, com l'ombra d'un penyal en terres àrides". Que bé si totes les institucions transmetessin aquesta confiança! Acabaríem amb tota la insensatesa, els despropòsits, les farses socials, polítiques i religioses, les calúmnies; els esvalotats criarien seny i els tartamuts parlarien amb fluïdesa... Tot un presagi d'autèntica pau personal i social.

Sant Jaume, qui abans s'ha referit a la comunicació com a mitjà de veritable relació humana, ara ho concreta més i ens parla d'una forma de ser interior que engendra gelosies amargues, rivalitats, desordre i males accions. Molta agressivitat i manca de pau prové de les paraules que deim, dels comentaris que feim i dels articles que escrivim... Per això, amb molt d'encert, es demanarà: ¿Com és que amb la llengua beneïm el Senyor, el nostre Pare i amb la mateixa llengua maleïm els homes, fets a imatge de Déu? ¿Com és que d'una mateixa bona en surten benedicció i maledicció? ¿És possible que ragin pel mateix forat de la font aigua dolça i aigua amarga?

En canvi, ell aposta per una saviesa que ve de l'Esperit, que és pura, pacífica, amable, dòcil, plena de misericòrdia i de bons fruits, sense parcialitat ni hipocresia. Una saviesa que l'hauríem de cultivar dedicant estones cada dia a la lectura de la paraula de Déu, al seu estudi i a la pregària. Aquest són els qui arriben a treballar per la pau, encara que sigui silenciosament, perquè el fruit de la justícia neix de la llavor que han sembrat.

*** ¿Què ens demana Jesús en aquesta nit de cap d'any davant d'aquest panorama i davant totes les possibilitats constructives d'un nou període de la nostra vida?**

1. Que siguem conscients de la nostra responsabilitat com a col·lectiu cristià, que ens envia en grup no a predicar-nos a nosaltres mateixos sinó a preparar el lloc per on ell vol passar... Que tinguem present que la collita és abundant, i que els segadors són pocs. Segurament ens demana un esforç més gran de cara a la re-evangelització dels nostres ambients, reduint hores de comoditat o d'activitats en les que només es pensa en un mateix, per obrir-nos a una entrega més generosa, oferint temps, qualitats, serveis concrets..., allà on hi ha algú que necessita ajuda: entre els joves i els adolescents que campen molt sols, entre els moviments educatius d'infants, entre famílies desestructurades, entre gent gran que està sola... Hi ha tant per fer, aquí... i són tan pocs els qui pensen en els altres... És una primera resposta d'esperança a la crisi vocacional que patim. Preguem especialment avui perquè hi hagi joves que es decideixin per al ministeri sacerdotal, la vida religiosa, la vida matrimonial i altres estats de vida, vocacions totes elles al servei als germans i a l'entrega de la pròpia vida per amor.

2. Ens adverteix que ens envia com anyells enmig de llops, la qual cosa significa que siguem conscients de les dificultats, però ens encoratja a fer-hi front no amb mitjans de poder ni des d'una posició que faci empegueir els pobres, sinó fent-nos pobres, senzills. Aquesta és la garantia de la pau interior que ja posseïm com a do i de es actituds de pau que transmetem. Si no ens captiva l'atractiu d'un estil de vida senzill, l'Evangelí no té res a dir de nou a ningú.

3. Ens diu Jesús: "Quan entreu a una casa digau primer: "Pau en aquesta casa!" Quedau-vos-hi i compartiu el que tinguin, sense exigències, sinó disfrutant de l'acollida... També feis mateix en una població, acceptau el que us donin i curau

els malalts... Ens proposa una dimensió social nova: la que és portadora de salut en tots els sentits, físic i espiritual.

4. Això sí! **“Deis a tothom que el Regne de Déu és a prop!”** –ens diu Jesús– Són les paraules que ens identifiquen i que identifiquen el missatge que proclamam.

Que el Regne es Déu és a prop significa:

- que la pau és possible, que la justícia de cadascú és possible, que la pràctica dels drets humans és possible, si ens convertim a l’Evangeli de Jesús.
- que són possibles: la reconciliació, l’amor, la misericòrdia, el bé comú, la llibertat..., si ens convertim a l’Evangeli de Jesús.
- que són possibles la humanització de l’economia i de les finances, el progrés de les tecnologies informàtiques i dels sistemes més sofisticats de comunicació, si ens convertim a l’Evangeli de Jesús.
- que és possible assegurar una globalització en la solidaritat, sense deixar a ningú al marge, per tant, amb uns nous sistemes d’organització política és possible anar superant el lastre del deute extern de molts països que no poden aixecar el cap o posar en marxa iniciatives per a la reducció coordinada d’aquest deute..., si ens convertim a l’Evangeli de Jesús.
- que és possible superar el vici de la corrupció i crear una nova consciència social i moral començant per tots els qui tenen càrrecs públics fins a cadascú dels ciutadans, no permetent que els recursos destinats al bé de tota la població serveixin altres interessos de caràcter privat o, fins i tot, criminal...,
- que és possible que els pobres puguin accedir a noves formes de crèdit en termes equànims i amb interessos favorables... Avui només s’afavoreix al qui té perquè tengui més: aquest és un tracte de favor injust en relació als qui no tenen.
- que és possible que desaparegui la violència contra les dones i els infants, contra els indígenes i els refugiats, contra les persones més desprotegides..., si ens convertim a l’Evangeli de Jesús.

Dir: **“El Regne de Déu és a prop”** no ha de ser una bella teoria ni una frase que només quedi bé. El nostre treball és que els qui l’escoltin ho notin que és així i els qui no l’escoltin tinguin l’oportunitat de descobrir-ho a partir dels nostres fets. Només fent florir la justícia, estam a favor dels drets humans i traçam un camí segur per la pau. Aquest és el repte que enguany tenim al davant per posar-nos a fer feina junts amb renovada entrega i comptant amb l’ajuda de l’Esperit Sant, a qui invocam especialment en aquest començament d’any, segon de preparació per al Jubileu de l’any 2000. Que Maria, la Mare de Jesús i de l’Església, ens acompanyi sempre, ella que ens orienta cap a Jesús i ens diu: “feis tot el que ell us digui” (Jn 2, 5).

Sebastià Taltavull Anglada

SECRETARIA GENERAL

NOMENAMENTS

El Sr. Bisbe ha signat els següents nomenaments:

Amb data 13 de desembre de 1997, Mn. Guillem Pons Pons, membre del Consell del Presbiteri, en representació del clergat de l'Arxiprestat de Maó.

Amb data 14 de desembre de 1997, Mn. Jaume Ametller Pons, rector de la Parròquia de Sant Francesc, de Ciutadella.

CONFIRMACIONS

El Sr. Bisbe ha celebrat el Sagrament de la Confirmació en els llocs i dates següents:

- 1 de novembre - Parròquia de Ferreries, 45 joves
- 2 de novembre - Parròquia de Sant Francesc, de Ciutadella, 9 joves
- 5 de novembre - Base Militar "Sant Isidre", 17 joves
- 21 de novembre - Parròquia Sant Antoni M. Claret, de Ciutadella, 3 joves
- 6 de desembre - Santuari de Maria Auxiliadora, 76 joves
- 21 de desembre - Parròquia de Sant Esteve, de Ciutadella, 5 joves

AJUDA A L'ESGLÉSIA DE CUBA

En ocasió de la primera visita del Papa Joan Pau II a Cuba, la Conferència Episcopal Espanyola fa una crida a les nostres Esglésies per ajudar l'Església a Cuba, tan necessitada de tot. Es poden entregar els donatius a les Parròquies o als C/C del Bisbat de Menorca. La Caixa 2100-0061-41-0200143944 o Sa Nostra 2051-0147-63-0235624896.

CALENDARI DE LES FESTES LABORALS EN LA COMUNITAT AUTÒNOMA BALEAR

1 de gener	- Cap d'Any
6 de gener	- Epifania del Senyor
9 d'abril	- Dijous Sant
10 d'abril	- Divendres Sant
1 de maig	- Festa del Treball
25 de juliol	- Sant Jaume
15 d'agost	- Assumpció de la Mare de Déu
12 d'octubre	- Verge del Pilar
6 de desembre	- Dia de la Constitució
8 de desembre	- Immaculada Concepció
25 de desembre	- Nadal
26 de desembre	- Segon dia de Nadal

JORNADES DE L'ESGLÉSIA ESPANYOLA PER A L'ANY 1998 JORNADES PONTIFÍCIES I MUNDIALS

1 de gener	- Dia de la Pau
18-25 de gener	- Setmana d'oració per la Unitat dels Cristians
2 de febrer	- Dia de la Vida Consagrada
11 de febrer	- Dia Mundial del Malalt
5 d'abril, Diumenge de Rams	- Jornada de la Joventut
10 d'abril, Divendres Sant	- Col·lecta Pontifícia per Terra Santa
26 d'abril	- Jornada dels Mitjans de Comunicació Social
3 de maig, IV Diumenge de Pasqua	- Jornada de Pregària per les Vocacions Consagrades
29 de juny	- Dia del Papa
27 de setembre	- Dia del Turisme i de les Migracions
27 de desembre	- Dia de la Família

Sebastià Taltavull Anglada

JORNADES MISSIONERES DE L'ESGLÉSIA CATÒLICA A ESPANYA

6 de gener, Epifania . . . - Dia del Catequista Natiu i Dia del IEME

25 de gener - Dia de la Infància Missionera

1 de març - Dia d'Hispanoamèrica

3 de maig - Dia del Clergat Natiu

18 d'octubre - Domund

ALTRES JORNADES DE L'ESGLÉSIA CATÒLICA A ESPANYA

1 de febrer - Jornada per la Vida

6 de febrer - Dia del Dijuni Voluntari

8 de febrer - Dia de la Campanya contra la Fam

22 de març - Dia del Seminari

9 d'abril, Dijous Sant - Dia de l'Amor Fratern

17 de maig, VI Diumenge de Pasqua . - Dia del Malalt

31 de maig, Pentecostés - Dia de l'Acció Catòlica

i de l'Apostolat Seglar

7 de juny, Santíssima Trinitat - Dia de la Vida Contemplativa

14 de juny, Corpus Christi - Dia de la Caritat

5 de juliol - Dia de la Responsabilitat

en la Carretera

16 de juliol - Dia de la Gent del Mar

15 de novembre - Dia de l'Església Diocesana

ORGANISMES DIOCESANS

ASSEMBLEA DIOCESANA

ACTA DE LA REUNIÓ DE LA COMISSIÓ ORGANITZADORA

DE L'ASSEMBLEA DIOCESANA

(celebrada el dissabte, dia 11 d'octubre de 1997,

a les 10.30 hores, a Cal Bisbe)

Comença la reunió després de la que ha tingut lloc per part del Consell Pastoral Diocesà amb la presentació per part de Sebastià Taltavull dels preparatius realitzats per a les sessions.

En primer lloc, l'equip de MENJAR I ACOLLIDA exposa els seus punts: - en l'horari aprovat s'inclouen el sopar del dissabte i el dinar del diumenge. A pesar que molts aniran a dormir a sa seva, s'oferirà la possibilitat de dormir a Ciutadella.

Entre les dificultats que es presenten destaquen que al Seminari no hi ha suficient equipament de taula per als assistents. Es preveuen 164 assistents + els equips. A partir d'aquests fets, es proposa que es substitueixi el sopar per un refrigeri a mitjan capvespre, cap a les 20.00. Es proposa també anar a dinar al col·legi "Monte Toro", on es farà el dinar, lo que assegurarà que es vulgui tenir calent en els moments de menjar. Aquestes dues propostes són aprovades. S'enviarà una fitxa d'inscripció per tal d'acreditar els assistents.

Pel que fa a l'equip d'economia, Sebastià Marquès explica que l'únic pressupost que s'ha presentat és el de la instal·lació de la megafonia. De tota manera s'ha decidit que, pel que fa a la megafonia, s'empraran els micròfons inalambrics de la Catedral i de Sant Francesc. Els equips informàtics que fan falta per als treballs de la Secretaria tècnica i els Mitjans de Comunicació seran els de les Delegacions. El que es comprarà serà un FAX, que després serà utilitzat per alguna altra dependència diocesana. Fora del tema d'Economia, però fent referència a compra d'equipaments, es comenta la oportunitat o no de gravar totes les sessions. A part de la despesa que suposaria, es creu que no es necessari tenir una transcripció literal de tot el que es diu, a part de que podria coartar la llibertat dels que vulguin intervenir.

Per l'equip de Mitjans de Comunicació, Willi Ferrer explica que abans de la primera sessió plenària de l'Assemblea Diocesana de Menorca tindrà lloc una roda de premsa de presentació d'aquesta etapa de l'Assemblea. Possiblement serà el dia 20, dilluns a les 10.00. Es demana a alguns membres del Consell Pastoral Diocesà que hi siguin presents. Després de cada sessió es farà públic un comunicat de premsa oficial del Bisbat. En un altre ordre de coses, es manifesta el desacord de l'equip amb la publicació per part del "Menorca" del text del treball de la primera ponència. Després d'uns moments de debat, s'acorda, com a acord de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana de Menorca que s'ha de suspendre aquesta publicació, pel fet que és un material de treball que està subjecte a modificacions en el decurs dels debats de l'Assemblea. L'equip demana, per altra banda accés a les esmenes que els grups fan al text de la ponència, per poder estar al corrent de la línia dels debats. No s'accepta la proposta.

Gerard Agustí, encarregat de coordinar les feines d'ANIMACIÓ explica que s'ha de canviar el to general de la imatge del Socors, per tal de fer-lo més adequat a la realitat del to de l'Assemblea Diocesana de Menorca. Per açò es prepararà una ambientació de la sala. Es prepara també una ambientació musical, per als descansos, unes "sorpreses" per al començament de les sessions, com a benvinguda als assembleistes, unes targetes per moure la comunicació entre els assistents, sense entrar en els continguts dels blocs de treball. No es tracta tant d'afegir accions, sinó de donar un bon to a la resta d'accions. Respecte a les gestions amb el grup

“XIRAT” per participar en l’acte conclusió de l’Assemblea Diocesana de Menorca, encara no ha estat possible contactar-hi.

L’OFICINA TÈCNICA té els seus materials preparats. Estarà en coordinació amb la Taula de Moderadors i la Taula de Secretaris.

L’equip que prepara el cant i les pregàries demana en primer lloc l’opinió dels assistents sobre la part musical del recés i la celebració eucarística del passat mes de setembre, que en conjunt sembla encerat. Comenten que en les pregàries de començament i final de les sessions, preparades conjuntament amb les monges de Sta. Clara, intentaran fer descobrir diferents estils de pregària, amb cants a l’estil de Taizé. En les eucaristies, els cants seran més festius, en consonància amb l’Assemblea Diocesana de Menorca i amb l’actualitat. Es fa la proposta, per part de Sebastià Taltavull, coordinador de l’Assemblea Diocesana de Menorca, de canviar l’horari de la celebració del final del dia al moment d’abans de dinar, donat-li un lloc més central. S’aprova la proposta de celebrar-la a les 13.00.

Parlant de temes generals d’organització de l’horari, es demana que es divideixi la tarda del dissabte, de sis hores de durada màxima prevista, amb dos moments de descans, que siguin de mitja hora, amb la matisació de que siguin realment mitja hora, menys, no serà suficient i més distraurà dels treballs que s’interrompin.

En un altre ordre de coses, es comunica que ha arribat al bisbat la proposta de fer una representació d’un auto sacramental. Es tracta de “El teatro del mundo”, de Calderón de la Barca, possiblement per després de Pasqua, i aprofitant l’estructura de l’Assemblea Diocesana de Menorca.

El punt 5è de l’ordre del dia fa referència al canvi d’un component de l’Equip de Ponència del segon bloc. La permanent, en reunió celebrada a Maó, va acordar la substitució de Rafel Portella, per Josep Sastre, per motius de salut.

També es comunica, que arrel d’algunes reunions, s’han flexibilitzat alguns criteris d’acceptació de grups a les Sessions finals de l’Assemblea Diocesana de Menorca.

Ja en el punt 6è, i com a resum de la reunió de moderadors i secretaris s’explica com es preveu que es desenvoluparan les sessions, és a dir:

- * Exposició per part del relator de la ponència

- * S’entregarà per escrit a l’entrada

 - relació d’esmenes recollides per l’equip.

 - esmenes no recollides per l’equip.

Les esmenes es posaran a votació, segons les normes.

Ja per acabar es proposa explicar, al principi de la primera sessió, tot el procés de l’Assemblea Diocesana de Menorca. Sebastià Taltavull comenta que tots ens hem de sentir Comissió Organitzadora, per tal de col·laborar el bon desenvolupament de les sessions. Si no hi ha novetats, el proper dilluns s’enviarà la convocatòria de la primera sessió.

També es comenta que s’estan fent les gestions per tal de preparar la Peregrinació a Terra Santa. S’estan tantejant dues opcions, temporada baixa,

segona quinzena d'octubre i temporada alta, principis de juny. Aproximadament, el preu serà de 170.000,- ptes per persona.

Sense més temes a tractar s'aixeca la sessió a les 12.00.

CONVOCATÒRIA A LA 2ª SESSIÓ: SANTIFICAR, 29-30 DE NOVEMBRE DE 1997

Novament se't convoca a la segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea sota el lema "SANTIFICAR", que tindrà lloc el darrer cap de setmana de novembre de 1997 al Seminari Diocesà-església del Socors.

Horari

dissabte, 29 de novembre

16 h. Inauguració de la segona sessió, pregària, presentació de la 2ª ponència i debat.

22 h. Final de la part de la sessió corresponent al dissabte. Pregària.

diumenge, 30 de novembre

10 h. Pregària i continuació del treball de l'Assemblea.

13 h. Celebració de l'Eucaristia.

14 h. Dinar al menjador del Col·legi Verge del Toro.

16 h. Segueix la sessió del treball.

19 h. Final de la part de la sessió corresponent al diumenge. Pregària.

Ponència

L'equip d'aquesta segona ponència el formen: Mn. Miquel Anglada, Delegat de Litúrgia; Sor Carme Mesquida, Abadessa de Santa Clara; els Srs. Santiago Serra i Carme Almagro, Delegats de Pastoral Familiar; Dª Àgueda Tutzó, per les Associacions d'Espiritualitat; Mn. Josep Sastre, Rector de Sant Antoni de Maó.

Les ESMENES han de ser enviades, com més prest millor, a:

- Mn. Miquel Anglada, Parròquia de la Catedral, c/Josep Mª Quadrado, 4. 07760 Ciutadella de Menorca. Fax: 480353. O també a:

- Sor Carme Mesquida, Monestir de Santa Clara, c/Sa Font, 2. 07760 Ciutadella de Menorca. Fax: 382778.

Allotjament

Es farà com la primera sessió. Si hi ha algun canvi, s'ha de comunicar a Secretaria en el moment d'arribar.

Menjar

Esperam comptar amb el mateix nombre d'assembleistes. Si algú s'afegeix al dinar, que també ho comunicui a l'arribada.

Inscripció

Aquesta vegada, l'acreditació personal es fa presentant-se a Secretaria notificant l'assistència amb la tarja d'identificació. Si ve una altra persona en representació del grup, haurà d'omplir la fitxa a fi de disposar de les seves dades personals.

Reflexions i preguntes a partir de les estadístiques de Menorca

Com es va anunciar al final de la 1ª sessió, et feim arribar el material preparat per Joan Gómez i Segalà "Reflexions i preguntes a partir de les estadístiques de Menorca".

Calendari Diocesà 1997-98

Aprofitant aquesta tramesa, tot i que ho podràs igualment trobar a les parròquies, et feim arribar uns quants exemplars del Calendari Diocesà. Per als qui sou representants de grup n'hi ha uns quants exemplars per a repartir entre els membres del grup i per donar-ne a altres, si us en sobren. Encara que molt senzilla, és una eina d'informació i de comunió diocesana. Si fan falta més exemplars, poden ser demanats a les parròquies o a la Curia Diocesana. És important que ho facem arribar a tothom.

Esperam trobar-nos de nou a final de mes per a la segona sessió de l'Assemblea. A l'entretant, bon treball de lectura, reflexió, pregària personal i en grup entorn de la segona ponència.

La Comissió Organitzadora

CONSELL DEL PRESBITERI

CONVOCATÒRIA DE REUNIÓ (17-XII-97)

Benvolgut en el Senyor:

Em plau convocar-te a la sessió ordinària del Consell del Presbiteri que tindrà lloc, si Déu ho vol, el dimecres, dia 17 de desembre de 1997, a Cal Bisbe, a les 10.30 del matí. Acabada la sessió anirem a dinar al Seminari.

L'orde del dia serà el següent:

1. Pregària

2. Lectura i aprovació de les actes de les dues sessions extraordinàries anteriors.
3. Incorporació del nou representant dels capellans de l'Arxiprestat de Maó, en Substitució de Mn. Rafel Portella.
4. Estudi i aprovació del pressupost per l'any 1998.
5. Canalització d'una possible ajuda a l'Església germana de Cuba, amb motiu de la visita pastoral del Sant Pare (21-26 de Gener de 1998).
6. Informacions.
7. Torn obert de paraula.

Es Castell, 2 de desembre de 1997

Una abraçada,

Gerard Villalonga

Secretari

FULL INFORMATIU DEL CONSELL DEL PRESBITERI

SESSIÓ DEL 17 DE DESEMBRE DE 1997

A les 10.30 del matí del dia 17 de desembre de 1997, a Cal Bisbe, presidit pel Sr. Bisbe, presidit pel Sr. Bisbe, Mons. Francesc Xavier Ciuraneta i Aymí, es va reunir el Consell de Presbiteri en sessió ordinària, estant presents tots els seus membres.

Després de la pregària, es van llegir i aprovar les actes de les dues darreres sessions extraordinàries.

El Sr. Bisbe va donar la benvinguda a Mn. Guillem Pons Pons, que s'incorpora al Consell de Presbiteri a partir d'aquesta sessió.

El Sr. Bisbe va llegir l'acta de la reunió de capellans de l'Arxiprestat de Maó, on es va procedir a l'elecció canònica del seu representant en el Consell del Presbiteri, per tal de substituir Mn. Rafel Portella Moll, que ha traslladat temporalment la seva residència a Barcelona, per raons d'estudi.

El Sr. Toni Carreras, gestor administratiu del Bisbat, va presentar la comparació entre el pressupostat i la seva realització, amb dada de 30 de novembre de 1997, explicant detalladament les desviacions en els conceptes d'ingressos i de despeses. A continuació va presentar i explicar el pressupost ordinari de funcionament de l'any 1998. Tota la informació econòmica es publica al Butlletí Oficial del Bisbat, en el nombre corresponent als mesos de novembre-desembre de 1997.

Després d'un breu recès, el Consell del Presbiteri va estudiar la canalització d'una ajuda econòmica a l'Església a Cuba, amb motiu de la visita pastoral del Sant Pare, prevista per el mes de gener. Es va acordar publicar una nota de premsa

i obrir dos comptes, a la Caixa i a Sa Nostra, per aquesta finalitat. El Sr. Bisbe va explicar que un bon nombre de bisbes espanyols acompanyaran el Papa en la seva visita i que la Conferència Episcopal Espanyola ha enviat exemplars de la Litúrgia de les Hores per els preveres cubans.

Entre les informacions, el Sr. Bisbe va comunicar, entre altres coses, que Mn. Jaume Ametller havia pres possessió com a Rector de St. Francesc, a Ciutadella; que s'ha extingit el Patronat de la Fundació Calabria i s'ha firmat l'Escriptura, passant a Caritas Diocesana; que es pensa dedicar s'Aranjassa a casa d'espiritualitat per als capellans, administrada per l'IDEC; que vuit Dicasteris Vaticans han publicat una important Instrucció sobre la col·laboració dels laics en el ministeri dels capellans; que el seminarista Luis Ponsetí rebrà els ministeris de Lector i d'Acòlit el dia 9 de gener a la capella del Seminari.

La sessió va acabar amb una breu reflexió sobre el valor de les decisions del Consell del Presbiteri. Es va recordar que els assumptes de l'ordre del dia han de ser coneguts i tractats amb antelació a les reunions arxiprestals i que després s'han dur endavant els seus acords.

Finalitzada la reunió, es va dinar al Seminari per poder visitar les obres.

Gerard Villalonga Hellín

Secretari

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

ACTA DE LA REUNIÓ

(celebrada el dissabte, dia 11 d'octubre de 1997,

a les 10.30 hores, a Cal Bisbe)

Comença la reunió amb la lectura de l'acta de la reunió anterior del Consell Pastoral Diocesà. A continuació, es presenta per part del Sr. Bisbe el programa detallat de la visita del Nunci a Menorca. En primer lloc, pel que afecta directament els membres del Consell Pastoral Diocesà, és a dir per la reunió que tindrà lloc conjuntament entre el Consell Pastoral Diocesà i el Consell del Presbiteri. Aquesta reunió serà, si Déu ho vol, el proper dia 18, a les 11 del matí al Toro. En aquesta reunió es farà conèixer al Sr. Nunci quina és la realitat de la nostra diòcesi, a partir de les intervencions que faran els secretaris dels Consells, tant Pastoral com del Presbiteri, i els representants dels arxiprestats i delegacions diocesanes. Aquestes intervencions tindran aproximadament un fol d'extensió a doble espai i amb el títol indicatiu de "Situació i reptes que té cada arxiprestat o delegació". Posteriorment, a les 13.30 es farà una pregària al Santuari, a la que són convidats tots els preve-

res, religiosos i religioses i laics del Consell Pastoral Diocesà. Per després de la pregària, cap a les 14.00, estarà preparat un dinar per a tots junts, preveres, religiosos i religioses i laics del Consell Pastoral Diocesà. En aquest moment, Joan Mercadal demana al Consell si es creu convenient o no convidar les famílies dels laics casats o amb infants petits al dinar amb el Sr. Nunci. Explica que en la reunió de la permanent, preparatòria a aquest plenari, es va indicar que no es convidaria les parelles dels casats. Donat que no està d'acord amb aquesta indicació, planteja la qüestió al ple del Consell. Després de comentar-ho entre tots, es creu encertat convidar també les parelles dels membres del Consell que considerin convenient assistir-hi. També es convida els membres del Consell Pastoral Diocesà a la celebració que tindrà lloc a la Catedral a les 20.30. Aquesta celebració serà preparada per la delegació de Missions, ja que coincideix amb la diada del Domund. La part musical serà a càrrec de la Capella Davídica i l'escolania, com es fa cada setmana.

Seguidament tant el Sr. Bisbe com Sebastià Taltavull expliquen amb més deteniment la resta del programa del Sr. Nunci a Menorca. La primera variació amb el que s'havia previst, és que la visita començarà el divendres, dia 17 a les 11.00. Seguidament es visitarà el Santuari de Gràcia, la parròquia de Sta. Maria, el monestir de les Concepcionistes, la parròquia de Sant Francesc, el Museu de Menorca, on saludaria les autoritats civils. Dinarà a la Casa Sacerdotal de Maó, dedicant el capvespre a visita turística, fins a les 18.30, en que visitarà les instal·lacions de Mestral i el Menorca, diari insular, per després retirar-se a descansar al Toro. El dissabte visitarà la parròquia de Sta. Eulàlia d'Alaior, i la Basílica paleocristiana de Son Bou. Després, les activitats ja esmentades al Toro, i després del dinar, visitarà la parròquia de Ferreries, i ja a Ciutadella, la parròquia de Sant Antoni M. Claret, el Santuari de M. Auxiliadora i la Catedral, on tindrà lloc la celebració eucarística.

Sense més temes a tractar s'aixeca la sessió.

CONSELL DIOCESÀ D'ECONOMIA

REUNIÓ (13-XII-1997)

El Consell Diocesà d'Economia s'ha reunit en sessió ordinària el dia 13 de desembre de 1997 i ha arribat als següents acords:

1. Deixar constància de l'agraïment de la diòcesi al Sr. Antoni Juanico Barceló pels llargs anys que, com a Secretari, ha dedicat desinteressadament a la gestió econòmica dins el Consell Diocesà d'Economia, després que, per motius de salut, ha demanat ser rellevat de dita responsabilitat.
2. Aprovació del pressupost econòmic de l'any 1998.

3. Gestionar la venda d'una caseta del Cementiri propietat del Bisbat.
4. Gestionar amb tots els propietaris del complex "OAR" de Ciutadella i a partir de la demanda de rehabilitació que s'ha de fer del terrat de l'edifici de c/ Capità Negrete, la situació de dita reparació i quotes de participació.
5. A partir de la petició de compra per part de l'Ajuntament d'Alaior de l'església de Sant Diego de dita ciutat i abans de la decisió definitiva, fer els tràmits pertinents que preveuen l'acord de la parròquia i els necessaris permisos, com també els que es refereixen a la tassació de l'immoble.
6. Informació sobre el nou horari i remodelació de la Posada del Toro, sobre els inicis dels tràmits per a l'adquisició d'un terreny i immoble annex a la parròquia de Sant Rafel de Ciutadella, amb l'acord de fer les taxacions pertinents.

REUNIÓ AMB ELS CONSELLS PARROQUIALS D'ECONOMIA

Amb la majoria dels Consells Parroquials d'Economia, a continuació, es va fer la revisió del Dia de l'Església Diocesana, fent constar entre altres aspectes la necessitat que el material de campanya i repartiment de sobres es fes amb més temps d'antelació com també tota la informació econòmica tant de les parròquies com de la diòcesi. Es va valorar positivament la informació feta al Full Dominical per part de Consell Diocesà d'Economia corresponent a aquesta diada.

Es va explicar l'imprès enviat a totes les parròquies i esglésies referent a la recollida d'informació de les obres realitzades als darrers cinc anys amb la finalitat de fer una publicació a partir de la qual es tenguí coneixement de tot el que s'ha duit a terme, el seu finançament i reformes duites a terme.

St. Bartomeu	Desplaçaments	60.715,57
ES MERCADAL	Act Formatives	350.000
St. Martí	Moviments	60.037,55
El Toro	Assemblees Diocesanes	600.000
FORNELLS	Beate Rdo. B. Hugues	8.000
ES MIGJORN GRAN	Publicacions B.O.B.	1.000.000

PRESSUPOST 1998

INGRESSOS

INGRESSOS PER SERVEIS	75.000
LLOGUERS	100.000
INGRESSOS FINANCERS	1.500.000
COMUNICACIÓ DE BÉNS	77.111.705
Fons Comú Interdiocesà	66.611.705
Seg. Soc. Conf. Episc.	4.200.000
Insularitat	2.000.000

Professors E.G.B.	4.300.000 pts.
I.D.E.C.	2.500.000 pts.
DIA ESGLÉSIA DIOCESANA	2.000.000 pts.
SUBSCRIPTORS	500.000 pts.
QUOTA DIOCESANA	3.500.000 pts.
Total INGRESSOS:87.286.705 pts.
DESPESES	
PERSONAL	38.800.000 pts.
Sous Preveres	23.600.000 pts.
Seg. Soc. Preveres	5.200.000 pts.
Personal Diòcesi	5.500.000 pts.
Seg. Soc. Adm/Semin.	4.500.000 pts.
ALT DESPESES SOCIALS	11.640.000 pts.
Preveres Jubilats	10.640.000 pts.
Col. Espanyol Roma	1.000.000 pts.
PROFESSORS E.G.B.	5.360.000 pts.
Laics	3.800.000 pts.
Religioses	1.560.000 pts.
COMUNICACIÓ BÉNS	13.860.221 pts.
Seminari	4.500.000 pts.
Casa Sacerdotal - Maó	2.190.000 pts.
Relig. Es Castell	950.000 pts.
Relig. CLAUSURA	900.000 pts.
Relig. Migjorn	1.200.000 pts.
Quota Conf. Episcopal	4.120.221 pts.
ACTIVITATS PASTORALS	7.050.000 pts.
Insularitat - Delegacions	1.300.000 pts.
Desplaçaments	400.000 pts.
Act. Formatives	350.000 pts.
Moviments	500.000 pts.
Assemblea Diocesana	1.000.000 pts.
Beatif. Rdo. P. Huguet	2.500.000 pts.
Publicacions/B.O.B.	1.000.000 pts.
IMPOSTOS I TAXES	300.000 pts.
SUBMINISTRAMENTS	2.430.000 pts.
Reparacions	300.000 pts.
Gesa/Aigua	500.000 pts.
Despeses Neteja	500.000 pts.
Professionals	1.000.000 pts.
Assegurances	130.000 pts.
DESPESES DE FUNCIONAMENT	2.135.000 pts.

Material d'Oficina	458.300 pts.
Telèfon	366.700 pts.
Correus	110.000 pts.
Subscripcions	200.000 pts.
Altres Despeses	1.000.000 pts.
ALTRES DESPESES	5.711.484 pts.
Obres / Inversions	5.191.484 pts.
0'7% Fons Menorq. Coop.	520.000 pts.
Total DESPESES:	87.286.705 pts.

COL·LECTES 1997

COL·LECTA MENORCA MISSIONERA 1997

CIUTADELLA

384.293,00 pts

La Catedral	63.931,00 pts
St. Francesc	86.742,00 pts
St. Rafel	42.696,00 pts
St. A. M. Claret	12.980,00 pts
St. Esteve	43.977,00 pts
St. Crist	8.000,00 pts
Sant Miquel	25.157,00 pts
Sta. Clara	9.580,00 pts
Hospital Municipal	6.630,00 pts
Salesians	84.600,00 pts

FERRERIES

St. Bartomeu	73.517,00 pts	73.517,00 pts
--------------	---------------	---------------

ES MERCADAL

St. Martí	18.575,00 pts	55.730,00 pts
-----------	---------------	---------------

El Toro	37.155,00 pts
---------	---------------

FORNELLS	8.969,00 pts	8.969,00 pts
-----------------	--------------	--------------

ES MIGJORN GRAN

St. Cristòfol	21.370,00 pts	21.370,00 pts
---------------	---------------	---------------

ALAIOR

Sta. Eulàlia	61.835,00 pts	61.835,00 pts
--------------	---------------	---------------

MAÓ

Sta. Maria	60.320,00 pts	362.999,00 pts
------------	---------------	----------------

St. Francesc	75.000,00 pts
--------------	---------------

El Carme	33.300,00 pts
----------	---------------

La Concepció	23.000,00 pts
--------------	---------------

St. Antoni	34.743,00 pts	
Sta. Eulàlia	6.240,00 pts	
St. Josep	95.000,00 pts	
RR. Concepcionistes	5.476,00 pts	
Residència Geriàtrica	6.110,00 pts	
Verge de Gràcia	16.500,00 pts	
St. Gaietà	7.310,00 pts	
St. Climent	11.700,00 pts	11.700,00 pts
St. Lluís	33.185,00 pts	33.185,00 pts
Es Castell	49.100,00 pts	49.100,00 pts
TOTALS	1.062.698,00 pts	1.062.698,00 pts

Personal Diòcesi 5.500.000 pts
 Seg. Soc. Adm/Semin. 4.500.000 pts
 ALT DESPESES SOCIALS 11.640.000 pts
 COL·LECTA MENORCA MISSIONERA 1977
 Col. Espanyol Roma 1.000.000 pts

COL·LECTA SEMINARI 1997

CIUTADELLA

Anònim	12.000,00 pts	809.233 pts
La Catedral	145.477,00 pts	
St. Francesc	201.996,00 pts	
St. Rafel	90.617,00 pts	
St. A. M. Claret	56.400,00 pts	
St. Esteve	113.720,00 pts	
St. Crist	22.678,00 pts	
Sant Miquel	71.685,00 pts	
Sta. Clara	8.232,00 pts	
Hospital Municipal	21.052,00 pts	
Salesians	65.376,00 pts	
Carmelites Missioneres		

FERRERIES

St. Bartomeu	155.230,00 pts	155.230,00 pts
--------------	----------------	----------------

ES MERCADAL

St. Martí	102.323,00 pts	138.723,00 pts
El Toro	36.400,00 pts	

FORNELLS

	23.998,00 pts	23.998,00 pts
--	---------------	---------------

ES MIGJORN GRAN

St. Cristòfol	44.285,00 pts	44.285,00 pts
---------------	---------------	---------------

ALAIOR

Sta. Eulàlia	222.562,00 pts	222.562,00 pts
MAÓ		672.918,00 pts

Sta. Maria	147.150,00 pts	
St. Francesc	108.000,00 pts	
El Carme	100.000,00 pts	
La Concepció	73.000,00 pts	
St. Antoni	38.336,00 pts	
Sta. Eulàlia	18.020,00 pts	
St. Josep	60.000,00 pts	
RR. Concepcionistes	22.787,00 pts	
Residència Geriàtrica	20.925,00 pts	
Verge de Gràcia	29.000,00 pts	
Residència Sanitària	21.500,00 pts	
La Consolació	34.200,00 pts	
St. Climent	21.100,00 pts	21.100,00 pts
St. Lluís	104.410,00 pts	
Es Castell	63.625,00 pts	63.625,00 pts
TOTALS	2.256.084,00 pts	2.151.674,00 pts

COL·LECTA GENERAL 1997

CIUTADELLA		782.891 pts
La Catedral	282.318,00 pts	
St. Francesc	167.336,00 pts	
St. Rafel	52.975,00 pts	
St. A. M. Claret	31.065,00 pts	
St. Esteve	50.557,00 pts	
St. Crist	30.386,00 pts	
Sant Miquel	29.650,00 pts	
Sta. Clara	18.691,00 pts	
Hospital Municipal	23.583,00 pts	
Salesians	87.330,00 pts	
Carmelites Missioneres	9.000 pts	
FERRERIES		80.261,00 pts
St. Bartomeu	80.261,00 pts	
ES MERCADAL		82.199,00 pts
St. Martí	27.000,00 pts	
El Toro	55.199,00 pts	
FORNELLS	46.250,00 pts	46.250,00 pts
ES MIGJORN GRAN		
St. Cristòfol	19.805,00 pts	19.805,00 pts

ALAIOR		35.899,00 pts	
Sta. Eulàlia	35.899,00 pts		
MAÓ		431.926,00 pts	
Sta. Maria	128.025,00 pts		
St. Francesc	64.000,00 pts		
El Carme	67.800,00 pts		
La Concepció	30.325,00 pts		
St. Antoni	15.930,00 pts		
Sta. Eulàlia	3.055,00 pts		
St. Josep	48.000,00 pts		
RR. Concepcionistes	30.531,00 pts		
Residència Geriàtrica			
Verge de Gràcia	11.105,00 pts		
Residència Sanitària	5.505,00 pts		
La Consolació	27.650,00 pts		
St. Climent	29.000,00 pts	29.000,00 pts	
St. Lluís	79.950,00 pts	79.950,00 pts	
Es Castell	47.300,00 pts	47.300,00 pts	
TOTALS	1.635.481,00 pts	1.635.481,00 pts	

COL·LECTA DOMUND 1997			
CIUTADELLA		2.275.119,00 pts	
La Catedral	345.723,00 pts		
St. Francesc	463.958,00 pts		
St. Rafel	140.757,00 pts		
St. A. M. Claret	111.510,00 pts		
St. Esteve	235.444,00 pts		
St. Crist	42.535,00 pts		
Sant Miquel	66.766,00 pts		
Sta. Clara	25.845,00 pts		
Hospital Municipal	17.081,00 pts		
Salesians	711.150,00 pts		
Carmelites Missioneres	21.689 pts		
Col·legi Consolació	80.861 pts		
Cabildo donatiu	11.800 pts		
FERRERIES		1.348.945,00 pts	
St. Bartomeu	1.348.945,00 pts		
ES MERCADAL		251.308,00 pts	
St. Martí	129.258,00 pts		

El Toro	122.050,00 pts	
FORNELLS	22.670,00 pts	22.670,00 pts
ES MIGJORN GRAN		
St. Cristòfol	53.180,00 pts	53.180,00 pts
ALAIOR		441.874,00 pts
Sta. Eulàlia	441.874,00 pts	
MAÓ		1.387.811,00 pts
Sta. Maria	331.430,00 pts	
St. Francesc	170.000,00 pts	
El Carme	249.000,00 pts	
La Concepció	99.444,00 pts	
St. Antoni	78.410,00 pts	
Sta. Eulàlia	8.130,00 pts	
St. Josep	150.000,00 pts	
RR. Concepcionistes	161.000,00 pts	
Residència Geriàtrica		
Verge de Gràcia	23.465,00 pts	
Residència Sanitària	42.000,00 pts	
La Consolació	35.200,00 pts	
Colmar	39.732 pts	
St. Climent	74.000,00 pts	74.000,00 pts
St. Lluís	84.500,00 pts	84.500,00 pts
Es Castell	82.000,00 pts	82.000,00 pts
TOTALS	6.021.407,00 pts	6.021.407,00 pts

COL·LECTA CORPUS 1997

CIUTADELLA

867.735 pts

La Catedral	359.655,00 pts	
St. Francesc	117.085,00 pts	
St. Rafel	54.275,00 pts	
St. A. M. Claret	42.785,00 pts	
St. Esteve	85.160,00 pts	
St. Crist	28.200,00 pts	
Sant Miquel	74.811,00 pts	
Sta. Clara	13.760,00 pts	
Hospital Municipal	10.640,00 pts	
Salesians	58.364,00 pts	
Carmelites Missioneres	23.000 pts	

FERRERIES		481.660,00 pts	
St. Bartomeu	481.660,00 pts		
ES MERCADAL		165.100,00 pts	
St. Martí	94.080,00 pts		
El Toro	71.020,00 pts		
FORNELLS	30.845,00 pts	30.845,00 pts	
ES MIGJORN GRAN			
St. Cristòfol	28.120,00 pts	28.120,00 pts	
ALAIOR		91.870,00 pts	
Sta. Eulàlia	91.870,00 pts		
MAÓ		904.277,00 pts	
Sta. Maria	190.430,00 pts		
St. Francesc	210.000,00 pts		
El Carme	175.000,00 pts		
La Concepció	53.000,00 pts		
St. Antoni	31.730,00 pts		
Sta. Eulàlia			
St. Josep	110.000,00 pts		
RR. Concepcionistes	61.771,00 pts		
Residència Geriàtrica	13.346,00 pts		
Verge de Gràcia	23.000,00 pts		
Residència Sanitària	36.000,00 pts		
La Consolació			
St. Climent	27.000,00 pts	27.000,00 pts	
St. Lluís	89.100,00 pts	89.100,00 pts	
Es Castell	72.500,00 pts	72.500,00 pts	
TOTALS	2.758.207,00 pts	2.758.207,00 pts	

COL·LECTA ESSLÉSIA DIOCESANA 1997

CIUTADELLA		1.147.614 pts	
La Catedral	215.845,00 pts		
St. Francesc	299.011,00 pts		
St. Rafel	96.998,00 pts		
St. A. M. Claret	90.990,00 pts		
St. Esteve	81.400,00 pts		
St. Crist	44.187,00 pts		
Sant Miquel	67.960,00 pts		
Sta. Clara	16.315,00 pts		

Hospital Municipal	21.056,00 pts	
Salesians	170.300,00 pts	
Carmelites Missioneres	43.552 pts	
FERRERIES		193.922,00 pts
St. Bartomeu	193.922,00 pts	
ES MERCADAL		110.143,00 pts
St. Martí	78.988,00 pts	
El Toro	31.155,00 pts	
FORNELLS	22.386,00 pts	22.386,00 pts
ES MIGJORN GRAN		51.165,00 pts
St. Cristòfol	51.165,00 pts	
ALAIOR		135.614,00 pts
Sta. Eulàlia	135.614,00 pts	
MAÓ		609.685,00 pts
Sta. Maria	120.340,00 pts	
St. Francesc	100.000,00 pts	
El Carme	124.000,00 pts	
La Concepció	56.366,00 pts	
St. Antoni	65.765,00 pts	
Sta. Eulàlia	5.707,00 pts	
St. Josep	50.000,00 pts	
RR. Concepcionistes	28.202,00 pts	
Residència Geriàtrica		
Verge de Gràcia	18.155,00 pts	
Residència Sanitària		
La Consolació	41.150,00 pts	
St. Climent	37.500,00 pts	37.500,00 pts
St. Lluís	101.500,00 pts	101.500,00 pts
Es Castell	82.600,00 pts	82.600,00 pts
TOTALS	2.492.129,00 pts	2.492.129,00 pts

MANOS UNIDAS. XXXVIII CAMPAÑA CONTRA EL HAMBRE COLECTAS

CIUTADELLA:

La Catedral	287.500
St. Francesc	332.537
St. Rafel	181.374
St. A.M. Claret	85.275

FERRERIES	St. Esteve	306.970	
St. Bartomeu	St. Crist	44.598	
ES MERCADAL	St. Miquel	113.089	
St. Martí	Sta. Clara	39.115	
El Toro	Hosp. Municip.	50.771	
FORNELLS	Salesians	401.536	
ES MIGJORN	Carmelitas	23.000	
St. Cristòfol	SUMA	1.865.765	
ALAYOR	FERRERIAS:	310.504	310.504
St. Maria	MERCADAL:		
MAÓ	St. Martí	100.132	
St. Maria	El Toro	19.585	119.717
St. F	FORNELLS:	196.843	196.843
El C	MIGJORN GRAN:	111.950	111.950
La C	ALAYOR:	221.963	221.963
St. A	SANT LLUÍS:	124.980	124.980
St. J	ES CASTELL:	150.320	150.320
St. J	SANT CLIMENT:	33.000	33.000
RR	MAHÓN:		
Residència G	Sta. Maria	462.035	
Verge de Grà	St. Francesc	230.000	
Residència S	El Carme	192.000	
La Consolaci	Concepció	74.000	
St. Climent	St. Antoni	67.476	
St. Lluís	Sta. Eulàlia	24.195	
Es Castell	St. Josep	105.000	
TOTALS	Concepcionistes	225.000	
	R. Geriàtrica	10.000	
	Vg. Gràcia	43.000	
	R. Sanitària	236.140	
	Consolació	43.550	
	Sta. Àgueda	19.000	
			1.747.571
	TOTAL		4.882.613

Mahón, enero, 98

MANOS UNIDAS. XXXVIII CAMPAÑA CONTRA EL HAMBRE

RECAUDACIÓN EN MENORCA

POBLACIÓN	COLECTA	OTROS	TOTALES
MAHÓN	1.747.571	5.926.216	7.673.787
CIUTADELLA	1.865.765	558.235	2.424.000
ALAYOR	221.963	550.143	772.106
MERCADAL	119.717	772.000	891.717
FERRERIAS	310.504	2.027.000	2.337.504
ES CASTELL	150.320	333.000	483.320
ES MIGJORN G.	111.950		111.950
SANT LLUÍS	124.980	173.000	297.980
SANT CLIMENT	33.000	350.000	383.000
FORNELLS	196.543		196.543
SUMAS	4.882.613	10.689.594	15.572.207
FUNDACIÓN BENÉFICA DE D. PEDRO MONTAÑÉS			1.000.000
RIFA CAMISETA RONALDO			720.000
SOCIOS FIJOS Y OTROS INGRESOS			2.748.382
TOTAL AÑO 1997			20.040.589

SEMINARI DIOCESÀ

PASTORAL VOCACIONAL

Benvolgut en el Senyor:

Com segurament recordaràs, ara fa quasi un any, ens vam trobar al Seminari una trentena de capellans amb el nostre bisbe en ocasió de la festa de Sant Ildefons. Vam dedicar el matí a un llarg col·loqui sobre la qüestió de les vocacions al ministeri sacerdotal, després vam celebrar l'Eucaristia i vam dinar junts. D'aquesta trobada ens ha quedat més que un bon record. Molts vau demanar tenir un resum del que havíem parlat: aquest resum es va fer i va ser enviat a cadascú en ocasió del dia del Seminari el dia 28 de febrer-97.

He dit que ens va quedar més que un bon record; vam quedar amb un munt d'interrogants plantejats i sobretot amb el compromís de fer un esforç com a presbiteri per promoure noves vocacions al ministeri sacerdotal. Vull recollir els principals interrogants que ens féiem: per on començar la proposta vocacional?, com cultivar entre els joves l'espiritualitat cristiana?, de quina manera podem assegurar una atenció més personalitzada?, com fer el seguiment vocacional?, com ser uns bons guies espirituals?...

Però, també déiem que no sols ens hem de plantejar interrogants sinó que hem de començar a dur a terme propostes concretes i decidir-nos junts a donar un pas més. Després de parlar-ne amb uns quants capellans, s'ha vist bé que iniciem una experiència conjunta que vol partir de la feina que cadascú de nosaltres es proposi. Es tracta de fer personalment la proposta vocacional i acompanyar personalment aquells joves que creim aptes per iniciar amb ells un procés de preparació i formació cap al ministeri sacerdotal. En aquests moments, ja sabem d'alguns joves amb els qui es podria començar. En algún moment s'ha de fer i tal vegada l'any nou en seria l'ocasió.

De què es tracta? Senzillament d'organitzar al nostre Seminari una primera trobada d'un dia amb aquells joves que s'hagin interessat i que cada capellà envii. És important d'entrada, aquest estalonament. Pensam en joves que ja han rebut el sagrament de la Confirmació –per dir més o manco una edat mínima–. Si n'hi ha d'edats molt diferenciades, ja faríem també grups diferenciats a fi d'atendre'ls millor. Aquesta trobada serà el diumenge, dia 1 de febrer, al Seminari Diocesà, des de les 10 del matí fins les 6 del capvespre. A partir d'aquest dia es començaria una feina conjunta de seguiment i alguna trobada periòdica més, que ja preparariem de conjunt.

Tots sabem que donar aquest primer pas no és fàcil, però deixem que l'Esperit s'hi faci present i ens ajudi a cooperar tots amb la part de ens hi correspon. Pots veure que aquest primer pas l'hem de donar els capellans, la qual cosa no significa que altres no hi puguin intervenir i que en el seu moment ho hauran de fer –com religiosos/es, consells parroquials, catequistes, iniciadors, consiliaris, monitors, caps, grups de matrimonis, etc.–, però és millor que de moment facem una feina més discreta, sense donar-li publicitat, més preocupats per sembrar la llavor que no per treure'n fruits immediats; pensem sempre que és Déu el qui fa créixer i que a nosaltres ens toca preparar la terra.

Tots sabem que el problema de la manca de vocacions al ministeri sacerdotal comença a ser preocupant entre nosaltres i que això demana canvis de mentalitat i noves formes de concebre i organitzar la pastoral parroquial i diocesana. Amb la jubilació de quatre preveres dins l'any 1998, la nostra diòcesi quedarà amb 27 capellans majors de 65 anys i amb 21 menors d'aquesta edat. Fent tot el que estigui de la nostra mà, el relleu no sols és necessari, sinó també urgent.

El fet que els nostres seminaristes cursin els estudis a la Facultat de Teologia de Catalunya i residesquin al Seminari Interdiocesà, com saps, és una mesura cojuntural per qüestió de nombre i, per tant, provisional. Quan es va pendre aquesta decisió –Consell del Presbiteri, setembre de 1995– va quedar ben clar que tot d'una que es pugui obrir novament el nostre Seminari, la formació dels futurs capellans es farà a la diòcesi; però s'ha de comptar amb un mínim perquè es pugui organitzar bé. La proposta que et feim avui va precisament a preparar-ho, amb l'intent de posar bases de futur i comptant amb la mútua corresponsabilitat presbiteral.

T'adjunt un fulletó titulat "Algunes reflexions sobre la vocació al ministeri presbiteral, adreçades als preveres de les nostres diòcesis", elaborades pels Rectors i Formadors dels Seminaris de Catalunya i Balears en el treball conjunt que estam fent aquests anys. Ja pots veure la intenció: no és altra que una ajuda per compartir el que tots segurament vivim i experimentam en aquests moments. Ens necessitam més que mai. També aquestes reflexions podrien ser objecte d'alguna de les nostres trobades i seguir-ne parlant. Encara que sigui des de la nostra pobresa, és important que treballem les futures vocacions de la millor manera que l'Esperit ens inspiri, posant-hi de part nostra els mitjans més adients.

A fi de concretar la proposta, t'agrairia que em comuniquis personalment si algun jove participarà en aquesta trobada a fi de parlar-ne i organitzar el que es pugui fer, tant a la trobada com en el seguiment posterior, com també tots els suggeriments i aportacions que creguis convenient fer.

I, pensant en els nostres seminaristes, és motiu de goig comunicar-te que En Josep Lluís Ponsetí, que en aquests moments està fent el darrer curs de Teologia, rebrà els Ministeris de Lector i d'Acòlit, el divendres, dia 9 de gener, a la capella del Seminari, a les 7 del capvespre. Serà bo que l'acompanyem, sobretot amb la pregària. I, també, fer-te arribar des del Seminari, en nom dels seminaristes i propi, en nom de les religioses franciscanes i del porter, la nostra més cordial felicitació en aquestes festes de Nadal, de Cap d'Any i d'Epifania, amb el goig d'experimentar com l'Esperit del Senyor t'ompl dels seus dons.

Una abraçada fraternal,

Sebastià Taltavull Anglada

Vicari General

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de novembre

- 1.- Celebra el Sagrament de la Confirmació a Ferreries.
- 2.- Celebra el Sagrament de la Confirmació a la Parròquia de Sant Francesc, de Ciutadella.
- 3.- Presideix l'Assemblea de la Parròquia de Santa Eulàlia de Maó.
- 4.- Rep visites.
- 5.- Celebra el Sagrament de la Confirmació a la Base Militar de Sant Isidre. Rep visites a Maó.
- 6.- Rep visites.
- 7.- Visita malalts.
- 8.- Despatx.
- 9.- Participa en la Pregària Vocacional a la Parròquia des Castell.
- 10.- Rep visites.
- 11.- Despatx.
- 12.- Presideix la reunió de la Comissió Diocesana de Patrimoni. Rep visites a Maó.
- 13.- Rep visites i es reuneix amb la Delegació de Vocacions.
- 14.- Rep visites.
- 15.- Participa en els actes commemoratius dels 50 anys de Caritas.
- 16-20.- Participa a Madrid en l'assemblea plenària de la Conferència Episcopal Espanyola.
- 21.- Celebra el Sagrament de la Confirmació en la Parròquia de Sant Antoni M. Claret, de Ciutadella.
- 22.- Participa en els actes commemoratius dels 250 anys del temple de Sant Josep, de Maó.
- 23.- Presideix l'Eucaristia a la Catedral en la festa de la "Capella Davídica".
- 24-25.- Diferents gestions a Barcelona.
- 26.- Visita un prevere malalt. Rep visites a Maó.
- 27.- Es reuneix amb els Arxiprestos. Grava un programa a COPE.
- 28.- Rep visites.
- 29-30.- Participa en la segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea.

Mes de desembre

- 1.- Rep visites.
- 2.- Despatx.
- 3.- Rep visites.
- 4.- Visita malalts.
- 5.- Es reuneix amb un grup d'Assemblea.

- 6.- Celebra el Sagrament de la Confirmació en el Santuari de Maria Auxiliadora.
- 7.- Participa a Barcelona en els actes commemoratius dels 50 anys dels Equips de la Mare de Déu.
- 8.- Presideix la celebració de l'Eucaristia a la Catedral i en el Monestir de les Concepcionistes.
- 9.- Rep visites.
- 10.- Dirigeix el recés d'Advent als preveres diocesans. Rep visites a Maó.
- 11.- Rep visites. Es reuneix amb el Consell Pastoral de la Parròquia de Sant Francesc de Ciutadella.
- 12.- Despatx.
- 13.- Participa en la reunió dels Consell Diocesà i dels Consells Parroquials d'Economia.
- 14.- Celebra l'Eucaristia en la Parròquia de Sant Francesc, de Ciutadella en la presa de possessió del nou rector. Presideix l'Assemblea de les Conferències de Sant Vicent, de Ciutadella. Participa en la pregària vocacional que es celebra a Alaior.
- 15-16.- Reunió a Madrid.
- 17.- Presideix la reunió del Consell del Presbiteri. Rep visites a Maó.
- 18.- Es reuneix amb un grup de preveres. Grava programes per a TV i COPE.
- 19.- Participa en la visita a les obres de l'escola taller "Calabria". Presideix el sopar de COPE.
- 20.- Presideix el dinar d'empresa del diari "Menorca".
- 21.- Celebra l'Eucaristia a Lluçmaçanes, inaugurant les obres de reforma del temple. Celebra el Sagrament de la Confirmació a la Parròquia de Sant Esteve, de Ciutadella.
- 22.- Rep visites. Participa en una reunió al Col·legi "Sant Francesc" de Ferreries.
- 23.- Es reuneix amb els responsables de les "escoletes" de Ciutadella.
- 24.- Despatx.
- 25.- Presideix la Missa del Gall a la Catedral i la Missa del 12 del matí a la Parròquia de Santa Maria, de Maó.
- 26-31.- Estança amb la seva família a La Palma d'Ebre (Tarragona).

50 ANYS DE CARITAS DE MENORCA

L'any **1947**, a París es crea "*Caritas Internacional*". A Menorca s'organitza un "Secretariado de Caridad" dins la Junta Diocesana d'Acció Catòlica. Van esser els primers directors d'aquest secretariat el Sr. José Saurina Casasnovas i el Sr. Antoni Juaneda Suárez.

L'any **1949** es coordina la vinguda a Menorca de fillets víctimes de la guerra provinents d'Àustria.

De l'any **1954** fins el **1968** es canalitza l'ajuda enviada per l'Església dels EEUU, genèricament anomenada "Ayuda Social Americana".

El dia **10 de setembre de 1964** el Bisbe de Menorca Mons. Bartomeu Pascual Marroig erigeix canònicament la Caritas Diocesana de Menorca aprovant-ne els estatuts i reglament. La nova Caritas s'instal·la al nº 24 del carrer Castell Rupit de Ciutadella. En són directors el Sr. José Juaneda Suárez i el Sr. Gabriel Al·lès Anglada.

L'any **1965**, a Maó, comença a treballar na Carmen Llompart Cardona, assistenta social. Al seu "diari de camp" podem llegir:

Avui 1 de Setembre, primer dia de treball d'una assistenta social a Menorca.

El **1974**, després de la seva visita pastoral el Bisbe Mons. Miquel Moncades escriu una carta oberta a la població de Maó, fent una reflexió de la situació social que provoca el progrés econòmic, sobretot entre la gent gran. Es trasllada a Caritas Diocesana a Maó, instal·lant-se a la Pl. Bastió nº 10. Es nomena una nova Junta Directiva presidida per la Sra. Maria Pilar de Vidal de Seguí. S'impulsa la "Fundación Calàbria", des de 1895 "Asilo Calabria", ja que es veia perillar el seu futur per manca de recursos.

L'any **1983** és nomenada, pel Bisbe Antoni Deig, Directora de Caritas la Sra. Paula Pons Moll. Caritas és pionera a Menorca en l'impuls dels Serveis d'Ajuda a Domicili. Es participa en el Patronat Insular de Benestar Social i conjuntament amb el Consell Insular i PIME-Menorca es comença a treballar en la posada en marxa de la "Fundació Mestral". S'inicia la professionalització de Caritas.

El **1992** el Sr. Sebastià Marqués Juaneda, és proposat al Sr. Bisbe de Menorca Mons. Francesc Ciuraneta com a nou Director de Caritas, per l'Equip Diocesà. El Bisbe accepta la proposta i el nomena el dia 9.10.92; s'avança en la professionalització de Caritas que actualment compta amb 150 voluntaris i 29 treballadors repartits en els diversos programes que hi ha en marxa.

Aurora Herraiz Aguila
Dep. Comunicació Caritas

INAUGURACIÓ DEL CURS 1997-98 DEL SEMINARI MAJOR INTERDIOCESÀ

El Seminari Major Interdiocesà (SMI) ha volgut iniciar el desè curs de la seva existència amb un acte d'homenatge a l'arquebisbe emèrit de Tarragona, Mons. Ramon Torrella, que fou el seu impulsor i primer bisbe responsable, durant vint anys.

La celebració començà amb l'Eucaristia concelebrada, presidida per l'actual arquebisbe de Tarragona, Mons. Lluís Martínez Sistach. Tot seguit, els assistents entre els que es comptaven Mons. Joan Martí, bisbe d'Urgell i responsable actual del SMI, Mons. Jaume Camprodon, bisbe de Girona, Mons. Ramon Malla, bisbe de Lleida, Mons. Francesc X. Ciuraneta, bisbe de Menorca, Mons. Antoni Deig, bisbe de Solsona, Mons. Joan-Enric Vives, bisbe auxiliar de Barcelona i secretari de la Conferència Episcopal Tarraconense, superiors del SMI, rectors i formadors dels diferents seminaris diocesans i seminaristes, es traslladaren a l'aula que a partir d'ara s'anomenarà "Aula Dr. Ramon Torrella".

El rector del SMI, Mn. Joan Busquets –que és també degà de la Facultat de Teologia de Catalunya– pronuncià unes sentides paraules d'agraïment al Dr. Torrella, que tant ha contribuït a la posada en marxa del SMI l'any 1988 i al seu desenvolupament durant aquests anys. Recordà com el SMI fou una iniciativa de la Santa Seu, secundada pels bisbes catalans, que hi han esmerçat dedicació i esforços, i lloà el treball de tots els qui han col·laborat, alguns d'ells ja difunts, com el bisbe Miquel Moncadas, de Solsona.

Mons. Torrella agrai aquest senzill acte d'homenatge i recordà també amb emoció a tots els que han aportat la seva il·lusió i treball a aquesta comunitat de formació que és el SMI. Tot seguit, el Dr. Torrella descobrí la placa commemorativa en l'aula que portarà el seu nom. L'acte es va cloure amb un dinar de germanor.

El Seminari Major Interdiocesà aplega actualment seminaristes de les diòcesis de Tarragona, Girona, Lleida, Menorca, Solsona, Urgell i Vic, que segueixen els seus estudis a la Facultat de Teologia de Catalunya –Barcelona i Tortosa tenen el seu propi Seminari Major–. El rector del SMI és Mn. Joan Busquets, de Girona, i el vice-rector, Mn. Jordi Figueres, de Tarragona.

LA VIDA DE LA IGLESIA DIOCESANA DURANTE EL AÑO 1997

Introducción

Los trabajos de la Asamblea Diocesana, en su fase parroquial, continuaron durante los dos primeros trimestres del año. Los más de cien grupos constituidos

en las parroquias contestaron los cuestionarios elaborados por el Consejo Pastoral Diocesano sobre el servicio y la organización, utilizando para ello el método de la revisión de vida. Para facilitar el trabajo de este último bloque se publicó la Guía de la Iglesia de Menorca.

Durante el fin de semana comprendido entre los días 24-25 de mayo tuvieron lugar los encuentros arciprestales de la Asamblea Diocesana. Con la ayuda del profesor Estruch se pusieron en común los distintos resultados según las zonas pastorales, en contraste con el estudio sociológico llevado a cabo. Destacó que las aportaciones son reveladoras de una Iglesia corresponsable, en camino, autocrítica y abierta a la esperanza. Valoró muy positivamente la convocatoria de la Asamblea, como un acto de valentía y de confianza por parte del Sr. Obispo y como un ejercicio de corresponsabilidad y de comunión.

El día 17 de mayo se constituyó la Comisión Organizadora de la fase diocesana de la Asamblea Diocesana, formada por los miembros del Consejo Pastoral Diocesano y los encargados de coordinar los diferentes equipos de trabajo. Su trabajo ha sido el de preparar y organizar las sesiones de la etapa diocesana.

Durante el verano comenzaron a trabajar los distintos equipos que han redactado o están redactando las ponencias. Los sacerdotes, seglares, religiosos y religiosas que integran estos grupos fueron elegidos a partir de criterios objetivos de representación, según sus responsabilidades en las distintas áreas de la pastoral diocesana.

Preparar y llevar a cabo la Asamblea Diocesana ha sido el trabajo que, con gran esfuerzo e ilusión, ha llevado a cabo el Consejo Pastoral Diocesano a lo largo de este último año y medio. Sus reflexiones y actividades se han publicado en el Boletín Oficial del Obispado.

El Consejo de Presbiterio, como órgano consultivo que tiene la misión de asesorar al Obispo especialmente en los asuntos que revisten mayor trascendencia para el gobierno de la Diócesis, ha llevado a cabo tres reuniones ordinarias y dos extraordinarias, tratando de los siguientes temas: pastoral de juventud, reglamento del Instituto para la Economía del Clero (IDEC), reglamentos de las casas sacerdotales, Instituto Superior de Ciencias Religiosas, seguimiento y revisión de acuerdos anteriores, demarcaciones parroquiales, visita del Nuncio Apostólico, aprobación de los presupuestos, etc. Se ha publicado un "Full Informatiu" que han recibido todos los sacerdotes y que, posteriormente, ha aparecido en el Boletín Oficial del Obispado.

Visión panorámica de la diócesis

La crónica de la visita del Nuncio Apostólico a Menorca viene a resultar una "instantánea" de nuestra realidad diocesana, con fecha de 17-18 de octubre de 1997. Con este motivo, los Consejos Presbiteral y de Pastoral celebraron en Monte-Toro una sesión conjunta y extraordinaria, el día 18 de octubre. Nuestro Obispo pudo presentar a Mons. Lajos Kada "una Iglesia pequeña en extensión

geográfica, pero rica en ministerios y carismas”, como pusieron de manifiesto las intervenciones de los representantes de los distintos arciprestazgos y delegaciones:

El arciprestazgo de Ciutadella presentó tres retos: 1) Seguir el camino de potenciar la pastoral de conjunto, a partir de lo ya iniciado: la preparación conjunta de los catequistas, la preparación de bautismos, de celebraciones eucarísticas arciprestales, etc. 2) Ser capaces de dar respuesta a los interrogantes que plantea la juventud. 3) Acoger a los cristianos que, por una u otra causa, están en estos momentos alejados de la Iglesia y que sólo acuden a ella en contadas ocasiones y por motivos bien concretos.

El arciprestazgo del Centro: Se puso de manifiesto la existencia de una dispersión geográfica, acentuada por las nuevas urbanizaciones. Se plantean los retos de: 1) Romper la inercia de la incomunicación, buscando un vehículo que les relacione, conectando los grupos que se encuentran implantados en la mayoría de los pueblos. 2) Proponer proyectos en común que tengan arraigo y futuro, que sean capaces de entusiasmarlos.

El arciprestazgo de Mahón expresó los siguientes retos: 1) La necesidad de seguir caminando y creciendo en la coordinación de la pastoral de Conjunto, a partir de las realidades ya existentes: preparación arciprestal del matrimonio, formación conjunta de catequistas de confirmación, Caritas Interparroquial, etc. 2) La formación de laicos que han de asumir su labor de agentes de evangelización.

La presencia de la vida religiosa en Menorca supone una gran riqueza para la Diócesis. La representante de la CONFER, puso de manifiesto el ser y la misión de las nueve congregaciones femeninas y de las dos masculinas que trabajan en Menorca: 93 religiosos/as, repartido/as en 20 comunidades. Además de favorecer, animar y motivar el mutuo conocimiento, comunión, colaboración y diálogo entre ellos, a través de retiros mensuales conjuntos y jornadas de formación, también colaboran con la Diócesis para mejor servir a la Iglesia local dentro de su línea de pastoral y asumiendo los objetivos que se proponen. Vienen publicando una Revista propia, para conocimiento de las actividades programadas anualmente.

La Delegación de Misiones cuenta con un equipo de dieciocho personas, repartidas entre las diferentes poblaciones de nuestra Isla. Se trabaja coordinadamente con las Delegaciones de Cataluña y Baleares y con las Obras Misionales Pontificias. La concienciación y la ayuda económica se dan la mano para que la dimensión misionera esté siempre presente, los misioneros no vivan aislados y que las diferentes campañas no se conviertan en meros ingresos económicos. Durante el mes de mayo estuvieron con nosotros dos misioneros, visitando parroquias, comunidades, colegios, etc. Se ha enviado el Full Dominical a los veinte misioneros menorquines, se les ha pagado la seguridad social a los misioneros seculares y también se han facilitado ayudas puntuales a algunos misioneros que las han necesitado. Se intenta que en todas las parroquias haya un

grupo de animadores misioneros. Las colectas a favor de las Obras Misionales Pontificias han ascendido a un total de 7.157.724 pts.

La Delegación de Catequesis cuenta con una representación de los catequistas de toda Menorca: veintiún centros catequéticos, cuatrocientos catequistas y unos dos mil niños, de edades comprendidas entre 6 y 16 años. El mayor reto de la Delegación consiste en la incorporación de los padres en la Comunidad Cristiana y una mayor coordinación de los trabajos por arciprestazgos. También se quiere promover la catequesis de adultos y la catequesis familiar allí donde todavía no se ha introducido. Han tenido especial incidencia la Jornada Misionera Infantil, celebrada en Alayor a finales de enero, el encuentro de los chicos y chicas de Confirmación que tuvo lugar en Monte Toro, el sábado de Pasión y el Día del Catequista que también se celebró en Monte Toro, el 1 de mayo, como cada año.

La Delegación de Enseñanza puso de relieve las siguientes preocupaciones: 1) La situación laboral y económica de los profesores de religión de primaria por no estar homologados y en las mismas condiciones que el resto del profesorado. 2) La falta de personal docente con titulación o preparación en Teología. 3) La no existencia de una instancia que pueda ofrecer la formación y ofrecer cursos para la obtención de la declaración eclesial de idoneidad para la enseñanza. 4) La reducción considerable del número de alumnos matriculados en la asignatura de religión, debida en parte a la inexistencia de una alternativa seria a la clase de religión o a la falta de rigor a la hora de impartirla. Durante el curso, la Delegación se ha reunido con periodicidad para abordar los temas que conciernen a la educación y a la presencia de la Iglesia en la escuela, se ha intentado reunir, organizar y acompañar a los profesionales cristianos de la enseñanza, se han ofrecido cursos, conferencias y temas para maestros y para profesores de religión, para introducir las nuevas metodologías y didácticas de la reforma, se han compartido experiencias en la enseñanza de la asignatura de religión con profesores de algunos colegios privados y públicos.

La Delegación Diocesana de Juventud está organizada como "Taula de Joventut", en la que están representados la mayoría de movimientos y grupos juveniles de la diócesis: Centro Juvenil Salesiano, Asociación Diocesana de Escultismo, de la JARC, de la JOC-JOBAC, de las Juventudes Marianas Vicencianas, de la sección juvenil de la FRATER, del Centro Catequístico San Miguel y el Coordinador Diocesano del Plan de Iniciación a la Militancia Cristiana. Los retos que se presentan a esta Delegación son: 1) La evangelización de mundo juvenil, buscando cómo llegar a aquellos jóvenes que están más alejados del seguimiento de Cristo. 2) Acompañamiento de los jóvenes menorquines que se desplazan fuera de la Isla por motivos de estudios. 3) Dar respuesta a la formación de los agentes de pastoral juvenil, ofreciendo la posibilidad de participar en una tanda de ejercicios espirituales para jóvenes y tres Jornadas al año que ayuden a la profundización sobre distintos aspectos y temas de pedagogía, psicología y teología, a todos aquellos que acompañan el proceso

de crecimiento en la fe de jóvenes y adolescentes. Además de estas actividades, también se organizaron unos cursos de formación para monitores de tiempo libre. 4) Fortalecer la colaboración y la coordinación entre las parroquias, comunidades, grupos y movimientos, así como con las distintas Delegaciones Diocesanas implicadas con la juventud.

Caritas Diocesana está presente prácticamente en todas las parroquias de nuestra Diócesis, aunque hay que mejorar su organización. Se viene impulsando la creación de equipos de trabajo en la mayoría de los pueblos. Se intenta vehicular, en coordinación con otras entidades Socio-Caritativas de nuestra Diócesis (Conferencias de San Vicente, Voluntarias Vicencianas, etc) la comunicación cristiana de bienes y sensibilizar a la comunidad cristiana sobre la dimensión de servicio de nuestra fe. Caritas es una de las imágenes de la Iglesia que más llega a nuestra sociedad secularizada. La presencia pública de Caritas, como organización de la Caridad Cristiana, es valorada positivamente y crea un puente de diálogo con la sociedad civil y la Administración pública. Actualmente son diversos los proyectos que desarrolla nuestra Caritas en la Isla: 1) Cursos de Promoción de la Mujer. 2) Talleres de labor-terapia. 3) Apartamento para acoger a mujeres que han sufrido malos tratos. 4) Alojamiento de transeúntes en las casas de acogida. 4) Actividades de tiempo libre destinados a la prevención social en distintas localidades. 5) Cursos de Garantía Social y colaboración con la Escuela-Taller Calabria. 6) Convenios con la administración para promocionar el Servicio de Ayuda a domicilio (Voluntariado). 7) Oficina de orientación para inmigrantes extranjeros. 8) Servicio de atención, información, orientación y ayudas económicas a marginados, a través de la Fundación Mestral, Granja de Cultivos Biológicos en el Barranc d'Algendar. Programa de inserción laboral y formación. 9) Economato de Alimentación (Voluntarias Vicencianas). Caritas publica un Boletín Informativo que difunde a través del Diario Menorca y de las Parroquias para dar a conocer la realización de sus proyectos.

La Delegación de Vocaciones lleva a la práctica su objetivo de favorecer la experiencia de Dios dentro de la Iglesia de Comunión: 1) A través de su disponibilidad para colaborar en la Pastoral de Conjunto. 2) En el empeño por ayudar a redescubrir el secreto de la primacía de la oración. 3) En una serie de actuaciones: una oración mensual por las vocaciones implicando en la preparación-organización a las Parroquias y Comunidades Religiosas, la revitalización de las mismas en contenido y en participación, las celebraciones especiales del Día del Seminario y de la Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones. 4) Divulgación sencilla, pero constante de las actividades pastorales con mensajes-retos para los jóvenes, agentes de pastoral y familias cristianas.

La Delegación de Familia y Vida expresa su satisfacción por los esfuerzos que se vienen haciendo de cara a la preparación del matrimonio y por la labor que desde hace veinticinco años vienen realizando en Menorca los "Equips de la Mare de Déu".

Esta fue la "fotografía" que los distintos representantes de nuestra Iglesia mostraron al Nuncio Apostólico el día 18 de octubre. Además de escuchar los informes y relaciones que he resumido, durante los dos días que duró su visita pudo conocer de primera mano la realidad insular y diocesana, visitando parroquias y santuarios de los tres arciprestazgos, las dos comunidades contemplativas, el Diario Menorca, la Fundación Mestral, etc. La visita se completó con el conocimiento de la historia y cultura menorquinas: Museo de Menorca, Museo Diocesano, monumentos megalíticos, Lazareto de Mahón, etc. pudieron ofrecer al representante del Santo Padre una imagen adecuada y global de la situación y retos de nuestra Diócesis en la actualidad. Momentos especialmente emotivos fueron el encuentro de oración con los sacerdotes y religiosos que se celebró en Monte Toro, la comida de hermandad que tuvo lugar a continuación, la visita a un sacerdote enfermo en el Hospital Virgen de Monte Toro y la Celebración Eucarística en la Catedral, organizada por la Delegación de Misiones, con motivo de la celebración de la Jornada Misionera (DOMUND).

Asamblea Diocesana

La primera sesión de la etapa diocesana de la Asamblea tuvo lugar durante el fin de semana del 25-26 de octubre. La ponencia inicial, redactada por el equipo correspondiente, a partir de las aportaciones de los grupos de trabajo y enriquecida posteriormente por las enmiendas introducidas en el texto original, sirvió de punto de partida para un rico debate que llevaron a cabo los 170 Asambleístas, quienes trataron de discernir aquello que el Espíritu pide a la Iglesia de Menorca de cara a la Evangelización: los debates pusieron de manifiesto la preocupación de nuestra Iglesia por los jóvenes, la valoración de la piedad popular como elemento pedagógico, la inculturación del Evangelio en una cultura y lengua determinada, los medios de comunicación como vehículos de evangelización, etc. Las propuestas finales obtuvieron un elevadísimo grado de consenso en las votaciones, quedando por perfilar algunos puntos de redacción que se someterán al discernimiento de la Asamblea en la quinta sesión, que se dedicará a la síntesis.

La segunda sesión de la Asamblea Diocesana tuvo lugar durante el fin de semana del 29-30 de noviembre. Esta vez se analizó con profundidad el tema de la Santificación de los fieles a través de la Palabra de Dios, los Sacramentos, la Oración y la vivencia cristiana del Domingo. Después del debate de las propuestas presentadas por el equipo de ponencia, enriquecidas por las aportaciones de los asambleístas, se llegó a consensuar una serie de propuestas, tales como: La constitución de la Delegación Diocesana de Liturgia, que habrá de coordinar los equipos de liturgia, cuya existencia ha de potenciarse en todas las comunidades; la profundización en el conocimiento y experiencia de la Palabra de Dios; la revisión del Directorio Sacramental de la Diócesis; la revisión sobre el número y el horario de celebraciones a llevar a cabo por los tres arciprestazgos, etc.

Cuando escribimos estas líneas, se ha distribuido ya la tercera ponencia, sobre la misión de servir en la Iglesia, para que los distintos grupos puedan estudiarla y presentar sus enmiendas. La tercera sesión se celebraría, D.m., durante los días 24-25 de enero.

La celebración de la Asamblea Diocesana, a partir de la revisión de la recepción del Concilio Vaticano II, supone una fuerte experiencia de comunión, un encuentro entre hermanos, una profunda renovación y una llamada a la conversión y a la esperanza para toda la comunidad eclesial diocesana, bajo la guía e inspiración del Espíritu, de cara a la nueva evangelización, a las puertas del tercer milenio.

Crónica Diocesana

El P. José Aldazábal dirigió en Monte Toro unas Jornadas de formación permanente para sacerdotes, durante los días 2 y 3 de enero, para ayudarnos a mejorar nuestras celebraciones eucarísticas. El día 3 dio una conferencia en San Miquel sobre el mismo tema.

Durante este mes de enero, han de destacarse siempre los actos celebrados con motivo de la semana de oración por la unidad de los cristianos y, concretamente, la celebración conjunta de las comunidades católica y anglicana de Menorca, que tuvo lugar en la Parroquia de Es Castell, el día 26 de enero. Estuvo presidida conjuntamente por el Sr. Obispo y por el Capellán anglicano Father F. Holt. Unos y otros dirigimos nuestra mirada hacia Jesucristo para que su oración sacerdotal llegue a hacerse realidad entre nosotros, es decir, que todos seamos uno.

El 17 de enero, Diada de Sant Antoni, se celebró con gran solemnidad la Eucaristía en nuestra Catedral, seguida de la tradicional procesión civico-religiosa "dels tres tocs".

El domingo 19 de enero tuvo lugar un encuentro en Es Barrancó (Ferrerries), de los jóvenes de la FRATER y algunos de sus colaboradores. Se proyectaron unas diapositivas sobre la problemática del minusválido y los efectos que de ella se derivan, tanto a nivel personal como social. Se concluyó con el empeño de trabajar todos unidos a favor de la integración de los minusválidos en la sociedad, de acuerdo con sus propias capacidades y posibilidades.

El día 22 de enero, con motivo de la fiesta de S. Ildefonso, se celebró en el Seminario una jornada sacerdotal de oración, reflexión y fraternidad. Se vio con claridad que el desarrollo de la vocación debe ser alentado por las comunidades eclesiales y de un modo especial por los presbíteros. La mayoría de los presentes destacaron el papel decisivo del acompañamiento de algún sacerdote en su proceso vocacional, así como la importancia de los encuentros juveniles marcados por intensas vivencias espirituales. También se ha de hacer descubrir a los jóvenes las exigencias de servicio que dan sentido a la vida, a partir de unos valores trascendentes. A continuación, los sacerdotes pudieron visitar las obras de restauración del Seminario.

El día 25 de enero, con el lema de "Mans obertes al món" se celebró en Alayor un encuentro infantil misionero. Se trataba de concienciar a los niños de nuestras catequesis sobre la dimensión misionera de la Iglesia. El Sr. Obispo les invitó a abrir sus manos al mundo, es decir, a ser generosos y solidarios con todos los niños del mundo, con quienes deseáramos poder compartir también nuestra fe en Jesús.

El fin de semana comprendido entre los días 18 y 19 de enero tuvo lugar en Sant Joan de Missa un encuentro de formación para monitores. Gerard Agustí dirigió las Jornadas, tratando sobre la importancia del juego en el proceso educativo. Fue un curso muy práctico.

El P. Joan Travé, invitado por el Instituto de Teología, pronunció una conferencia en Mahón el día 25 de enero y dirigió una Jornada de estudio en Monte Toro el día 26. El tema tratado fue "Reflexión cristiana sobre nuestra realidad social", tratando de descifrar cuáles son los caminos de Dios en nuestro tiempo. A partir de su aportación se constituyó un grupo para realizar un trabajo de seminario.

El P. Salesiano D. José Sorando, dirigió unas Jornadas en Monte Toro, durante los días 1 y 2 de febrero, para ayudar a los jóvenes a convertirse en buenos comunicadores del Evangelio.

Vida Creixent celebró su fiesta anual, dedicada a sus patronos, los santos ancianos Simeón y Ana, el día 2 de febrero, en la Iglesia de Santa María de Mahón. Presentaron el acto los responsables laicos del movimiento en Menorca, Sr. Gorriás y esposa. Después, D. Miguel Casanovas habló sobre la personalidad de los mayores. A continuación, tuvo lugar un recital. Finalmente el Sr. Obispo, acompañado de varios sacerdotes, presidió la celebración de la Eucaristía, en la fiesta de la Presentación del Señor, invitando a los presentes a "ser luz que no se apaga, siempre encendida, en el hogar, en la calle, en todo lugar".

El Movimiento Scout Católico celebró la "Diada del Pensament", el día 22 de febrero, presidida por el Sr. Obispo y con la asistencia de 90 responsables del movimiento que, en los locales del OAR de St. Lluís reflexionaron sobre los principios de la Asociación, bajo el lema "Som Moviment". El ponente invitado fue Jaume Bosch, quien desde su perspectiva de Presidente en España, habló sobre el significado de este movimiento educativo integral que cuenta con unos 33 millones de seguidores en todo el mundo. Después de la charla, tuvo lugar una actuación de la coral Estelots de St. Lluís, abierta al público en general.

El día 10 de febrero fallecía en Ciutadella Sor Lourdes Allés Goñalons, religiosa Clarisa, a los 90 años de edad. Vivió y murió en el silencio de la vida contemplativa, a los 70 años de vida consagrada vivida en plenitud.

Este mismo día se celebró una Jornada de formación para consiliarios y animadores de la fe del Movimiento Scout Católico, dirigida por Mn. Jordi Font, consiliario de la demarcación de Girona. Su reflexión se centró sobre el "lloc bo i el mètode escolta", es decir una pedagogía activa con espacios abiertos al encuentro con la trascendencia. Consiliarios y animadores deben ayudar a

descubrir o crear estos espacios aptos para que nuestros niños y jóvenes puedan vivir una espiritualidad encarnada.

El día 14 de febrero, en sesión ordinaria, la Congregación para las Causas de los Santos, aprobó el proceso diocesano de la causa de Beatificación del Siervo de Dios, Rvdo. D. Juan Huguet Cardona. A partir de este momento, el proceso seguirá el curso previsto por esta Congregación.

El domingo 23 de febrero, dirigida por M^a del Pilar Queralt, profesora de Física de la Universidad de Barcelona, tuvo lugar la IV Jornada de Teología, tratando sobre el tema "religión y ciencia", del que también trató en una conferencia que tuvo lugar el día anterior en Mahón.

El día 26 de febrero hubo un retiro cuaresmal para sacerdotes en Monte Toro, dirigido por un religioso de Montserrat.

Desde el 28 de febrero hasta el 2 de marzo se celebraron en Monte Toro unos ejercicios espirituales para jóvenes, dirigidos por Rosa Deulofeu, Delegada episcopal de la juventut de Barcelona.

El número de la revista "Catequesi", publicada por el Secretariado Interdiocesano de Catequesis de Cataluña y Baleares, correspondiente a los meses de enero y febrero, dedicó su portada y un 20% de sus páginas a experiencias y reflexiones catequéticas de nuestra Diócesis.

Del 26 de febrero al 1 de marzo tuvo lugar la semana de reflexión parroquial en Ferreries. Intervinieron el P. Bernat Alemany, de los SS.CC. de Lluc y D. Tomás Molina, que trabaja como presentador en TV3.

El Sr. Obispo y el Vicario General visitaron al sacerdote diocesano Joan Francesc Huguet, en la Parròquia de St. Joseph Patron, de Brooklyn, N.Y., donde participaron en los actos de la Misión Cuaresmal, del 1 al 13 de marzo.

Durante el primer fin de semana de marzo, los "equips de la Mare de Déu" llevaron a cabo unas jornadas de formación en Monte Toro, para profundizar y actualizar su carisma en Menorca. Los matrimonios catalanes M. Dolors Amat i Josep M. Roig, Lúdia Abelaira y Albert Puntí, el Sr. Josep M. Trullàs y el P. Gaspar Bordà acompañaron al numeroso grupo de matrimonios menorquines y a los tres consiliarios del Movimiento en la reflexión y profundización de las ponencias.

El día 14 de marzo se celebró el Día Universal de la Obra Unión Eucarística Reparadora.

Los días 6 y 7 de marzo, las parroquias de St. Rafel y de St. Antoni M. Claret, de Ciutadella, tuvieron unas charlas sobre la Comunidad Cristiana, a cargo del P. Gregorio Mateu, participaron en una convivencia en St. Joan de Missa y celebraron festivamente sus primeros XXV años de vida como comunidades cristianas.

La Hna. Natividad Cortada y el P. Jorge Amaro, misioneros de África, del Servicio de Animación Misionera de Cataluña y Baleares estuvieron en Menorca durante los días comprendidos entre el 7 y el 17 de marzo, recorriendo parroquias, comunidades, colegios, etc. para tratar de sensibilizar a nuestra comunidad sobre la dimensión misionera de la Iglesia.

El Párroco de St. Francesc de Maó, Mn. Joan Febrer, dirigió una tanda de ejercicios espirituales para matrimonios, durante los días 7, 8 y 9 del mes de marzo.

El Hermano Joao Lobo, de Taizé, estuvo en Menorca entre los días 8, 9 y 10 de marzo, para dar a conocer el espíritu que anima su comunidad y para ayudar a grupos a ella vinculados y a las personas interesadas a introducirse en la vida de oración tal y como ellos la viven.

El día 9 de marzo, en la Iglesia del Carmen de Mahón, tuvo lugar una mesa redonda sobre “Com vivim la pobresa”, en la que intervinieron Ernesto Vera, Carmina Segura, Fernando García, Marc Florit, Tònia Pons i Dolors Oller. Este acto formó parte de un retiro cuaresmal.

Del 10 al 14 de marzo tuvo lugar un cursillo prematrimonial en la Parroquia de St. Bartomeu, de Ferreries.

El día 9 de marzo, la Cofradía de la Piedad, de Ciutadella, celebró sus bodas de oro, con una conferencia de Pere Melis Pons.

El Pregón de Semana Santa de Mahón estuvo a cargo de D. Guillermo Pons Pons, el día 18 de marzo.

La Comunidad de Sant Josep, de Mahón, comenzó los actos de celebración del CCL Aniversario de la Iglesia y los CCXXV años de la Cofradía de la Sangre. La efemérides se ha celebrado con un extenso programa de actos: coloquios, celebraciones, conciertos, conferencias, etc.

Los grupos de confirmación se encontraron en Monte Toro el sábado día 22 de marzo. El lema de la jornada fue “Ell compta amb tu, comptes tu amb Ell?” Durante la subida se realizó una “gimkama”. La oración en el Santuario tuvo como protagonistas a distintos jóvenes que recibían la llamada del Señor. No se hizo larga ni pesada. El Sr. Obispo acabó con un consejo muy significativo: “Cuando las dificultades os hagan dudar o vacilar, mirad hacia el cielo”.

El Jueves Santo, día 27 de marzo, un grupo de 70 jóvenes del Colegio Salesiano de Sarrià, dirigidos por el P. Joan Faner, representaron “Jesucristo Superstar”, en el Teatro Salesiano de Ciutadella. El día 29, representaron en el mismo local la obra musical “Don Bosco”.

El mes de abril vio la luz una publicación muy interesante editada por el Cercle Artístic de Ciutadella, con la colaboración del Obispado de Menorca. Se trata de los textos de las conferencias que tuvieron lugar con motivo del II centenario de la restauración de la Diócesis menorquina durante 1995. El libro ha sido presentado como “Publicacions des Born, nº 1”.

33 menorquines peregrinaron a Tierra Santa, del 2 al 10 de abril. Procedían de diversas comunidades parroquiales de Es Castell, Mahón y Ciutadella.

El día 13 de abril se llevó a cabo un encuentro de la Frater en la Parroquia de St. Antoni M. Claret de Ciutadella. Participó un grupo de post-confirmación de la Parroquia de St. Lluís, que pudieron conocer a fondo este Movimiento especializado.

Los días 15 y 16 de abril tuvo lugar un cursillo para animadores del Movimiento "Vida Creixent", dirigido por Josep Lluís Fernández Coll, vicecoordinador de Barcelona.

El día 19 de abril se organizó una visita arciprestal a la escuela-taller Calabria, que llevaba seis meses funcionando y en el que trabajaban 30 jóvenes de edades comprendidas entre 16 y 21 años.

Los días 19 y 20 de abril se celebraron en Monte Toro las II Jornadas de animadores de pastoral juvenil, dirigidas por Mn. Sebastià Taltavull, sobre el conocimiento, seguimiento y anuncio de Jesús.

El día 20 de abril, la Delegación Diocesana de Vocaciones organizó una oración de 24 horas para pedir por las vocaciones. Diferentes parroquias, asociaciones y movimientos se distribuyeron a lo largo del día, para que el clamor fuera incesante durante todo el día.

El día 22 de abril, falleció en Barcelona Sor María Sintes Anglada, de la Compañía de María, con 48 años de vida religiosa, parte de la cual pasó en su ciudad natal de Ciutadella, granjeándose el cariño de sus alumnas y de toda la población.

El día 27 de abril, en Ferrerías, la Unión Eucarística Reparadora celebró una Jornada dirigida por una Misionera Eucarística.

Este mismo día se celebró por primera vez la Jornada "Menorca Misionera". Con este motivo tuvo lugar una Jornada de Teología en Monte Toro, dirigida por Mn. Teodor Suau, sobre "la dimensión misionera de las primeras comunidades, según el libro de los Hechos de los Apóstoles".

La Diada de Sant Jordi, celebrada por el Movimiento Scout Católico de Menorca, tuvo lugar en Es Pinaret, Ciutadella, durante el fin de semana comprendido entre los días 26 y 27 de abril. El lema del encuentro fue "Escolta, natura estil de vida", con una participación de unas 550 personas.

El cantautor latinoamericano Luis Alfredo actuó en Menorca en la Campaña a favor de Manos Unidas, participando también con un recital en la Jornada Diocesana de Catequistas que tuvo lugar en Monte Toro, el 1 de mayo. Por la mañana, después de subir a pie en pequeños grupos para conocerse mejor, se celebró una eucaristía presidida por el Sr. Obispo y concelebrada por seis sacerdotes. El lema de la Jornada fue "Jesucrist, únic Salvador del món, ahir, avui i sempre", la ambientación marinera, los textos quisieron ser expresión de la comunión profunda de los catequistas en la tarea de comunicar la fe en Jesucristo. El Sr. Obispo les entregó unas cruces, traídas de Tierra Santa.

El 3 de mayo por la mañana tuvo lugar el encuentro fraterno de sacerdotes, religiosos y religiosas. Con gran alegría se celebraron las bodas de plata de varios sacerdotes y religiosas, se agasajó a los que durante 1997 cumplen 80 años y se recordó con cariño a los fallecidos del último año.

La Vigilia mariana anual del mes de mayo tuvo lugar el 3 de mayo a las 22 h. Una hora de oración en el camino hacia el año 2000, celebrando la Asamblea Diocesana, en torno a Jesucristo y acompañados de María, su primera discípula.

El domingo 11 de mayo, los Grupos de Fe celebraron su encuentro final de curso en Bellver.

El 21 de mayo hubo una Jornada de formación permanente para los sacerdotes. Se celebró en Monte Toro. Fue dirigida por el Padre Aldazabal, sobre el tema monográfico de la homilía.

El día 7 de junio, los grupos que han participado en la Asamblea Diocesana del Arciprestazgo de Ciutadella, celebraron un encuentro festivo en Sant Joan de Missa.

El domingo 8 de junio tuvo lugar el final de curso de los "Equips de la Mare de Déu", en Es Freginal (Mahón), con una conferencia sobre l'Abbé Caffarel, Fundador de los Equipos, fallecido el mes de septiembre del año pasado, Eucaristía, comida y juegos.

El lunes 9 de junio se dio por finalizado el curso del Instituto de Teología en la Casa de la Iglesia de Mahón. Unas 60 personas compartieron la una oración, hubo un intercambio de opiniones, y una cena como punto final del curso.

El día 12 de junio Caritas organizó en los bajos del Cine Alcázar de Mahón una pequeña fiesta del voluntariado.

El día 13 de junio se celebró el encuentro de final de curso de "Vida Creixent", en el polideportivo de Es Migjorn. Se celebró la Eucaristía y a continuación hubo actos culturales y recreativos diversos.

La noche del 14 de junio, las dos secciones de la Adoración Nocturna celebraron la tradicional Vigilia de Espigas en Monte Toro, presidida por el Sr. Obispo.

El día 21 de junio tuvo lugar la reunión anual de Delegados Diocesanos para revisar el curso y proponer los objetivos y acciones a llevar a cabo a partir del próximo mes de septiembre.

El sábado 28 de junio la Iglesia de San José reboseó de personas que participaron festivamente en la culminación de los actos programados con motivo del CCXXV Aniversario de la fundación de la Cofradía de la Sangre, de Mahón, la más antigua de la ciudad. El Sr. Obispo exhortó a los cofrades a vivir en conformidad con el significado de la Cofradía, que expresa su fe en Jesucristo muerto y resucitado, y ejercita la caridad fraterna entre los miembros y con los conciudadanos. Después de la homilía, el Sr. Obispo bendijo las medallas conmemorativas, que posteriormente fueron entregadas.

El domingo 29 de junio se celebró en Sta. María de Mahón una Misa de acción de gracias por la beatificación del gitano Ceferino Giménez Malla, convocada por las asociaciones de San Vicente de Paúl, presidida por el Sr. Obispo y con asistencia de una nutrida representación de la comunidad gitana de Menorca.

El verano fue aprovechado también para rehacer las fuerzas espirituales, con las consabidas tandas de ejercicios en Monte Toro: 1) Del 30 de junio al 5 de junio, para Sacerdotes, dirigidos por el P. Cebrià Pifarré. 2) Del 7 al 11 de junio, para las Marías de los Sagrarios, dirigidos por Mn. Joan Miquel Sastre; 3) del 24 al 27 de julio, abiertos al pueblo de Dios, dirigidos por Mn. Bartomeu Bennasar, 4) del 14

al 17 de Agosto, abiertos al pueblo de Dios, dirigidos por el P. Salesiano, Miguel Echamendi.

A principios del verano se incorporó de nuevo a la Diócesis el sacerdote Joan Miquel Sastre, después de finalizar sus estudios de Teología Espiritual en Roma, siendo nombrado Profesor de Religión en la Extensión Universitaria de Menorca y encargándole provisionalmente de la atención pastoral de la Parroquia de La Concepción.

El día 19 de agosto se despidió de Menorca Sor María Antonia Román Fullana, Franciscana, después de varios años de servicio generoso en la Residencia de Ancianos de Es Mercadal y de impartir clases de religión en varios colegios.

El día 23 de julio se celebró una Misa en el cementerio de Ferreries en memoria del Siervo de Dios, Rvdo. D. Juan Huguet Cardona, en el aniversario de su inmolación.

El día 29 de julio tuvo lugar una oración misionera diocesana en la Parroquia de Es Castell y el sábado 2 de agosto una fiesta misionera en Fornells.

El Rvdo. D. Guillermo Pons Pons ha publicado una biografía del Siervo de Dios, Rvdo. D. Juan Huguet Cardona que ha tenido una grandísima difusión. Ha sido editado en la colección BAC popular. Se presenta al Siervo de Dios como modelo sacerdotal, especialmente para las jóvenes generaciones.

Mn. Joan Febrer pasó los primeros 25 días del mes de julio en Bluefields (Nicaragua), colaborando con la comunidad católica de aquel país.

Como cada año, los miembros de la FRATER aprovecharon el puente de Sant Jaume para acampar en Biniparratx, para descansar y, al mismo tiempo, reflexionar sobre el tema del desarrollo de la autonomía personal de los enfermos y minusválidos.

Durante el verano, los grupos parroquiales de niños y jóvenes, así como los pertenecientes a distintos movimientos, pudieron acampar en la finca Sta. Ana (cerca de Macarells), en Rafalet (Sant Lluís), en St. Joan de Missa (Ciutadella), en Bini-Talaiot (Ciutadella), en el camping de Son Bou i el predio de Cala Alcaufar (Sant Lluís).

Durante los días 24-27 de julio tuvieron lugar en El Escorial unas Jornadas de formación para agentes de pastoral familiar. La representación menorquina, encabezada por el Sr. Obispo y el Vicario General, estuvo compuesta por dos matrimonios: Matilde Marqués y Manolo Rodríguez, de Ciutadella, y Diego Dubón y Teresa Jansá, de Mahón.

Del 4 al 9 de agosto, cuatro catequistas menorquines participaron en la Escola d'Estiu que tuvo lugar en Les Avellanes (Lleida).

El misionero menorquín P. Manolo Bonet pasó unos días en Menorca. Durante su estancia tuvo lugar el triste acontecimiento del fallecimiento de su madre, Dª Margarita Fuster, muy apreciada en toda la Isla. Gran parte del Presbiterio diocesano y muchísimos fieles acompañaron a Manolo en estos momentos de tanto dolor.

El día 6 de septiembre la comunidad diocesana despedía a Mn. Llorenç Vidal, quien ha marchado al Perú como misionero. En la Parroquia del Carmen se celebró una solemne Eucaristía, presidida por el Sr. Obispo, en la que se le impuso la Cruz de misionero, como señal de envío por parte de la Diócesis. El día 8 emprendió vuelo a Lima, lugar donde colabora con su hermano Mn. Jaume Albert en la atención pastoral de la Parroquia de San Juan Mª Vianney.

En la misma celebración se despidió también a la religiosa Sor María Cifre, de los SS.CC., que hasta ahora ha atendido la Casa Sacerdotal de Mahón y que regresa a las misiones, esta vez al Camerún.

Del 11 al 14 de septiembre tuvo lugar en Madrid el Congreso de Pastoral Evangelizadora. El tema central fue "Jesucristo, la Buena Noticia", visto no sólo desde la Teología, sino también desde la problemática pastoral, desde la oración y desde la celebración. Junto con el Sr. Obispo y el Vicario General, hubo una nutrida representación menorquina: Mn. Joan Febrer, Mn. Josep Mangúan, Mn. Joan Bosco Faner, Sor Tere Llaneras, Srta. Dª Ignacia Gener, Srta. Dª Antonia Florit, D. Sebastián Marqués y D. Agustín Anglada.

El 21 de septiembre tuvo lugar en Monte Toro un encuentro para celebrar el XX Aniversario del Secretariado de Jóvenes Cristianos en Menorca, bajo el lema "20 anys de fe jove". Se reunieron unos 120 adultos, acompañados de unos 70 niños. La evocación de recuerdos y experiencias puso de manifiesto la huella profunda que aquellos años marcaron en la trayectoria posterior de sus vidas.

Este mismo día, los Equipos de la Mare de Déu tuvo lugar la Jornada de comienzo del curso en el Colegio Salesiano de Ciutadella. Se trataba de celebrar, ni más ni menos, los 25 años de la implantación de este movimiento en Menorca. Estuvieron presentes los matrimonios catalanes que lo introdujeron: M. Dolors Amat y Josep M. Roig, y Maria Vendrell y Joaquim Pi. Fue motivo de gozo constatar la presencia de tres nuevos equipos y comprobar cómo este movimiento es capaz de renovarse cada día e ilusionar a matrimonios jóvenes para que se incorporen. Se presentó un pequeño libro que recoge la historia del movimiento en Menorca. Invitado especial de la Jornada fue Mn. Teodor Suau, que habló sobre cómo vivir el Evangelio a las puertas del tercer milenio.

El sábado 27 de septiembre tuvo lugar en Ciutadella un retiro de preparación para la Asamblea Diocesana. Estuvo dirigido por Mn. Armand Puig, sobre el tema "Escoltar què diu l'Esperit a la nostra Església". Fue abierto al público en general, aunque especialmente encaminado a los 170 asambleístas.

Mn. Rafel Portella dejó la Parroquia de Sant Lluís para ampliar estudios teológicos en Barcelona. El pueblo le despidió con cariño y agradecimiento después de cinco años de servicio pastoral.

Mn. Joan Francesc Huguet regresó de Brooklyn (New York), donde ha colaborado pastoralmente en la atención de los hispanos durante los últimos cinco años. Ha sido nombrado Párroco de St. Lluís.

Mn. Josep Seguí presentó al Sr. Obispo la renuncia como Párroco de Sta. Eulalia de Mahón, debido a su edad y condiciones de salud.

El día 5 de octubre la Frater celebró su Asamblea General en Ferreries: se informó del trabajo realizado a lo largo del curso, según las diferentes funciones y sobre las actividades locales.

El Movimiento Vida Creixent celebró una Jornada para animadores que tuvo lugar en Monte Toro, el día 8 de octubre. El Comienzo de curso se ha celebrado por arciprestazgos.

Las dos comunidades contemplativas de Menorca han comenzado sus talleres de oración a principios de curso. Es una experiencia que marca muchísimo a todos los que vienen participando en ella.

Con motivo de la celebración del DOMUND, la Delegación Diocesana de Misiones publicó un extra en el Full Dominical, poniendo de manifiesto la relación directa y siempre actual entre misiones y martirio, dando información detallada de las actividades llevadas a cabo por la Delegación y tratando de sensibilizar más en este sentido a la comunidad diocesana.

En la Vigilia de Todos los Santos tuvo lugar una oración misionera diocesana en la Iglesia de las Concepcionistas de Mahón.

Los días 10 y 11 de noviembre, invitado por Manos Unidas, D. Ángel Bustamente, Jefe del Departamento de Educación de esta Asociación, presentó los materiales didácticos para la próxima Campaña.

Día 15 de noviembre, Caritas celebró sus cincuenta años de vida. Hubo una Conferencia, una visita al Museo Diocesano, y una solemne celebración eucarística presidida por el Sr. Obispo en la Catedral.

La Frater celebró la IV Jornada de Jóvenes en domingo 16 de noviembre, en el Colegio Público Virgen del Carmen, de Mahón.

La comunidad de San José de Mahón recordó los CCL años de la celebración de la primera misa, con una Eucaristía solemne presidida por el Sr. Obispo.

El 16 de noviembre se celebró el Día de la Iglesia Diocesana. Apareció un extra dentro del Full Dominical para informar a la comunidad católica del estado económico de la Diócesis y para sensibilizar a todos sobre la necesidad de caminar hacia la autofinanciación de la Iglesia Diocesana.

Del 21 al 29 de noviembre la parroquia de Sant Cristòfol celebró su II Centenario con una serie de actos religiosos y culturales: celebraciones, conciertos, coloquios y conferencias.

Más de cien chicos y chicas de primero de confirmación se encontraron en la parroquia de San Francisco de Mahón para tratar de descubrir y profundizar la amistad con Jesús, como punto de unión y de encuentro entre todos ellos.

El Domingo 7 de diciembre tuvo lugar la primera Jornada de Teología del curso, con la presencia del Prof. Aguirre que trató del tema "Fidelidad al Espíritu en situaciones de conflicto en el Nuevo Testamento". La tarde anterior conferenció sobre "La mesa compartida, solidaridad y cambio social".

Los días 5, 6 y 7 de diciembre tuvo lugar una convivencia mariana dirigida por el P. Vicente Ferrer de la Congregación Verbum Dei, en la cada de espiritualidad

Santa María, de las Monjas Concepcionistas de Mahón. Participaron unas treinta personas.

Las Juventudes Marianas Vicencianas celebraron una Solemne Vigilia de la Immaculada en la Parroquia de la Concepción. Se reunió un centenar de personas, jóvenes en su mayoría para celebrar la Eucaristía en honor de la Virgen y comprometerse a seguir su ejemplo de amor y de servicio.

Nuria Roca Comella salió hacia Ghana el 8 de diciembre para prestar su colaboración durante seis meses al misionero menorquín P. Manolo Bonet. Se encargará de realizar un censo de la población, fundamental para confeccionar un mapa sanitario de la región.

Al escribir estas líneas, todas las comunidades se preparan con alegría y esperanza a celebrar la Navidad del Señor y a dar por concluido este año, que finalizará con la celebración de las ya tradicionales Misas de la Paz, en los tres arciprestazgos.

Conclusión

Esta gran actividad diocesana se ha visto siempre acompañada del Magisterio constante y de la guía de nuestro Obispo, que semanalmente nos ha dirigido sus exhortaciones a través de la prensa y de la radio y ha participado en muchísimas de las celebraciones y actividades a las que hemos hecho referencia.

Con el Adviento ha comenzado el Año del Espíritu Santo, cuyo soplo sobre la Iglesia de Menorca experimentaremos fuertemente, llevando a feliz puerto nuestra Asamblea Diocesana, en la puesta en marcha del reto de la nueva evangelización, a las puertas del tercer milenio.

Pido disculpas a quienes no han visto reflejadas sus actividades en estas líneas: se debe o a mi falta de memoria o a la ausencia de información en las fuentes consultadas. Muchas gracias. No olvidemos que en la Iglesia, lo más importante es lo que no se ve ni es noticia: la acción de la gracia de Dios a través del apostolado y de la caridad de los cristianos.

Gerardo Villalonga Hellín, Pbro.

SECCIÓ DOCUMENTAL

MENSAJE DE SU SANTIDAD JUAN PABLO II PARA LA CELEBRACIÓN DE LA JORNADA MUNDIAL DE LA PAZ 1 ENERO 1998

Libreria Editrice Vaticana
Ciudad del Vaticano

DE LA JUSTICIA DE CADA UNO NACE LA PAZ PARA TODOS

1. La justicia camina con la paz y está en relación constante y dinámica con ella. La justicia y la paz tienden al bien de cada uno y de todos, por eso exigen orden y verdad. Cuando una se ve amenazada, ambas vacilan; cuando se ofende la justicia también se pone en peligro la paz.

Hay una estrecha relación entre la justicia de cada uno y la paz para todos, por este motivo deseo dirigirme, con el presente Mensaje para la Jornada de la Paz, ante todo a los Jefes de Estado, teniendo bien presente que el mundo de hoy, aunque lacerado en muchas regiones por tensiones, violencias y conflictos, está en busca de nuevas formas y de equilibrios más estables, en vista de una paz auténtica y duradera para toda la humanidad.

Justicia y paz no son conceptos abstractos o ideales lejanos; son valores que constituyen un patrimonio común y que están radicados en el corazón de cada persona. Todos están llamados a vivir en la justicia y a trabajar por la paz: individuos, familias, comunidades y naciones. Nadie puede eximirse de esta responsabilidad.

Pienso tanto en quienes, a su pesar, se encuentran implicados en dolorosos conflictos, como en los marginados, los pobres y las víctimas de todo tipo de explotación: son personas que experimentan en su carne la ausencia de la paz y los efectos desgarradores de la injusticia. ¿Quién puede quedar indiferente ante su anhelo de una vida asentada en la justicia y en la auténtica paz? Es responsabilidad de todos hacer lo posible para que lo alcancen, pues la plena justicia sólo se obtiene cuando todos pueden participar de ella por igual.

La justicia es, al mismo tiempo, virtud moral y concepto legal. En ocasiones, se la representa con los ojos vendados; en realidad, lo propio de la justicia es estar atenta y vigilante para asegurar el equilibrio entre derechos y deberes, así como el promover la distribución equitativa de los costes y beneficios. La justicia restaura, no destruye; reconcilia en vez de instigar a la venganza. Bien mirado, su raíz última se encuentra en el amor, cuya expresión más significativa es la misericordia. Por lo tanto, separada del amor misericordioso, la justicia se hace fría e hiriente.

La justicia es una virtud dinámica y viva: defiende y promueve la inestimable dignidad de las personas y se ocupa del bien común, tutelando las relaciones entre las personas y los pueblos. El hombre no vive solo, sino que desde el primer

momento de su existencia está en relación con los demás, de tal manera que su bien como individuo y el bien de la sociedad van a la par. Entre los dos aspectos hay un delicado equilibrio.

*La justicia se fundamenta en el respeto
de los derechos humanos*

2. La persona está dotada por naturaleza de derechos universales, inviolables e inalienables. Éstos, sin embargo, no subsisten por sí solos. A este respecto, mi venerado Predecesor, el Papa Juan XXIII, enseñaba que la persona “tiene por sí misma derechos y deberes, que dimanan inmediatamente y al mismo tiempo de su propia naturaleza” (1). El auténtico baluarte de la paz se apoya sobre el correcto fundamento antropológico de tales derechos y deberes, y sobre su intrínseca correlación.

En los últimos siglos, estos derechos humanos han sido formulados en diversas declaraciones normativas, así como en instrumentos jurídicos vinculantes. En la historia de los pueblos y naciones a la búsqueda de justicia y de libertad, su proclamación se recuerda con legítimo orgullo porque, además, se ha sentido frecuentemente como un cambio de época, después de flagrantes violaciones de la dignidad de individuos y de poblaciones enteras.

Hace cincuenta años, tras una guerra caracterizada por la negación incluso del derecho a existir de ciertos pueblos, la Asamblea general de las Naciones Unidas promulgó la Declaración Universal de los Derechos del Hombre. Fue un acto solemne al cual se llegó, tras la triste experiencia de la guerra, por la voluntad de reconocer de manera formal los mismos derechos a todas las personas y a todos los pueblos. En este documento se lee la siguiente afirmación, que ha resistido el paso del tiempo: “La libertad, la justicia y la paz en el mundo tienen por base el reconocimiento de la dignidad intrínseca y de los derechos iguales e inalienables de todos los miembros de la familia humana” (2). No menor atención merecen las palabras con que concluye el documento: “Nada en la presente Declaración podrá interpretarse en el sentido de que confiere derecho alguno al Estado, a un grupo o a una persona para emprender y desarrollar actividades o realizar actos tendentes a la supresión de cualquiera de los derechos y libertades proclamados en la presente Declaración” (3). Resulta dramático que, aún en nuestros días, esta disposición se vea claramente violada por la opresión, los conflictos, la corrupción o, de manera más subrepticia, mediante el intento de reinterpretar, a veces distorsionando deliberadamente su sentido, las mismas definiciones contenidas en la Declaración Universal. Ésta ha de ser observada íntegramente, en el espíritu y en la letra. Sigue siendo –como dijo el Papa Pablo VI de venerada memoria– uno de los más grandes títulos de gloria de las Naciones Unidas, “especialmente cuando se piensa en la importancia que se le atribuye como camino cierto de paz” (4).

Con ocasión del quincuagésimo aniversario de la Declaración Universal de los Derechos del Hombre, que se celebra este año, conviene recordar que “la promoción y protección de los derechos humanos es materia de primaria importancia para la comunidad internacional” (5). Sobre este aniversario, sin embargo, se ciernen las sombras de algunas reservas manifestadas sobre dos características esenciales de la noción misma de los derechos del hombre: su universalidad y su indivisibilidad. Estos rasgos distintivos han de ser afirmados con vigor para rechazar las críticas de quien intenta explotar el argumento de la especificidad cultural para cubrir violaciones de los derechos humanos, así como de quien empobrece el concepto de dignidad humana negando consistencia jurídica a los derechos económicos, sociales y culturales. Universalidad e indivisibilidad son dos principios guía que exigen siempre la necesidad de arraigar los derechos humanos en las diversas culturas, así como de profundizar en su dimensión jurídica con el fin de asegurar su pleno respeto.

El respeto de los derechos humanos no comporta únicamente su protección en el campo jurídico, sino que debe tener en cuenta todos los aspectos que emergen de la noción de dignidad humana, que es la base de todo derecho. En tal perspectiva, la atención adecuada a la dimensión educativa adquiere un gran relieve. Además, es importante considerar también la promoción de los derechos humanos, que es fruto del amor por la persona como tal, ya que el amor va más allá de lo que la justicia puede aportar (6). En el marco de esta promoción, se deberán realizar esfuerzos ulteriores para proteger particularmente los derechos de la familia, la cual es “elemento natural y fundamental de la sociedad” (7).

Globalización en la solidaridad

3. Los profundos cambios geopolíticos acaecidos después de 1989 han ido acompañados de auténticas revoluciones en el campo social y económico. La globalización de la economía y de las finanzas es ciertamente una realidad y cada vez se van percibiendo con más claridad los efectos del rápido progreso proveniente de las tecnologías informáticas. Estamos en los umbrales de una nueva era que conlleva a la vez grandes esperanzas e inquietantes puntos interrogativos. ¿Cuáles serán las consecuencias de los cambios que actualmente se están produciendo? ¿Se podrán beneficiar todos de un mercado global? ¿Tendrán todos finalmente la posibilidad de gozar de la paz? ¿Serán más equitativas las relaciones entre los Estados o, por el contrario, la competencia económica y la rivalidad entre los pueblos y naciones llevarán a la humanidad hacia una situación de inestabilidad aún mayor?

Las organizaciones internacionales tienen el cometido urgente de contribuir a promover el sentido de responsabilidad respecto al bien común para lograr una sociedad más equitativa y una paz más estable en un mundo que se encamina a la globalización. Pero, para esto, es preciso no perder jamás de vista la persona

humana, que debe ser el centro de cualquier proyecto social. Sólo de este modo las Naciones Unidas pueden llegar a ser una verdadera “familia de Naciones”, según su mandato original de “promover el progreso social y mejores condiciones de vida en una libertad más amplia” (8). Este es el camino para construir una Comunidad mundial basada en la “confianza recíproca, en el apoyo mutuo y en el respeto sincero” (9). En definitiva, el desafío consiste en asegurar una globalización en la solidaridad, una globalización sin dejar a nadie al margen. He aquí un evidente deber de justicia, que comporta notables implicaciones morales en la organización de la vida económica, social, cultural y política de las Naciones.

El pesado lastre de la deuda externa

4. A causa de su frágil potencial financiero y económico, hay naciones y regiones enteras del mundo que corren el peligro de quedar excluidas de una economía que se globaliza. Otras tienen mayores recursos, pero lamentablemente no pueden beneficiarse de ellos por diversos motivos: desórdenes, conflictos internos, carencia de estructuras adecuadas, degrado ambiental, corrupción extendida, criminalidad y otros muchos más. La globalización debe ir unida a la solidaridad. Por tanto, hay que asignar ayudas especiales que permitan a los Países que sólo con sus propias fuerzas no pueden entrar con éxito en el mercado global, la posibilidad de superar su actual situación de desventaja. Es algo que se les debe por justicia. En una auténtica “familia de Naciones”, nadie puede quedar excluido; por el contrario, se ha de apoyar al más débil y frágil para que pueda desarrollar plenamente sus propias potencialidades.

Pienso en una de las mayores dificultades que hoy deben afrontar las Naciones más pobres. Me refiero al pesado lastre de la deuda externa, que compromete las economías de Pueblos enteros, frenando su progreso social y político. A este respecto, las instituciones financieras internacionales han puesto en marcha con recientes iniciativas un importante intento para la reducción coordinada de dicha deuda. Deseo de corazón que se continúe avanzando en este camino, aplicando con flexibilidad las condiciones previstas, de manera que todas las Naciones con derecho a ello puedan beneficiarse de las mismas antes del año 2000. Los Países más ricos pueden hacer mucho en este sentido, ofreciendo su apoyo a las mencionadas iniciativas.

La cuestión de la deuda forma parte de un problema más amplio, que es la persistencia de la pobreza, a veces extrema, y el surgir de nuevas desigualdades que acompañan el proceso de globalización. Si el objetivo es una globalización sin dejar a nadie al margen, ya no se puede tolerar un mundo en el que viven al lado del acaudalado y el miserable, menesterosos carentes incluso de lo esencial y gente que despilfarra sin recato aquello que otros necesitan desesperadamente. Semejantes contrastes son una afrenta a la dignidad de la persona humana. No faltan ciertamente medios adecuados para eliminar la miseria, como la promoción

de importantes inversiones sociales y productivas por parte de todas las instancias económicas mundiales. Lo cual requiere, sin embargo, que la Comunidad internacional se proponga actuar con la determinación política necesaria. Ya se han dado pasos encomiables en este sentido, si bien una solución duradera exige el esfuerzo concertado de todos, incluido el de los mismos Estados interesados.

Urge una cultura de la legalidad

5. ¿Qué decir de las graves desigualdades que existen dentro de las Naciones? Las situaciones de extrema pobreza, en cualquier lugar en que se manifiesten, son la primera injusticia. Su eliminación debe representar para todos una prioridad tanto en el ámbito nacional como en el internacional.

No se puede pasar por alto, además, el vicio de la corrupción, que socava el desarrollo social y político de tantos pueblos. Es un fenómeno creciente que va penetrando insidiosamente en muchos sectores de la sociedad, burlándose de la ley e ignorando las normas de justicia y de verdad. La corrupción es difícil de contrarrestar, porque adopta múltiples formas; sofocada en un área, rebrota a veces en otra. El hecho mismo de denunciarla requiere valor. Para erradicarla se necesita además, junto con la voluntad tenaz de las Autoridades, la colaboración generosa de todos los ciudadanos, sostenidos por una fuerte conciencia moral.

Una gran responsabilidad en esta batalla recae sobre las personas que tienen cargos públicos. Es cometido suyo empeñarse en una ecuánime aplicación de la ley y en la transparencia de todos los actos de la administración pública. El Estado, al servicio de los ciudadanos, es el gestor de los bienes del pueblo, que debe administrar en vista del bien común. El buen gobierno requiere el control puntual y la corrección plena de todas las transacciones económicas y financieras. De ninguna manera se puede permitir que los recursos destinados al bien público sirvan a otros intereses de carácter privado o incluso criminal.

El uso fraudulento del dinero público penaliza sobre todo a los pobres, que son los primeros en sufrir la privación de los servicios básicos indispensables para el desarrollo de la persona. Cuando la corrupción se introduce en la administración de la justicia, son también los pobres los que han de soportar con mayor rigor las consecuencias: retrasos, ineficiencia, carencias estructurales, ausencia de una defensa adecuada. Con frecuencia no les queda otra solución que padecer la tropelía.

Formas de injusticia particularmente graves

6. Hay otras formas de injusticia que ponen en peligro la paz. Deseo recordar aquí dos de ellas. En primer lugar la falta de medios para acceder equitativamente al crédito. Los pobres se ven forzados con frecuencia a quedar fuera de los normales circuitos económicos o a recurrir a traficantes de dinero sin escrúpulos

que exigen intereses desorbitados, con el resultado final del empeoramiento de una situación ya de por sí precaria. Por ello es un deber de todos esforzarse para que les sea posible el acceso al crédito en términos ecuánimes y con intereses favorables. A decir verdad, ya existen en diversas partes del mundo instituciones financieras que practican el micro-crédito en condiciones de favor para quien lo necesita. Son iniciativas que han de ser alentadas, porque de este modo se puede llegar a cortar de raíz la vergonzosa plaga de la usura, haciendo posible que los medios económicos necesarios para el digno desarrollo de las familias y de las comunidades sean accesibles a todos.

En segundo lugar, ¿qué decir del aumento de la violencia contra las mujeres, las niñas y los niños? Es hoy en día una de las violaciones más difundidas de los derechos humanos, convertida trágicamente en instrumento de terror: mujeres tomadas como rehenes y menores asesinados bárbaramente. A esto se añade la violencia de la prostitución forzada y de la pornografía infantil, así como de la explotación laboral de los menores en condiciones de verdadera esclavitud. Para contribuir a frenar la propagación de estas formas de violencia se requieren iniciativas concretas y, especialmente, medidas legales apropiadas, tanto de ámbito nacional como internacional. Se impone un arduo trabajo educativo y de promoción cultural para que, como a menudo he recordado en Mensajes precedentes, se reconozca y se respete la dignidad de cada persona. En efecto, hay algo que no puede absolutamente faltar en el patrimonio ético-cultural de la humanidad entera y de cada persona: la conciencia de que los seres humanos son todos iguales en dignidad, merecen el mismo respeto y son sujetos de los mismos derechos y deberes.

*Construir la paz en la justicia
es tarea de todos y de cada uno*

7. La paz para todos nace de la justicia de cada uno. Nadie puede desentenderse de una tarea de importancia tan decisiva para la humanidad. Es algo que implica a cada hombre y mujer, según sus propias competencias y responsabilidades.

Dirijo mi llamada, sobre todo, a vosotros, Jefes de Estado y Responsables de las Naciones, a quienes está confiada la tutela suprema del estado de derecho en los respectivos Países. Ciertamente, cumplir esta alta misión no es fácil, pero constituye una de vuestras tareas prioritarias. Ojalá que los ordenamientos de los Estados a los que servís puedan ser para los ciudadanos garantía de justicia y estímulo para un crecimiento constante de la conciencia civil.

Construir la paz en la justicia exige, además, la aportación de todas las categorías sociales, cada una en su propio ámbito y en sinergia con los demás componentes de la comunidad. En particular, os animo a vosotros, profesores, comprometidos en todos los niveles de la instrucción y educación de las nuevas generaciones: formadlas en los valores morales y civiles, infundiendo en ellas un destacado

sentido de los derechos y deberes, a partir del ámbito mismo de la comunidad escolar. Educar a la justicia para educar a la paz: ésta es una de vuestras tareas primarias.

En el itinerario educativo es insustituible la familia, que sigue siendo el ambiente privilegiado para la formación humana de las nuevas generaciones. De vuestro ejemplo, queridos padres, depende en gran medida la fisonomía moral de vuestros hijos: ellos la asimilan del tipo de relaciones que establecéis dentro y fuera del núcleo familiar. La familia es la primera escuela de vida y la huella recibida en ella es decisiva para el futuro desarrollo de la persona.

Finalmente, os digo a vosotros, jóvenes del mundo entero, que aspiráis espontáneamente a la justicia y a la paz: mantened siempre viva la tensión hacia estos ideales y tened la paciencia y la tenacidad de perseguirlos en las condiciones concretas en que vivís. Rechazad con prontitud la tentación de usar vías fáciles ilegales hacia falsos espejismos de éxito o riqueza; por el contrario, amad lo que es justo y verdadero, aunque mantenerse en esta línea requiera sacrificio y obligue a ir contracorriente. De este modo, “de la justicia de cada uno nace la paz para todos”.

El compartir, camino hacia la paz

8. Se acerca a grandes pasos el Jubileo del Año 2000, un tiempo para los creyentes dedicado de manera especial a Dios, Señor de la historia, y una llamada de atención a todos sobre la radical dependencia de la criatura del Creador. Pero en la tradición bíblica era también el tiempo de la liberación de los esclavos, de la restitución de la tierra al legítimo dueño, del perdón de las deudas y de la consecuente restauración de formas de igualdad entre todos los miembros del pueblo. Es, por tanto, un tiempo privilegiado para continuar buscando la justicia que conduce a la paz.

En virtud de la fe en Dios-amor y de la participación en la redención universal de Cristo, los cristianos están llamados a comportarse según justicia y a vivir en paz con todos, porque “Jesús no da simplemente la paz. Nos da su paz acompañada de su justicia. Él es paz y justicia. Se hace nuestra paz y nuestra justicia” (10). Pronuncié estas palabras hace casi veinte años, sin embargo, en el horizonte de las actuales transformaciones radicales, adquieren en nuestros días un sentido aún más vivo y concreto.

Un signo distintivo del cristiano debe ser, hoy más que nunca, el amor por los pobres, los débiles y los que sufren. Vivir este exigente compromiso requiere un vuelco total de aquellos supuestos valores que inducen a buscar el bien solamente para sí mismo: el poder, el placer y el enriquecimiento sin escrúpulos. Sí, los discípulos de Cristo están llamados precisamente a esta conversión radical. Los que se comprometan a seguir este camino experimentarán verdaderamente “justicia, paz y gozo en el Espíritu Santo” (Rm 14, 17), y saborearán “un fruto de paz y de justicia” (Hb 12, 11).

Deseo recordar a los cristianos de cada continente la exhortación del Concilio Vaticano II: "Es necesario [...] satisfacer ante todo las exigencias de la justicia, de modo que no se ofrezca como ayuda de caridad lo que ya se debe a título de justicia" (11). Una sociedad auténticamente solidaria se construye gracias al hecho de que quienes tienen bienes, para ayudar a los pobres, no se limitan a dar sólo de lo superfluo. Además, no basta ofrecer bienes materiales, se requiere el espíritu de compartir, de modo que se considere como un título de honor la posibilidad de dedicar los propios cuidados y atenciones a las necesidades de los hermanos en dificultad. Hoy se advierte, tanto en los cristianos, como en los seguidores de otras religiones y en muchos hombres y mujeres de buena voluntad, la atracción por un estilo de vida sencillo como condición para que pueda hacerse realidad la participación equitativa en los frutos de la creación de Dios. Quien vive en la miseria no puede esperar más; tiene necesidad ahora y, por tanto, tiene derecho a recibir inmediatamente lo necesario.

El Espíritu Santo actúa en el mundo

9. Con el primer domingo de Adviento ha comenzado el segundo año de preparación inmediata al Gran Jubileo del 2000, dedicado al Espíritu Santo. El Espíritu de la esperanza está actuando en el mundo. Está presente en el servicio desinteresado de quien trabaja al lado de los marginados y los que sufren, de quien acoge a los emigrantes y refugiados, de quien con valentía se niega a rechazar a una persona o a un grupo por motivos étnicos, culturales o religiosos; está presente, de manera particular, en la acción generosa de todos aquellos que con paciencia y constancia continúan promoviendo la paz y la reconciliación entre quienes eran antes adversarios y enemigos. Son signos de esperanza que alientan la búsqueda de la justicia que conduce a la paz.

El corazón del mensaje evangélico es Cristo, paz y reconciliación para todos. Que su rostro ilumine el camino de la humanidad que se dispone a cruzar el umbral del tercer milenio.

¡Que los dones de su justicia y de su paz sean para todos, sin distinción alguna!

"Se hará la estepa un vergel,

y el vergel será considerado como selva.

Reposará en la estepa la equidad,

y la justicia morará en el vergel;

el producto de la justicia será la paz,

el fruto de la equidad, una seguridad perpetua" (Is 32, 15-17).

Vaticano, 8 de diciembre de 1997.

Joannes Paulus II

(1) ENC. *Pacem in terris* (11 abril 1963), I: AAS 55 (1963), 259.

(2) Declaración Universal de los Derechos del Hombre, Preámbulo.

(3) *Ibid.*, art. 30.

- (4) Mensaje al Presidente de la 28ª Asamblea general de las Naciones Unidas, con ocasión del XXV aniversario de la Declaración Universal de los Derechos del Hombre (10 diciembre 1973): AAS 65 (1973), 674.
- (5) Declaración de Viena, Conferencia mundial sobre los Derechos del Hombre (junio 1993), Preámbulo I.
- (6) Cf. CONC. ECUM. VAT. II, Const. past. Gaudium et spes, sobre la Iglesia en el mundo actual, 78.
- (7) Declaración Universal de los Derechos del Hombre, art. 16 § 3. Cf. Carta de los Derechos de la Familia (22 octubre 1983), presentada por la Santa Sede: Ench. Vat. 9, 538-552.
- (8) Carta de las Naciones Unidas, Preámbulo.
- (9) JUAN PABLO II, Discurso a la 50ª Asamblea general de las Naciones Unidas (5 octubre 1995), 14: L'Osservatore Romano, edición semanal en lengua española, 13 octubre 1995, 9.
- (10) JUAN PABLO II, Homilia en el Yankee Stadium de Nueva York (2 octubre 1979), 1: AAS 71 (1979), 1169.
- (11) Decr. Apostolicam actuositatem, sobre el apostolado de los laicos, 8.

**CARTA DE JUAN PABLO II A
MONS. JOSÉ MARÍA GUIX FERRERES, OBISPO DE VIC,
PRESIDENTE DE LA COMISIÓN EPISCOPAL
DE PASTORAL SOCIAL**

1. Es para mí un motivo de gozo dirigir un afectuoso saludo a los organizadores y participantes en los solemnes actos conmemorativos del 50º aniversario de la fundación de Caritas Española, ese instrumento de la Iglesia Católica proyectado para promover el Evangelio de la Caridad. Me uno espiritualmente a la acción de gracias al Señor por las muchas actividades desarrolladas en estos años, a través de las cuales se ha mostrado el rostro de Dios, “rico en misericordia” (Ef 2, 4), y se ha cultivado la solidaridad y el amor evangélico para con las personas, familias y grupos necesitados.

Los discípulos de Cristo se han ocupado siempre de socorrer al pobre y al oprimido, al enfermo y al ignorante, al cautivo o marginado, porque “el Evangelio se hace operante mediante la caridad, que es gloria de la Iglesia y signo de su fidelidad al Señor” (Vita consecrata, n. 82). Me complace constatar cómo, sensible al amor de Dios que nos apremia (cf. 2 Co 5, 14), la Iglesia en España sintió la necesidad de dar vida a una Institución que manifestara la dimensión de servicio o diaconía, esencial en toda comunidad cristiana. De este modo, Caritas Española fue cobrando vida prontamente en las diócesis y parroquias, creando contactos con otros organismos nacionales e internacionales afines y estableciendo una vinculación con la Sede Apostólica a través del Pontificio Consejo “Cor Unum”.

2. Esta Institución nació ante la urgente necesidad sentida por la Iglesia de

organizar la caridad, como se decía hace ya más de medio siglo. La “organización de la caridad” responde a la amonestación del Apóstol de no amar al prójimo “de palabra ni de boca, sino con obras y según la verdad” (1 Jn 3, 18). Su único propósito es el cumplimiento cabal del mandamiento del Señor (cf. Jn 15, 12), según el paradigma de la parábola del Buen Samaritano (cf. Lc 10, 29ss). En efecto, en esta parábola Jesús nos enseña que el prójimo es todo aquel que encontramos en nuestro camino, herido y necesitado de socorro. Se le ha de ayudar en los males que le afligen, con los medios adecuados y haciéndose cargo de él hasta su completo restablecimiento.

3. Caritas Española ha sabido acoger a los más necesitados de cada momento histórico, desde la población hambrienta de la inmediata postguerra, hasta los que se hallan sumidos en las nuevas formas de pobreza características de una sociedad que ha alcanzado un alto grado de bienestar económico, pero que no es capaz de redistribuir más equitativamente la riqueza producida, ni atender adecuadamente a diversos sectores marginados. Con los estudios sociales de la Fundación FOESSA, ha contribuido poderosamente a poner de manifiesto los problemas de una sociedad en desarrollo, sensibilizando así la conciencia de los cristianos ante situaciones de necesidad a veces larvadas, analizando las causas que producen la pobreza e influyendo positivamente en la adopción de políticas sociales más beneficiosas para los menos favorecidos de la sociedad.

Por eso su actuación se extiende a los numerosos campos en los que urge manifestar el amor de Cristo por los necesitados: en la inmigración interna o externa; entre los enfermos crónicos y terminales, los aquejados por el Sida o los adictos a las drogas; en la atención a los minusválidos, los ancianos y los niños; en el mundo de la marginación racial, cultural o laboral; en el socorro a las poblaciones afectadas por catástrofes naturales o víctimas inocentes de la plaga de la guerra.

En todo ello Caritas se ha esforzado en poner en primer plano el respeto a la dignidad de la persona, buscando en cada momento que la ayuda prestada en modo alguno signifique humillación para quien la recibe, sino que le sirva para llegar a ser artífice y protagonista de su propia existencia decorosa y respetable.

4. Ejercer de este modo la caridad se convierte en una maravillosa tarea educativa de fraternidad, que beneficia tanto a quien recibe ayuda como a quien la ofrece. Al compartir los bienes, ambos perciben la belleza del amor al hermano, atisbando así la inefable experiencia del vivir en Dios, pues “todo el que ama ha nacido de Dios y conoce a Dios” (1 Jn 4, 7). Los numerosos voluntarios que generosamente dedican su tiempo y sus energías a las diversas actividades de ayuda a los necesitados, son una muestra del anhelo humano por encontrar un sentido pleno a la existencia en Cristo, que se manifiesta en el rostro, a veces desfigurado y maltratado, del hermano en dificultad (cf. Mt 25, 40). Si su dedicación a los pobres los convierte en apóstoles del Evangelio, su fraternidad con ellos les hace discípulos privilegiados del Maestro.

Por eso es de tanta importancia la formación espiritual, para que no se pierdan las motivaciones profundas de fe, ni venga a menos el ardor de la caridad vivida en lo más profundo del corazón. La caridad cristiana no puede dejarse vencer por la rutina, la burocracia o la mera y fría profesionalidad.

5. Tras cincuenta años de existencia, Caritas Española cuenta hoy con una rica historia, en la que han quedado grabados muchos nombres imborrables, como el de su primer presidente, D. Jesús García Valcárcel, y el primer encargado del episcopado, el Cardenal Fernando Quiroga Palacios. De todos ellos cabe destacar, junto con su entrega y competencia, el impulso que supieron dar para que aquella "caridad organizada" en que soñaban, fuera obra de todos, por ser obra de la Iglesia.

Ante la proximidad del tercer milenio, el subrayar más decididamente la opción preferencial de la Iglesia por los pobres y marginados (cf. Tertio millennio adveniente, n. 51), ayudará sin duda a que el Gran Jubileo abra las puertas al gozo profundo de la presencia de Dios y de su auténtica liberación.

6. Antes de concluir, quiero encomendar a los participantes en los diversos actos conmemorativos que tienen lugar en la ciudad de Valencia, así como a todos los que están comprometidos en las múltiples actividades de Caritas Española con su trabajo, su consejo o su aportación generosa, a los cuidados maternales de la Virgen María, Reina de la Misericordia y Madre de los Desamparados. A ella pido que les ayude a ser artífices cada vez más eficaces y testigos siempre más creíbles de la caridad de Cristo.

Con estos fervientes deseos, y en prueba de mi sincero afecto, les imparto complacido la Bendición Apostólica.

Castelgandolfo, 27 de septiembre, conmemoración litúrgica de San Vicente de Paúl.

Juan Pablo II

**COMISIÓN EPISCOPAL DEL CLERO
EL SACERDOTE JUBILADO
EN NUESTRAS IGLESIAS DIOCESANAS
ORIENTACIONES PASTORALES**

Introducción

La Comisión Episcopal del Clero, en diversas Asambleas Plenarias de la Conferencia Episcopal Española durante los años 1991 y 1992, presentó varios materiales para una reflexión sobre la situación del clero. En el informe sobre los "aspectos humanos de la vida del sacerdote" abordaba el tema de ancianidad,

enfermedad y jubilación, al que dedicaba entonces un breve espacio para examinar los hechos, reflexionar sobre ellos y ofrecer finalmente algunas sugerencias de actuación en el nivel diocesano. Esos materiales fueron transmitidos a los responsables diocesanos para que pudieran ayudarles en sus servicios y atenciones a las necesidades de sus respectivos presbiterios (1).

Como entonces ya se preveía, el número de los sacerdotes jubilados ha venido creciendo. En 1992, el número de los sacerdotes jubilados era de 3.512, lo que significaba el 18 por ciento del conjunto de los sacerdotes diocesanos de las Diócesis de la Iglesia en España (2). En el momento presente, la cifra alcanza a 3.671 sacerdotes, lo que significa un porcentaje de 18,75 por ciento entre los 20.058 sacerdotes diocesanos.

Esta reflexión pretende analizar más de cerca, monográficamente, la realidad de los sacerdotes jubilados, teniendo en cuenta sus necesidades, para ofrecer algunas sugerencias de orden práctico, con el fin de facilitar las actuaciones en los diferentes ámbitos diocesanos. Siguiendo la orientación a la que nos ha habituado la Exhortación apostólica de Juan Pablo II *Pastores dabo vobis* atenderemos a las cuatro dimensiones de la maduración presbiteral: el aspecto humano, espiritual, intelectual y pastoral.

El tema de los sacerdotes jubilados ha pasado al primer plano de la atención de los debates y reflexiones de muchos presbiterios diocesanos, con motivo de la nueva formulación del Decreto sobre jubilación de los sacerdotes de la LXII Asamblea Plenaria de la Conferencia Episcopal Española (18 de noviembre de 1994), que obtuvo la recognitio de la Santa Sede el 10 de marzo de 1995. Es conveniente que, además del señalamiento jurídico de las edades de 75 y 65 años para la jubilación canónica y para la acogida de los beneficios de la ley civil sobre jubilaciones respectivamente, lleguen también a los presbiterios diocesanos algunas orientaciones y sugerencias que permitan mejorar la atención a los sacerdotes jubilados.

1. Situación actual de los sacerdotes jubilados

Tratamos de hacer aquí una aproximación al hecho social de los sacerdotes jubilados canónicamente, indicando algunos rasgos de carácter externo que aparecen tras un sondeo sobre la situación en distintas diócesis. Dado el volumen e importancia creciente del tema, sería aconsejable un estudio más completo.

- Como panorama global se debe decir que ha progresado de forma generalizada la atención personal e institucional a los sacerdotes mayores y jubilados en las distintas diócesis, al mismo tiempo que debe reconocerse una notable diversidad de situaciones, necesidades y atenciones en cuanto a la edad de la jubilación, las actuaciones ministeriales, el tratamiento económico, las preferencias de forma de residencia, la atención familiar e institucional en tiempos de enfermedad y la consideración de su presencia en la vida diocesana.

- El derecho a la jubilación nace de la exigencia natural debida al respeto a la dignidad de la persona y de la mejor ordenación social de las tareas laborales. Con el progreso de la edad, varía –y ordinariamente disminuye– la capacidad para asumir cargos y responsabilidades; al mismo tiempo, la evolución de la persona humana exige tiempos mayores de descanso y gratuidad para sí misma como gratificación de parte de la comunidad humana en la que ha servido.

- En todo tiempo y edad la vida y el ministerio sacerdotal debe situarse como servicio a la evangelización en la unidad del único presbiterio con variedad de tareas en la comunidad diocesana. En el proceso del ministerio debe hacerse normal que entre los 65 y 75 años haya una primera adaptación del ejercicio del ministerio a la nueva etapa que se acerca, para que el sacerdote que llega a 75 años no viva ni psicológica ni espiritualmente en paro, o con la sensación de que no sirve. Se jubila sólo de tareas, de encargos y responsabilidades que superan su capacidad. El sacerdote jubilado sigue ejerciendo el ministerio eclesial.

La jubilación pastoral ha sido y debe seguir siendo un medio, a veces sentidamente doloroso, de dar agilidad a la evangelización. A los 65 años quien ostenta un cargo dependiente de la legislación civil tiene que jubilarse, pero su pertenencia al presbiterio y su conciencia ministerial le debe llevar a ofrecerse para un trabajo pastoral. A los 75 años, con la jubilación pastoral la normativa actual proporciona la liberación plena de los cargos y oficios de responsabilidad encomendados por el obispo en el desempeño del ministerio presbiteral. En el sacerdote jubilado subsiste un ejercicio personal del ministerio. La jubilación pastoral ha sido y debe seguir siendo un medio, a veces sentidamente doloroso, de dar agilidad a la evangelización.

- El sacerdote jubilado, en sus tiempos y capacidades de salud y de enfermedad, sigue siendo sacerdote vocacionado al servicio de la evangelización, vinculado sacramentalmente al obispo y a su presbiterio, y participa con ellos, desde su situación, en el ministerio pastoral. La liberación de los cargos y responsabilidades abre al sacerdote posibilidades de desplegar voluntariamente su actividad en diversos servicios humanos, espirituales y pastorales. En su situación puede demostrar que la gratuidad de la vocación predomina sobre el deber.

“Hay un “sígueme” que acompaña toda la vida y misión del apóstol. Es un “sígueme” que atestigua la llamada y la exigencia de fidelidad hasta la muerte (cf. Jn 21, 22), un “sígueme” que puede significar una “sequela Christi” con el don total de sí en el martirio” (3).

- En el orden económico, la mayoría de las diócesis garantizan unos ingresos equivalentes a los de los sacerdotes en activo, añadiendo un complemento a la pensión de la Seguridad Social y a la percepción de estipendios, que no siempre es posible. Existen diferencias importantes en las pensiones que se perciben con relación a los sacerdotes que desempeñaron tareas civiles.

- La condición de sacerdote jubilado es con frecuencia penosamente sentida por su gravamen de marginalidad y de ruptura ministerial, con la consiguiente

desvinculación personal en relación con el presbiterio y la vida diocesana. Hay, sin embargo, varias iniciativas que tratan de estimular el sentido de pertenencia por parte de todos: celebraciones de las bodas de oro, ejercicios espirituales propios, invitaciones explícitas a los retiros espirituales o actos comunes, encuentros mensuales propios de los sacerdotes jubilados para tratamiento de temas específicos, representación de los sacerdotes jubilados en el Consejo presbiteral, visitas de los obispos y responsables diocesanos.

- El ejercicio de tareas pastorales por parte del sacerdote jubilado se realiza en los ámbitos arriba mencionados, la mayoría de las veces a elección propia, otras veces por indicación de los responsables diocesanos. Existen a veces problemas de articulación pastoral entre las formas del desempeño ministerial del sacerdote jubilado y la orientación vigente en las parroquias y arciprestazgos donde él actúa. Otras veces el sacerdote jubilado vive la amargura de sentir su desplazamiento personal o la minusvaloración de las tareas antes realizadas: son las cruces de la "muerte social" que acompaña a toda jubilación.

2. El lugar ministerial del sacerdote jubilado

Es importante que el presbiterio entero y la comunidad diocesana sepan reconocer el lugar ministerial propio del sacerdote jubilado. Así lo están considerando instancias varias de distintas diócesis ante el hecho relativamente reciente de la jubilación de los sacerdotes.

- El sacerdote vive y crece junto a sus conciudadanos. Al aproximarse a su ancianidad asume un derecho comúnmente reconocido en las legislaciones contemporáneas, el derecho a la jubilación. Es una nueva situación de vida con más posibilidades de tiempo libre para el descanso, la creatividad personal y la autorrealización. En el momento presente, en nuestros sacerdotes ese derecho se ejerce normalmente en dos tiempos y edades distintas: a los 65 años, la jubilación civil, con sus consecuencias económicas, a los 75 años, la jubilación pastoral, según la normativa canónica.

- En cuanto a las edades de los sacerdotes jubilados, la franja de los mayores de 75 años constituye el núcleo principal de los mismos en el conjunto de las diócesis. En bastantes diócesis se han incluido además hasta ahora los mayores de setenta años. A ellos se añade un pequeño grupo de sacerdotes de edad inferior: o por razón de una salud deficiente reconocida, o bien por una desvinculación práctica de quienes gozan de pensiones mayores de jubilación debidas al desempeño de tareas civiles.

- Es importante prever el crecimiento del número de sacerdotes jubilados en los próximos quince años. La ordenación sacerdotal de los que tienen hoy 75 años, tuvo lugar por los años 1946-1947. Hay que tener en cuenta que a continuación llegan las promociones más numerosas de quienes iniciaron su proceso vocacional en la postguerra. Los datos de la Oficina de Estadística y Sociología dan el número de 6.730 sacerdotes en la franja comprendida entre los 60 y 69 años, que es la más numerosa en el conjunto del presbiterio de la Iglesia en España.

- En los sondeos efectuados sobre la franja de edad de los mayores de 75 años, aparecen los siguientes datos, que tienen solamente un valor orientativo: un 15 por ciento están afectados por una enfermedad grave o prolongada y necesitan el mayor cuidado médico y asistencial; un 25 por ciento, en razón de la ancianidad y de sus achaques, vive retirado de ministerios públicos; otros 60 por ciento, aunque ha padecido y padece problemas de salud, ejerce habitualmente algún tipo de tareas pastorales, como atención a enfermos, a ancianos y al confesonario, colaboraciones en las parroquias (tareas administrativas, sacramentales y de acogida), celebración y predicación en comunidades religiosas, suplencias eventuales a sacerdotes en activo, etc.

- En cuanto a vivienda y acompañamiento, se ve bastante variedad de situaciones según las diócesis. Las residencias sacerdotales diocesanas vienen teniendo ampliaciones y mejoras recientes, incluso como residencias asistidas para los sacerdotes gravemente enfermos o minusválidos. La acogida en residencias dirigidas por comunidades religiosas está siendo de gran ayuda para sacerdotes que se retiran como enfermos o con algún familiar. En algunas diócesis, la permanencia en la casa cural del lugar donde se ha ejercido el ministerio anterior es reconocida en las normativas diocesanas como un derecho de los sacerdotes jubilados. La preferencia por la vivienda propia o de familiares muy cercanos es muy frecuente. Hay una tendencia normal a acudir a la residencia diocesana cuando el sacerdote enferma seriamente, avanza en edad o queda sin familia. Este tema de la vivienda requiere una atención personalizada y cercana, que ha de tener en cuenta las razones pastorales, los problemas de soledad, de salud, de rarezas psíquicas, cuyas consecuencias hay que prevenir a tiempo.

- Como anciano y, quizás, como anciano enfermo, puede transmitir desde su experiencia mensajes humanizadores como los que Juan Pablo II dirigía a los ancianos, en general, en la Asamblea Mundial de la ONU sobre “Los problemas del envejecimiento de la población”:

“La vejez humana es una etapa natural de la existencia y que, generalmente debe ser la coronación de la misma. Esta visión supone, evidentemente, que la vejez cuando uno llega a la misma sea comprendida como un elemento que tiene su valor particular en el seno de toda la vida humana, y requiere, igualmente, una concepción de la persona, que es a la vez cuerpo y alma” (4).

- Vivir en toda su densidad los valores de este tramo con el proyecto humano de la vida ayudará a rehabilitar ante todos el verdadero sentido de la tercera edad, cooperando en la justa recuperación que se le debe y sacándola de su marginalidad. El sacerdote anciano, con la maduración constante de una espiritualidad cultivada, se convierte en un adelantado de la sabiduría de la experiencia, inmediatamente válida y testimonial para las generaciones cercanas de los mayores y ancianos, y, a mayor distancia, pero con parecida validez testimonial para las demás generaciones más jóvenes. Son los valores humanos de una ancianidad alternativa.

“En la senectud lograda florecen especialmente valores como la visión recapituladora de la vida, el realismo mayor, la capacidad de relativizar los problemas, la aceptación serena de una existencia entera con luces y sombras, la esperanza que no se apaga a pesar de los inconvenientes, el silencio discreto y la paciencia callada, la actitud humilde y agradecida al recibir atenciones y cuidados” (5).

- Con la sabiduría adquirida “gracias a su experiencia de vida y de apostolado”, de las que habla Juan Pablo II (6), los sacerdotes jubilados tienen la posibilidad de ser “valiosos maestros y formadores de otros sacerdotes”. Esta irradiación sapiencial en la vida de los presbiterios diocesanos, invita a los sacerdotes jubilados a no quedar aislados de la comunidad y del presbiterio, manteniendo una autoridad moral servicial, ajena a cualquier pretensión de dominación o poder eclesiástico.

- Para los sacerdotes jubilados con suficiente salud, hay tareas y ocupaciones pastorales que parecen especialmente recomendables: el ministerio entre los contemporáneos en edad y la generación inmediata de adultos mayores, que constituyen una parte muy amplia de la población; el encuentro pastoral con enfermos y la escucha de los que se sienten solos, apenados y necesitados de perdón y reconciliación; la acogida en el despacho parroquial liberando así para otras tareas a los sacerdotes más jóvenes; las colaboraciones y sustituciones en la vida litúrgica y sacramental; las colaboraciones en la recogida de datos históricos o patrimoniales de las Iglesias locales.

- La amplitud de dedicación de tiempo al ministerio orante, personal y colectivo, propio de la vida apostólica, tiene mayores posibilidades en la vida del sacerdote jubilado, colaborando así en la evangelización eclesial. La lectura de autores espirituales y la lectio divina de la Escritura, especialmente de los Salmos, constituye un excelente apoyo que requerirá también la debida atención. La acción de gracias, la intercesión, la encomienda del futuro personal y eclesial en manos del Dios Padre son formas expresivas de la oración de esta etapa intermedia entre dos fases de la vida, el vivir temporal y el vivir para siempre (7).

- El sacerdote anciano enfermo tiene una palabra propia: ser testimonio creyente en el dolor compartido con los humanos en los umbrales de la muerte. Juan Pablo II les exhorta “a mantener vivo el convencimiento que ellos mismos han inculcado a los fieles, a saber, la convicción de ser miembros activos en la edificación de la Iglesia, especialmente en virtud de su unión con Jesucristo doliente y con tantos hermanos y hermanas que en la Iglesia participan de la Pasión del Señor, reviviendo la experiencia espiritual de Pablo”, que decía: “Ahora me alegro por los padecimientos que soporto por vosotros, y completo en mi carne lo que falta a las tribulaciones de Cristo” (Col 1, 24) (8).

Desde el misterio de la Pascua así vivida, adquiere otras dimensiones y diferente colorido la preparación a la misma muerte como encuentro definitivo con el Señor (ver 2 Cor 4, 7-18, Flp 1, 20 b-24). En este contexto, el sacerdote da plenitud en su

propia persona a la significación sacramental de Cristo, Sacerdote y Víctima, y, por tanto, del sacerdocio cristiano. La proclamación de esta “Pascua de la Creación”, vivida en el propio ser humano, sigue siendo de enorme significación para la generación humana contemporánea (9).

- Finalmente, la jubilación pastoral es un signo corporativo presbiteral de que el ministerio recibido es un envío del Señor de la mies.

La encomienda recibida del Espíritu Santo de pastorear la Iglesia de Dios “que El adquirió pagando con su sangre” (Hech 20, 28), permanece hasta la muerte, aunque el obispo encargue a otros miembros del presbiterio las tareas concretas que hasta el momento de la jubilación, el presbítero realizaba.

La jubilación pastoral encontrará su lugar ministerial en la medida en que los presbíteros nos hagamos conscientes de integrar un único presbiterio. Recordamos aquí algunas frases de Juan Pablo II en Pastores dabo vobis:

“Los presbíteros, mediante el sacramento del orden, están unidos con un vínculo personal e indisoluble a Cristo único Sacerdote. El Orden se confiere a cada uno en singular, pero quedan insertos en la comunión del presbiterio unido con el obispo (LG 28; PO 7 y 8). Este origen sacramental se refleja y se prolonga en el ejercicio del ministerio presbiteral: del *mysterium* al *ministerium*...”.

“Esta unidad del presbiterio, vivida en el espíritu de la caridad pastoral, hace a los sacerdotes testigos de Jesucristo, que ha orado al Padre “para que todos sean uno” (Jn 17, 21)...”.

“La fisonomía del presbiterio es, por tanto, la de una verdadera familia, cuyos vínculos no provienen de carne y sangre, sino de la gracia del Orden: una gracia que asume y eleva las relaciones humanas, psicológicas, afectivas, amistosas y espirituales entre los sacerdotes; una gracia que se extiende, penetra, se revela y se concreta en las formas más variadas de ayuda mutua, no sólo espirituales sino también materiales. La fraternidad presbiteral no excluye a nadie, pero puede y debe tener sus preferencias: las preferencias evangélicas reservadas a quienes tienen mayor necesidad de ayuda o de aliento” (10).

3. Necesidades de los sacerdotes jubilados y sugerencias operativas

El hecho social y eclesial de la jubilación de los sacerdotes es relativamente reciente entre nosotros y tiene todavía contornos imprecisos. Es necesario profundizar en su realidad personal y colectiva para conocer mejor las necesidades y abordar las soluciones.

Según la orientación asumida por Juan Pablo II en Pastores dabo vobis, también a los sacerdotes jubilados les corresponde una formación permanente, es decir, “el mantener, vivo un proceso general e integral de continua maduración, mediante la profundización tanto de los diversos aspectos de la formación -humana, espiritual, intelectual y pastoral-, como de su específica orientación vital e íntima, a partir de la caridad pastoral y en relación con ella” (11).

A los esfuerzos subjetivos y a la responsabilidad personal de cada sacerdote deben corresponder los servicios institucionales diocesanos. Nosotros aquí nos fijaremos preferentemente en estos apoyos institucionales.

Como recordábamos al principio de nuestra reflexión, hay una variedad de situaciones y de posibilidades diferentes entre unas y otras diócesis. Será necesario en todo momento mantener la intercomunicación, mediante la Comisión Episcopal del Clero, entre las Delegaciones, para intercambiar experiencias y llegar a ofrecer servicios efectivos.

Antes de proponer indicaciones concretas para cada una de las dimensiones (humana, espiritual, intelectual y pastoral), hacemos estas sugerencias de carácter general para cada diócesis:

1. Analizar en el Consejo Presbiteral de cada Diócesis la situación real actual de los sacerdotes jubilados y estudiar las previsiones normales de la evolución de esa situación en la próxima década, especialmente en lo que se refiere al aspecto humano y pastoral.

2. Encomendar a un miembro del equipo de la Delegación del Clero la atención al conjunto de problemas que conciernen a los sacerdotes jubilados, con el fin de tener habitualmente informados al obispo, a sus vicarios y al Consejo Presbiteral, y dar solución a los problemas.

A continuación pasamos a ofrecer un conjunto de indicaciones para cada uno de los aspectos concretos:

A) Aspectos humanos

Evocamos brevemente las necesidades humanas de los sacerdotes en su senectud: atención a la propia salud, cultivo de las facultades físicas y psíquicas, acompañamiento en sus duelos por las pérdidas familiares o la ruptura vital de la jubilación, soledad y aislamiento, preocupación por el futuro personal y ante la muerte que se ve cercana (12).

Sugerencias operativas

1. Estudiar la situación personal de cada sacerdote jubilado en cuanto a salud, atención personal, vivienda, situación económica, soledad..., para ofrecerle a tiempo las soluciones convenientes.

2. Prever la habitación de residencias sacerdotales, abiertas también a presbíteros en activo, con particular atención a los sacerdotes ancianos y a los familiares que les hayan cuidado.

3. Preparar, dentro o fuera de las residencias sacerdotales, espacios especialmente asistidos para las situaciones de enfermedad grave o crónica.

4. Completar con un plus la pensión de jubilación como se viene haciendo en muchas diócesis, de modo que los sacerdotes jubilados queden equiparados económicamente a los sacerdotes en activo.

5. Prever igualmente los cauces diocesanos para resolver las necesidades económicas de carácter extraordinario. Para ello puede convenir la creación de un

Fondo económico de atención al Clero, constituido en parte por las aportaciones testamentarias de los mismos sacerdotes, que conscientes de haber recibido de la Iglesia todo lo que somos y tenemos, puedan ofrecer a la Iglesia, en parte por lo menos, el fruto de su ahorro.

6. Prestar atención a las visitas del obispo y de los responsables diocesanos (vicarios, delegado del Clero, arciprestes) a los sacerdotes enfermos y retirados, manteniendo, si fuera necesario, enlaces zonales que actualicen la información personal.

B) Aspectos espirituales

Además de los aspectos humanos asistenciales, hemos recordado antes las actitudes y crisis humanas de los sacerdotes ancianos y jubilados. Estas actitudes y crisis van muy unidas a las actitudes y crisis de orden espiritual: crisis de identidad, de autonomía y de pertenencia. De ahí, la tarea espiritual del sacerdote anciano: reconciliarse con el pasado, asumir el presente y abrirse al futuro. Ante este presente y futuro, el desprendimiento de los encargos ministeriales concretos y la entrega del mismo en otras manos presbiterales y, en definitiva, en manos del único Señor, constituye la ofrenda existencial más íntima de la vocación sacerdotal (13).

Las tareas, actividades o encargos que se le encomiendan al sacerdote jubilado no son algo que se le ofrece para que se sienta útil, sino como la realización concreta de su ministerio en ese momento de su vida, que supone renunciaciones, humildad y cruz, pero que tiene como soporte la conciencia clara de ser ministro de Cristo y del Evangelio.

Estas tareas espirituales corresponden ante todo al mismo sacerdote jubilado que debe madurar todavía en esta etapa ministerial que corona su vida, superando el individualismo y el privatismo. Como miembro de un presbiterio y de la comunidad cristiana debe sentirse acompañado en este proceso. No habrá que olvidar que el presbiterio diocesano, junto con toda la Iglesia local diocesana, “deberá mostrarles gratitud por el fiel servicio que han prestado a Cristo y a la Iglesia, y una solidaridad particular dada su situación” (14).

En el conjunto de nuestras diócesis parece constatarse una mejora de los servicios humano-asistenciales a los sacerdotes mayores y ancianos. Convendrá igualmente mejorar la calidad de los servicios espirituales; para ello se hacen las siguientes:

Sugerencias operativas

1. Ofrecer a los sacerdotes jubilados oportunidades de retiros espirituales y ejercicios específicos, con orientación, metodología y estructura adaptadas a su edad, formación y sensibilidad espiritual.

2. Facilitar a los sacerdotes enfermos o retirados, materiales adecuados para su maduración espiritual en la comprensión de su ministerio, la animación evangélica

de sus virtudes y sufrimientos, el progreso de la oración, la Lectio divina, especialmente de los Salmos y del Nuevo Testamento, la lectura de autores espirituales. Estos materiales pueden ser cintas magnetofónicas, textos o dossiers con formato atrayente y letra grande, posiblemente algún video, con los contenidos que se ofrecen en los retiros o ejercicios a sacerdotes jubilados. Pueden dar gran juego los intercambios y apoyos entre las delegaciones de Clero y las provincias religiosas.

3. Consolidar el sentido de pertenencia de los sacerdotes jubilados al presbiterio y a la comunidad diocesana mediante acciones concretas significativas como pueden ser: la incorporación de los sacerdotes jubilados a retiros o celebraciones comunes con los presbíteros en activo, las celebraciones de las bodas de oro y plata sacerdotales, las consultas del Consejo presbiteral y de los Consejos pastorales, las conmemoraciones de momentos estelares de la historia diocesana (v.gr.: aniversarios del origen de la Diócesis, del comienzo del Seminario Diocesano, la vida de los movimientos apostólicos laicales).

C) Aspectos intelectuales

Conviene recordar aquí las palabras de Pastores dabo vobis: "Para estos presbíteros la formación permanente no significará tanto un compromiso de estudio, actualización o diálogo cultural, cuanto la confirmación serena y alentadora de la misión que todavía están llamados a llevar a cabo en el presbiterio" (15).

En todo sacerdote jubilado hay un lugar para su ministerio en medio de la misión común, cualquiera que sea su situación y las facultades que le permitan su edad y su salud. En un número grande de ellos se dan además algunas actividades pastorales en contacto directo con grupos determinados de la comunidad diocesana.

Debe haber, por tanto, interés en transmitirles contenidos culturales, gerontológicos, bíblicos, teológicos, espirituales y de información eclesial actual. Habrá que encontrar medios apropiados a su situación. A ellos se dirigen las siguientes sugerencias:

Sugerencias operativas

1. Ofrecer a todos los sacerdotes, a poder ser antes de su jubilación, un ciclo de formación específica con contenidos de gerontología (salud, psicología de la edad) y de espiritualidad específica que les prepare para su nueva etapa vital y ministerial.

2. Mantener, durante los años de la jubilación, encuentros de carácter periódico, diocesanos o zonales, en los que, además de los temas antes citados, se aborden otros de información cultural y eclesial actual, comentarios a textos del Magisterio, apoyos para la Lectio divina y para la oración con los Salmos. El núcleo sacerdotal que se reúna, posiblemente en la capital diocesana, puede servir de centro de expansión y difusión hacia los demás sacerdotes jubilados, sanos o enfermos.

3. Elaborar periódicamente algún dossier de textos, artículos, informaciones, etc., de los temas que interesen y con el formato debido para poder transmitirlo a los sacerdotes jubilados. En esta elaboración puede ser importante la colaboración interdiocesana.

D) Aspectos pastorales

La jubilación pastoral implica la liberación de encomiendas y responsabilidades pastorales, pero al mismo tiempo debe facilitar la realización de algunas actividades sacerdotales de colaboración mientras lo permitan la edad y la salud. Estas actividades pastorales son complementarias y significativas del sentido fundamental del ministerio de un sacerdote jubilado.

La edad previa a la jubilación pastoral, entre los 65 y 75 años, ha podido permitir, en diálogo con el obispo y los vicarios, una adaptación personal pastoral que exima a los sacerdotes mayores de responsabilidades gravosas, según la edad, la salud y la capacidad, y facilite una agilidad evangelizadora servida por presbíteros más jóvenes.

Después de la jubilación pastoral, es razonable que el sacerdote que lo desee tenga posibilidades de seguir prestando algún servicio en la medida en que su condición física y psíquica, y las circunstancias pastorales o permitan. El sacerdote jubilado agradece frecuentemente que el mismo obispo o vicario se interese por los servicios pastorales que quisiera realizar.

En razón de las tareas que cada cual tenga entre manos (pastoral sanitaria, sacramento de la penitencia, tercera edad, acogida presacramental...), conviene que el sacerdote jubilado intercambie criterios con los responsables inmediatos para recibir una orientación práctica, conocer los programas pastorales y las orientaciones litúrgicas vigentes, y adaptarse a ellas. Convendrá seguramente que en el ámbito diocesano una criteriología adecuada regule las tareas pastorales que convengan a los sacerdotes jubilados y articule las relaciones pastorales de los sacerdotes jubilados con los responsables inmediatos de parroquias y arciprestazgos.

Sugerencias operativas

1. Ofrecer por parte de los obispos y vicarios a los sacerdotes jubilados que lo deseen, la posibilidad de seguir prestando voluntariamente algún servicio pastoral acomodado a su situación, como ejercicio de su ministerio y signo de su inserción en el presbiterio diocesano y su pertenencia al mismo.

2. Elaborar en el ámbito de los Consejos presbiterales diocesanos una criteriología adecuada que regule y articule las actividades pastorales de los sacerdotes jubilados, por ejemplo, sobre las actividades preferentes, sus relaciones con los responsables inmediatos de parroquias y arciprestazgos y los demás sacerdotes en activo, uso o cesión de la vivienda anterior según las necesidades pastorales, apoyos para su actualización personal.

3. Intercambiar criterios entre los sacerdotes jubilados y sus responsables inmediatos sobre las tareas pastorales concretas (pastoral sanitaria, tercera edad,

acogida presacramental, sacramento de la Penitencia, etc) para conocer los programas pastorales y las orientaciones vigentes en cada lugar y adaptarse a las mismas.

Conclusión

Una porción creciente de la Humanidad vive en nuestros días la experiencia de la senectud, con sus posibilidades y achaques, con sus consuelos y sus sufrimientos. Un número elevado de nuestros presbíteros comparten también esta misma situación. Ellos son para nosotros lo más próximo y, por tanto, los primeros destinatarios de la solicitud de los obispos y de los sacerdotes.

Ayudar a estos hermanos a vivir las posibilidades humanas, espirituales y pastorales de la ancianidad, a través de nuestra cercanía personal y de unos servicios diocesanos de calidad, es para nosotros un deber que deseamos cumplir gustosa y responsablemente.

Estas reflexiones y sugerencias, dirigidas especialmente a los obispos y a sus Consejos episcopales y presbiterales, están formuladas con un doble propósito: contribuir al diseño de un proyecto humano y cristiano de la senectud y estimular a nuestros sacerdotes a que sepan vivirlo y transmitirlo.

- (1) Comisión Episcopal del Clero, Los sacerdotes. Materiales de reflexión "ad usum privatum", 1993, págs. 30-32.
- (2) Ver Oficina de Estadística y Sociología de la Iglesia, Estadísticas de la Iglesia Católica, EDICE, 1992.
- (3) PDV 70.
- (4) Juan Pablo II, Los problemas del envejecimiento de la población, Viena 1982, en El Papa a los mayores, PPC, 1991, H-2.
- (5) J. María Uriarte, Madurar espiritualmente para toda la vida, en Comisión Episcopal del Clero, La formación espiritual de los sacerdotes según "Pastores dabo vobis", EDICE, 1995, pág. 106.
- (6) PDV 77.
- (7) Cfr. Luis Alonso Schökel, Esperanza. Meditaciones bíblicas para la Tercera Edad, Sal Terrae, Santander, 2ª ed. 1991, págs. 11-18.
- (8) PDV 77.
- (9) La Pascua de la Creación es el título que J.L. Ruiz de la Peña acabó eligiendo para su obra póstuma Escatología, BAC. Madrid, 1996. Valga este recuerdo agradecido a este sacerdote teólogo, que ha iluminado con sus estudios el misterio cristiano de la muerte.
- (10) PDV 74.
- (11) PDV 71, al final.
- (12) Sobre las necesidades y recursos de los sacerdotes ancianos, ver Juan María Uriarte. Crecer como personas para servir como pastores, en La formación humana de los sacerdotes según PDV, Comisión Episcopal del Clero, Madrid, EDICE, 1994, págs. 43-46.
- (13) Ver Juan María Uriarte, Madurar espiritualmente para toda la vida, en Comisión Episcopal del Clero (ed.), La formación espiritual del clero según PDV, Madrid, EDICE, 1995, págs. 103-110.
- (14) PDV 77.
- (15) PDV 77.

COMISIÓN EPISCOPAL DE LITURGIA MEMORIA AGRADECIDA DE LOS CINCUENTA AÑOS DE LA ENCÍCLICA “MEDIATOR DEI”

Introducción

El día 20 de noviembre del año 1947, noveno de su pontificado, el Papa Pío XII firmó en Castelgandolfo la encíclica “Mediator Dei”. Se cumple así el 50º aniversario de la publicación de aquel documento que representó el sello del magisterio pontificio sobre el movimiento litúrgico. Podríamos decir, en este sentido, que celebramos estos días el jubileo de la confirmación del movimiento litúrgico contemporáneo.

Los frutos de vida cristiana que se han manifestado a través de estos cincuenta años merecen una valoración de la encíclica “Mediator Dei” desde las dimensiones propias de los jubileos: acción de gracias y alegría por el acontecimiento recordado, celebración de su permanencia en la actualidad retorno purificador a los orígenes. La Comisión de Liturgia de la Conferencia Episcopal Española considera un gozoso deber hacer esta valoración y proponerla a los Obispos miembros de la Conferencia y con ellos a las Iglesias que presiden juntamente con su presbiterio y con sus diáconos.

1. Un acontecimiento eclesial

La encíclica fue en primer lugar un acontecimiento eclesial. No es necesario trazar aquí la historia del progresivo redescubrimiento espiritual de la liturgia y de su carácter central en la misión pastoral de la Iglesia. Las grandes energías que el Espíritu había suscitado en esta línea, y que habían encontrado ya sucesivas confirmaciones parciales en diversas intervenciones pontificias –especialmente en las iniciativas de san Pío X– adquirirían con “Mediator Dei” el rango de iniciativa del magisterio de la Iglesia, en la más alta instancia. El Papa Pío XII, ejerciendo el ministerio petrino, confirmaba lo que había sido expresado por los pioneros acerca del genuino sentido de la liturgia. Se producía una vez más lo que Jesús había anunciado a los Apóstoles: “El Espíritu os conducirá hacia la verdad completa” (Juan 16, 13). Se trataba, en este caso, de la verdad sobre la liturgia de la Iglesia. Pío XII, en continuidad y coherencia con lo que había dicho cuatro años antes en la encíclica “Mystici Corporis Christi”, reafirmaba que la liturgia es una acción de Cristo y de la Iglesia, en el sentido más pleno de la palabra. Nunca agradeceremos bastante al Papa Pío XII haber afirmado claramente que “la liturgia es el culto público integral del Cuerpo místico de Jesucristo, es decir, de la Cabeza y de los miembros” (n. 29). La liturgia, pues, nos viene dada por Jesucristo, en su núcleo, y por la Iglesia en su forma concreta. “No tienen, por tanto, noción exacta de la sagrada liturgia –añadía Pío XII– los que la consideran como una parte sólo externa y sensible del culto divino o un ceremonial decorativo; ni se equivocan menos los que la consideran como un mero conjunto

de leyes y de preceptos con que la jerarquía eclesiástica ordena el cumplimiento de los ritos” (n. 38).

2. Un valor permanente

Las sucesivas afirmaciones magisteriales, hasta el Catecismo de la Iglesia Católica, pasando por la Constitución “Sacrosanctum Concilium” del Concilio Vaticano II, han mantenido constantemente como fundamento el concepto de liturgia explicado en la encíclica “Mediator Dei”. Esto no niega, sin embargo, que los documentos conciliares y postconciliares y de una forma especial el Catecismo, han enriquecido desde distintos ángulos la doctrina de la encíclica. Igualmente, las indicaciones sobre posibles reformas litúrgicas que hacía la encíclica han encontrado posteriormente una realización imprevisible en el año 1947, de manera que corresponde a Pío XII el mérito de haberlas iniciado con vigor.

La encíclica “Mediator Dei” tiene, pues, un valor permanente como testimonio de una historia que perdura. Volver a ella no es una curiosidad arqueológica, sino un deber de la Iglesia de nuestros días que contempla, agradecida, los signos de la presencia del Espíritu en ella. Así fue, en efecto, como definió Pío XII el movimiento litúrgico en el año 1956, y así lo recogió la Constitución “Sacrosanctum Concilium” en su n. 43: “El celo por promover y reformar la sagrada liturgia se considera con razón como un signo de las disposiciones providenciales de Dios sobre nuestro tiempo, como el paso del Espíritu Santo por su Iglesia; y da un sello característico a su vida, e incluso a todo el pensamiento y la acción religiosa de nuestra época”.

La Comisión de Liturgia considera que este valor permanente, que reconocemos, nos invita a una nueva lectura de la Encíclica, en esta oportunidad de los cincuenta años, para subrayar algunos elementos del documento que fueron importantes en su momento y que encuentran en nuestros días nuevas resonancias. Lo hace con la convicción de que esta relectura nos ha de ayudar a iluminar la situación presente de la pastoral litúrgica y sacramental en la perspectiva de lo que era en el año 1947 y de lo que esperamos legítimamente alcanzar.

3. Para la relectura de “Mediator Dei”

Proponemos cinco puntos característicos de “Mediator Dei” para hacer la relectura que acabamos de sugerir:

1°. La Encíclica de Pío XII puso decididamente la presencia y la acción de Cristo como elemento fundamental de la liturgia cristiana. A partir de esta afirmación, ha quedado progresivamente clarificado, en el plano doctrinal, el concepto de liturgia como celebración del misterio de Cristo por la Iglesia, en el Espíritu Santo, para la gloria del Padre y la salvación del mundo. En la liturgia de la Iglesia, como el discípulo amado, decimos con verdad: “¡Es el Señor!” (Juan 21, 7).

Observamos que este concepto fundamental, que tiene como consecuencia lo señalado por el Concilio: “la liturgia es acción sagrada por excelencia, y ninguna

otra acción de la Iglesia la puede superar” (SC n. 7), no ha sido aplicado todavía hasta las últimas consecuencias. Si en los planteamientos pastorales la liturgia de la Iglesia no es tratada como la fuente de la vida cristiana y el culmen de toda la acción eclesial (cfr. SC 10 y LG 11); si organizamos una celebración y estamos ocupados principalmente en asegurar sus diversos elementos, sin preguntarnos cómo acoger la acción de Cristo en nosotros y unirnos a ella, por la gracia del Espíritu, significa que nos quedamos todavía solamente en los aspectos externos de la liturgia.

2º Otro acento de la encíclica fue su afirmación de la eclesialidad de la liturgia. La Constitución “Sacrosanctum Concilium” lo reafirmó con fuerza: “Las celebraciones litúrgicas son celebraciones de la Iglesia...” (n. 26). Y cuando se dice “Iglesia” no significa un grupo de cristianos sino la realidad de comunión trinitaria, unida y ordenada por los pastores que el Espíritu Santo ha puesto en ella (cfr. Hechos 20, 28).

Esta dimensión necesita ser asimilada en su justo sentido, y sobre todo vivida como la experiencia gozosa de entrar en una acción que es más grande que la nuestra, la individual. La liturgia es de la Iglesia, y por esto es nuestra. Participar en la celebración es ejercer nuestra condición de cristianos como miembros de la asamblea litúrgica, haciendo cada uno todo y solamente aquello que le corresponde (cfr. SC 28), y unidos en una misma profesión de fe de la Iglesia. Por esto nunca insistiremos bastante en la necesidad de la formación litúrgica que debe ser, a la vez, teológica y bíblica, histórica y espiritual, pastoral y jurídica (cfr. SC 16).

3º La encíclica “Mediator Dei” tuvo, en su momento, una preocupación muy directa por superar algunos equívocos que habían deformado el sentido de la piedad cristiana. Los temas de la piedad objetiva y de la piedad subjetiva son tratados ampliamente en un lenguaje casi ausente de la literatura actual. Sin embargo, las afirmaciones fundamentales se mantienen: la participación en la liturgia es, ante todo, un hecho espiritual; la participación en la liturgia es la oración cristiana por excelencia; la participación en la liturgia no excluye otras formas legítimas de oración individual.

Al releer estas afirmaciones somos invitados a reflexionar sobre la importancia que otorgamos en la pastoral litúrgica a la dimensión espiritual. No podemos estar de acuerdo con los que acusan a la reforma litúrgica de haber alejado a los fieles de la oración, pero sí cabe examinarse sobre la calidad espiritual de las celebraciones actuales, sobre el fomento de la oración que en ellas se hace y se recibe, sobre el silencio de adoración que ambienta el conjunto, sobre la incidencia positiva que puede y debe tener la liturgia sobre la oración individual y sobre la piedad popular. La preparación de las celebraciones debe tener en cuenta que la liturgia es, ante todo, un hecho de orden espiritual (cfr. Juan Pablo II, Vicesimus quintus annus, n. 14). “La asamblea debe prepararse para encontrar a su Señor, debe ser un pueblo bien dispuesto. Esta preparación de los corazones es la obra

común del Espíritu Santo y de la asamblea, en particular de sus ministros” (Catecismo de la Iglesia Católica, n. 1098).

4° No se debe silenciar tampoco que uno de los elementos presentes en “Mediator Dei” es la llamada a la disciplina en materia litúrgica, y la corrección de las prácticas abusivas en las celebraciones. La Constitución “Sacrosanctum Concilium” repitió de forma más taxativa todavía esta llamada a la obediencia y a la unidad (cfr. n. 22, 3). El Sínodo de los obispos del año 1985 se refirió a la necesidad de presentar los motivos doctrinales que fundamentan la fidelidad a los libros litúrgicos.

Hay que reconocer que en este aspecto no se ha conseguido todavía una respuesta totalmente satisfactoria. Durante algunos años, y aún hoy algunas veces, no pocas comunidades eclesiales han actuado como si la celebración litúrgica fuera de libre determinación, con el pretexto de un sentido pastoral propio. En mayor o menor grado, la disciplina litúrgica es cuestionada teórica y prácticamente, y es olvidada en muchos casos la urgencia de promover la auténtica participación de los fieles. La Comisión Episcopal de Liturgia subraya este dato, que dificulta a menudo la credibilidad de la pastoral litúrgica y sacramental, y en consecuencia la credibilidad de la misma Iglesia. Sería una de las gracias del jubileo de la encíclica “Mediator Dei” la revisión de estas actitudes.

5° La encíclica “Mediator Dei”, finalmente, fue una encíclica de promoción positiva de la pastoral litúrgica. No fue una encíclica negativa, ni cerrada a las reformas necesarias para la liturgia de la Iglesia. La utilización de la lengua del pueblo encuentra una primera aprobación para la celebración de los sacramentos. Bajo el impulso del Papa, la Comisión histórica de la Congregación ejemplar que cristalizó en la instauración de la Vigilia Pascual primero (1951) y, después, de toda la semana santa (1955); siguieron después la mitigación del ayuno eucarístico y las misas vespertinas. Pío XII hace en la encíclica un llamamiento a la organización de Comisiones adecuadas en las diócesis, a la preparación de directorios para la participación, a la formación litúrgica de los fieles, etc. “Mediator Dei” significa el comienzo de lo que culminaría con la reforma litúrgica conciliar.

Nuestro deber actual, a los cincuenta años de la encíclica, es la de agradecer a Dios los frutos que de ella se han derivado. A pesar de las limitaciones y dificultades, la mayoría de nuestras celebraciones respiran hoy un aire de eclesialidad y de comunión que no se daba en la mayoría de las celebraciones en tiempo de Pío XII. Cuando constatamos esta realidad gozosa desde la fe, reconocemos en ella la presencia del Espíritu Santo que guía la Iglesia, la edifica y la consuela (cfr. Hechos 9, 31), y nos proponemos proseguir el camino en la dirección adecuada, seguros de la validez de nuestra pastoral litúrgica, tal como ha sido confirmada por el magisterio pontificio y conciliar de estos últimos cincuenta años.

4. Conclusión

Los cincuenta años de la encíclica “Mediator Dei” coinciden con la conclusión del primer año de preparación para el Jubileo del año 2000. Ha sido el año de contemplación del Señor que “es el mismo ayer, en los acontecimientos pascuales y en el año 1947, “hoy”, en el perenne hoy de la liturgia, “y por los siglos”. Con el próximo primer domingo de adviento, el día 30 de noviembre, iniciaremos el segundo año del trienio, dedicado a valorar la presencia santificadora del Espíritu en la Iglesia. La encíclica “Mediator Dei”, que nos ha conducido a encontrar a Cristo en sus sacramentos, ha enseñado también a la Iglesia –como Esposa– a unir su voz a la del Espíritu que habita en ella para decir: “¡Ven, Señor Jesús!”.

20 de noviembre de 1997

ÍNDIX

ANY 1997

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

- * Secretaría de Estado - Obolo de San Pedro7
- * Congregatio pro Clericis - Trobada sacerdotal7
- * Congregatio pro episcopis - Presentació de la Relació Quinquenal9
- * Tribunal de la Signatura Apostòlica. Pròrroga de la competència del Tribunal de Mallorca103
- * Congregació per les Esglésies Orientals. Preocupació per Terra Santa104
- * Congregación para los Obispos. Congregación para la Evangelización de los Pueblos - Instrucción sobre los Sínodos Diocesanos183
- * “Stella Maris” Carta Apostólica “motu proprio” de Joan Pau II303
- * Carta Apostòlica de Joan Pau II d’aprovació i de promulgació de l’edició típica llatina del Catecisme de l’Església Catòlica303
- * Discurs del Papa en la presentació de l’edició típica llatina del Catecisme303
- * Carta Apostòlica “Divini Amoris Scientia”, declarando a Santa Teresa Doctora de la Iglesia Universal303
- * Oración del Santo Padre Juan Pablo II para el segundo año de preparación al Gran Jubileo del Año 2000303

PRELAT

- * Decret de l’aprovació de les Normes sobre l’Assemblea Diocesana de Menorca (Etapa Diocesana)9
- * Decret d’aprovació del Reglament Intern de les Cases Sacerdotals de la Diòcesis de Menorca. Reglament Intern de les Cases Sacerdotals105
- * Decret d’aprovació dels Estatuts de l’Institut Diocesà d’Economia del Clergat (I.D.E.C.) del bisbat de Menorca. Estatuts de l’I.D.E.C.201
- * Decret d’aprovació de l’Apèndix a les Normes sobre l’Assemblea Diocesana de Menorca204
- * Decret sobre la participació dels representants dels grups en l’etapa diocesana de l’Assemblea309
- * Homilia de la festa de Sant Antoni (17-I-1997)13
- * Homilia de la trobada sacerdotal en la Festa de Sant Ildefons,13

Patró del Seminari Diocesà (22-I-97)	15
* Homilia de la Festa de Sant Joan Bosco (31-I-1997)	17
* Homilia de la Festa de la Presentació (2-II-1997)	21
* Homilia per l'Eucaristia de Mans Unides (7-II-1997)	22
* Homilia del funeral de Sor Lourdes Allés Goñalons	24
* Homilia del Dimecres de Cendre (12-II-1997)	26
* Homilia per la Missa Crismal (26-III-1997)	108
* Homilia per al Corpus Cristi (1-VI-1997)	205
* Homilia per la celebració dels 225 aniversari de la fundació de la Confraria de la Sang de Sant Josep de Maó (28-VI-1997)	207
* Homilia de l'enviament missioner de Llorenç Vidal i Maria Cifre (6-9-1997)	309
* Homilia de la festa Mare de Déu de Gràcia (8-9-1997)	312
* Homilia d'acció de gràcies per la Beatificació de Frederic Ozaman (4-X-1997)	314
* Homilia del recés preparatori de l'etapa diocesana de l'Assemblea (27-IX-1997)	316
* Homilia en la commemoració dels 50 anys de Caritas (15-IX-1997)	
* Homilia de la Celebració de Crist Rei i de la Festa de la "Capella Davídica" de la Catedral de Menorca (23-X-1997)	
* Exhortació sobre la Setmana de Pregària per la unitat dels cristians. Trobar-nos en el Crist	28
* Exhortació per la Campanya contra la Fam. "Canvia la teva vida per canviar el món"	29
* Exhortació sobre la Jornada de la Vida. "He vingut perquè tinguin vida"	30
* Exhortació per al dia de la Infància Missionera. "Estén les teves mans al món"	31
* "Exhortació sobre el dia del Seminari	111
* Exhortació per la Jornada "Menorca Missionera"	112
* Exhortació per la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions	113
* Exhortació per la Jornada Mundial dels Mitjans de Comunicació Social	114
* Exhortació sobre el dia del Malalt	214
* Exhortació per al "Mes de Maria	215
* Exhortació per la Jornada de la Vida Contemplativa	216
* Exhortació per al Dia Nacional de Caritat	217
* Exhortació per al Dia del Papa	218

* Exhortació sobre el nou curs pastoral	322
* Exhortació en XX aniversari del Secretariat dels Joves Cristians	323
* Exhortació sobre la visita del Sr. Nunci Apostòlic	324
* Exhortació per al Domund 97	325
* Exhortació amb ocasió dels 50 anys de Caritas	
* Exhortació per al Dia de l'Església Diocesana	
* Exhortació per al Dia de la Catequesi	
* Exhortació per al Dia de la Família	
* Carta als preveres sobre la festa de Sant Antoni	32
* Carta als religiosos i religioses sobre la Jornada de la Vida Consagrada	32
* Paraules en l'acte de lliurament dels premis del Diari "Menorca"	34
* Paraules per les Trobades Arxiprestals de l'Assemblea Diocesana	209
* Paraules en l'obertura de la primera sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (25-X-1997)	318
* Paraules en l'obertura de la segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (25-X-1997)	
* Invitació a la Missa Crismal	115
* Invitació als preveres als Exercicis Espirituals	212
* Invitació als Exercicis Espirituals	219
* Invitació als preveres i religiosos/es a la trobada amb el Nunci	321
* Convocatòria als preveres a participar en l'Etapa Diocesana de l'Assemblea	211
* Biografia del Servent de Déu Mn. Joan Huguet Cardona	213
* Benvinguda als estiuejants	220
* Edicte de Benedicció Papal	
* Salutació en l'acte commemoratiu dels 50 anys de Caritas	
* Nadal, Festa dels senzills. Escrit publicat en l'Anuari del Diari "Menorca"	

VICARIA GENERAL

* Homilia en la Jornada de la Pau 1997	35
* Homilia de la Jornada de la Pau	
* Comunicació als preveres sobre la festa de Sant Ildefons	38
* Comunicació sobre el dia del Seminari	116
* Comunicació sobre el recés	326
* Comunicació sobre el Dia de l'Església Diocesana	
* Carta als preveres sobre el recés de Quaresma	38
* Carta als preveres sobre el recés del Dimecres Sant	118
* Carta invitant a la trobada de Preveres, Religiosos i Religioses	118
* Jornada de formació permanent dels preveres	222

- * Reunió de Delegats Diocesans223
- * Participació en l'Assemblea Diocesana327
- * Calendari diocesà 1997-98328

SECRETARIA GENERAL

- * Confirmacions39, 119, 224, 332, ???
- * Calendari de les festes laborals de la Comunitat Autònoma de Balears 199739
- * Calendari de les festes laborals en la Comunitat Autònoma Balear
- * Dies de dijuni i abstinència40
- * Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari40
- * Advertiment sobre alguns sacerdots41
- * Intencions de Sant Pare 199741
- * Jornades eclesials per al 199742
- * In pace Cristi: Rvnd. Josep Bosch Benejam. Gna. Lourdes Allés Goñalons44
- Sor Maria Sintes Anglada120
- * Nomenaments119, 223, 331, ???
- * Propostes per a professors de Religió331
- * Ajuda a l'Església de Cuba
- * Jornades de l'Església Espanyola per a l'any 1998

ORGANISMES DIOCESANS

- * Consell Pastoral Diocesà
 - Reunió extraordinària (4-I-1997)46
 - Reunió ordinària (15-II-1997)46
 - Acta de la reunió (19-X-1996)47
 - Acta de la reunió (19-X-1996)47
 - Acta de la reunió extraordinària (4-I-1997)125
 - Acta de la reunió ordinària (11-X-1997)
 - Crònica de la reunió (19-X-1996)
 - Acta de la reunió extraordinària (15-II-1997)239
 - Convocatòria de reunió (14-VI-1997)241
 - Crònica de la reunió (14-VI-1997)242
- * Consell Diocesà d'Economia
 - Convocatòria51
 - Crònica de la reunió (26-II-1997)52
 - Reunió ordinària. Acords. (29-V-1997)243
 - Reunió ordinària. Acords. (26-IX-1997)358
 - Reunió ordinària. Acords. (13-XII-1997)
 - Pressupost 1998
 - Relació de les Col·lectes de 1997

* Comissió Diocesana del Patrimoni	
- Convocatòria	52
- Crònica de la reunió (20-II-1997)	53
* Delegació Diocesana de Joventut	
- Exercicis per a joves	53
- Comunicació sobre reunió d'estudiants	126
- Trobada Commemorativa dels 20 anys de la constitució del Secretariat de Joves Cristians de Menorca	243
- Reunió de finals curs	245
- Informació sobre la Trobada Mundial de la Joventut a París	247
- Carta als pares i mares de joves universitaris	359
* Delegació Diocesana d'Ensenyança	
- Xifres i reflexions sobre la població escolar a Menorca	54
* Delegació Diocesana d'Ecomenisme	
- Ante la Semana de la Unidad (18-25 Enero 1997)	55
- Semana de Pentecostés	129
* Delegació Diocesana de Missions	
- Visita del Servei d'Animació Missionera	56
- "Menorca Missionera"	129
* Delegació Diocesana de Litúrgia	
- Festa de la Presentació	57
- Pregària Universal	57
* Delegació diocesana de Família i Vida	
- Jornada por la Vida, 97	58
* Assemblea Diocesana	
- Reunió de Moderadors i Secretaris dels Grups d'Assemblea Diocesana	120
- Convocatòria de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea	225
- Ordre de la reunió (17-V-1997)	225
- Reunió de constitució de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana	226
- Relació dels membres de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana	228
- Relació dels Equips de Ponència de l'Assemblea Diocesana	229
- Ordre de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana	230
- Ordre del dia de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana (11-X-1997)	332
- Canvi d'un membre de l'Equip "Santificar"	333
- Convocatòria a la 1ª Sessió: Evangelitzar	333

- Acta de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana (11-X-1997)	85
- Convocatòria a la 2 ^a Sessió: Santificar	85
* Consell del Presbiteri	
- Convocatòria de reunió (15-III-1997)	121
- Convocatòria de reunió (26-VI-1997)	230
- Convocatòria de la sessió ordinària (17-XII-1997)	
- Full informatiu. Sessió del 18-12-1996	122
- Full informatiu. Sessió del 15-III-1997	123
- Full informatiu. Sessió del 26-VI-1997	231
- Relació dels acords del Consell del Presbiteri (1991-1997)	233
- Full informatiu de la sessió extraordinària (7-X-1997)	335
- Full informatiu de la sessió extroordinària (18-X-1997)	337
- Full informatiu de la sessió ordinària (17-XII-1997)	
* Delegació Diocesana de Vocacions	
- XXXIV Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions. Grups inscrits per a les 24 hores de pregària a l'Església de Menorca	127
- Comunicació als Delegats i Delegades diocesans	361
* Consells del Presbiteri i de Pastoral Diocesà	
- Ordre del dia de la reunió extraordinària i conjunta dels dos Consells amb ocasió de la visita del Sr. Nunci Apostòlic (18-X-1997)	337
- Continguts d'aquesta reunió:	
· Paraules de salutació i presentació del Sr. Bisbe	338
· Informacions sobre l'Assemblea Diocesana, el Consell Presbiteral, el Consell Pastoral Diocesà, Arxiprestats i Delegacions	339
* Delegació de Catequesi	
- Inici d'un nou curs	360
* Seminari Diocesà	
- Pastoral vocacional	
SECCIÓ INFORMATIVA	
* Activitats del Sr. Bisbe	62, 130, 250, 363, ???
* Crònica Diocesana	
- Pregària per la Unitat dels Cristians	64
- Homilia de Rvnd. F. Holt	64
- Homilia del Sr. Bisbe	65
- Trobada dels Joves de la Frater	67

- Jornada Sacerdotal en el Seminari	68
- Aplec Infantil Missioner	69
- Jornades de formació per monitors	69
- Jornada de "Vida Creixent"	70
- Diada del Pensament	71
- Trobada dels Grups de Confirmació	131
- El procés de beatificació de Joan Huguet Cardona	132
- Escola-Taller "Calabria"	132
- Diada de Sant Jordi	133
- Unió Eucarística Reparadora	133
- Prop de 2.000 persones pregant per les vocacions	134
- 225 aniversari de la Confraria de la Sang, de Sant Josep de Maó	
(I) Crònica. (II) Saludo del Santo Padre	254
- Trobada de Catequistes	255
- Trobada de Preveres, Religiosos i religioses	255
- Trobades Arxiprestals de l'Assemblea Diocesana	256
- Trobada de Grups d'Assemblea de l'Arxiprestat de Ciutadella	256
- Trobada de fi de curs de Vida Creixent	257
- Reunió de Delegats Diocesans	258
- Actes de la visita del Sr. Nunci a la Diòcesi de Menorca	365
- Homilia del Sr. Nunci, Mons. Lajos Kada, en la Catedral	366
- Paraules del Sr. Bisbe en acabar l'encontre del clergat, dels religiosos/es i laics del Consell Pastoral Diocesà amb el Sr. Nunci	369
- Paraules del Sr. Bisbe en acabar l'Eucaristia presidida pel Sr. Nunci a la Catedral	370
- "20 anys de fe jove"	371
- Trobada d'inici de curs dels Equips de la Mare de Déu	372
- La classe de religió a l'UIB-Menorca	373
- 50 anys de Caritas de Menorca	
- Inauguració de Curs 1997-98 en el Seminari Interdiocesà	
- La vida de l'Església Diocesana durant l'any 1997	

SECCIÓ DOCUMENTAL

* Mensaje del Papa para la Jornada de la Vida Consagrada (2-II-1997)	73
* Missatge del Papa Joan Pau II per a la Quaresma del 1997	76
* Mensaje del Papa par ala XXXIV Jornada Mundial de Oración por las vocaciones 1997	78
* Discurso del Papa al nuevo embajador de España	83

* El Orden de las Vírgenes, nueva realidad eclesial	85
* El Santuario de la Virgen de Monte Toro entre los megalitos de la isla de Menorca	91
* Mensaje del Papa con ocasión de la Jornada Mundial del Enfermo	135
* Carta del Santo Padre a los sacerdotes con ocasión del Jueves Santo 1997	138
* Mensaje del Santo Padre para la XXXI Jornada Mundial de las Comunicaciones Sociales	142
* Discurso del Papa en la XIII Asamblea Plenaria del Pontificio Consejo para la Familia. Sufrimiento y tensión pastoral de la Iglesia por los hogares disgregados (24-I-1997)	145
* Pontificio Consejo para la Familia. ¿Liberación de las drogas?	148
* Conferencia Episcopal Española. Acuerdo con el Ministerio de Educación y Cultura para el Plan Nacional de Catedrales	153
* Comisión de Obispos y Superiores Mayores. Dia pro Orantibus 1997	156
* Comisión Episcopal de Pastoral Social. Comunicado para el día del Amor Fraternal	157
* Pregó de Setmana Santa 1997. Mn. Guillem Pons Pons	159
* Pontificio Consejo para la Familia. Vademecum para los confesores sobre algunos temas de moral conyugal	259
* Mensaje de la Conferencia Episcopal Española con motivo de la Beatificación del ciervo de Dios Ceferino Giménez Malla	276
* Comisión Episcopal de Apostolado Secular. Mensaje para el Día de la Acción Católica y del Apostolado Secular	281
* Solidaridad y compromisos social. Comunicado de la Conferencia Episcopal de Pastoral Social para el día de Caridad	284
* Conselleria de la Presidència del Govern Balear. Extinció de la Fundació Calàbria	287
* Bartolomé Pons Sintes, un sacerdote mártir natural de Maó, por Mn. Guillem Pons Pons	288
* Missatge del Sant Pare al Congrés europeu sobre les vocacions	375
* Missatge del Sant Pare al Congrés de Pastoral Evangelitzadora	378
* Congreso europeo sobre las vocaciones. Mensaje para las comunidades eclesiales	380
* Mensaje del Santo Padre para la Jornada Mundial de las Misiones	384

